

**UCHWAŁA NR VII/80/15
RADY MIEJSKIEJ ORZESZE**

z dnia 23 kwietnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2013r. poz.594 z późn. zm.)

Rada Miejska Orzesze uchwała

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Orzesze.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XLVI/415/10 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 21 października 2010 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesza.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr inż. Jan Mach

Załącznik do Uchwały Nr VII/80/15
Rady Miejskiej Orzesze
z dnia 23 kwietnia 2015 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA ORZESZE NA LATA 2014 - 2022

Orzesze 2014

Spis Treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Wprowadzenie do zagadnienia rewitalizacji.....	7
3.	Diagnoza obszaru – Gminy Miejskiej Orzesze.	11
3.1.	Diagnoza sfery przestrzennej, gospodarczej i społecznej dla potrzeb Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	11
3.1.1.	Sfera przestrzenna	14
3.1.2.	Sfera gospodarcza	33
3.1.3.	Sfera społeczna	42
3.2.	Analiza otoczenia przygotowana metoda PEST.....	74
3.3.	Wyniki badań społecznych	76
3.3.1.	Wprowadzenie.....	76
3.3.2.	Wyniki badań ankietowych.....	77
3.3.3.	Wyniki badań jakościowych	95
4.	Diagnoza potrzeb rewitalizacyjnych dla Gminy Miejskiej Orzesze - objawy stanu kryzysowego wraz z delimitacją przestrzenną obszarów przewidzianych do działań rewitalizacyjnych.	110
4.1.	Diagnoza potrzeb rewitalizacyjnych – identyfikacja głównych obszarów problemowych. .	110
4.2.	Delimitacja przestrzenna obszarów przewidzianych do działań rewitalizacyjnych.	112
4.3.	Objawy stanu kryzysowego w obszarach przewidzianych do działań rewitalizacyjnych.....	114
5.	Wizja wyprowadzenia obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej – planowany efekt rewitalizacji.....	122
6.	Zestawienie projektów rewitalizacyjnych.....	123
6.1.	Projekty główne.	123
6.2.	Projekty uzupełniające.	151
6.3.	Spójność projektów rewitalizacyjnych miasta Orzesze z priorytetami inwestycyjnymi dla procesów rewitalizacyjnych – wg. wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego z dnia 14 sierpnia 2014 r.....	157
7.	Ramy finansowe programu rewitalizacji.....	157
8.	System wdrażania i monitoringu skuteczności działań programu rewitalizacji oraz mechanizmy włączania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji w Orzeszu.....	164
8.1.	Proces włączania mieszkańców oraz przedstawicieli środowisk publicznych, gospodarczych i społecznych Orzesza do prac na Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022	
8.2.	System wdrażania i monitorowania wraz z procedurami wprowadzania modyfikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022.	166

1. Wstęp

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 - 2022 został opracowany na przestrzeni miesiąca maja do września 2014 r. przez konsultantów Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska z Krakowa¹ w ścisłej współpracy z władzami miasta Orzesze, powołanym przez Burmistrza Miasta Pełnomocnikiem ds. Rewitalizacji oraz Zespołem ds. Rewitalizacji, Radnymi miejskimi, pracownikami Urzędu Miasta w Orzeszu, przedstawicielami kluczowych dla rozwoju miasta instytucji publicznych, przedstawicielami środowisk gospodarczych i środowisk organizacji społecznych działających w sferze społecznej, sferze sportu i kultury.

Zastosowana metoda prac, nad dokumentem programu rewitalizacji, stanowiła wyważone połączenie prac eksperckich i dyskusji publicznej nad zagadnieniami związanymi ze strategicznym planowaniem rozwoju miasta. Dodatkowo przeprowadzono wiele konsultacji społecznych odwołując się do szeregu metod – począwszy od spotkań warsztatowych, przez badania społeczne na próbie reprezentatywnej dla liczby mieszkańców miasta (N: 237), indywidualne rozmowy z przedstawicielami środowiska gospodarczego miasta Orzesze oraz organizacji pozarządowych, informacje prasowe (prasa lokalna), po stałe otwartą stronę Internetową służącą do konsultacji, zgłaszania propozycji rozwiązań do programu rewitalizacji bezpośrednio przez mieszkańców.

Poniżej schematycznie został przedstawiony przebieg prac na Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2022.

¹ Zespół projektowy – opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2010, Centrum Doradztwa Strategicznego, tworzyli: Dagmara Bieńkowska, dr hab. inż. arch. Szymon Opania (Wydział Architektury Politechniki Śląskiej), dr Maria Peter – Womblik, Cezary Ulasiński, Justyna Szymańska, Jakub Żywiec, Ewelina Romuzga, Agnieszka Ślaska oraz badacze / ankieterzy na stałe współpracujący z Centrum Doradztwa Strategicznego.

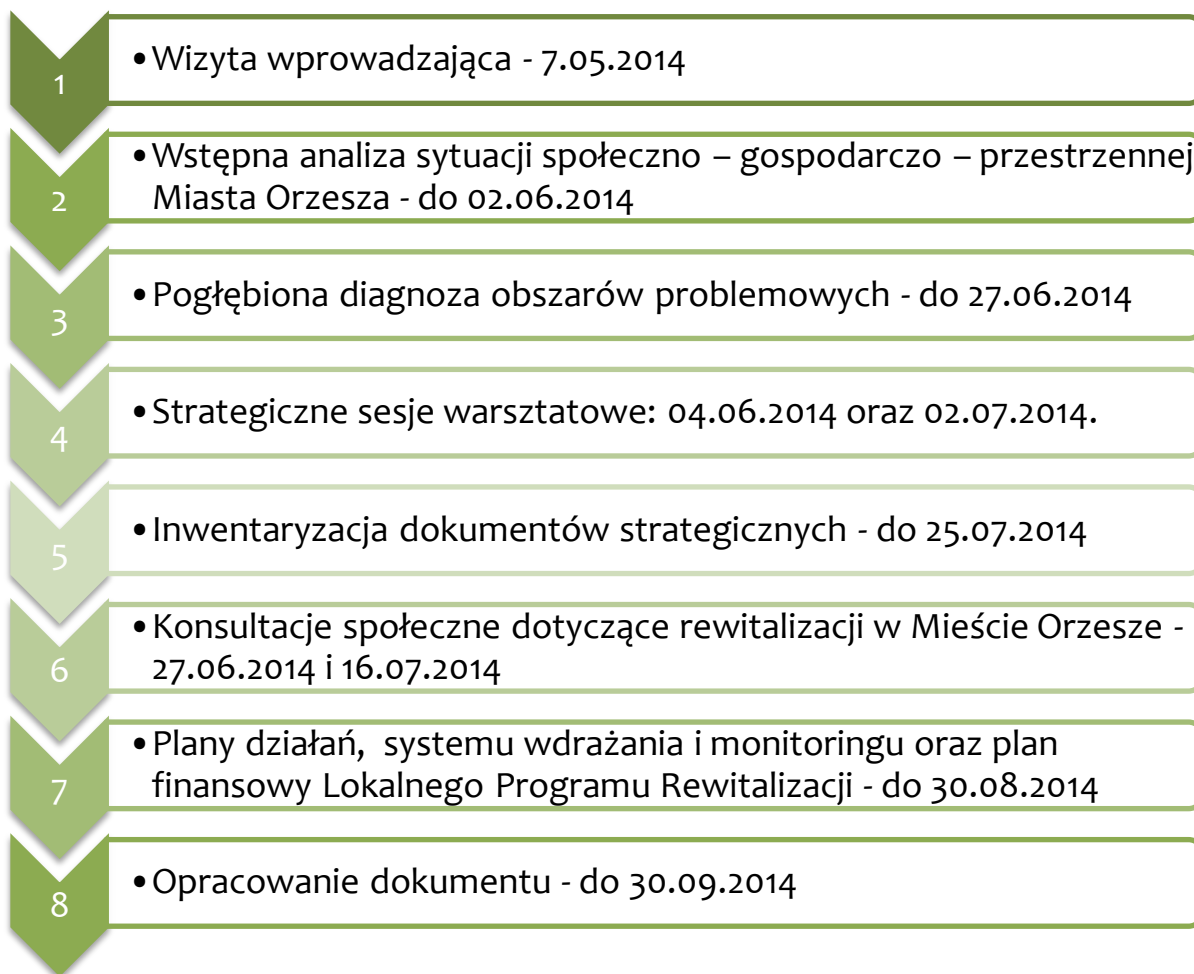
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Horyzont czasowy Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Orzesze obejmuje lata 2014 – 2022.

Poniżej prezentowany dokument, Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2020, został przygotowany zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego (MliRR) z dnia 14 sierpnia 2014 r. w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych (tzw. Projekt do konsultacji podpisany przez Minister Elżbietę Bieńkowską). Tym samym zarówno jego struktura, jak i zawartość merytoryczna, koresponduje wprost z zaleceniami dla tego typu opracowań. Dokument Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 składa się z 8 rozdziałów głównych. Struktura i ich zakres przedstawia się następująco:

- rozdział pierwszy to wstęp prezentujący kontekst całego opracowania,
- rozdział drugi to wprowadzenie do zagadnienia rewitalizacji (m.in. w świetle bieżąco obowiązujących wytycznych MliRR) i ich związków z dokumentami strategicznymi oraz planistycznymi dla miasta Orzesze,
- rozdział trzeci to diagnoza zarówno ta społeczno-gospodarcza jak i diagnoza oparta na wynikach badań społecznych (ilościowych oraz jakościowych) przeprowadzonych z mieszkańcami miasta i kluczowymi dla rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego miasta ekspertami lokalnymi,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- rozdział czwarty wskazuje na bezpośrednie potrzeby rewitalizacyjne - określa czynniki i zjawiska kryzysowe (opis objawów stan kryzysowego) oraz wskazuje na skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych,
- rozdział piąty odnosi się do delimitacji przestrzennej obszarów czyli wskazuje które obszary miasta mają podlegać działaniom rewitalizacyjnym,
- rozdział szósty to wizja zmian – czyli wskazanie kierunku wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej,
- rozdział siódmy obejmuje szerokie spektrum – zawiera zatem:
 - wykaz szczegółowo opisanych głównych projektów (zadań) rewitalizacyjnych, które będą realizowane w ramach programu rewitalizacji wraz z ich szczegółowym opisem zawierającym: obszar rewitalizacji (w ramach miasta Orzesze), nazwę zadania, opis zadania w podziale na stan istniejący i koncepcję zadania czyli etapy zadania, zakres prac modernizacyjnych, efekty zadania, oddziaływanie zadania na sferę przestrzenną, gospodarczą i społeczną, wskaźniki, lokalizację zadania w przestrzeni miasta, szacunkowy koszt zadania, termin realizacji, odpowiedzialność za realizację, partnerzy (w realizacji zadania);
 - listę projektów uzupełniających (opisanym również szczegółowo jak projekty główne),
 - wskazanie które projekty (zarówno te z listy projektów głównych jak i uzupełniających) realizują wprost cele kluczowe i uzupełniających priorytetów inwestycyjnych – wykaz za: wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego z dnia 14 sierpnia 2014 r. w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych (tzw. Projekt do konsultacji - podpisany przez Minister Elżbietę Bieńkowską),
 - zapewnienie o komplementarności projektów do rewitalizacji,
- rozdział ósmy to ramy finansowe dla zamierzeń rewitalizacyjnych,
- rozdział dziewiąty opisuje:
 - mechanizmy włączania mieszkańców do prac nad programem rewitalizacji, czyli w jaki sposób partnersko / partycypacyjnie myśli się i działa w Orzeszu, w kwestiach zmian rewitalizacyjnych,
 - jak przeprowadzono się konsultacje społeczne,
 - ale także w jaki sposób zamierza się wdrażać i monitorować program rewitalizacji miasta,
 - kto odpowiada za te działania.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 jest dokumentem, który określa kierunki działań planowanych przez władze miasta w zakresie rewitalizacji. Program ma znaczenie strategiczne i planistyczne. Podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, których celem jest przywrócenie funkcji i stworzenie warunków dla rozwoju na obszarach kryzysowych. Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest wyrazem troski samorządu o dobro miasta, w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu, poprzez działania mające na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

potencjale. Warto wskazać także na genezę programu rewitalizacji czyli od wielu lat widoczną potrzebę rozwiązania istniejącego problemu, wynikającego ze struktury przestrzennej miasta, jakim jest brak zdefiniowanego, jednego centrum miasta oraz duże odległości między dzielnicami które utrudniają mieszkańcom tychże swobodną możliwość korzystania z naturalnych funkcji miejskich (m.in. koncentracja usług, etc.).

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

2. Wprowadzenie do zagadnienia rewitalizacji

Rewitalizacja (łacińskie re+vita - dosłownie: przywrócenie do życia, ożywienie), to zespół działań urbanistycznych i planistycznych, koordynowanych przez lokalną administrację państwową, których celem jest społeczne, architektoniczne, planistyczne i ekonomiczne korzystne przekształcenie miejskiej dzielnicy (lub innego wyodrębnionego obszaru miasta) będącej w stanie kryzysu wynikającego z czynników ekonomicznych i społecznych.

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z 2008 r. rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego z dnia 14 sierpnia 2014 r. (bieżące dla czasu opracowywania dokumentu) w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych mówią, iż wyzwaniem dla Polski nadal pozostaje zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji. Rewitalizację tą rozumie się jako zintegrowany i kompleksowy, przygotowywanego i prowadzony z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej proces przeciwdziałania degradacji tkanki miejskiej (w tym mieszkaniowej), erozji stosunków społecznych, niekorzystnym procesom demograficznym (migracji, depopulacji), przestrzennym (sugurbanizacji), infrastrukturalnym (transport, efektywność energetyczna) oraz środowiskowym (zanieczyszczenie środowiska). Rewitalizacja jest więc procesem wyprowadzania zdegradowanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez realizację przedsięwzięć całościowych, integrujących interwencje na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni – środowiska i infrastruktury. Istotą działań rewitalizacyjnych jest skoncentrowanie terytorialne. W ramach działań rewitalizacyjnych należy postępować w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany. Proces rewitalizacji jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.

Mając stale na uwadze znaczenia pojęcia rewitalizacja, jak również wytyczne ministerialne (zwłaszcza bieżące dla prac nad programem rewitalizacji) konsultanci Centrum Doradztwa Strategicznego, współautorzy Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2022², prowadzili prace zmierzające do opracowania niniejszego dokumentu w sposób w pełni zgodny z powyższymi zaleceniami.

² Zespół konsultantów Centrum Doradztwa Strategicznego określa się mianem współautorów programu rewitalizacji ponieważ głos decydujących zarówno na poziomie wyznaczania obszarów do rewitalizacji (zdegradowanych), poprzez formułowanie propozycji projektów / rozwiązań, aż po ustalenia dotyczące wdrażania i monitoringu postępów prac, pochodzą od uczestników warsztatów strategicznych organizowanych w ramach projektu jak również mieszkańców Orzesza (wypowiadających się poprzez udział w badaniach społecznych czy biorących udział w konsultacjach społecznych) oraz przedstawicieli środowiska gospodarczego miasta.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Tym samym Lokalny Program Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 charakteryzuje:

- podejście do rewitalizacji jako do całościowej wizji rozwoju gminy miejskiej Orzesze,
- przygotowanie pełnej diagnozy obszaru w celu dogłębnego poznania wszelkich problemów. Diagnoza obejmuje zarówno aspekty przestrzenne, jak również społeczne i gospodarcze/ekonomiczne,
- wyznaczenie obszarów zdegradowanych, na których zidentyfikowano sytuację kryzysową. Sytuacja kryzysowa manifestuje się m.in. problemami, zarówno przestrzennymi, ale także społecznymi i gospodarczymi,
- zaproponowane rozwiązania (wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego) możliwie najbardziej optymalnie wykorzystują endogeniczne uwarunkowania oraz starają się wzmacniać lokalne potencjały oraz dokonana jest hierarchizacja tychże rozwiązań,
- proponowane działania są zaplanowane, skoordynowane, komplementarne oraz wewnętrznie (poszczególne działania – projekty proponowane do realizacji są powiązane pomiędzy sobą) i zewnętrznie (począwszy od poziomu lokalnych polityk / strategii działania -Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012 – 2022, po programy sektorowe, regionalne m.in. dotyczące zintegrowanego transportu czy rozwoju obszarów funkcjonalnych) zintegrowane,
- realizacja w pełni zgodna z art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 17 grudnia 2013 r. dotyczącego zasad partnerstwa polegających na łączeniu szerokiego grona partnerów, w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów, w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- rewitalizacja prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w rozdziale 1.5.4. Umowy Partnerskiej – Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020 (dokument Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r.) czyli sprzyja poprawie ładu przestrzennego, realizacji idei miasta zwartego, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji, zwłaszcza na styku obszar miejski – obszar wiejski.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Orzesze na lata 2014 – 2020 cechuje ponadto:

1. Kompleksowość – proponowane działania nie tylko odnoszą się do realizacji funkcji przestrzennych, ale także i społecznych oraz gospodarczych. Warto zaznaczyć, iż nie pomijają aspektu środowiskowego i kulturowego obszaru. Dodatkowo program rewitalizacji sam w sobie jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Projekty są wzajemnie powiązane dając ostatecznie efekt synergii i efektywne oddziaływanie na sytuację kryzysową.
2. Koncentracja – czyli objęcie działaniami rewitalizacyjnymi rzeczywiście najbardziej zdegradowanych obszarów w gminie miejskiej Orzesze.
3. Wielowymiarowa komplementarność. Przykładowo:

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- komplementarność przestrzenna wyrażająca się w powiązaniu wzajemnym proponowanych projektów (zadań do realizacji). Część projektów w naturalny sposób jest kontynuowana przez kolejne projekty. Kontynuacja ta ma swój przestrzenny wymiar ale także społeczny lub gospodarczy. Dzięki temu mamy w Orzeszu do czynienia z efektem synergii. Ważnym jest również fakt, iż proponowane w Orzeszu działania nie powodują przesuwania / wypychania „bieżących problemów” na inne obszary – takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie;
- komplementarność problemowa to kolejna cecha projektów proponowanych w ramach programu rewitalizacji miasta Orzesza. Przejawia się ona w prezentacji zjawisk / wskaźników przestrzennych, gospodarczych czy społecznych nie tylko w odniesieniu do samego miasta Orzesze, ale także w skali szerszej, regionalnej. Pozwala to na trafniejszą obserwację trendów i zjawisk zachodzących w mieście na tle otoczenia zewnętrznego. Kolejno - każda z propozycji (zadań) zawartych w prezentowanym programie rewitalizacji miasta Orzesze, zawsze oddziałuje minimum na dwa, a najczęściej na trzy aspekty – przestrzenny, społeczny i gospodarczy, co jest działaniem sprzyjającym eliminacji fragmentaryczności, pokazuje spojrzenie całościowe, szerokie na stan kryzysowy i radzenie sobie z nim. Każda z propozycji jest sformułowana w taki sposób, iż widać jak ma wyglądać po zakończeniu jej realizacji (co należy zrobić). Ponadto każda z propozycji (zadań) jest powiązana ze strategicznymi decyzjami gminy miejskiej Orzesze, czyli jest spójna ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012 – 2020 co będzie skutkowało lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracyjnych;
- komplementarność proceduralno – instytucjonalna oznaczająca takie zaprojektowanie systemu zarządzania programem rewitalizacji aby możliwe było efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2020 realizuje tą zasadę poprzez osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w systemie zarządzania w ogóle (przyjętym w gminie miejskiej Orzesze). Ważnym aspektem jest także działania Zespołu ds. Rewitalizacji, jaki został powołany przez Burmistrza miasta Orzesze i będzie funkcjonował nadal jako zespół odpowiedzialny za wdrożenie programu;

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 jest programem spójnym z lokalnymi założeniami strategicznymi oraz planistycznymi, czyli:

- założeniami Strategii Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012 – 2020, poczynszyszy od misji rozwoju miasta która zakłada iż aspiracją rozwojową Orzesza jest bycie nowoczesnym miastem – stabilnym ekonomicznie i atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, czerpiącym ze śląskich wartości. Założenia programu rewitalizacji są wprost elementem realizacji aspiracji rozwojowej Orzesza;

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – wszystkie propozycje zadań zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 są spójne z wytycznymi planistycznymi dla danego obszaru.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3. Diagnoza obszaru – Gminy Miejskiej Orzesze.

3.1. Diagnoza sfery przestrzennej, gospodarczej i społecznej dla potrzeb Lokalnego Programu Rewitalizacji

Podstawowym celem niniejszej diagnozy jest wskazanie głównych potencjałów (mocnych stron) oraz barier rozwojowych (słanych stron) Gminy Orzesze, a także identyfikacja różnego rodzaju obszarów problemowych (obszarów kryzysowych), wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji. Poniższy raport składa się z trzech zasadniczych części, których zakres tematyczny dotyczy kolejno sfer: przestrzennej, gospodarczej i społecznej. W pierwszej części opracowania analizie poddano położenie Orzesza w przestrzeni geograficznej, zagospodarowanie terenu oraz planowanie przestrzenne, infrastrukturę techniczną i zagadnienia związane z mieszkalnictwem. W drugiej części diagnozy skupiono się na strukturze miejscowej gospodarki, a także lokalnym rynku pracy. Natomiast trzecią część raportu poświęcono na omówienie struktury oraz trendów demograficznych, jak również wybranych zagadnień dotyczących edukacji i wychowania, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego, a także aktywności obywatelskiej i społecznej ludności. W ramach każdej z rozpatrywanych sfer każdorazowo starano się wskazywać potencjały (mocne strony) i bariery (słabe strony) rozwojowe Gminy Orzesze. Poszczególne części diagnozy zostały zwieńczone krótkimi podsumowaniami, w ramach których wskazywano najważniejsze wnioski, płynące z przeprowadzonych analiz. Równocześnie w każdej z badanych sfer starano się, o ile pozwalały na to dostępne informacje oraz dane, delimitować obszary problemowe, wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Analizy zamieszczone w poniższym opracowaniu w przeważającej większości przypadków mają charakter porównawczy, co oznacza, że wartości mierników ilustrujących sytuację Gminy Orzesze w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, starano się każdorazowo odnosić do szerszej skali terytorialnej, obrazując je na tle średnich dla Polski, województwa śląskiego oraz podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego. Wykaz zastosowanych wskaźników dla poszczególnych sfer zamieszczono na końcu niniejszego wprowadzenia. Ponadto, w miarę dostępności informacji oraz danych na poziomie sublokalnym, starano się dokonywać analizy porównawczej poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Orzesze (dzielnic i sołectw), w celu identyfikacji potencjalnych obszarów problemowych, wymagających wsparcia w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Analizy wykonane dla potrzeb niniejszego raportu mają zarówno charakter statyczny, jak również dynamiczny. W pierwszym przypadku ograniczono się do prezentacji poszczególnych wskaźników dla sfery przestrzennej, gospodarczej oraz społecznej w Gminie Orzesze, w oparciu o najnowsze dostępne informacje. Dane wykorzystane w ramach

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

realizacji poniższego opracowania pochodzą głównie z 2013 i 2012 roku. Z kolei w przypadku analiz o charakterze dynamicznym każdorazowo starano się zwrócić uwagę na zmienność rozpatrywanych zjawisk oraz procesów na przestrzeni okresu obejmującego lata 2007 – 2013. Przy tej okazji starano się wskazywać trendy i tendencje rozwojowe charakterystyczne dla Gminy Orzesze w perspektywie średniookresowej. Głównym źródłem informacji, z którego korzystano przy realizacji raportu były dane statystyczne pozyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL GUS). Jednocześnie w trakcie prac diagnostycznych korzystano także z różnorodnych danych administracyjnych (m.in. danych Państwowej Komisji Wyborczej czy danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie), jak również informacji uzyskanych z Urzędu Miasta Orzesze.

W ramach niniejszego opracowania wykorzystano 29 różnego rodzaju wskaźników obrazujących sytuację Gminy Orzesze w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, których wykaz został zamieszczony poniżej. Poszczególne wskaźniki konstruowano przeliczając dane bezwzględne na liczbę ludności (najczęściej na 1000 mieszkańców) bądź też na jednostkę powierzchni. Dopiero tego typu mierniki o charakterze względnym umożliwiają dokonywanie rzeczywistych porównań pomiędzy różnymi jednostkami terytorialnymi oraz w odrębnych skalach przestrzennych.

Wskaźniki dla sfery przestrzennej:

- udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [w %]
- odsetek mieszkańców korzystających z czynnej sieci kanalizacyjnej [w %]
- odsetek mieszkańców korzystających z czynnej sieci wodociągowej [w %]
- odsetek mieszkańców korzystających z czynnej sieci gazowej [w %]
- odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków [w %]
- liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności
- przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania [w m²]
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jednego mieszkańca [w m²]
- odsetek mieszkań wyposażonych w wybrane instalacje techniczno-sanitarne: wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie, gaz sieciowy [w %]

Wskaźniki dla sfery gospodarczej:

- liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców
- liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym

Wskaźniki dla sfery społecznej:

- saldo ruchu naturalnego ludności [‰]
- saldo ruchu wędrownego ludności [‰]
- przyrost rzeczywisty ludności [‰]

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [w %]
- współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych [w %]
- średni wynik sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej
- współczynnik skolaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych [w %]
- średni wyniki egzaminu gimnazjalnego
- wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej dla szkół gimnazjalnych
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
- liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- liczba członków kół (klubów) kulturalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- liczba członków zespołów artystycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- liczba członków klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- frekwencja w wyborach prezydenckich, parlamentarnych i samorządowych [w%]

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3.1.1. Sfera przestrzenna

3.1.1.1. Położenie w przestrzeni geograficznej

Położenie w przestrzeni geograficznej jest jednym z głównych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego określonych jednostek osadniczych. Analiza lokalizacji poszczególnych jednostek osadniczych w szerzej skali geograficznej umożliwia określenie charakteru relacji, jakie występują pomiędzy tymi jednostkami oraz ich otoczeniem lokalnym i regionalnym. Ponadto tego rodzaju analiza pozwala na identyfikację najważniejszych procesów przestrzennych, które mogą istotnie wpływać na kierunek i dynamikę rozwoju określonych miast i gmin. Umieszczenie jednostek osadniczych w przestrzeni (tak fizyczno-geograficznej, jak i społeczno-ekonomicznej), może być zarówno determinantą, jak również barierą rozwoju, a co za tym idzie może ułatwiać bądź też utrudniać rozwój. Z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego danych miast oraz gmin niezwykle ważne znaczenie posiada przede wszystkim ich umiejscowienie w sieci osadniczej (tj. w systemie i hierarchii osadniczej regionu i kraju), lokalizacja względem różnego rodzaju układów funkcjonalno-przestrzennych (np. obszarów metropolitalnych, aglomeracji miejskich czy okręgów przemysłowych), a także położenie na tle systemu transportowego.

Gmina miejska Orzesze położona jest w środkowej części województwa śląskiego, w granicach administracyjnych powiatu mikołowskiego³, na obszarze podregionu tyskiego⁴. Gmina Orzesze zajmuje powierzchnię 83,8 km², co stanowi 35,9% obszaru powiatu mikołowskiego. Gmina Orzesze zlokalizowana jest w odległości około 30 km na południowy zachód od stolicy regionu – Katowic (ryc. 1). Orzesze graniczy od północy z gminą wiejską Ornontowice (powiat mikołowski) i gminą miejską Mikołów (siedziba władz powiatu mikołowskiego). Od wschodu Gmina Orzesze sąsiaduje z gminą miejską Łaziska Górne (powiat mikołowski), a także z gminami wiejskimi: Wiry (powiat mikołowski) i Kobiór (powiat pszczyński). Z kolei od południa Orzesze graniczy z gminą wiejską Suszec (powiat pszczyński) oraz miastem Żory (miasto na prawach powiatu). Wreszcie Gmina Orzesze sąsiaduje od zachodu z gminą miejsko-wiejską Czerwionka-Leszczyny (powiat rybnicki).

Teren Gminy Orzesze podzielony został na 10 jednostek pomocniczych, w skład których wchodzi:

- 3 dzielnice (Orzesze – Centrum, Jaśkowice, Zawada),
- 7 sołectw (Gardawice, Królówka, Woszczyce, Mościska, Zazdrość, Zawieść, Zgoń).

Największą, pod względem zajmowanej powierzchni, jednostką pomocniczą Gminy Orzesze jest sołectwo Woszczyce, które obejmuje obszar o powierzchni 18,7 km² (tj. 22,3% terytorium gminy). Dużymi powierzchniowo jednostkami są również sołectwo Zgoń (13,3 km²) oraz dzielnica Orzesze – Centrum (11,5 km²). Z kolei najmniejszą powierzchniowo jednostką pomocniczą Gminy Orzesze jest sołectwo Zazdrość, którego powierzchnia wynosi jedynie 1,5 km², czyli 1,8% terenu gminy. Pozostałe jednostki pomocnicze gminy zajmują obszar o powierzchni od 7,7 km² w przypadku sołectwa Gardawice do 5,4 km² w przypadku dzielnicy Jaśkowice.

³ W skład powiatu mikołowskiego, poza gminą Orzesze, wchodzi również gminy: Mikołów (gmina miejska), Łaziska Górne (gmina miejska), Ornontowice (gmina wiejska), Wiry (gmina wiejska).

⁴ Podregion (subregion) tyski tworzą miasto Tychy (miasto na prawach powiatu) oraz powiaty: mikołowski, pszczyński i bieruńsko-łędziński.

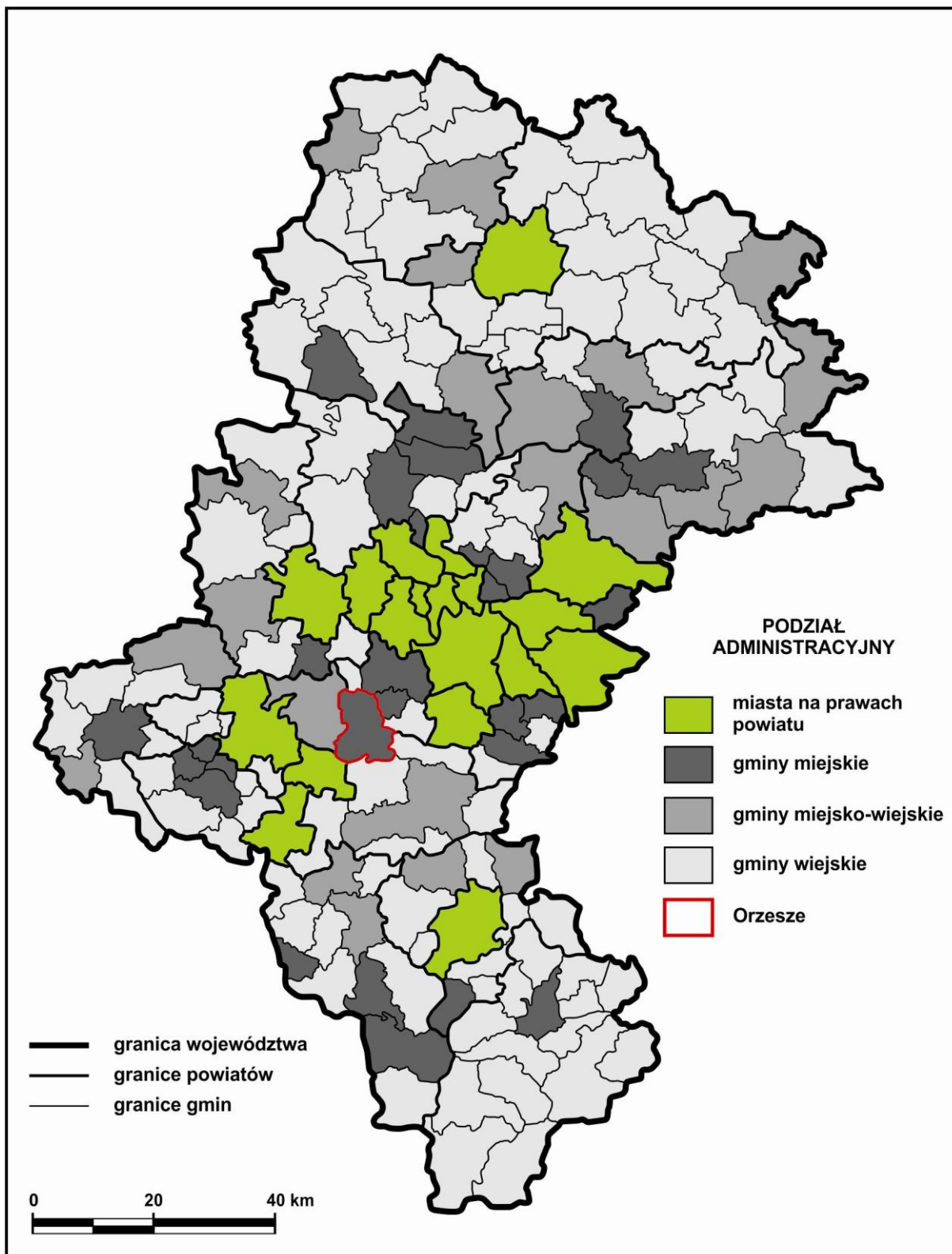
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 1. Położenie Gminy Orzesze na tle podziału administracyjnego województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Położenie na tle systemu i hierarchii osadniczej kraju i regionu

Pozycja zajmowana przez poszczególne ośrodki miejskie w systemie oraz hierarchii osadniczej kraju determinuje ich miejsce w systemie polityki regionalnej i przestrzennej realizowanej przez władze centralne, jak również samorządy województw, co z kolei przekłada się na możliwości ich dalszego rozwoju. Orzesze, jako gmina miejska, w hierarchii osadniczej kraju i regionu spełnia rolę ośrodka o znaczeniu (zasięgu) lokalnym. Orzesze spełnia na rzecz swoich mieszkańców różnego rodzaju funkcje (m.in. administracyjne, edukacyjne, kulturalne, zdrowotne, handlowe, usługowe) o znaczeniu lokalnym (np. szkolnictwo na szczeblu podstawowym). Położenie Gminy Orzesze na tle sieci oraz hierarchii miejskiej województwa śląskiego zostało zilustrowane na rycinie 2.

Gmina Orzesze cechuje się bardzo korzystnym położeniem w systemie osadniczym województwa śląskiego. Gmina Orzesze zlokalizowana jest w relatywnie bliskiej odległości od stolicy regionu – Katowic, a także pozostałych ośrodków miejskich Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego⁵. Tym samym wśród zjawisk wynikających z umiejscowienia Orzesza w przestrzeni geograficznej, które mogą istotnie wpływać na charakter, kierunek i dynamikę procesów jego dalszego rozwoju, na pierwszym miejscu należy wymienić bardzo silne oddziaływanie miast Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego. Jednocześnie wpływ tych ośrodków na rozwój Gminy Orzesze może się wiązać z zachodzeniem dwójakiego rodzaju procesów. Po pierwsze oddziaływanie miast Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego może mieć stymulujący (pozytywny) charakter i wiązać się z procesami tzw. rozprzestrzeniania (rozlewania) się rozwoju, których przejawem może być chociażby napływ ludności czy kapitału prywatnego w formie różnorodnych inwestycji. Napływ mieszkańców oraz lokalizacja inwestycji gospodarczych są czynnikami, które zazwyczaj przekładają się na wzrost dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, co z kolei daje władzom lokalnym szersze możliwości realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć prorozwojowych. Ponadto lokalizacja Orzesza w relatywnie niedalekiej odległości od dużych miast (zarówno tych wchodzących w skład Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego, jak i Rybnika) jest bardzo korzystna z punktu widzenia jej mieszkańców. Położenie w pobliżu dużych ośrodków miejskich daje mieszkańcom okolicznych gmin większe możliwości znalezienia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania, a także szersze sposobności zaspokajania popytu na różnego rodzaju usługi, w tym usługi wyższego rzędu (m.in. szkolnictwo wyższe, specjalistyczna pomoc medyczna itp.). Niemniej jednak oddziaływanie miast Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego na rozwój Orzesza może mieć hamujący (negatywny) charakter i wiązać się z występowaniem efektów wymywania, wśród których najczęściej wskazuje się na zjawisko tzw. „drenażu mózgow”, przejawiające się w długotrwałej, selektywnej migracji osób młodych, dobrze wykształconych i przedsiębiorczych. Wreszcie wśród zjawisk wynikających z lokalizacji Gminy Orzesze w przestrzeni geograficznej, w tym przede wszystkim w niedalekiej odległości od dużych miast, trzeba wskazać na nasiloną konkurencję ze strony innych jednostek osadniczych, ukierunkowaną na przyciąganie mieszkańców oraz potencjalnych

⁵ W skład Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego wchodzi 14 miast na prawach powiatu, tj. Katowice, Gliwice, Chorzów, Bytom, Ruda Śląska, Mysłowice, Piekary Śląskie, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice, Tychy, Zabrze, Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec i Zawiercie.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

inwestycji (w tym kapitału zagranicznego). Tereny podmiejskie, zwłaszcza zaś te położone w granicach obszarów metropolitalnych charakteryzują się wysoką atrakcyjnością inwestycyjną oraz osadniczą. Niemniej o wyborze konkretnych lokalizacji przez poszczególne osoby czy podmioty gospodarcze decyduje wiele dodatkowych czynników, wśród których wymienić można dostępność sieci infrastruktury technicznej czy obiektów infrastruktury społecznej, a także aktywność lokalnych władz.

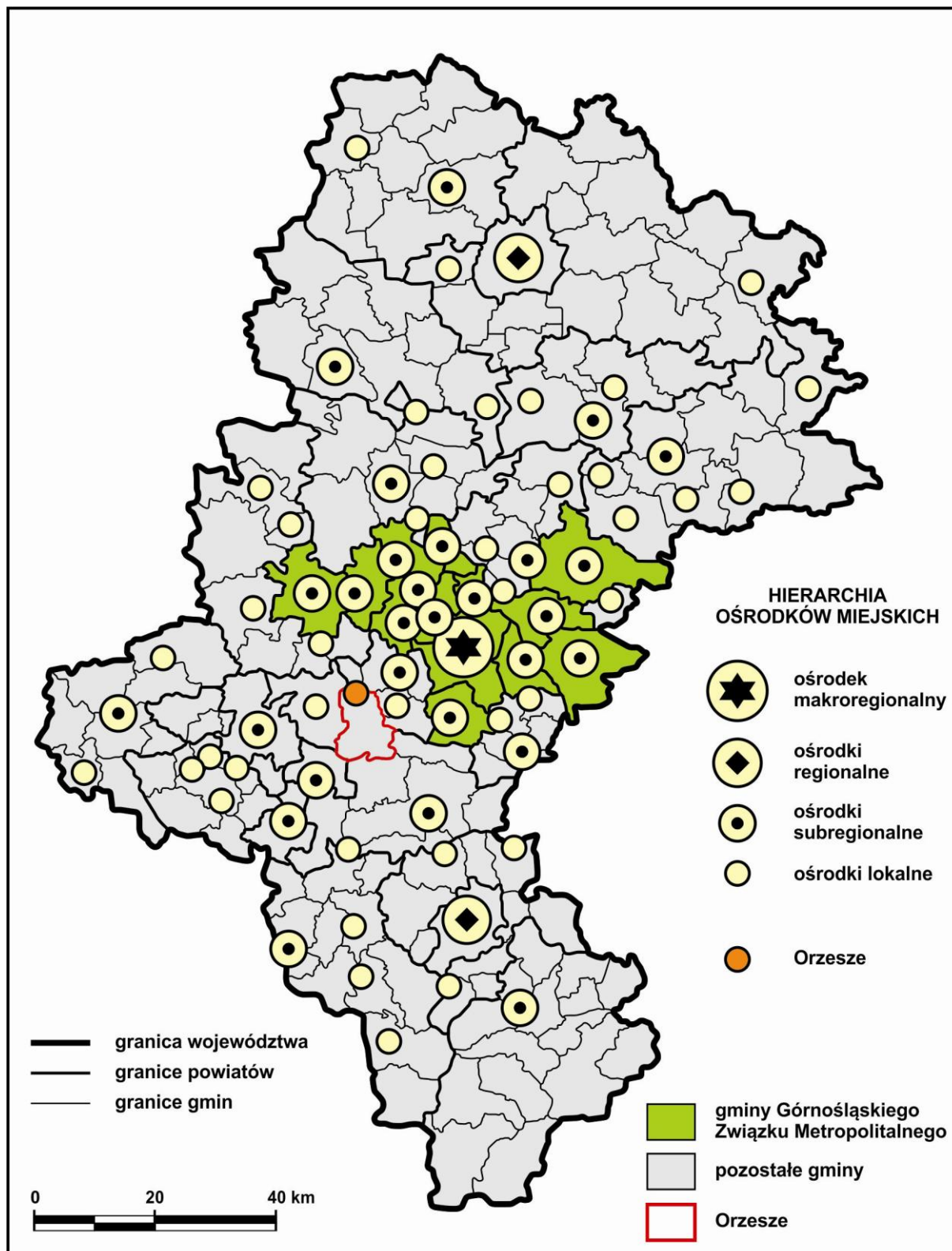
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 2. Położenie Gminy Orzesze na tle systemu i hierarchii miejskiej województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

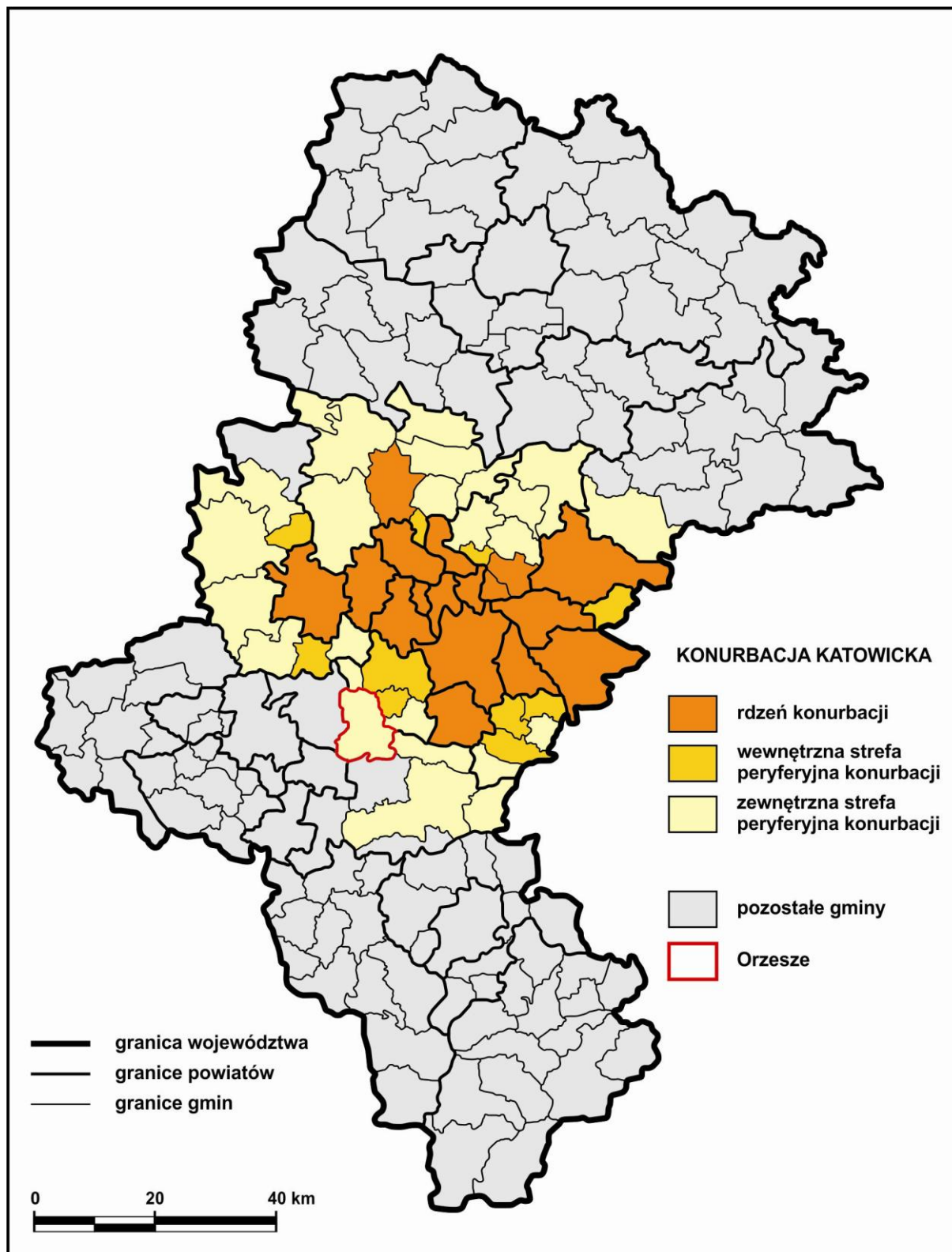
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 3. Położenie Gminy Orzesze na tle konurbacji katowickiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Krzysztofik R., Runge J., 2011, *Delimitacja regionu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii „Silesia”*, Uniwersytet Śląskie, Sosnowiec

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Położenie na tle krajowych i regionalnych układów przestrzenno-funkcjonalnych

Istotny wpływ na charakter, kierunek i dynamikę procesów rozwoju poszczególnych jednostek osadniczych, wywiera także ich lokalizacja na tle krajowych i regionalnych układów funkcjonalno-przestrzennych, wśród których wymienić należy aglomeracje miejskie oraz okręgi przemysłowe.

Gmina miejska Orzesze położona jest w zewnętrznej strefie peryferyjnej konurbacji katowickiej (określanej również mianem konurbacji górnośląskiej bądź konurbacji śląsko-dąbrowskiej), która jest obszarem o największej koncentracji ludności w skali całej Polski. Lokalizację Orzesza na tle konurbacji górnośląskiej zobrazowano na rycinie 3. Równocześnie Gmina Orzesze położona jest w relatywnie bliskiej odległości w stosunku do aglomeracji rybnickiej (w jej skład oprócz samego Rybnika wchodzi także Jastrzębie-Zdrój, Żory, Pszów, Radlin, Rydułtowy oraz Wodzisław Śląski). Rozpatrując umiejscowienie Gminy Orzesze w przestrzeni geograficznej, wypada także zaznaczyć, iż jest ona zlokalizowana w obrębie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, który jest obszarem o największej koncentracji działalności gospodarczych w skali całego kraju. Położenie na obszarze Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, a także w zewnętrznej strefie konurbacji katowickiej bez wątpienia jest ważnym czynnikiem kształtującym atrakcyjność inwestycyjną Orzesza. Górnośląski Okręg Przemysłowy cechuje się bardzo wysoką dostępnością komunikacyjną, wysokim stopniem osiągalności różnego rodzaju usług, a także bardzo intensywnym zagospodarowaniem terenu w zakresie infrastruktury technicznej. Niemniej Górnośląski Okręg Przemysłowy jest jednym z tych obszarów Polski, które w największym stopniu zostały dotknięte negatywnymi następstwami procesu transformacji gospodarczej po 1989 roku. W efekcie restrukturyzacji oraz modernizacji polskiego przemysłu, zwłaszcza zaś tradycyjnych gałęzi przemysłu ciężkiego (górnictwo węgla kamiennego, hutnictwo żelaza i metali niezależnych, przemysł chemiczny i elektromaszynowy), na obszarze Górnego Śląska uwidoczniło się wiele różnorodnych problemów przestrzennych, gospodarczych oraz społecznych, które niejednokrotnie w dalszym ciągu ograniczają możliwości rozwojowe znacznej części ośrodków miejskich. Występowanie różnego rodzaju niekorzystnych zjawisk o charakterze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym, zwłaszcza zaś ich wyraźna koncentracja w niektórych obszarach miast, rodzą konieczność podjęcia odpowiednich działań zaradczych, wśród których szczególnie ważną rolę odgrywają programy oraz projekty rewitalizacji obszarów kryzysowych.

Położenie na tle krajowego i regionalnego układu (systemu) transportowego

Położenie na tle systemu transportowego i związana z nim dostępność komunikacyjna są jednymi z głównych czynników warunkujących poziom atrakcyjności inwestycyjnej oraz konkurencyjności określonych jednostek osadniczych. Szczególnie ważne znaczenie posiada lokalizacja w pobliżu węzłów transportowych, dróg szybkiego ruchu (autostrad i dróg ekspresowych), linii kolejowych, a także portów lotniczych (zwłaszcza zaś lotnisk o znaczeniu międzynarodowym).

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Gmina Orzesze odznacza się korzystnym położeniem transportowym, a także wysokim poziomem dostępności komunikacyjnej. Głównym ciągiem komunikacyjnym wiodącym przez obszar Gminy Orzesze jest droga krajowa nr 81, łącząca Katowice ze Skoczowem (m.in. przez: Mikołów, Łaziska Górne, Żory) i prowadząca dalej (jako droga województwa nr 941) w kierunku Ustronia i Wisły. Ponadto przez teren Orzesza przebiega droga wojewódzka nr 925, łącząca Bytom z Rybnikiem (m.in. przez: Rudę Śląską i Mikołów). Warto również odnotować, iż w granicach gminy znajduje się droga wojewódzka nr 926, która łączy centrum Orzesza z drogą krajową nr 81.

Rozpatrując lokalizację Gminy Orzesze na tle systemu transportowego kraju oraz regionu należy również zwrócić uwagę na jej umiejscowienie w pobliżu węzłów autostradowych. Ponadto Gmina Orzesze położona jest w odległości ok. 65 km od Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice – Pyrzowice. Jednocześnie przez obszar Orzesza przebiega linia kolejowa nr 169 (Tychy – Orzesze Jaśkowice), na przebiegu której, w granicach gminy, znajdują się przystanek kolejowy Orzesze Miasto oraz stacja kolejowa Orzesze Jaśkowice. Wreszcie Gmina Orzesze znajduje się w zasięgu funkcjonowania Komunikacyjnego Związku Komunalnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (KZK GOP) oraz Miejskiego Zarządu Komunikacji w Tychach (MKZ Tychy).

3.1.1.2. Planowanie przestrzenne i zagospodarowanie przestrzeni

Przestrzeń jest jednym z najważniejszych zasobów rozwojowych poszczególnych gmin i miast. Równocześnie przestrzeń jest dobrem rzadkim (ograniczonym), co oznacza iż dostępna podaż nieruchomości nie jest w stanie w pełni pokryć zgłaszanego nań zapotrzebowania. Ponadto każda forma użytkowania ziemi ogranicza bądź wyklucza możliwość jej zagospodarowania na inne cele. W związku z powyższym, na obszarze poszczególnych jednostek osadniczych, przede wszystkim zaś miast, nieustannie ma miejsce gra o przestrzeń, która przejawia się w rywalizacji różnych podmiotów o konkretne lokalizacje. Stąd niezmiernie ważną rolę, z punktu widzenia właściwego zagospodarowania przestrzeni i kształtowania ładu przestrzennego, odgrywają władze lokalne oraz prowadzona przez nie polityka przestrzenna.

Gmina Orzesze złożona jest z oddzielonych od siebie dzielnic i sołectw, które poprzepłatanie są lasami. Jednocześnie w strukturze zagospodarowania terenu zaznacza się duży udział obszarów leśnych, które pokrywają około 50% powierzchni gminy. Tereny zabudowane zajmują jedynie 10% obszaru Orzesza. Pozostałe 40% powierzchni gminy stanowią użytki rolne. **Jednym z głównych problemów Gminy Orzesze w sferze przestrzennej jest brak faktycznego centrum miasta, które pełniłoby funkcje integrujące wszystkich mieszkańców gminy.** Równocześnie należy zauważyć, iż w strukturze zabudowy zdecydowanie dominuje rozproszona zabudowa jednorodzinna. Budynki wielorodzinne występują jedynie w kilku miejscach na terenie Orzesza, m.in. w centrum miasta.

Dla właściwego zagospodarowania przestrzeni, tj. zagospodarowania przestrzeni, które będzie przynosić korzyści wszystkim jej użytkownikom, istotne znaczenie posiada polityka przestrzenna prowadzona przez władze samorządowe. Jednym z najważniejszych instrumentów tej polityki są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Warto w tym miejscu odnotować, że tego

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

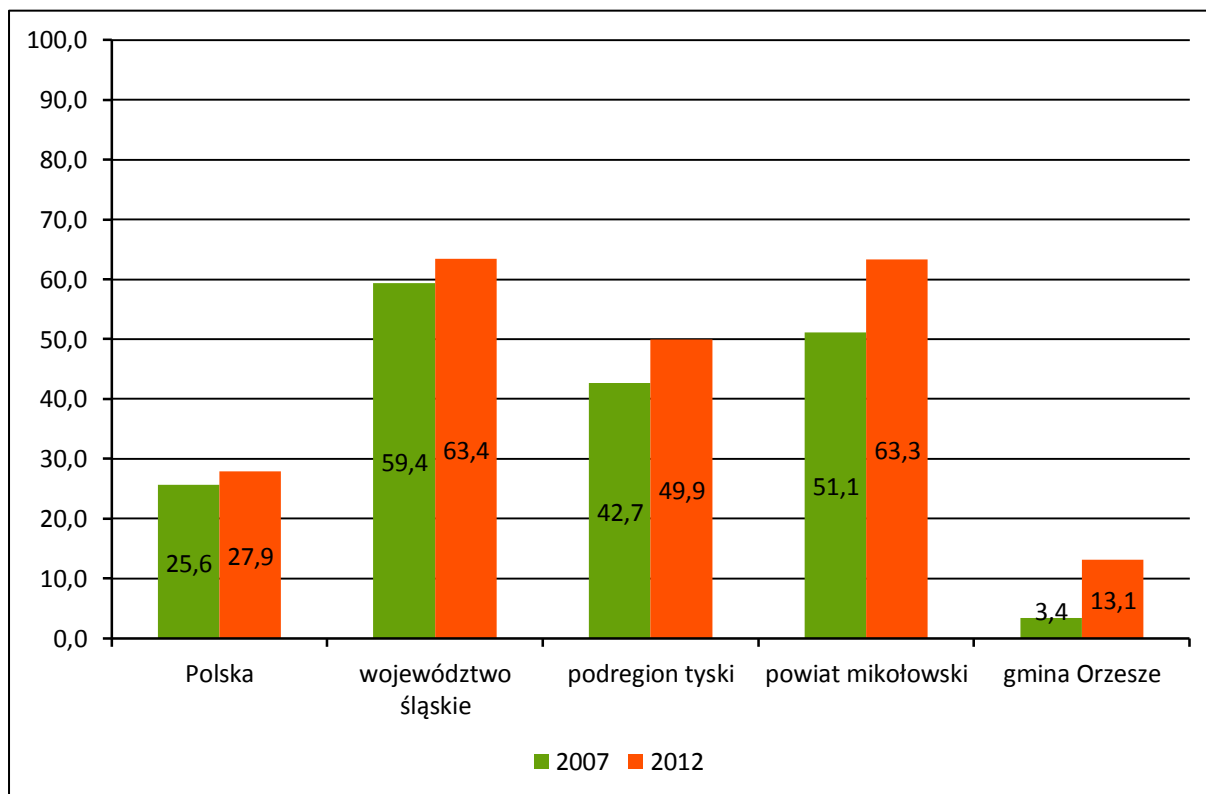

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

typu instrumenty planistyczne, będące aktami prawa miejscowego (lokalnego) posiadają wiele różnego rodzaju korzyści. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, iż uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego usprawnia proces realizacji inwestycji budowlanych, co ma bardzo ważne znaczenie zarówno dla mieszkańców, jak i przedsiębiorców. Równocześnie obowiązywanie planów miejscowych przyczynia się do wyraźnego ograniczenia różnorodnych negatywnych zjawisk związanych z wydawaniem decyzji administracyjnych. Ponadto planowanie przestrzenne jest procesem o wybitnie partycypacyjnym charakterze, bowiem angażuje nie tylko samą administrację publiczną, ale także lokalną społeczność. Właściwie zrealizowane procedury planistyczne, uwzględniające opinie mieszkańców wyrażone w trakcie konsultacji społecznych, mogą przyczynić się do zwiększenia aktywności społecznej i obywatelskiej ludności, a co za tym idzie budowy kapitału społecznego, który uważany jest współcześnie za jeden z najważniejszych czynników rozwoju.

Ryc. 4. Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2009 i 2012 roku [w %].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W 2012 roku w Orzeszu obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęty był obszar o łącznej powierzchni 1 095 ha, które stanowiły 13,1% całkowitego terytorium gminy (ryc. 4). Tym samym rozpatrywany wskaźnik w przypadku Gminy Orzesze kształtował się znacznie poniżej średniej dla Polski (27,9%) i województwa śląskiego (63,4%). Ponadto w zakresie analizowanej cechy Gmina Orzesze wypada niekorzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

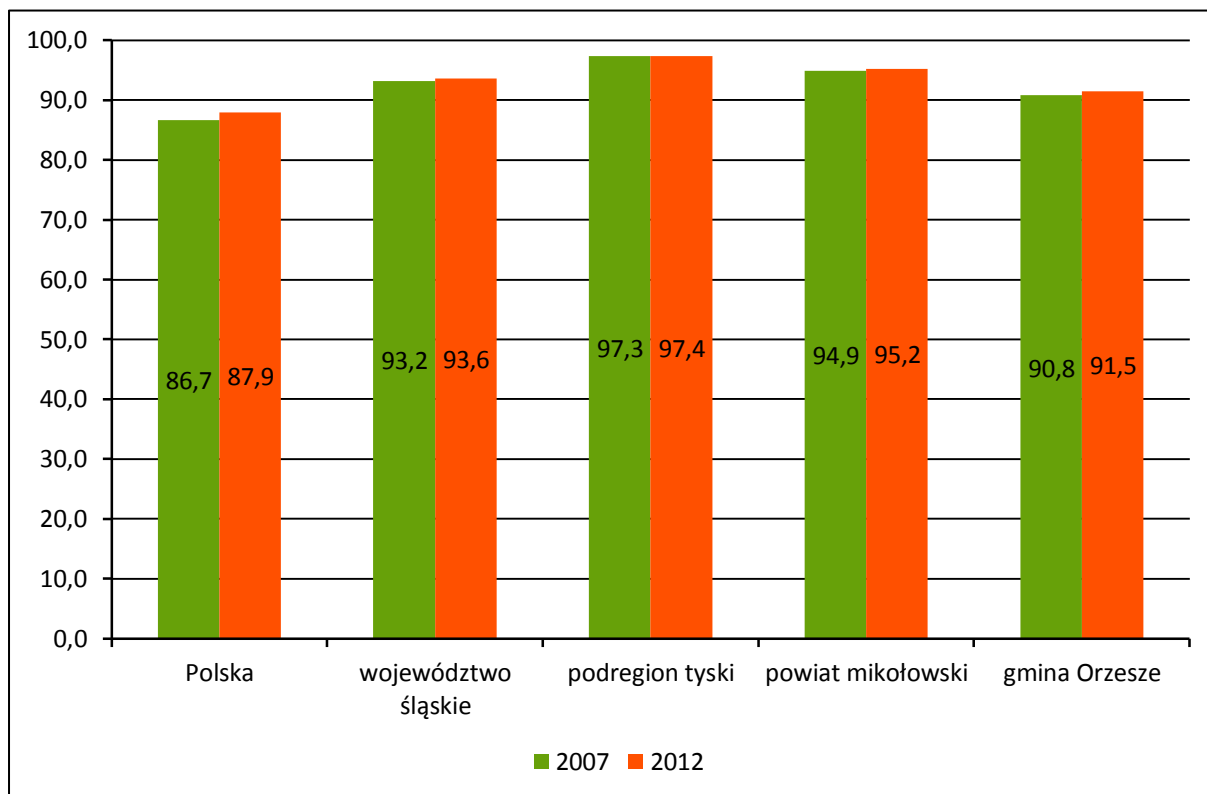

mikołowskiego, gdzie w 2012 roku udział obszarów objętych uchwalonymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosił odpowiednio 49,9% oraz 63,3% ogólnej powierzchni [BDL GUS 2014]. Niemniej jednak należy odnotować, iż czynnikiem, który może znacznie utrudniać sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Orzeszu jest struktura użytkowania terenu (oddzielone od siebie dzielnice i sołectwa przepiętane obszarami leśnymi).

3.1.1.3. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna jest jednym z głównych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego określonych jednostek terytorialnych. Dostępność różnego rodzaju sieci i urządzeń infrastruktury technicznej (m.in. wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, ciepłowniczej itp.) istotnie wpływa na warunki życia ludności, jak również kształtuje atrakcyjność inwestycyjną oraz konkurencyjność danych gmin i miast. Ponadto zagospodarowanie terenu w zakresie infrastruktury technicznej odgrywa niezmiernie ważną rolę dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz minimalizowania negatywnej presji działalności ludzkiej na poszczególne jego komponenty (m.in. gleby, biosferę, wody powierzchniowe i podziemne, a także powietrze atmosferyczne).

Ryc. 5. Odsetek mieszkańców korzystających z czynnej sieci wodociągowej w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

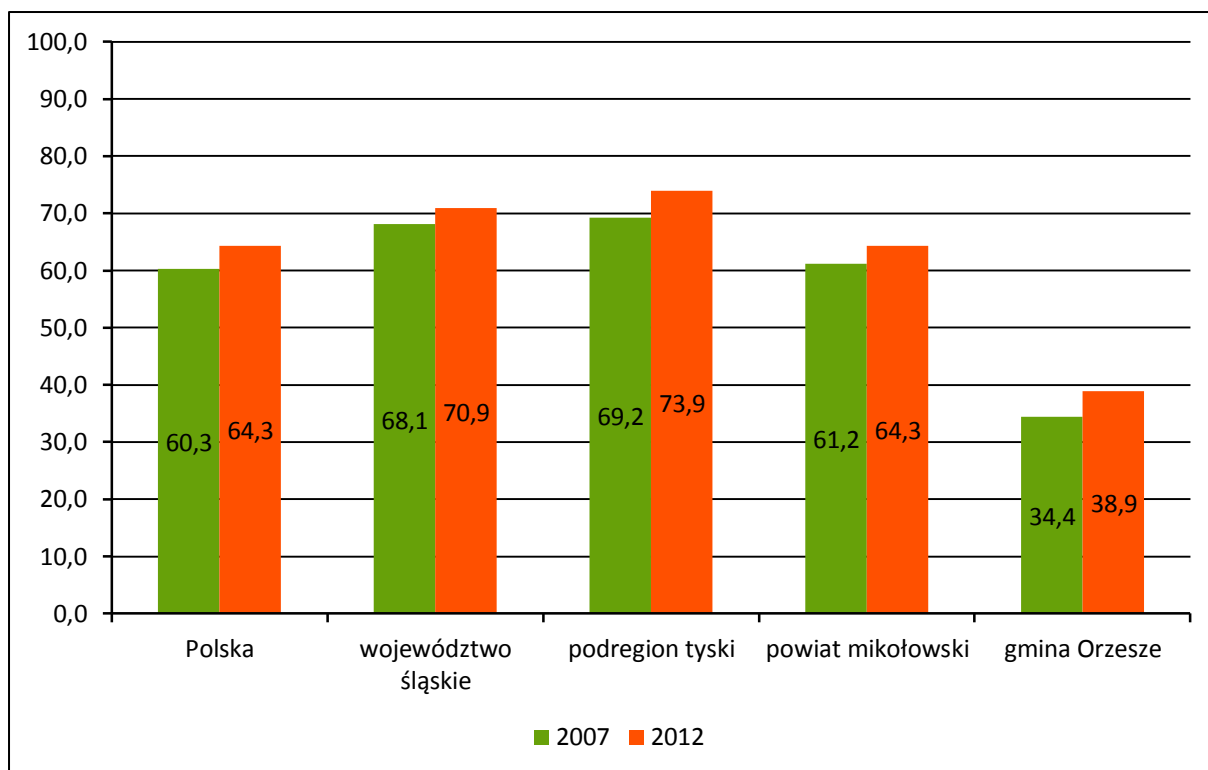

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W 2012 roku długość czynnej sieci wodociągowej na obszarze Gminy Orzesze wynosiła 161,6 km. Równocześnie w latach 2007 – 2012 w przypadku Gminy Orzesze miał miejsce widoczny rozwój infrastruktury zaopatrzenia w wodę. W stosunku do 2007 roku długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 28,9 km (z 132,7 km), czyli o 21,8%. Tym samym tempo rozwoju infrastruktury zaopatrzenia w wodę w Gminie Orzesze było wyższe w porównaniu ze średnią dla Polski (10,1%), województwa śląskiego (7,7%), jak również subregionu tyskiego (9,6%) i powiatu mikołowskiego (9,3%). W 2012 roku gęstość czynnej sieci wodociągowej w Orzeszu kształtowała się na poziomie 192,9 km / 100 km². W związku z powyższym stopień zagospodarowania terenu w zakresie sieci zaopatrzenia w wodę w Gminie Orzesze był wyższy niż przeciętnie w kraju (90,5 km / 100 km²) oraz województwie śląskim (164,6 km / 100 km²). Niemniej gęstość infrastruktury wodociągowej na terenie Orzesza była niższa niż na obszarze podregionu tyskiego (248,7 km / 100 km²), a także powiatu mikołowskiego (303,3 km / 100 km²) [BDL GUS 2014].

W Gminie Orzesze, w 2012 roku, z czynnej sieci wodociągowej korzystało 18 146 osób, tj. 91,5% ogólnej liczby mieszkańców (ryc. 5). Odsetek ludności posiadającej dostęp do infrastruktury zaopatrzenia w wodę w przypadku Gminy Orzesze był wyższy w porównaniu ze średnią dla kraju (87,9%). Niemniej jednak udział mieszkańców Gminy Orzesze korzystających z sieci wodociągowej kształtował się poniżej poziomu właściwego dla województwa śląskiego (93,6%), podregionu tyskiego (97,4%), a także powiatu mikołowskiego (95,2%) [BDL GUS 2014].

Ryc.6. Odsetek mieszkańców korzystających z czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

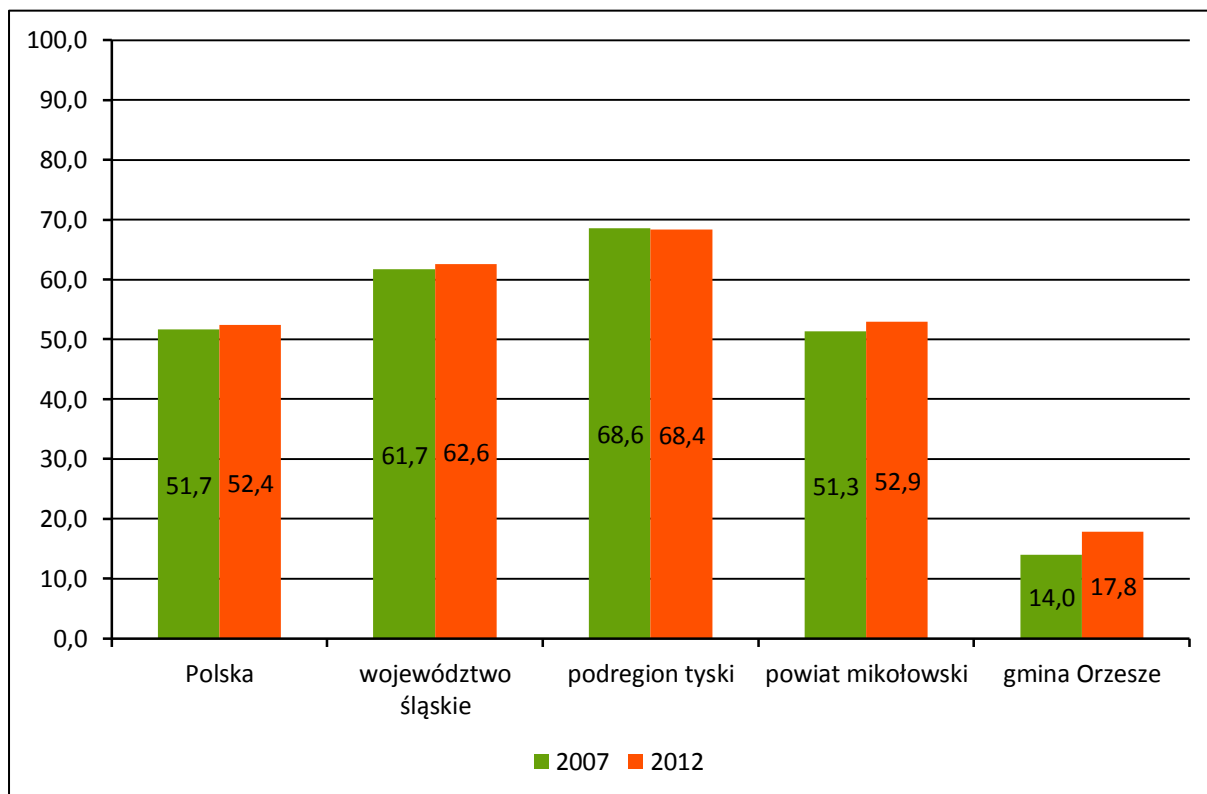

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w granicach administracyjnych Gminy Orzesze, w 2012 roku, wynosiła 67,3 km. Na przestrzeni rozpatrywanego okresu (tj. w latach 2007 – 2012) długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy nie uległa zmianie. Jednocześnie w 2012 roku gęstość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Orzesze kształtowała się na poziomie 80,3 km / 100 km². Tym samym stopień zainwestowania terenu w zakresie infrastruktury odprowadzania ścieków w przypadku Gminy Orzesze był dwukrotnie wyższy niż przeciętnie w Polsce (40,2 km / 100 km²). Jednakże gęstość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Orzesze była niższa niż na obszarze województwa śląskiego (103,9 km / 100 km²), podregionu tyskiego (184,2 km / 100 km²) i powiatu mikołowskiego (142,8 km² / 100 km²) [BDL GUS].

W 2012 roku w Gminie Orzesze z infrastruktury odprowadzania ścieków korzystało w sumie 7 715 osób, czyli 36,8% całkowitej liczby mieszkańców (ryc. 6). W związku z powyższym Gmina Orzesze odznacza się dużo niższym poziomem dostępności do infrastruktury kanalizacyjnej w porównaniu ze średnią dla Polski (64,3%) oraz województwa śląskiego (70,9%). Równocześnie pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze prezentuje się niekorzystnie na tle podregionu tyskiego oraz powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku udział mieszkańców korzystających z czynnej sieci kanalizacyjnej wynosił odpowiednio 73,9% oraz 64,3% [BDL GUS 2014].

Ryc. 7. Odsetek mieszkańców korzystających z czynnej sieci gazowej w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

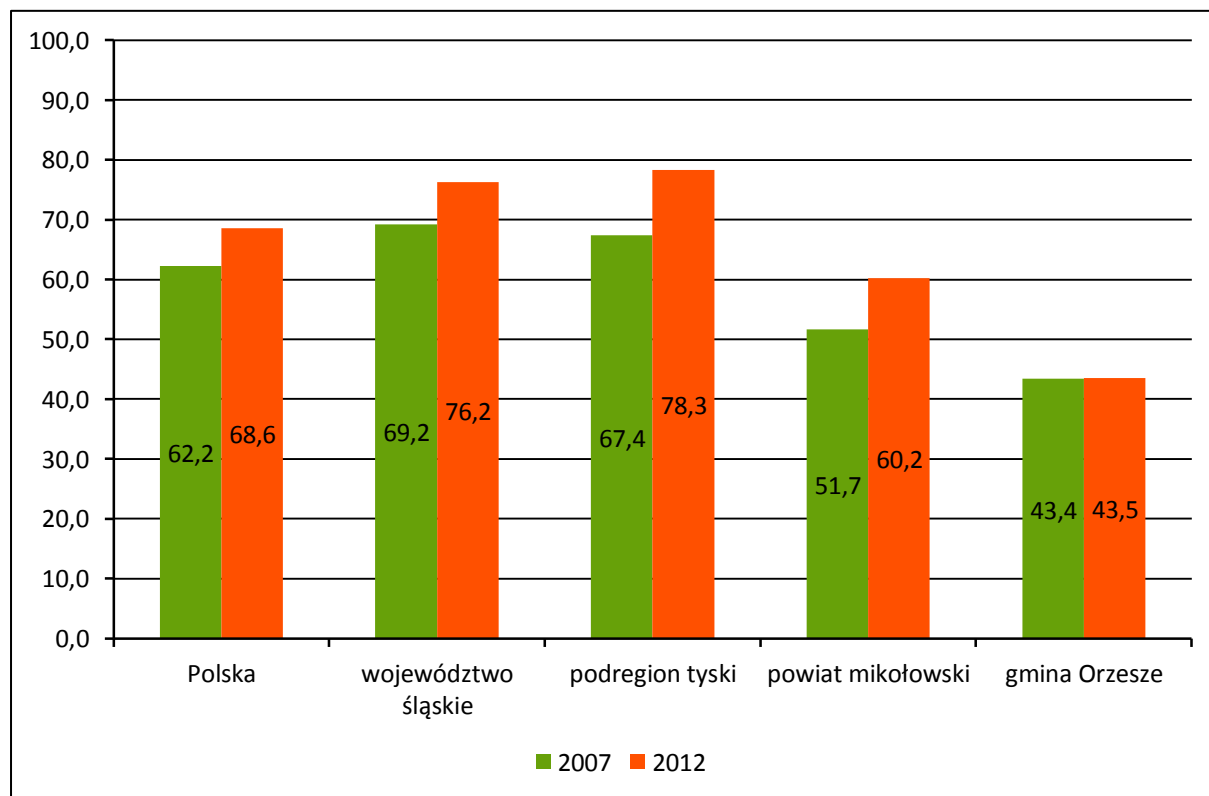

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W 2012 roku, na terenie Gminy Orzesze długość czynnej sieci gazowej wynosiła 46,7 km. Należy również zaznaczyć, iż w latach 2007 – 2012, w Gminie Orzesze zaobserwowano nieznaczny rozwój infrastruktury gazowej. W stosunku do 2007 roku długość czynnej sieci gazowej wzrosła o 0,9 km (z 45,8 km), czyli o 2,0%. Tym samym dynamika rozwoju infrastruktury gazowej na obszarze Gminy Orzesze była niższa w porównaniu ze średnią dla Polski (7,5%) oraz województwa śląskiego (4,3%), a także podregionu tyskiego (5,1%) i powiatu mikołowskiego (10,1%). W 2012 roku gęstość czynnej sieci gazowej w Gminie Orzesze kształtowała się na poziomie 55,8 km / 100 km², przyjmując równocześnie wartość nieznacznie wyższą niż przeciętnie w kraju (43,9 km / 100 km²). Niemniej jednak stopień zainwestowania terenu w zakresie infrastruktury gazowej w Gminie Orzesze był znacznie niższy niż na obszarze województwa śląskiego (132,6 km / 100 km²), podregionu tyskiego (190,8 km / 100 km²) oraz powiatu mikołowskiego (164,6 km / 100 km²) [BDL GUS 2014].

Dostęp do sieci gazowej w Gminie Orzesze, w 2012 roku, posiadało 3 524 mieszkańców, tj. jedynie 17,8% ogółu ludności (ryc. 7). W związku z powyższym udział osób korzystających z sieci gazowej w Gminie Orzesze był znacznie niższy niż przeciętnie w kraju (52,4%) oraz województwie śląskim (62,6%). Ponadto pod względem analizowanej cechy Gmina Orzesze wypada niekorzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku dostęp do czynnej sieci gazowej posiadało odpowiednio 68,4% i 52,9% ogólnej liczby mieszkańców [BDL GUS 2014].

Ryc. 8. Odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W granicach Gminy Orzesze, w 2012 roku, zlokalizowane były 2 komunalne oczyszczalnie ścieków (oczyszczalnie biologiczne). Jednocześnie dostęp do infrastruktury oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych w Gminie Orzesze posiadało 8 623 osób, czyli jedynie 42,5% ogółu mieszkańców (ryc. 8). Tym samym odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w przypadku Gminy Orzesze kształtował się poniżej poziomu właściwego dla Polski (68,6%) oraz województwa śląskiego (76,2%). Pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze wypada także niekorzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego. W 2012 roku udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w podregionie tyskim i powiecie mikołowskim wynosił odpowiednio 78,3% oraz 60,2% [BDL GUS 2014].

Na podstawie przytoczonych powyżej danych statystycznych należy stwierdzić, iż Gmina Orzesze charakteryzuje się niezadowalającym poziomem dostępności mieszkańców do sieci oraz urządzeń infrastruktury technicznej, co dotyczy w szczególności infrastruktury gazowej, a także systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych. Jednak należy zwrócić uwagę na czynniki utrudniające rozbudowę infrastruktury technicznej na obszarze gminy, do których trzeba zaliczyć przede wszystkim charakter użytkowania terenu (oddzielone od siebie dzielnice oraz sołectwa poprzeplatane lasami), jak również dominację rozproszonej zabudowy jednorodzinnej. Wyżej wymienione uwarunkowania przestrzenne bez wątpienia wpływają na wyraźny wzrost kosztów realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Należy jednocześnie odnotować, iż jednostkowe koszty rozbudowy systemu infrastruktury technicznej na obszarach o zabudowie jednorodzinnej są znacznie wyższe niż na terenach o przewadze wielorodzinnej zabudowy blokowej. Ponadto rozwój infrastruktury technicznej na obszarach o zabudowie rozproszonej jest znacznie mniej efektywny w porównaniu z realizacją podobnych inwestycji na terenach o zabudowie zwartej.

3.1.1.4. Mieszkalnictwo

Z punktu widzenia poziomu oraz jakości życia mieszkańców określonych jednostek osadniczych niezmiernie ważne znaczenie posiadają aspekty związane ze sferą mieszkalnictwa, w tym przede wszystkim warunki mieszkaniowe, na które składają się m.in. dostępność i standard mieszkań.

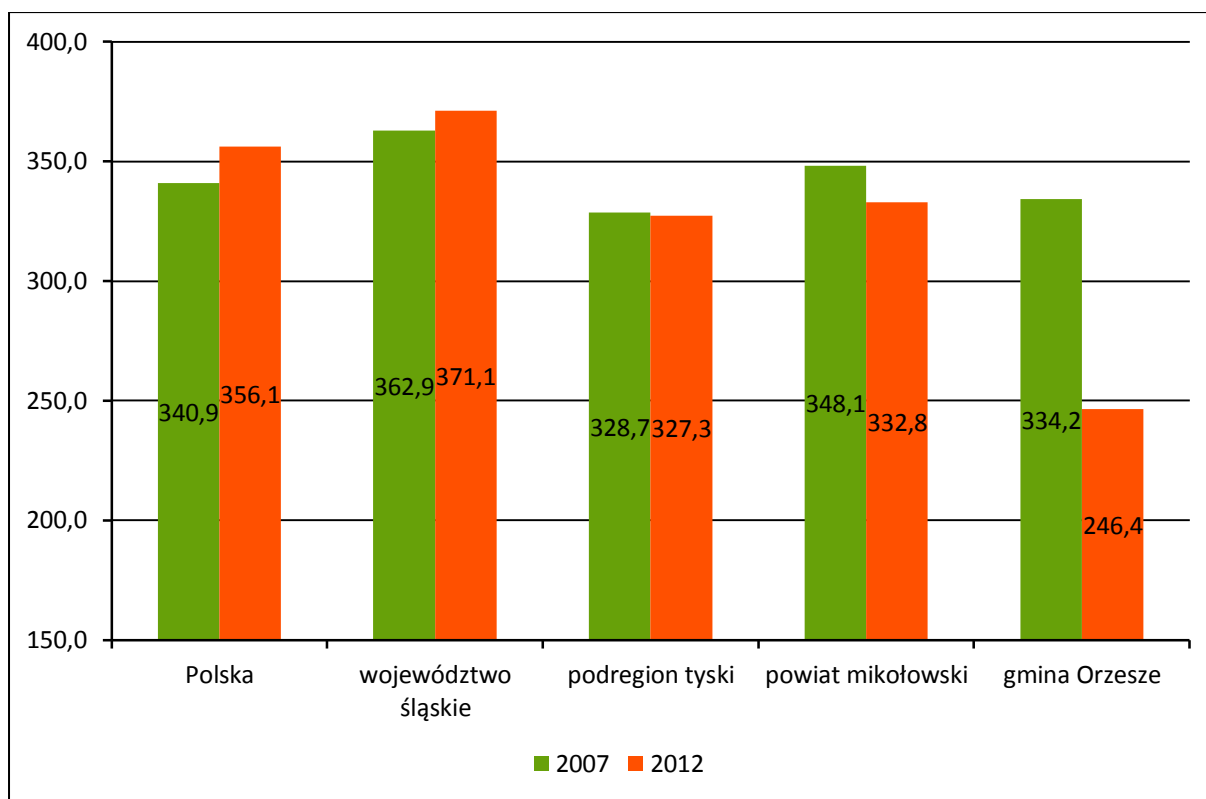
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 9. Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W 2012 roku, na obszarze Gminy Orzesze zlokalizowanych było 4 160 budynków mieszkalnych, w których znajdowało się w sumie 4 884 mieszkań [BDL GUS 2014]. Równocześnie, jak wynika z informacji Urzędu Miasta w Orzeszu, w gminnym zasobie mienia komunalnego pozostawało 159 mieszkań (administrowanych przez Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Orzeszu), o łącznej powierzchni użytkowej 6 713,9 m², w tym:

- ▣ 125 lokali mieszkalnych, o łącznej powierzchni użytkowej równej 5 821,2 m² (przeciętna powierzchnia użytkowa jednego lokalu mieszkalnego – 46,6 m²),
- ▣ 34 lokale socjalne, o łącznej powierzchni użytkowej 892,2 m² (przeciętna powierzchnia użytkowa jednego lokalu socjalnego – 26,2 m²).

Wielkość zasobów mieszkaniowych w granicach administracyjnych Gminy Orzesze należy ocenić jako wysoce niewystarczającą. W 2012 roku na każdy 1000 ludności Gminy Orzesze przypadało przeciętnie 246,4 mieszkań (ryc. 9). Tym samym rozpatrywany wskaźnik dostępności zasobów mieszkaniowych, w przypadku Orzesza, kształtował się znacznie poniżej średniej dla Polski (356,1) i województwa śląskiego (371,1). Ponadto w zakresie analizowanej cechy Gmina Orzesze wypada niekorzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców przypadało przeciętnie 327,3 oraz 332,8 mieszkań [BDL GUS 2014].

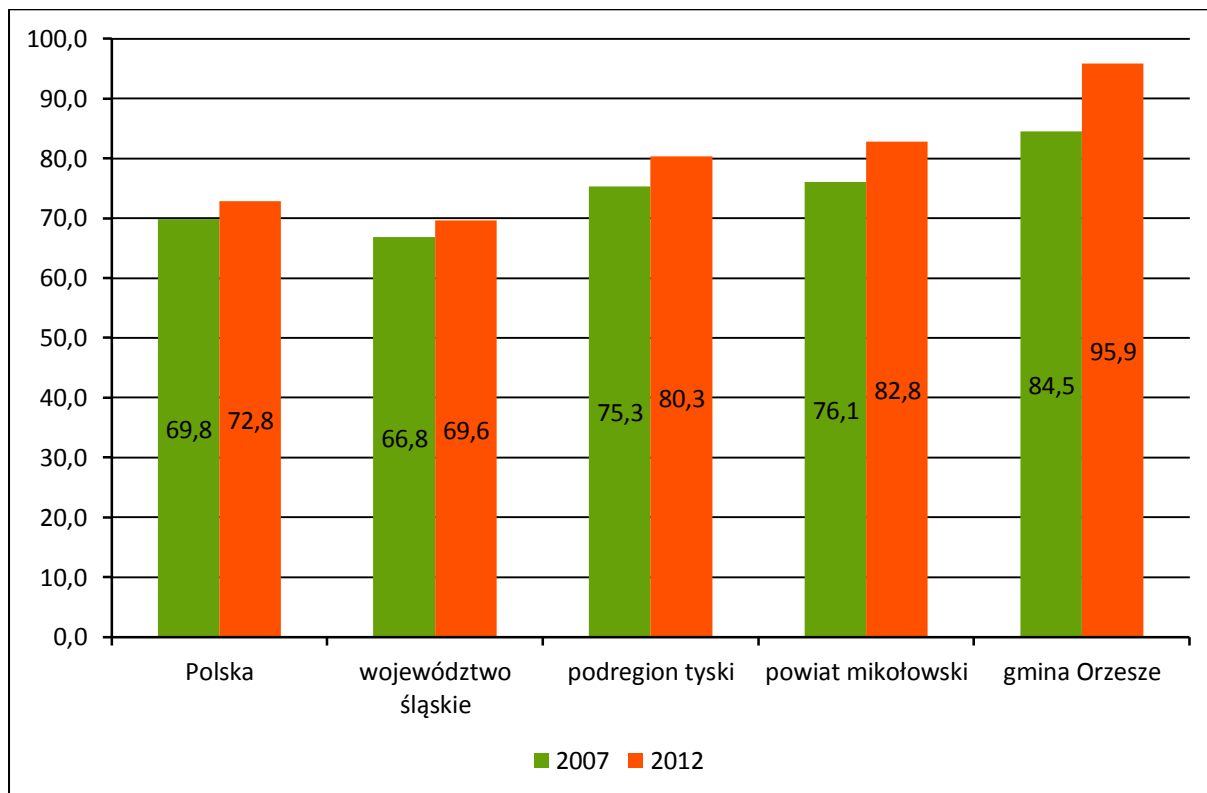
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 10. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w m²]

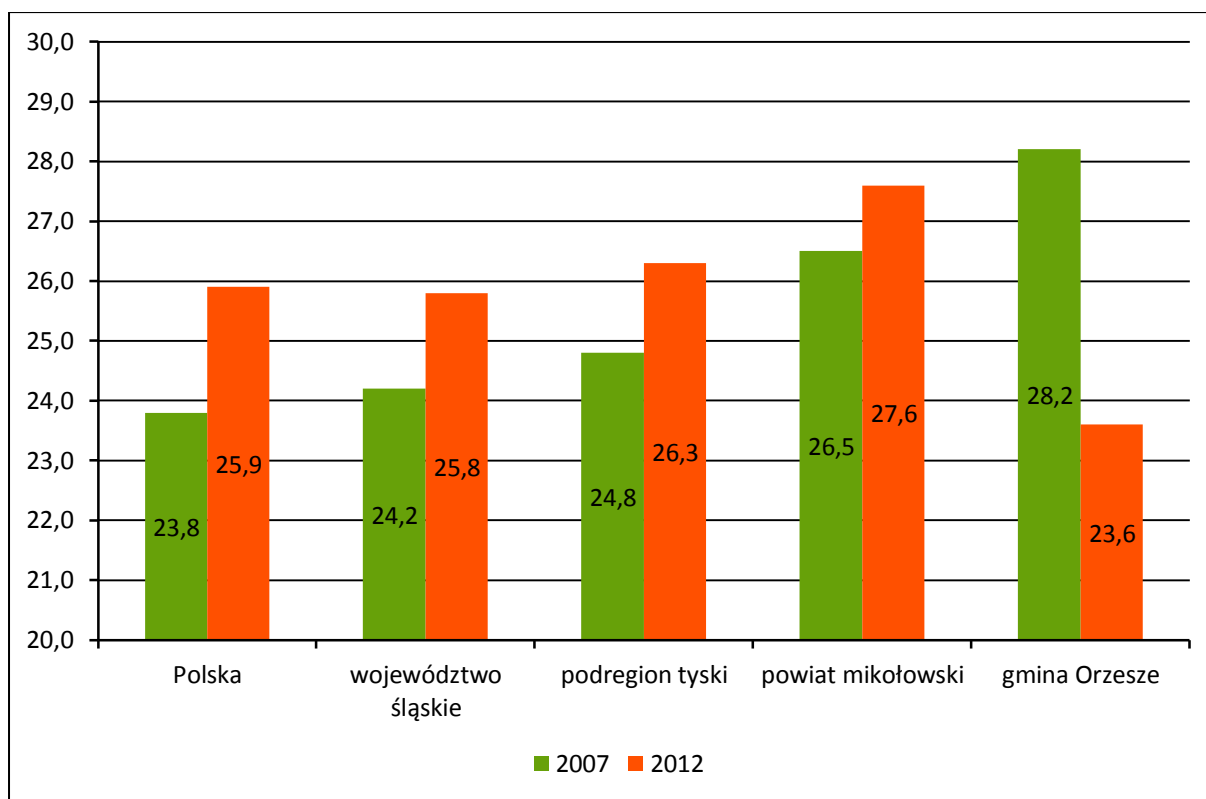

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W 2012 roku, średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Gminie Orzesze wynosiła 95,9 m² (ryc. 10), kształtując się tym samym znacznie powyżej średniej dla Polski (72,8 m²), a także województwa śląskiego (69,6 m²). Równocześnie pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze wypada korzystnie na tle podregionu tyskiego (80,3 m²) oraz powiatu mikołowskiego (82,8 m²) [BDL GUS 2014]. Bardzo wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Gminie Orzesze wynika przede wszystkim z faktu, iż w strukturze zabudowy mieszkaniowej wyraźnie dominują budynki jednorodzinne.

Ryc. 11. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w m²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Bardzo wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Gminie Orzesze nie przekłada się bezpośrednio na warunki mieszkaniowe. W 2012 roku w Gminie Orzesze przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na jedną osobę wynosiła 23,6 m², podczas gdy średnio w Polsce równała się 25,9 m² (ryc. 11). Ponadto pod względem analizowanej cechy Gmina Orzesze prezentuje się raczej niekorzystnie na tle województwa śląskiego (25,8 m²), podregionu tyskiego (26,3 m²) oraz powiatu mikołowskiego (27,6 m²). Równocześnie należy odnotować, iż w Gminie Orzesze na jedno mieszkanie przypada przeciętnie 4,1 mieszkających w nim osób. Tym samym wskaźnik ten w przypadku Gminy Orzesze osiąga wyższą wartość od średniej dla Polski (2,8) i województwa śląskiego (2,7), a także podregionu tyskiego (3,1) i powiatu mikołowskiego (3,0) [BDL GUS 2014]

Standard wyposażenia mieszkań w zakresie większości instalacji techniczno-sanitarnych w Gminie Orzesze nie odbiega znacząco od średnich dla Polski i województwa śląskiego (tab. 1.). Niemniej jednak Orzesze charakteryzuje się bardzo niskim odsetkiem lokali posiadających dostęp do gazu sieciowego, co wiąże się z niską dostępnością infrastruktury gazowej na terenie gminy. Z drugiej strony wypada zwrócić uwagę na wyraźnie ponadprzeciętny udział lokali posiadających dostęp do centralnego ogrzewania. Na podstawie analizy wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje oraz urządzenia techniczno-sanitarne należy odnotować, iż Orzesze odznacza się dobrymi warunkami mieszkaniowymi.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Tab. 1. Odsetek mieszkań wyposażonych w wybrane instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2012 roku [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Wodociąg	Ustęp spłukiwany	Łazienka	Centralne ogrzewanie	Gaz sieciowy
1	Polska	96,6	93,3	90,9	81,2	56,2
2	województwo śląskie	98,7	95,3	93,6	81,1	64,7
3	podregion tyski	99,6	99,0	98,1	94,0	70,5
4	powiat mikołowski	99,4	98,3	97,0	92,2	55,4
5	Gmina Orzesze	99,2	98,3	96,3	90,9	17,8

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

3.1.1.5. Sfera przestrzenna – podsumowanie

Gmina Orzesze odznacza się bardzo korzystnym umiejscowieniem w przestrzeni geograficznej. Orzesze zlokalizowane jest w centralnej części województwa śląskiego, w zewnętrznej strefie konurbacji katowickiej oraz w obrębie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Równocześnie Gmina Orzesze charakteryzuje się dogodnym położeniem na tle krajowego i regionalnego układu transportowego, a także bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Wśród zjawisk wynikających z lokalizacji Orzesza w przestrzeni geograficznej, które w największym stopniu mogą wpływać na kierunek oraz dynamikę jego rozwoju należy w szczególności wskazać bardzo silne oddziaływanie ośrodków miejskich Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Jednocześnie oddziaływanie to może mieć charakter zarówno pozytywny (napływ inwestycji i nowych mieszkańców), jak również negatywny (zjawisko drenażu mózgow). Jednym z najbardziej poważnych problemów w sferze przestrzennej Gminy Orzesze jest brak rzeczywistego centrum, które mogłoby spełniać funkcje integrujące na rzecz ogółu mieszkańców. Ponadto jedynie niewielka powierzchnia gminy (13,1% terytorium) objęta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Należy również zaznaczyć, iż jedną z głównych barier rozwojowych Orzesza jest niezadowalający poziom dostępności mieszkańców do sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w szczególności zaś infrastruktury gazowej oraz systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Niemniej trzeba podkreślić, iż rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze gminy w znacznym stopniu jest utrudniona przez charakter zagospodarowania terenu (oddzielone od siebie dzielnice i sołectwa poprzeplatane lasami, przewaga rozproszonej zabudowy jednorodzinnej). Równocześnie Orzesze cechuje się niską dostępnością zasobów mieszkaniowych, aczkolwiek standard ich wyposażenia w zakresie wybranych instalacji techniczno-sanitarnych nie odbiega od średniej dla kraju.

MOCNE STRONY:

- bardzo korzystne położenie gminy na tle systemu transportowego kraju i regionu, a także wysoka dostępność komunikacyjna
- wysokie tempo rozwoju (rozbudowy) infrastruktury zaopatrzenia w wodę na terenie gminy (wzrost długości czynnej sieci wodociągowej w latach 2007 – 2012 o 21,8%)

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- względnie wysoki poziom zainwestowania terenu w zakresie infrastruktury zaopatrzenia w wodę (umiarkowanie wysoka gęstość czynnej sieci wodociągowej na obszarze gminy w 2012 roku – 192,9 / 100 km²)
- umiarkowanie wysoki poziom dostępności mieszkańców do infrastruktury zaopatrzenia w wodę (względnie wysoki odsetek ludności korzystającej z czynnej sieci wodociągowej w 2012 roku – 91,5%)
- wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2012 roku (95,9 m²)

SŁABE STRONY:

- brak faktycznego centrum miasta, które pełniłoby funkcje integrujące mieszkańców
- niski udział obszarów objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2012 roku (13,1%)
- niskie tempo rozwoju infrastruktury odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych na obszarze gminy (brak szerszych działań inwestycyjnych w zakresie rozbudowy czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2007 – 2012)
- relatywnie niski poziom zainwestowania terenu w zakresie infrastruktury odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych (niska gęstość czynnej sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy w 2012 roku – 80,3 km / 100 km²)
- niski poziom dostępności mieszkańców do infrastruktury odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych (niski odsetek ludności korzystającej z czynnej sieci kanalizacyjnej w 2012 roku – 38,9%)
- niskie tempo rozwoju (rozbudowy) infrastruktury zaopatrzenia w gaz na terenie gminy (wzrost długości czynnej sieci gazowej w latach 2007 – 2012 jedynie o 2,0%)
- relatywnie niski poziom zainwestowania terenu w zakresie infrastruktury gazowej (niska gęstość czynnej sieci gazowej na obszarze gminy w 2012 roku – 55,8 km / 100 km²)
- bardzo niski poziom dostępności mieszkańców do infrastruktury zaopatrzenia w gaz (niski odsetek ludności korzystającej z czynnej sieci gazowej w 2012 roku – 17,8%; niski udział mieszkań posiadających dostęp do gazu sieciowego w 2012 roku – 17,8%)
- niski poziom dostępność mieszkańców do infrastruktury oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych (niski odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków w 2012 roku – 43,5%)
- niska dostępność zasobów mieszkaniowych (niewielka liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności w 2012 roku – 246,4)
- niska przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na jedną osobę w 2012 roku (23,6 m²)

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

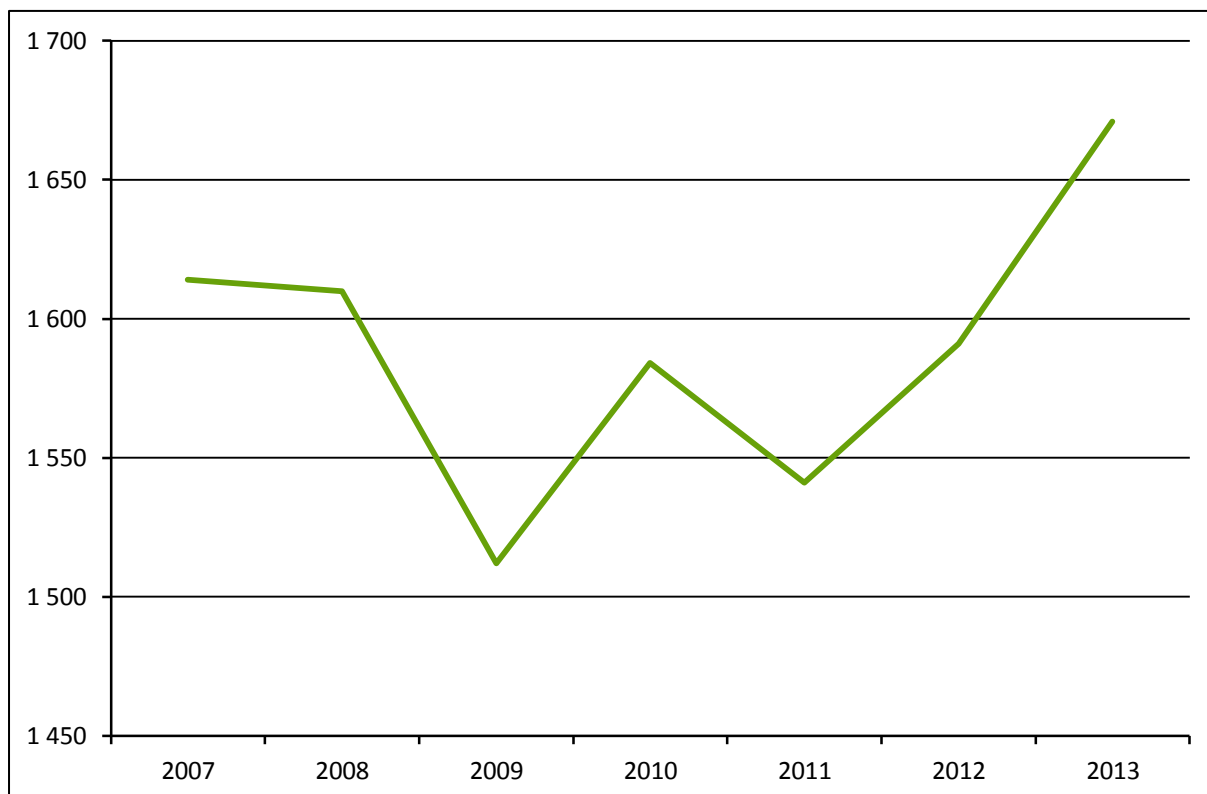
3.1.2. Sfera gospodarcza

3.1.2.1. Struktura lokalnej gospodarki

Wielkość oraz struktura (m.in. własnościowa, wielkościowa i branżowa) miejscowej gospodarki są niezmiernie ważnymi czynnikami rozwoju poszczególnych jednostek osadniczych. Równocześnie należy podkreślić, iż kondycja lokalnej gospodarki bardzo silnie oddziałuje na pozostałe sfery oraz uwarunkowania rozwoju miast i gmin, w tym zwłaszcza na miejscowy rynek pracy, warunki życia mieszkańców, a także wielkość dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

W 2013 roku na obszarze Gminy Orzesze funkcjonowało 1 671 podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Równocześnie podmioty prowadzące działalność gospodarczą w granicach Gminy Orzesze stanowiły 18,4% całkowitej liczby firm w powiecie mikołowskim. Wypada w tym miejscu zauważyć, iż w latach 2007 – 2013, w przypadku gminy Orzesze odnotowano wyraźne wahania liczby funkcjonujących firm (ryc. 12). W stosunku do 2007 roku liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Orzesze zwiększyła się o 57 jednostek, czyli o 3,5%. Tym samym tempo przyrostu nowych firm w Orzeszu było niższe w porównaniu ze średnią dla Polski (10,4%), województwa śląskiego (7,7%) oraz podregionu tyskiego (8,7%) i powiatu mikołowskiego (14,4%) [BDL GUS 2014].

Ryc. 12. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w Gminie Orzesze w latach 2007 – 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

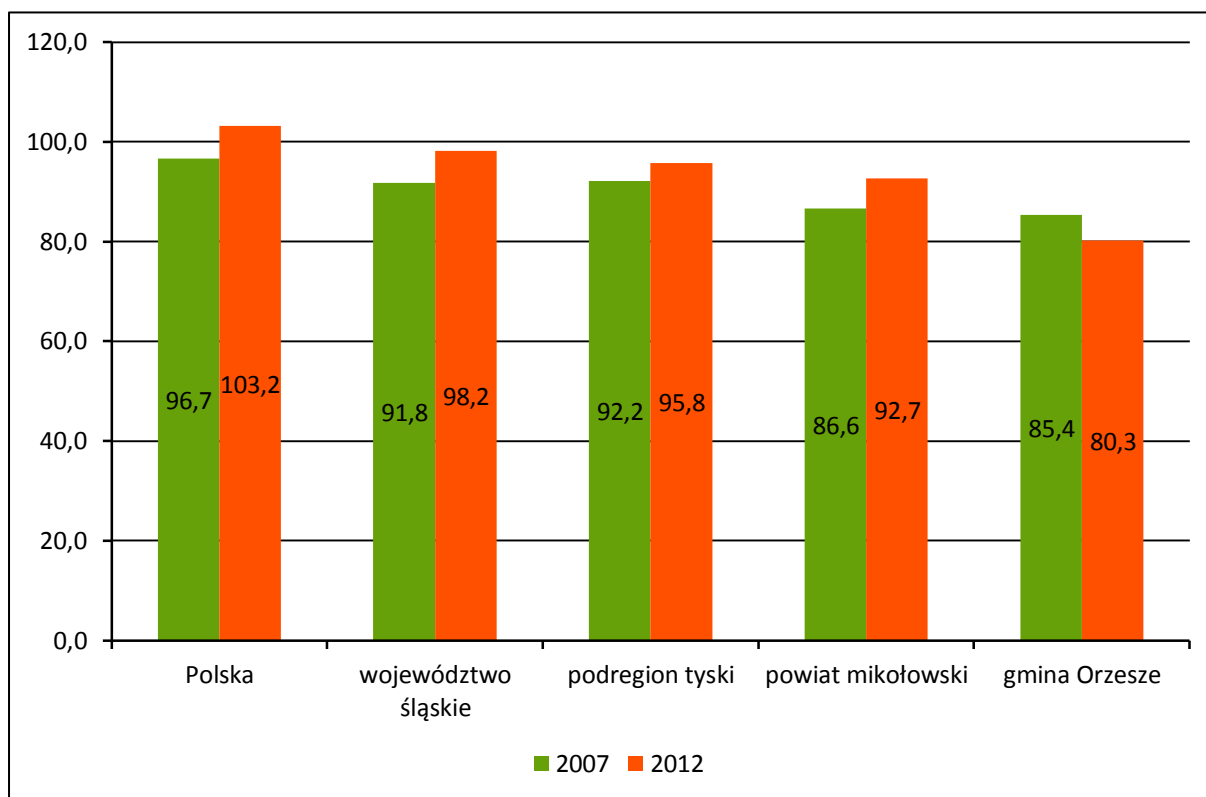

Ważnym miernikiem potencjału gospodarczego określonych jednostek osadniczych jest wskaźnik przedsiębiorczości, który obrazujący liczbę firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2012 roku na każdy 1000 ludności w Gminie Orzesze przypadało przeciętnie 80,3 podmiotów wpisanych do rejestru REGON (ryc. 13). W związku z powyższym wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Orzesze kształtował się znacznie poniżej średniej dla Polski (103,2) oraz województwa śląskiego (98,2). Równocześnie Gmina Orzesze odznacza się zdecydowanie niższym poziomem przedsiębiorczości w porównaniu z podregionem tyskim (95,8) i powiatem mikołowskim (92,7) [BDL GUS 2014].

Wśród czynników, które mogą ograniczać atrakcyjność inwestycyjną Gminy Orzesze, a co za tym idzie wpływać na niską wartość wskaźnika przedsiębiorczości, mierzonego liczbą firm wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców, należy wskazać w szczególności na niedostateczne zainwestowanie terenu w zakresie infrastruktury technicznej, jak również konkurencję ze strony innych miast i gmin, charakteryzujących się bardziej dogodnym położeniem (np. w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów autostradowych) czy lepszym zagospodarowaniem infrastrukturalnym.

Ryc. 13. Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców) w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W strukturze własnościowej podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze Orzesza, zdecydowanie dominują firmy prywatne, które w 2013 roku stanowiły aż 98,0% ogółu jednostek ekonomicznych zlokalizowanych w granicach gminy. Struktura własnościowa firm na terenie Orzesza odpowiada strukturze własnościowej gospodarki w Polsce oraz województwie śląskim. Warto jednocześnie odnotować, iż w 2013 roku w granicach administracyjnych Gminy Orzesze funkcjonowało 17 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego [BDL GUS 2014].

Tab. 2. Struktura podmiotów gospodarczych według klas wielkościowych w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2013 roku [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Liczba zatrudnionych pracowników			
		poniżej 9	10 – 49	50 – 249	powyżej 250
1	Polska	95,6	3,6	0,7	0,1
2	województwo śląskie	94,9	4,2	0,8	0,1
3	podregion tyski	94,8	4,3	0,8	0,1
4	powiat mikołowski	94,3	4,7	0,9	0,1
5	Gmina Orzesze	95,7	3,5	0,8	0,0

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W strukturze wielkościowej firm funkcjonujących w granicach administracyjnych Gminy Orzesze, podobnie jak w przypadku pozostałych porównywanych jednostek terytorialnych dominują osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą oraz mikroprzedsiębiorstwa, tj. podmioty zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników (tab. 2). W 2013 roku tego typu jednostki stanowiły 95,7% ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Orzesze. Należy jednocześnie odnotować, iż w 2013 roku na terenie Orzesza nie funkcjonowało ani jedno duże przedsiębiorstwo, tj. firma zatrudniająca powyżej 250 pracowników [BDL GUS 2014].

Tab. 3. Struktura podmiotów gospodarczych według sektorów gospodarki w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2013 roku [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Działalność usługowa
1	Polska	2,2	21,4	76,4
2	województwo śląskie	1,1	21,3	77,6
3	podregion tyski	1,3	23,1	75,5
4	powiat mikołowski	1,1	24,3	74,7
5	Gmina Orzesze	1,6	24,7	73,7

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W strukturze podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy Orzesze, według głównych działów gospodarki, podobnie jak w skali całej Polski, dominują firmy prowadzące działalność w obszarze usług (tab. 3). W 2013 roku tego rodzaju jednostki stanowiły 73,7% całkowitej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Orzesze. Wypada ponadto zwrócić uwagę, iż w Orzeszu zaznacza się wyższy niż przeciętnie w kraju, udział podmiotów reprezentujących przemysł oraz budownictwo, co świadczy o industrialnym charakterze gminy [BDL GUS 2014].

Tab. 4. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w Gminie Orzesze w 2013 roku

Sekcja PKD 2007		Liczba podmiotów
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	26
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	4
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	209
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	9
Sekcja F	Budownictwo	190
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	507
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	139
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	51
Sekcja J	Informacja i komunikacja	33
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	23
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	129
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	44
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	10
Sekcja P	Edukacja	64
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	65
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21
Sekcja S	Pozostała działalność usługowa	110
Sekcja T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

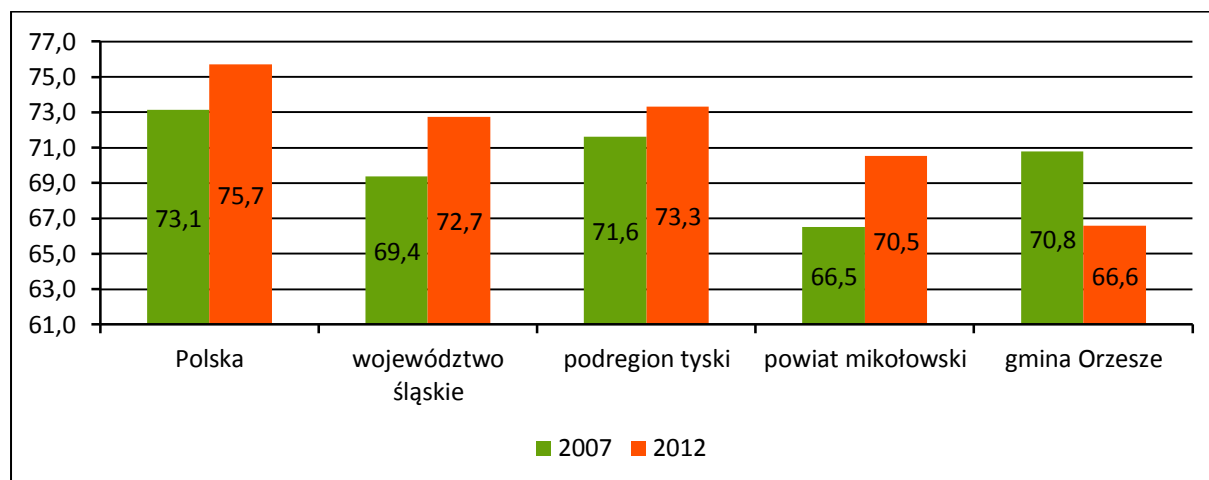

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W 2013 roku w strukturze branżowej podmiotów gospodarczych (według poszczególnych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007) w Orzeszu przeważały jednostki reprezentujące sekcję **G** (Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle), które stanowi 30,3% ogólnej liczby firm funkcjonujących w granicach administracyjnych gminy (tab. 4). Na tle pozostałych branż gospodarki zauważalny jest względnie wysoki udział firm prowadzących działalność w obszarze sekcji: **C** (Przetwórstwo przemysłowe) 12,5%, **F** (Budownictwo) – 11,4%, **H** (Transport i gospodarka magazynowa) – 8,3%, a także **M** (Działalność naukowa, profesjonalna i techniczna) – 7,7%. Na podstawie powyższych informacji statystycznych wypada odnotować, iż Gmina Orzesze odznacza się zróżnicowaną strukturą branżową lokalnej gospodarki. Jednocześnie struktura branżowa firm prowadzących działalność ekonomiczną na terenie Gminy Orzesze nie odbiega znacząco od struktury gospodarki kraju i województwa śląskiego. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na pewne dostrzegalne różnice. Po pierwsze Gmina Orzesze cechuje się wyższym udziałem podmiotów prowadzących działalność w obszarze handlu i naprawy pojazdów (30,3%) w porównaniu ze średnią dla Polski (26,4%) oraz województwa śląskiego (28,9%). W tym miejscu trzeba zaznaczyć, iż miasta, pełniące różnorodne funkcje obsługujące na rzecz swego otoczenia (zaplecza) zazwyczaj charakteryzują się wyższą koncentracją handlu i działalności usługowych. Równocześnie Orzesze odznacza się wyższym odsetkiem podmiotów prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (12,5%) na tle wartości średnich dla kraju (9,0%) oraz regionu (9,4%). Ponadto w przypadku Gminy Orzesze zauważalny jest wyższy udział jednostek reprezentujących transport i gospodarkę magazynową (8,3%) w porównaniu ze średnią dla Polski (6,2%) oraz województwa (6,3%). Warto także zwrócić uwagę, iż Orzesze cechuje się mniejszym odsetkiem firm prowadzących działalność profesjonalną oraz techniczną (7,7%) niż przeciętnie na terenie Polski (9,1%) i województwa śląskiego (8,5%). Wreszcie w Gminie Orzesze zaznacza się niał podmiotów świadczących usługi związane z obsługą nieruchomości (1,4%) na tle średnich dla kraju (5,4%) i regionu (5,3%) [BDL GUS 2014]. Przytoczone wyżej informacje świadczą o przemysłowym charakterze Gminy Orzesze.

Ryc. 14. Wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców (liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców) w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Jednym z najważniejszych czynników endogenicznego (wewnętrznego) rozwoju lokalnego jest poziom przedsiębiorczości mieszkańców, który wyraża ich skłonność do podejmowania ryzyka związanego z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.

W 2013 roku, w Gminie Orzesze działalność gospodarczą prowadziło 1 389 osób fizycznych, które stanowiły 83,1% ogółu podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Równocześnie należy w tym miejscu zaznaczyć, iż Gmina Orzesze odznacza się relatywnie niskim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców (ryc. 14). W 2012 roku na każdy 1000 ludności gminy przypadało przeciętnie 66,6 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Tym samym rozpatrywany wskaźnik, w przypadku Gminy Orzesze, przyjmował wartość niższą w porównaniu ze średnią dla kraju (75,7) i województwa śląskiego (72,7). Równocześnie pod względem analizowanej cechy Gmina Orzesze prezentuje się niekorzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2013 roku na każdy 1000 ludności przypadało odpowiednio 73,3 i 70,5 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą [BDL GUS 2014]. Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców w Gminie Orzesze może wynikać z jej położenia w niedalekiej odległości od konurbacji śląsko-dąbrowskiej oraz aglomeracji rybnickiej, tj. obszarów o niezwykle wysokiej koncentracji różnych działalności ekonomicznych. Szersze możliwości znalezienia zatrudnienia w pobliżu miejsca zamieszkania mogą ograniczać skłonność do podejmowania własnej działalności gospodarczej.

3.1.2.2. Rynek pracy

Wśród czynników rozwoju społeczno-gospodarczego ważne miejsce zajmuje wielkość i struktura lokalnego rynku pracy. Należy równocześnie odnotować, iż rynek pracy oraz zachodzące w nim procesy odzwierciedlają kondycję gospodarki. Jednym z elementów rynku pracy jest zjawisko bezrobocia, będące bardzo poważnym problemem nie tylko o charakterze ekonomicznym, ale przede wszystkim społecznym. Ujawnienie się masowego bezrobocia jest jednym z negatywnych następstw procesów przekształceń systemowych, zachodzących w Polsce po 1989 roku. Wysoki poziom bezrobocia ogranicza efektywność gospodarki, gdyż uniemożliwia pełne wykorzystanie zasobów siły roboczej. Ponadto wysokie bezrobocie prowadzi do degradacji kapitału ludzkiego, jak również jest jedną z głównych przyczyn występowania wielu negatywnych zjawisk i procesów społecznych, w tym różnego rodzaju patologii.

W 2013 roku w Gminie Orzesze zarejestrowanych było 625 osób pozostających bez zatrudnienia, którzy stanowili 19,1% ogółu bezrobotnych w powiecie mikołowskim. Wypada w tym miejscu zwrócić uwagę na wahania, jakim podlegała liczba bezrobotnych w Gminie Orzesze w latach 2007 – 2013 (ryc. 15). Na początku badanego okresu, w Orzeszu, nastąpił bardzo wyraźny spadek liczby osób pozostających bez zatrudnienia. W 2008 roku liczba bezrobotnych, w stosunku do roku poprzedniego, zmniejszyła się o 300 osób (z 661), czyli blisko o połowę. Niemniej jednak od 2008 roku, w Gminie Orzesze, notowany jest wzrost liczby osób pozostających bez zatrudnienia, co należy wiązać m.in. z efektami globalnego kryzysu ekonomicznego oraz jego wpływem na polską gospodarkę. W okresie obejmującym lata 2008 – 2013, liczba bezrobotnych w gminie zwiększyła się o 265 osoby (z 361), tj. o 73,1%. Jednakże wypada podkreślić, iż ilość osób

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

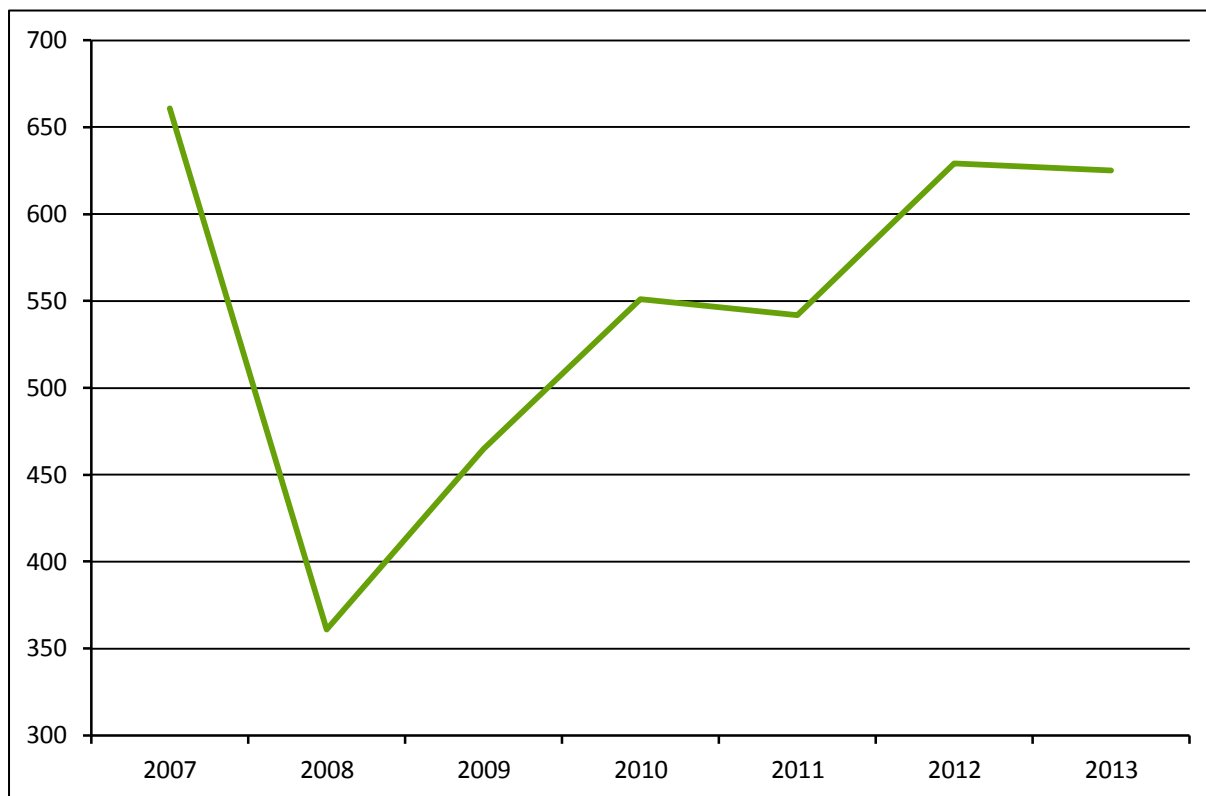

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

pozostających bez pracy w Orzeszu, w 2013 roku nie przekroczyła stanu z 2007 roku [BDL GUS 2014].

Ryc. 15. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Orzesze w latach 2007 – 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Dla lepszego zobrazowania skali zjawiska bezrobocia w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych posłużono się wskaźnikiem bezrobocia, który określa stosunek liczby osób pozostających bez zatrudnienia do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2012 roku, w Gminie Orzesze, na każde 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało przeciętnie 4,9 osób bezrobotnych (ryc. 16). Tym samym wskaźnik bezrobocia w Gminie Orzesze kształtował się na poziomie niższym od średniej dla Polski (8,7) oraz województwa śląskiego (6,9). Ponadto pod względem analizowanej cechy Gmina Orzesze wypada korzystnie na tle powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało przeciętnie 5,2 osób pozostających bez pracy. Jednocześnie wskaźnik bezrobocia w Gminie Orzesze przyjmował wartość porównywalną do obszaru podregionu tyskiego (4,8) [BDL GUS 2014]. Na podstawie przytoczonych wyżej danych statystycznych trzeba stwierdzić, iż zjawisko bezrobocia nie stanowi poważnego problemu w Gminie Orzesze, gdyż jego skala jest mniejsza niż przeciętnie w Polsce oraz województwie śląskim. Relatywnie niskie rozmiary bezrobocia w przypadku Orzesza należy wiązać przede wszystkim z jego położeniem w niedalekiej odległości od konurbacji katowickiej i aglomeracji rybnickiej. Położenie w pobliżu obszarów oraz ośrodków o wysokiej koncentracji

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

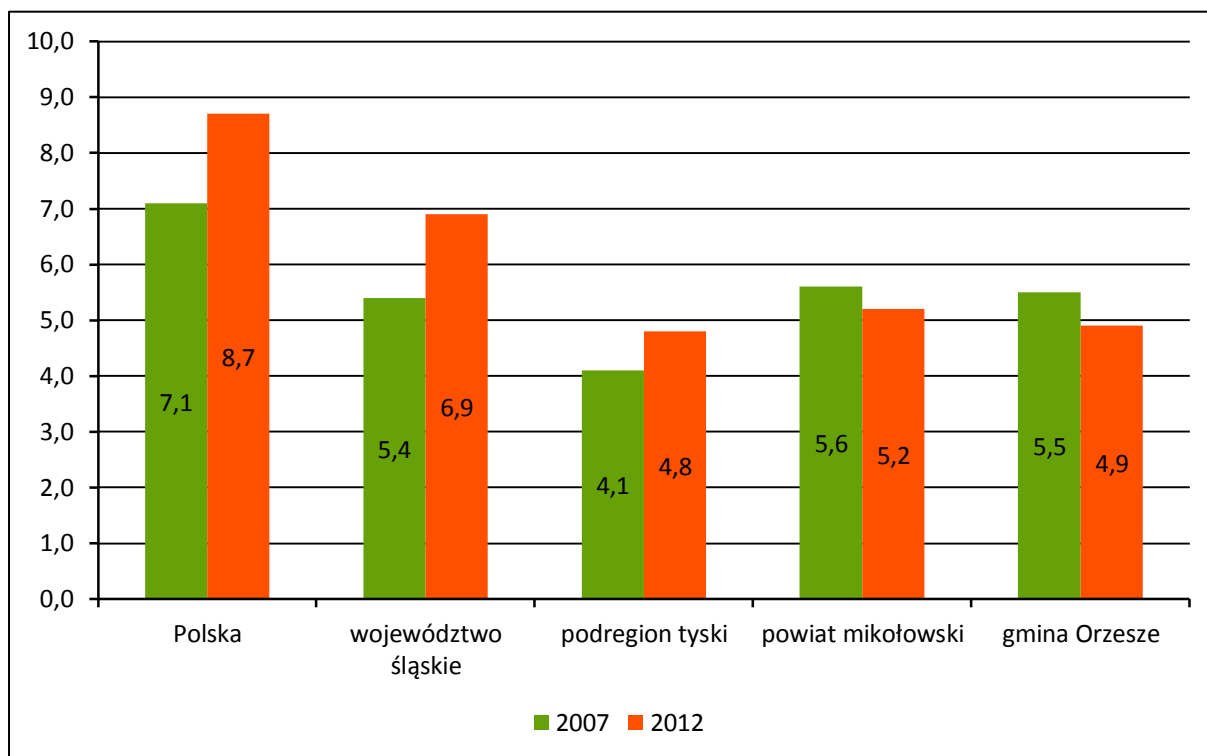

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

różnych działalności gospodarczych daje bardzo szerokie możliwości znalezienia zatrudnienia poza miejscem własnego zamieszkania.

W 2013 roku w strukturze bezrobotnych w Gminie Orzesze przeważały kobiety, które stanowiły 55,5% ogółu osób pozostających bez zatrudnienia (tab. 5). Równocześnie należy odnotować, iż problem bezrobocia wśród kobiet w Gminie Orzesze przybiera szersze rozmiary niż przeciętnie w Polsce, gdzie kobiety stanowią średnio 51,0% osób pozostających bez pracy. Jednocześnie skala bezrobocia wśród kobiet w Orzeszu jest porównywalna ze średnią dla województwa śląskiego (53,4%), podregionu tyskiego (55,0%) i powiatu mikołowskiego (53,9%) [BDL GUS 2014].

Ryc. 16. Wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Tab. 5. Struktura bezrobotnych według płci w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2013 roku [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Mężczyźni	Kobiety
1	Polska	49,0	51,0
2	województwo śląskie	46,6	53,4
3	podregion tyski	45,0	55,0
4	powiat mikołowski	46,1	53,9
5	Gmina Orzesze	44,5	55,5

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W 2013 roku, pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu pozostało w sumie 200 bezrobotnych, którzy stanowili 32,0% ogółu osób pozostających bez pracy w Gminie Orzesze. Wypada w tym miejscu zwrócić szczególną uwagę na wyraźną koncentrację zjawiska bezrobocia w przestrzeni miasta. Zgodnie z informacjami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu największa liczba osób pozostających bez zatrudnienia zamieszkuje na terenie dzielnicy Centrum (tab. 6). W 2013 roku w granicach dzielnicy Centrum mieszkało w sumie 77 bezrobotnych, którzy stanowili 38,5% ogólnej liczby osób bezrobotnych pozostających pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu. Na tle pozostałych jednostek pomocniczych gminy względnie wysokim natężeniem zjawiska bezrobocia charakteryzowała się także dzielnica Jaśkowice, gdzie zamieszkiwało 15,5% ogółu bezrobotnych pozostających pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu. W tym samym czasie najniższymi rozmiarami bezrobocia odznaczały się sołectwa: Królówka (0,5%), Mościska (3,5%), Zazdrość (3,5%) oraz Zgoń (3,5%). Należy podkreślić, iż ponadprzeciętna koncentracja osób bezrobotnych w dzielnicach centralnych (śródmieściach) jest zjawiskiem charakterystycznym dla większości ośrodków miejskich w Polsce, niezależnie od ich wielkości, funkcji oraz pozycji w hierarchii i systemie osadniczym kraju.

Tab. 6. Liczba osób bezrobotnych pozostających pod opieką Miejskiego Ośrodka Opieki Społecznej w Orzeszu w podziale na dzielnice i sołectwa w 2013 roku

L.p.	Dzielnica / sołectwo	Liczba osób bezrobotnych pozostających pod opieką MOPS	Udział w ogóle bezrobotnych pozostających pod opieką MOPS
1	Orzesze – Centrum	77	38,5%
2	Jaśkowice	31	15,5%
3	Zawada	14	7,0%
4	Gardawice	19	9,5%
5	Królówka	1	0,5%
6	Woszczyce	20	10,0%
7	Mościska	7	3,5%
8	Zazdrość	7	3,5%
9	Zawiść	17	8,5%
10	Zgoń	7	3,5%
11	RAZEM	200	100,0%

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu 2014

W strukturze bezrobotnych pozostających pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu, w 2013 roku, przeważały osoby w wieku od 46 do 55 lat, które stanowiły 33,5% ogółu nieposiadających pracy. Jednocześnie wśród osób bezrobotnych będących pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu dominowały jednostki legitymujące się

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym, które stanowią w sumie 78,5% ogółu osób pozostających bez zatrudnienia.

3.1.2.3. Sfera gospodarcza – podsumowanie

W 2013 roku w granicach Gminy Orzesze działalność prowadziło 1 671 podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Równocześnie Orzesze odznacza się zróżnicowaną strukturą branżową lokalnej gospodarki, w której zaznacza się przemysłowy charakter miasta. Niemniej jednak Gmina Orzesze cechuje się względnie niskim poziomem przedsiębiorczości, czego przejawem jest niewielka liczba firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Słabą stroną miejscowej gospodarki jest również niski poziom przedsiębiorczości wśród ludności, który wyraża się przez niewielką ilość osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Podkreślić należy, iż Gmina Orzesze charakteryzuje się bardzo niską skalą zjawiska bezrobocia, przejawem czego jest niewielka liczba zarejestrowanych bezrobotnych, przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Niskie rozmiary bezrobocia w Gminie Orzesze należy wiązać z jej umiejscowieniem w pobliżu konurbacji katowickiej, a także aglomeracji rybnickiej, której daje mieszkańcom szersze możliwości znalezienia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Wypada jednakże zauważyć, że w Orzeszu obserwowany jest ponadprzeciętny udział kobiet w strukturze osób pozostających bez pracy.

MOCNE STRONY:

- zróżnicowana struktura branżowa lokalnej gospodarki
- niewielka skala zjawiska bezrobocia (niewielka liczba bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 roku – 4,9)

SŁABE STRONY:

- niski poziom przedsiębiorczości na terenie gminy (niewielka liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 80,3)
- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy (niewielka liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 66,6)
- ponadprzeciętny udział kobiet w strukturze bezrobotnych w 2013 roku (55,5%)

3.1.3. Sfera społeczna

3.1.3.1. Struktura demograficzna ludności

Człowiek jest najważniejszym podmiotem wszystkich zjawisk o charakterze ekonomicznym oraz społecznym, jakie mają miejsce w przestrzeni geograficznej. Jednocześnie człowiek jest

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

głównym czynnikiem motorycznym (sprawcą) procesów społeczno-gospodarczych, zachodzących zarówno w skali międzynarodowej, ogólnokrajowej, regionalnej czy wreszcie lokalnej. Możliwości rozwoju poszczególnych jednostek osadniczych bardzo silnie uzależnione od wielkości ich populacji (liczby ludności) oraz jej struktury (m.in. wiekowej), a także różnego rodzaju trendów demograficznych. Równocześnie należy odnotować, iż mieszkańcy określonych gmin i miast tworzą rynek zbytu dla różnego rodzaju produktów i usług. Stąd liczba i struktura ludności postrzegane są jako ważne determinanty atrakcyjności inwestycyjnej.

Liczba ludności

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta w Orzeszu, w 2013 roku, w granicach administracyjnych gminy zamieszkiwało w sumie 19 656 osób. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż poszczególne jednostki pomocnicze Gminy Orzesze (dzielnice i sołectwa) charakteryzują się wyraźnym zróżnicowaniem pod względem liczby mieszkańców (tab. 7). Największym zaludnieniem odznacza się dzielnica Centrum, gdzie w 2013 roku zamieszkiwało 6 781 osób. Na tle pozostałych jednostek wysokim zaludnieniem cechuje się również dzielnica Jaśkowice (2 530 mieszkańców). Z kolei najmniejszą liczbą ludności charakteryzuje się sołectwo Królówka (262 osoby). W przypadku pozostałych jednostek pomocniczych gminy, liczba mieszkańców w 2013 roku wahała się od 1 910 w sołectwie Zawieść do 908 w sołectwie Mościska.

Tab. 7. Liczba ludności Gminy Orzesze w podziale na dzielnice i sołectwa w 2013 roku

Lp.	Dzielnica / sołectwo	Liczba ludności	Udział w populacji miasta
1	Orzesze – Centrum	6 781	34,5%
2	Jaśkowice	2 530	12,9%
3	Zawada	1 875	9,5%
4	Gardawice	1 904	9,7%
5	Królówka	262	1,3%
6	Woszczyce	1 215	6,2%
7	Mościska	908	4,6%
8	Zazdrość	1 167	5,9%
9	Zawieść	1 910	9,7%
10	Zgoń	1 104	5,6%
11	RAZEM	19 656	100,0%

Źródło: zestawienie własne danych Urzędu Miasta w Orzeszu 2014

W latach 2007 – 2012 w Gminie Orzesze zaobserwowano wysoki, jak na polskie warunki, wzrost liczby ludności. W stosunku do 2007 roku liczba mieszkańców gminy zwiększyła się o 916 osób, tj. o 4,8% (ryc. 17). Tym samym tempo przyrostu ludności w Gminie Orzesze było wyższe od średniej dla Polski (1,1%). Równocześnie należy odnotować, iż pod względem rozpatrywanej cechy

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

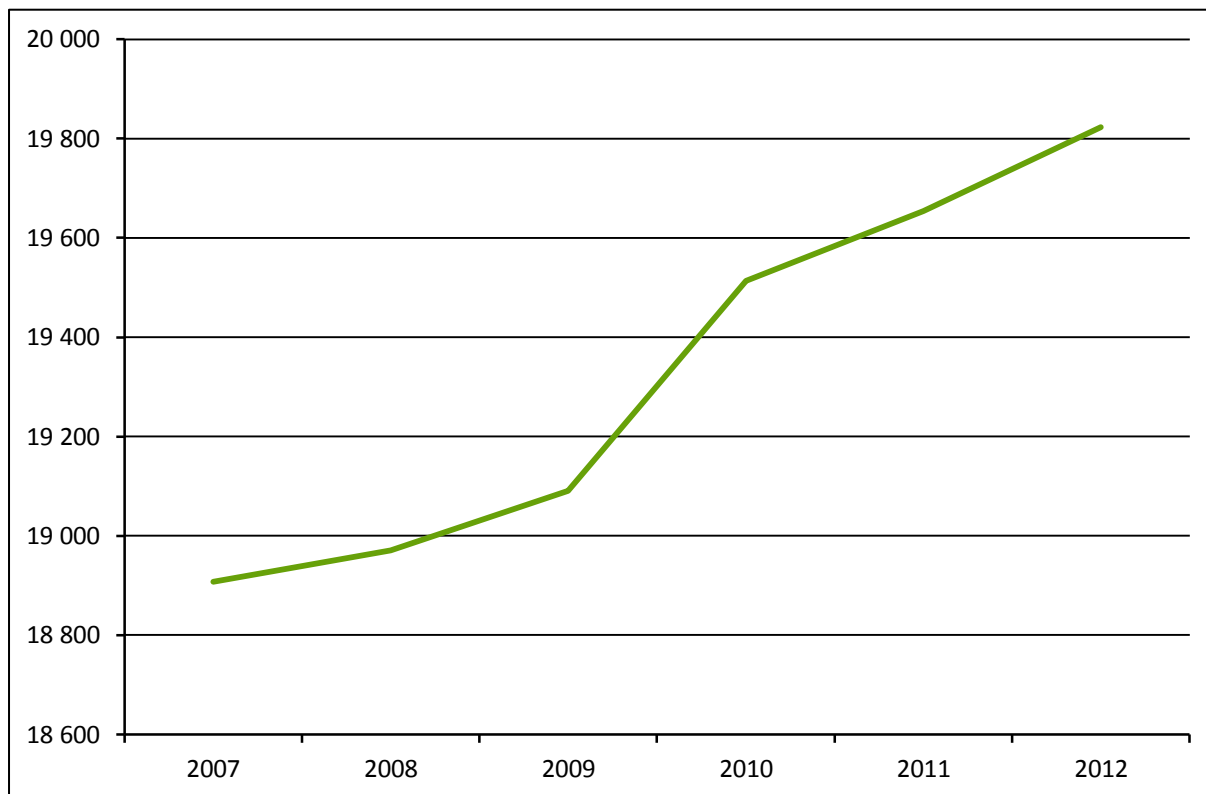

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Gmina Orzesze wypada korzystnie na tle województwa śląskiego, w przypadku którego na przestrzeni analizowanego okresu nastąpił spadek liczby mieszkańców o 0,8%. Wypada także zaznaczyć, iż dynamika przyrostu ludności w Gminie Orzesze była wyższa w porównaniu z terenem podregionu tyskiego (2,1%) oraz powiatu mikołowskiego (3,8%) [BDL GUS 2014].

Ryc. 17. Liczba ludności w Gminie Orzesze w latach 2007 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Trendy demograficzne

Wzrost liczby mieszkańców w Gminie Orzesze, jaki miał miejsce w latach 2007 – 2012, był efektem zarówno dodatniego salda ruchu naturalnego (przyrostu naturalnego), jak również dodatniego salda ruchu wędrownego (saldo migracji). Niemniej jednak należy podkreślić, iż o wiele większe znaczenie dla kształtowania liczby ludności w Gminie Orzesze w badanym okresie miało dodatnie saldo migracji.

Na przestrzeni lat 2007 – 2012, w Gminie Orzesze stale utrzymywało się dodatnie saldo ruchu naturalnego (dodatni przyrost naturalny), co oznacza, iż w każdym z rozpatrywanych lat liczba urodzeń żywych była wyższa od liczby zgonów (ryc. 18). W 2012 roku przyrost naturalny w Gminie Orzesze kształtował się na poziomie 1,5% (tab. 8), osiągając tym samym wartość wyższą niż przeciętnie w Polsce (0,0%). Równocześnie pod względem badanej cechy Gmina Orzesze wypada korzystnie na tle województwa śląskiego, w przypadku którego zaobserwowano ujemny przyrost naturalny (-1,0%). Ponadto wartość przyrostu naturalnego w Gminie Orzesze była nieco wyższa niż na terenie powiatu mikołowskiego (1,2%). Jednakże przyrost naturalny

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

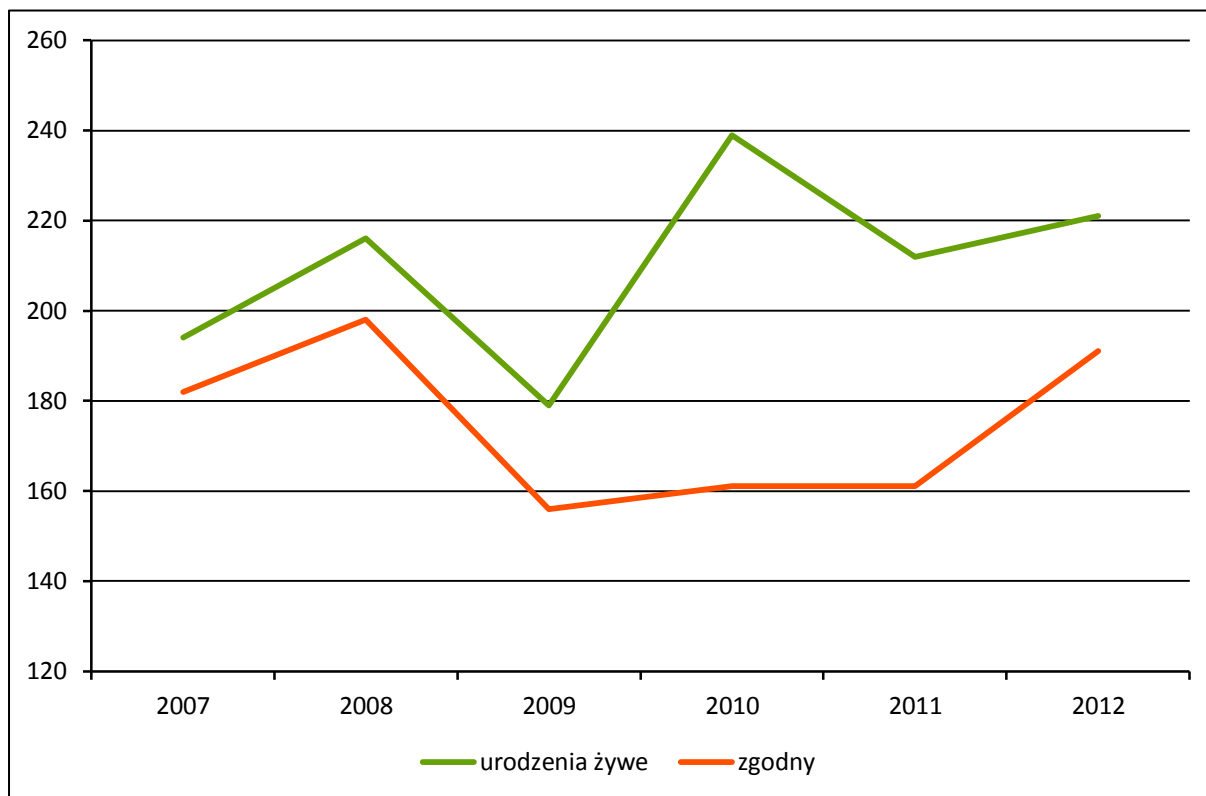

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

w Gminie Orzesze, w 2012 roku osiągnął nieco mniejszą wartość niż średnio na obszarze podregionu tyskiego (2,2%) [BDL GUS 2014].

Ryc. 18. Saldo ruchu naturalnego (przyrost naturalny) w Gminie Orzesze w latach 2007 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W okresie obejmującym lata 2007 – 2012, w Gminie Orzesze stale utrzymywało się dodatnie saldo ruchu wędrownego (dodatnie saldo migracji), co oznacza, iż w każdym z badanym lat liczba osób osiedlających się na obszarze gminy przewyższała liczbę emigrantów (ryc. 19). W 2012 roku saldo migracji w Gminie Orzesze przyjęło wartość równą 6,4% (tab. 8). W tym samym czasie, zarówno w Polsce, jak również w województwie śląskim odnotowano ujemne saldo migracji, którego wartość wynosiła odpowiednio -0,2% oraz -1,3%. Ponadto saldo migracji w przypadku Gminy Orzesze było wyższe niż przeciętnie na terenie podregionu tyskiego (0,1%) oraz powiatu mikołowskiego (4,5%) [BDL GUS].

Dodatni przyrost naturalny oraz wysokie dodatnie saldo migracji w Gminie Orzesze przełożyły się na wysoką dodatnią wartość przyrostu rzeczywistego ludności w gminie. Przyrost rzeczywisty, będący sumą salda ruchu naturalnego i salda ruchu wędrownego, jest miarą, która najlepiej odzwierciedla realne zmiany ludnościowe na danym obszarze. W 2012 roku przyrost rzeczywisty w Gminie Orzesze osiągnął wartość 7,9% (tab. 8), kształtując się tym samym powyżej poziomu właściwego dla Polski oraz województwa śląskiego. W 2012 roku zarówno w Polsce, jak również w województwie śląskim zaobserwowano ubytek rzeczywisty ludności, którego wartość

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

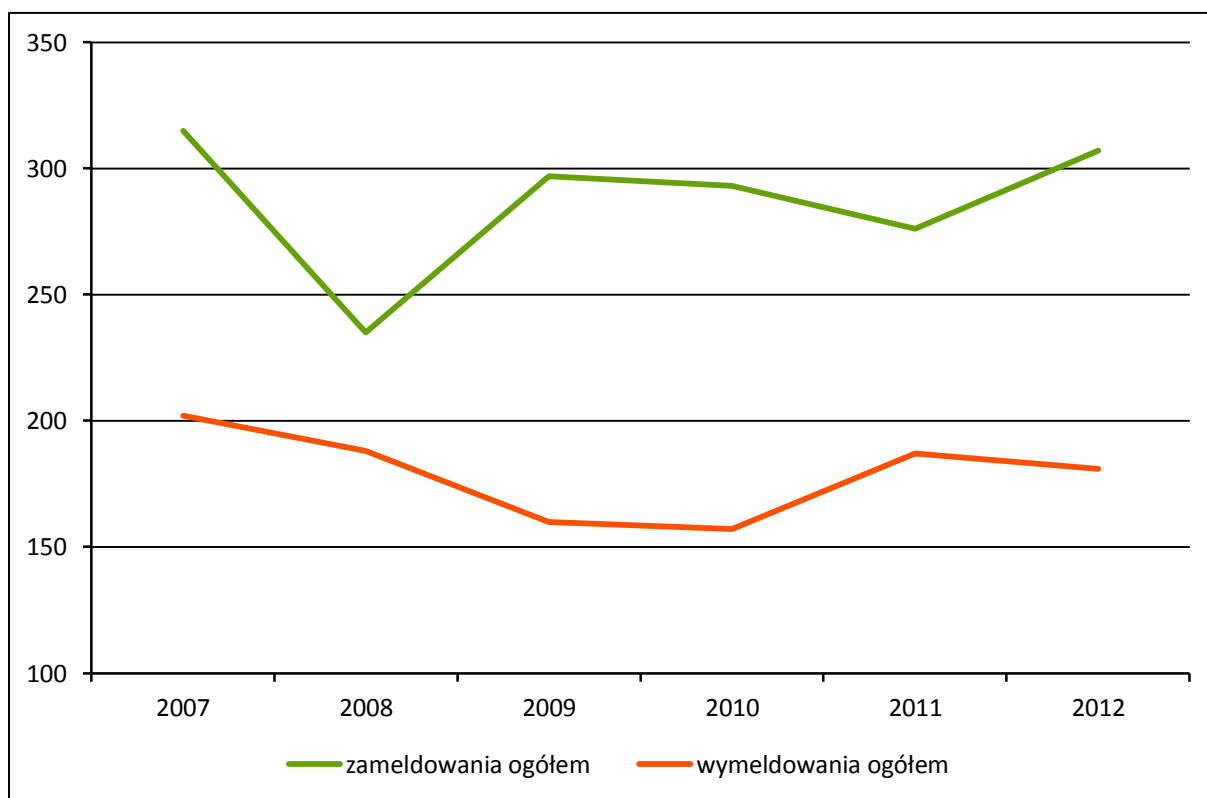

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

równała się odpowiednio -0,1% oraz -2,2%. Ponadto pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze wyróżnia się pozytywnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku przyrost rzeczywisty ludności wynosił odpowiednio 2,2% oraz 5,8% [BDL GUS 2014].

Ryc. 19. Saldo ruchu wędrownego (saldo migracji) w Gminie Orzesze w latach 2007 – 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Tab. 8. Przyrost naturalny, saldo migracji oraz przyrost rzeczywisty ludności w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2012 roku [w %]

Lp.	Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny	Saldo migracji	Przyrost rzeczywisty
1	Polska	0,0	-0,2	-0,1
2	województwo śląskie	-1,0	-1,3	-2,2
3	podregion tyski	2,2	0,1	2,2
4	powiat mikołowski	1,2	4,5	5,8
5	Gmina Orzesze	1,5	6,4	7,9

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

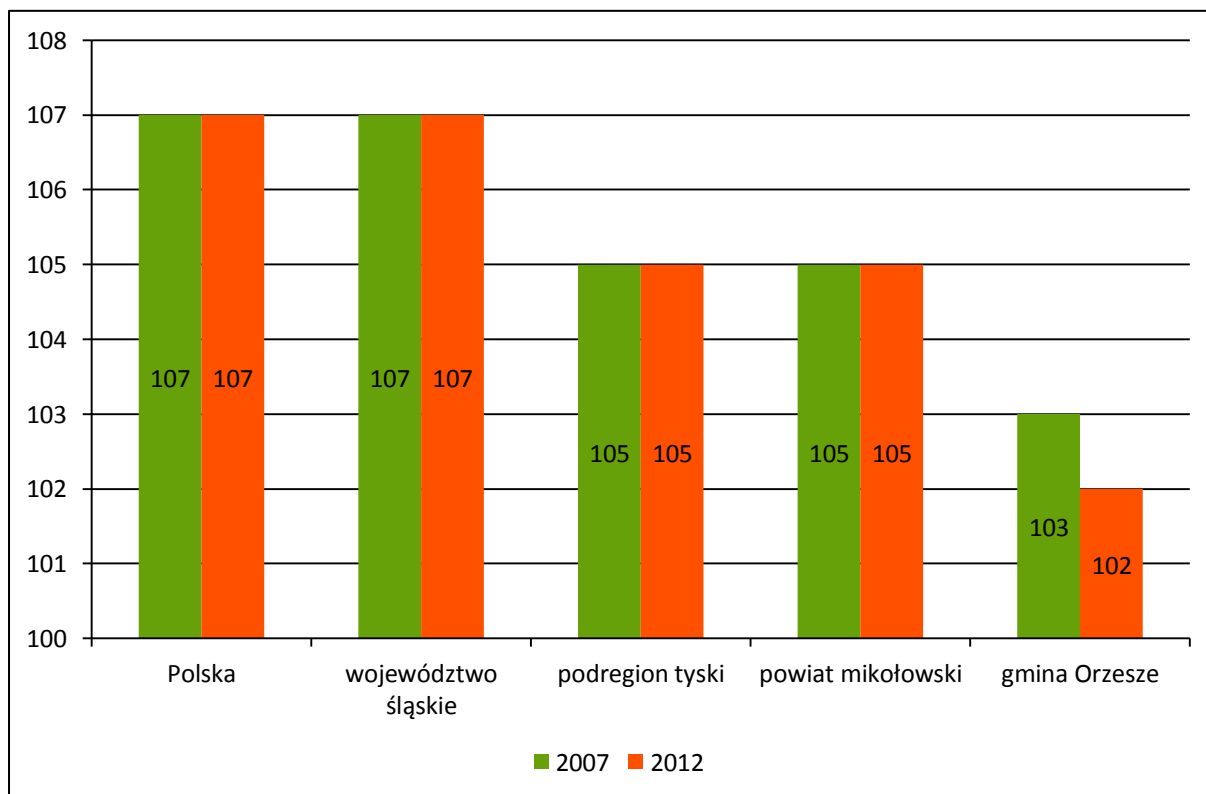
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Bardzo wysoki przyrost rzeczywisty ludności w Gminie Orzesze, jak już wcześniej wspomniano, należy wiązać przede wszystkim z wysoką wartością salda migracji. Z kolei wysokie saldo ruchu wędrownego, w przypadku Gminy Orzesze, bez wątpienia wynika z jej położenia pomiędzy konurbacją katowicką (lokalizacja w zewnętrznej strefie peryferyjnej konurbacji) oraz aglomeracją rybnicką. Umieszczenie Gminy Orzesze sprawia, iż jej obszar znajduje się pod wpływem bardzo silnych procesów suburbanizacji, związanych zarówno z odpływem ludności z ośrodków miejskich konurbacji górnośląskiej, jak również z Rybnika. Warto równocześnie uwypuklić, iż Gmina Orzesze odznacza się wysoką atrakcyjnością osadniczą, która wynika m.in. z jej korzystnego położenia geograficznego, dostępności komunikacyjnej i charakteru zagospodarowania terenu (przewaga zabudowy jednorodzinnej, wysoki udział terenów zielonych). Wysoka atrakcyjność osadnicza Orzesza bez wątpienia jest czynnikiem wzmacniającym procesy suburbanizacji na terenie gminy.

Struktura demograficzna ludności

W 2012 roku w strukturze ludności Gminy Orzesze według płci nieznacznie przeważały kobiety, które stanowiły 50,5% ogółu mieszkańców (10 010 osób) gminy. Równocześnie na każdych 100 mężczyzn przypadało 102 kobiety (ryc. 20). Tym samym wskaźnik feminizacji w przypadku Gminy Orzesze kształtował się poniżej średniej dla Polski oraz województwa śląskiego, która osiągała wartość równą 107. Ponadto Gmina Orzesze cechuje się mniejszym udziałem kobiet w strukturze populacji w porównaniu z obszarem podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku na każdych 100 mężczyzn przypadało po 105 kobiet.

Ryc. 20. Wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w Orzeszu na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

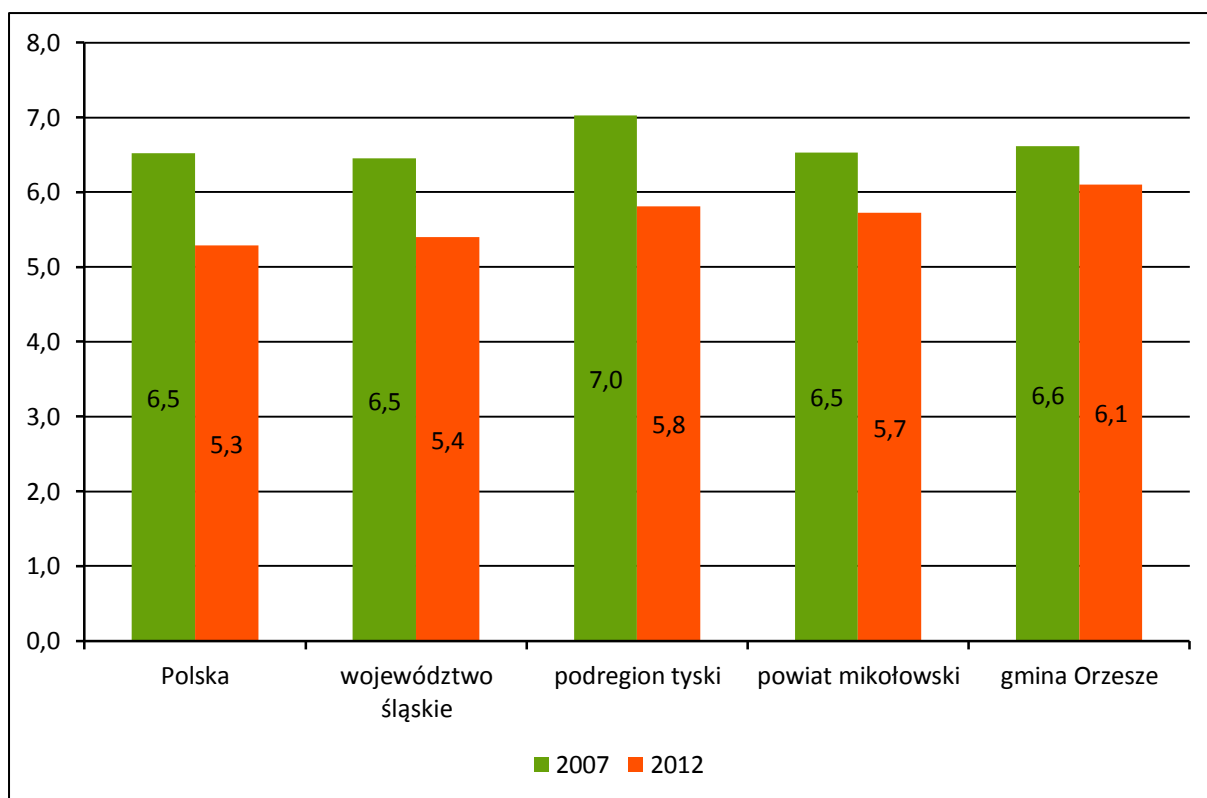

Małżeństwa

Dla zapewnienia ciągłości rozwoju demograficznego określonych jednostek osadniczych bardzo ważne znaczenie posiada ilość zawieranych małżeństw, ponieważ zdecydowana większość dzieci rodzi się w związkach o charakterze formalnym.

W 2012 roku, w Gminie Orzesze, zawarto w sumie 121 małżeństw. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, iż w latach 2007 – 2012, liczba zawieranych małżeństw w Gminie Orzesze kształtowała się na zbliżonym (ustabilizowanym) poziomie. Równocześnie w 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców przypadało średnio 6,1 zawartych małżeństw (ryc. 21). Tym samym badany wskaźnik w Gminie Orzesze kształtował się powyżej wartości przeciętnej dla Polski (5,3) oraz województwa śląskiego (5,4). Ponadto w zakresie rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze prezentuje się korzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, w przypadku których w 2012 roku, na każdy 1000 ludności przypadało średnio 5,8 oraz 5,7 zawartych małżeństw [BDL GUS 2014].

Ryc. 21. Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Niezmiernie istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych miast oraz gmin posiada struktura ich ludności według ekonomicznych grup wieku, a także jej zmiany na przestrzeni czasu. W 2012 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym (tj. poniżej 18 roku życia) stanowiły 19,3% ogółu mieszkańców Gminy Orzesze (tab. 9). Tym samym udział rozpatrywanej grupy wiekowej w strukturze ludności, w przypadku Gminy Orzesze, kształtował się nieznacznie powyżej średniej dla Polski (18,3%) oraz województwa śląskiego (17,0%). Równocześnie Orzesze odznacza się wyższym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z obszarem podregionu tyskiego (18,5%) i powiatu mikołowskiego (18,6%). W 2012 roku 64,3% mieszkańców Gminy Orzesze stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy wiekowej w strukturze ludności w Gminie Orzesze kształtował się na tym samym poziomie, co w przypadku województwa śląskiego, przyjmując jednocześnie nieco wyższą wartość niż przeciętnie na terytorium kraju (63,9%). Niemniej jednak należy odnotować, iż Gmina Orzesze cechuje się nieco niższym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym w porównaniu z obszarem podregionu tyskiego (65,8%), a także powiatu mikołowskiego (64,7%). Osoby w wieku poprodukcyjnym, w 2012 roku, stanowiły 16,4% mieszkańców Orzesza. W związku z powyższym udział analizowanej grupy wiekowej w strukturze ludności Gminy Orzesze kształtował się poniżej średniej dla Polski (17,8%), województwa śląskiego (18,7%) oraz powiatu mikołowskiego (16,7%). Jednakże Orzesze charakteryzuje się wyższym odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym niż ma to miejsce w przypadku podregionu tyskiego (15,7%) [BDL GUS 2014]. Na podstawie powyżej przytoczonych danych statystycznych należy uwypuklić, iż Gmina Orzesze odznacza się korzystną strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku (ponadprzeciętny odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i niższy od średniej krajowej udział mieszkańców wieku poprodukcyjnym).

Tab. 9. Struktura ludności Gminy Orzesze według ekonomicznych grup wieku na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2012 roku [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
1	Polska	18,3	63,9	17,8
2	województwo śląskie	17,0	64,3	18,7
3	podregion tysi	18,5	65,8	15,7
4	powiat mikołowski	18,6	64,7	16,7
5	Gmina Orzesze	19,3	64,3	16,4

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W latach 2007 – 2012 w Gminie Orzesze zaobserwowano spadek udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (z 20,5% do 19,3%), któremu towarzyszył jednocześnie wzrost odsetka osób w wieku produkcyjnym (z 63,7% do 64,3%) i poprodukcyjnym (z 15,7% do 16,4%) [BDL GUS 2014]. Równocześnie należy zaznaczyć, iż zjawisko wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

kosztem spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym jest procesem szeroko spotykanym w przestrzeni całej Polski. Ponadto trzeba podkreślić, iż zjawisko starzenia się społeczeństwa zaliczane jest współcześnie do głównych wyzwań rozwojowych, zarówno w skali ogólnokrajowej, regionalnej, jak i lokalnej. Starzenie się społeczeństwa jest niezwykle niekorzystnym procesem, który w przyszłości może skutkować wieloma negatywnymi następstwami. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym pociągnie za sobą konieczność zwiększenia wydatków budżetowych (zarówno centralnych, jak również samorządowych) na działania z zakresu ochrony zdrowia czy opieki społecznej, co przy jednoczesnym spadku wpływów budżetowych, generowanych przez osoby pracujące, w istotny sposób ograniczy możliwości rozwojowe wielu gmin i miast, m.in. ze względu na konieczność redukcji nakładów finansowych na przedsięwzięcia inwestycyjne. Przy utrzymaniu obecnego tempa zmian, w przyszłości należy się spodziewać dalszego obciążenia osób pracujących oraz ich dochodów na rzecz świadczenia różnego rodzaju usług względem rosnącej liczby mieszkańców w podeszłym wieku. Starzenie się społeczeństwa jest nie tylko poważnym problemem społecznym, ale również ekonomicznym.

Ze strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku nierozzerwalnie powiązane są wskaźniki obciążenia demograficznego, które obrazują relacje pomiędzy określonymi grupami wiekowymi w danej populacji. W 2012 roku, w Orzeszu, na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało przeciętnie 55,6 osób w wieku nieprodukcyjnym (tab. 10). Tym samym rozpatrywany wskaźnik w Gminie Orzesze osiągał wartość nieznacznie niższą niż przeciętnie w kraju (55,6), jednocześnie kształtują się na poziomie zbliżonym do średniej dla województwa śląskiego (55,4). W 2012 roku, w Gminie Orzesze, na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 85,2 osób w wieku poprodukcyjnym. W związku z powyższym pod względem analizowanej cechy Orzesze wypada bardzo korzystnie na tle średniej dla Polski (97,1) oraz województwa śląskiego (110,3). Wreszcie na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, w Gminie Orzesze, w 2012 roku przypadało przeciętnie 25,6 osób w wieku poprodukcyjnym. Tym samym badany wskaźnik w przypadku Gminy Orzesze przyjmował wartość niższą w porównaniu ze średnią dla kraju (27,9) i regionu (29,1) [BDL GUS 2012]. Na podstawie powyższych danych statystycznych wypada stwierdzić, iż Gmina Orzesze charakteryzuje się względnie niską skalą problemów o charakterze demograficznym na tle Polski oraz województwa śląskiego.

Tab. 10. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2012 roku [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
1	Polska	56,6	97,1	27,9
2	województwo śląskie	55,4	110,3	29,1
3	podregion tyski	52,0	84,7	23,8
4	powiat mikołowski	54,6	89,5	25,8
5	Gmina Orzesze	55,6	85,2	25,6

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3.1.3.2. Oświata, edukacja, wychowanie

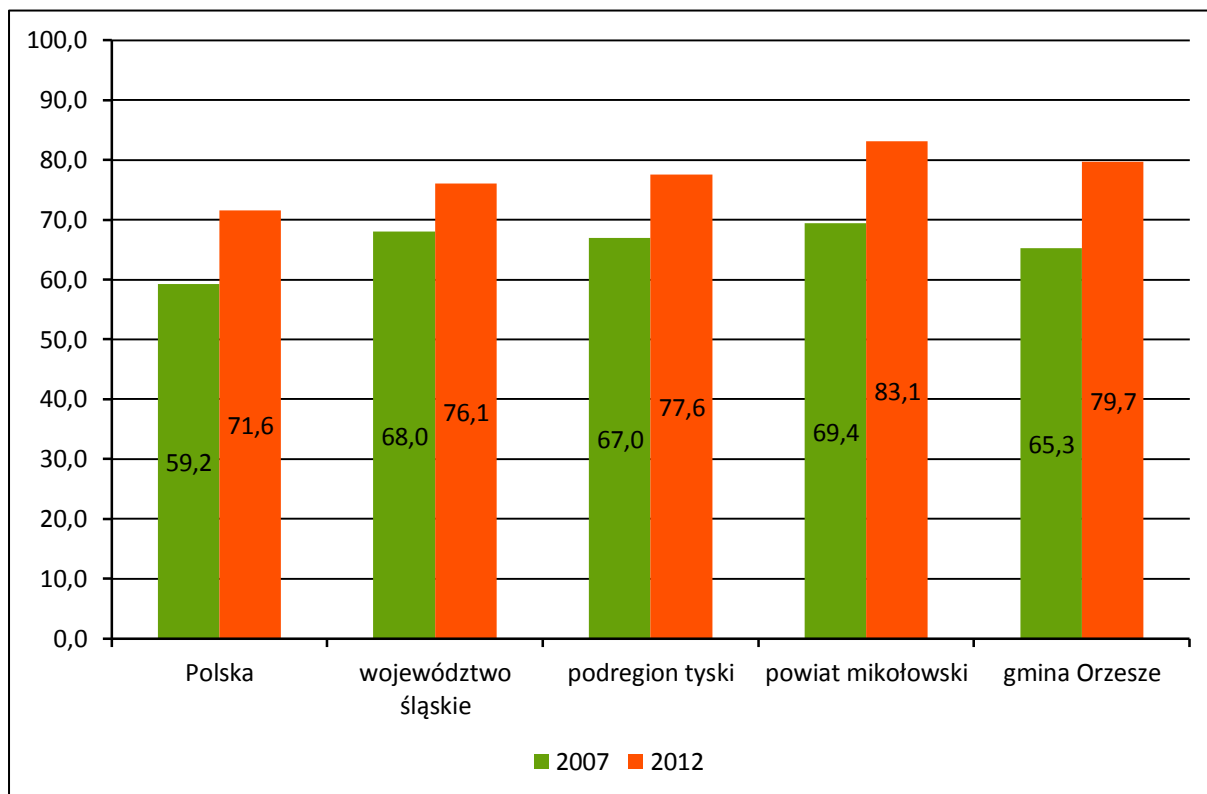
Edukacja i wychowanie są jednymi z najważniejszych sfer życia społecznego. Należy jednocześnie podkreślić, iż jednym z głównych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego, zarówno w skali globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej, jest kapitał ludzki (wiedza, umiejętności i kwalifikacje ludzi), kształtowany w procesie edukacji. Ponadto wypada zauważyć, iż placówki wychowawcze i edukacyjne spełniają niezwykle ważną rolę w procesie rozwoju, nie tylko ze względu na budowę kapitału ludzkiego, ale także jako miejsca przekazywania odpowiednich wzorców życiowych oraz kształtowania postaw obywatelskich dzieci i młodzieży. Stąd jednostki oświatowe zajmują bardzo ważne miejsce w procesie rozwoju kapitału społecznego. Ponadto dostępność różnego rodzaju usług oświatowych (tj. możliwość kształcenia się), jak również ich jakość istotnie wpływają na warunki życia mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych.

Opieka nad dziećmi do lat 3 oraz wychowanie przedszkolne

Bardzo ważną rolę w systemie oświaty, edukacji i wychowania ogrywa opieka nad dziećmi do 3 lat oraz wychowanie przedszkolne. Dostępność tego rodzaju usług wychowawczych jest szczególnie istotna z punktu widzenia potrzeb rodziców, którzy chcą łączyć życie rodzinne oraz zawodowe.

Gmina Orzesze wypada niezwykle niekorzystnie pod względem dostępności placówek opieki nad dziećmi do 3 lat. W 2012 roku na obszarze Orzesza nie funkcjonował ani jeden żłobek, oddział żłobkowy, czy też klub dziecięcy, w których rodzice mogliby pozostawić pod opieką swoje dzieci.

Ryc. 22. Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Na obszarze Gminy Orzesze, w 2012 roku działalność prowadziło 5 przedszkoli, które w sumie dysponowały 440 miejscami dla dzieci. Wypada w tym miejscu zaznaczyć, iż w latach 2007 – 2012 na terenie Gminy Orzesze odnotowano widoczną poprawę dostępności do usług wychowania przedszkolnego. W stosunku do 2007 roku ilość miejsc oferowanych przez przedszkola wzrosła o 90, czyli o 25,7%. Tym samym tempo przyrostu nowych miejsc w placówkach opieki nad dziećmi w wieku 3 – 6 lat, w przypadku Gminy Orzesze, było niższe niż przeciętnie w Polsce (32,5%) oraz porównywalne z wartością obserwowaną w województwie śląskim (22,8%). Ponadto dynamika przyrostu nowych miejsc w przedszkolach w Orzeszu była niższa niż na terenie podregionu tyskiego (34,7%) oraz powiatu mikołowskiego (40,6%). Warto jednocześnie odnotować, że w 2012 roku w Gminie Orzesze funkcjonowało 5 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych [BDL GUS 2014].

W 2012 roku wychowaniem przedszkolnym w Gminie Orzesze objętych było 79,7% dzieci w wieku 3 – 6 lat (ryc. 22). Należy równocześnie zwrócić uwagę, iż poziom dostępności usług wychowania przedszkolnych w Gminie Orzesze był wyższy w porównaniu ze średnią dla Polski (71,6%) oraz województwa śląskiego (76,1%). Ponadto pod względem analizowanej cechy Orzesze prezentuje się korzystnie na tle podregionu tyskiego (77,6%). Niemniej Gmina Orzesze odznacza się niższą osiągalnością badanych usług edukacyjnych w porównaniu z obszarem powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku wychowaniem przedszkolnym objętych było 83,1% dzieci w wieku 3 – 6 lat [BDL GUS 2014].

Szkolnictwo podstawowe

Na obszarze Gminy Orzesze, w 2012 roku, zlokalizowanych było 7 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych), w których naukę pobierało 1166 uczniów. Równocześnie na przestrzeni okresu obejmującego lata 2007 – 2012, w Gminie Orzesze, nastąpił widoczny spadek liczby uczniów szkół podstawowych. W stosunku do 2007 roku ilość uczniów kształcących się na tym poziomie edukacji zmniejszyła się o 65 (z 1231), czyli o 5,3%. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż spadek liczby dzieci pobierających naukę w szkołach podstawowych jest zjawiskiem szeroko obserwowanym w skali całej Polski, a jego przyczyn upatrywać należy w niekorzystnych trendach demograficznych. Równocześnie wypada odnotować, iż dynamika spadku liczby uczniów szkół podstawowych w Gminie Orzesze była niższa w porównaniu ze średnią dla kraju i województwa, gdzie w rozpatrywanym okresie ilość dzieci uczęszczających do tego typu placówek oświatowych zmniejszyła się odpowiednio o 9,0% oraz 9,4%. Niemniej jednak tempo spadku ilości uczniów szkół podstawowych w Gminie Orzesze było wyższe niż na terenie podregionu tyskiego (spadek o 3,1%) i powiatu mikołowskiego (spadek o 1,6%) [BDL GUS 2014]. Spadek liczby dzieci kształcących się w szkołach podstawowych jest zjawiskiem niezwykle niekorzystnym, które w przyszłości może doprowadzić do konieczności łączenia oddziałów szkolnych czy też likwidacji wielu tego typu placówek oświatowych, co z kolei nie pozostanie bez wpływu na warunki oraz jakość edukacji uczniów.

Niezmiernie istotnym miernikiem efektywności oraz jakości usług edukacyjnych, także na szczeblu podstawowym, jest współczynnik skolaryzacji netto. Miernik ten obrazuje relację liczby uczniów (na początku roku szkolnego) na określonym poziomie nauczania (w danej grupie

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

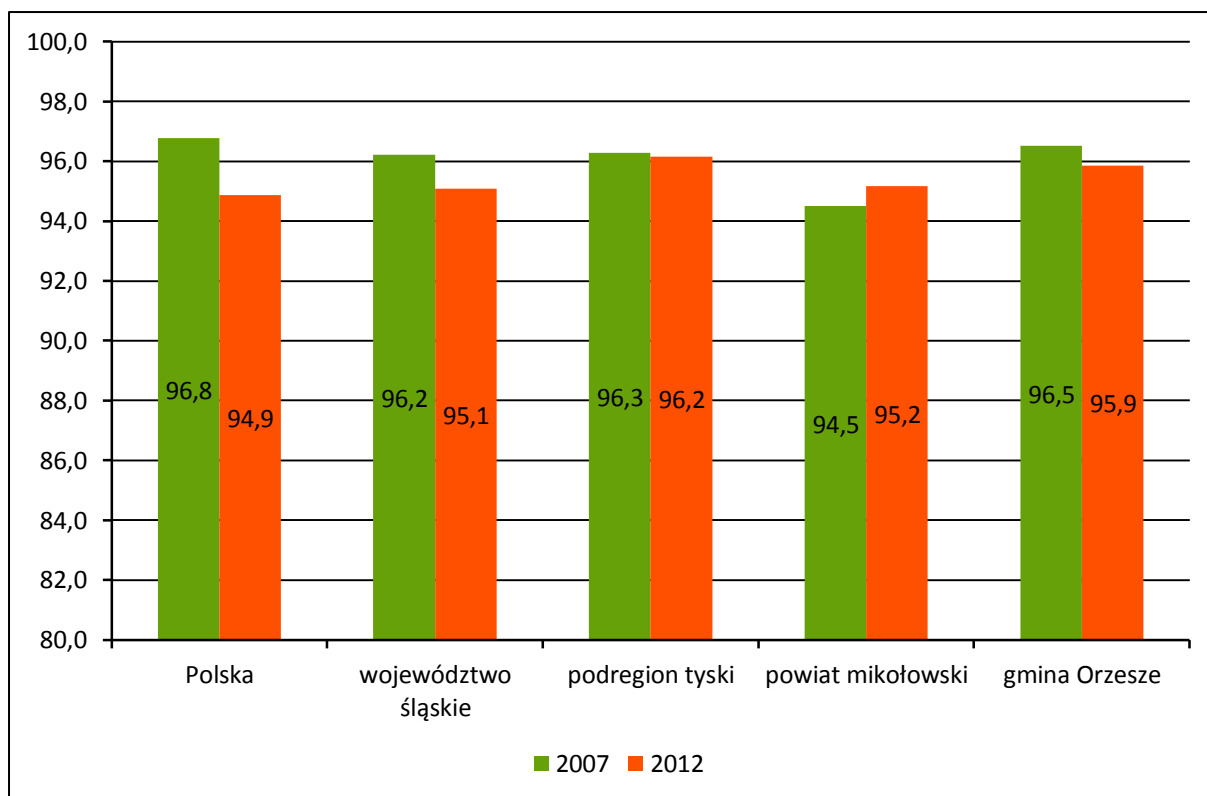

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

wiekowej) do liczby ludności, która odpowiada temu etapowi kształcenia. W związku z powyższym wskaźnik ten odzwierciedla odsetek uczniów pobierających naukę w szkołach funkcjonujących na terenie poszczególnych jednostek osadniczych. Wartość współczynnika skolaryzacji netto powyżej 100% oznacza, iż w placówkach oświatowych zlokalizowanych w granicach określonej gminy kształcą się więcej uczniów niż wynikałoby to z ewidencji ludności. Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół podstawowych informuje o relacji liczby uczniów w tego typu placówkach edukacyjnych do ilości mieszkańców w wieku 7 – 12 lat. W 2012 roku współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w Gminie Orzesze osiągał wartość równą 95,9% (ryc. 23). Tym samym badany wskaźnik kształtował się na porównywalnym poziomie w stosunku do średniej dla Polski (94,9%) i województwa śląskiego (95,1%), a także podregionu tyskiego (96,2%) i powiatu mikołowskiego (95,2%) [BDL GUS 2014]. Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w Orzeszu informuje, że tylko niewielka część dzieci z terenu gminy podejmuje naukę w szkołach podstawowych zlokalizowanych poza jej granicami.

Ryc. 23. Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Ważnym wskaźnikiem mówiącym o jakości kształcenia dzieci w szkołach podstawowych są wyniki uzyskiwane przez uczniów ze sprawdzianu po VI klasie. W 2013 roku uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Orzesze ze sprawdzianu

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

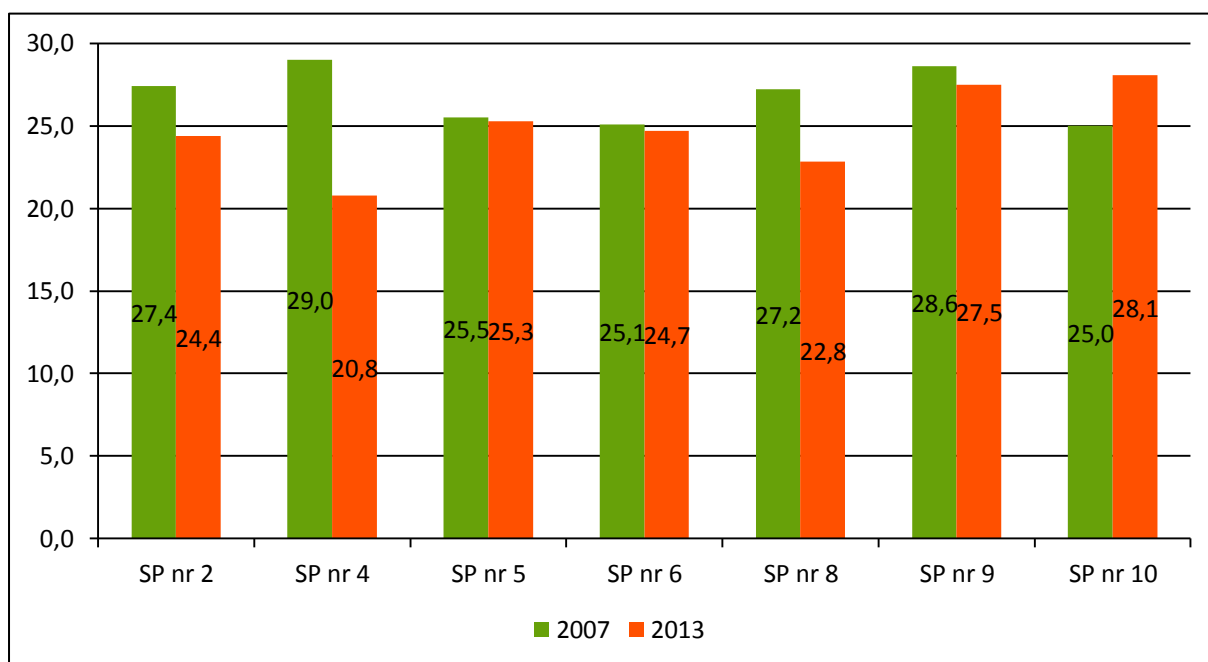

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

po VI klasie uzyskali średni wynik 24,8 punktów (na 40 punktów możliwych do zdobycia). Tym samym wynik osiągnięty przez uczniów z Orzesza był nieco wyższy od wartości przeciętnej dla Polski (24,0), województwa śląskiego (23,6) oraz powiatu mikołowskiego (24,0). Jednocześnie wypada zwrócić uwagę na widoczne zróżnicowanie szkół podstawowych funkcjonujących na obszarze Orzesza, w zakresie wyników uzyskiwanych przez uczniów w ramach sprawdzianu po VI klasie. Na rycinie 24 przedstawiono wyniki ze sprawdzianu po VI klasie dla wszystkich szkół podstawowych (nie licząc szkoły specjalnej). Warto odnotować, że w 2013 roku najlepszą szkołą okazała się Szkoła Podstawowa nr 10 z wynikiem 28,1 punktów. Placówka ta przewyższyła tym samym znacząco średnią krajową, wojewódzką i powiatową. Bardzo dobrym wynikiem odznaczała się także Szkoła Podstawowa nr 9 (27,5). Wyniki powyżej średniej dla kraju, województwa oraz powiatu otrzymały również Szkoła Podstawowa nr 5 (25,3) i Szkoła Podstawowa nr 6 (24,7). Znacznie słabiej wypadły natomiast Szkoła Podstawowa nr 4 (20,8) i Szkoła Podstawowa nr 8 (22,8). Warto zaznaczyć, że na przestrzeni okresu od 2007 roku pozycje poszczególnych szkół podstawowych w zakresie badanej cechy uległy znacznemu przetasowaniu. We wspomnianym 2007 roku najlepszą szkołą w gminie, pod względem wyników uczniów ze sprawdzianu po VI klasie, była Szkoła Podstawowa nr 4 z wynikiem 29,0 punktów. Bardzo dobrze prezentowała się także Szkoła Podstawowa nr 8 (27,2). Niemniej jednak wyżej wymienione placówki oświatowe, w latach 2007 – 2013, odnotowały bardzo wyraźny spadek wartości wyników uzyskiwanych przez uczniów ze sprawdzianu po VI klasie, odpowiednio o 8,2 oraz 4,4 punktów. Z drugiej strony wypada zwrócić uwagę, iż w Szkole Podstawowej nr 10 na przestrzeni analizowanego horyzontu czasowego nastąpił wzrost wielkości wyników otrzymywanych przez uczniów w ramach sprawdzianu po VI klasie o 3,1 punktów [OKE Jaworzno 2014].

Ryc. 24. Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej uzyskiwane przez uczniów szkół podstawowych w Gminie Orzesze w 2007 i 2013 roku [w punktach]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Jaworznie 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Szkolnictwo gimnazjalne

W 2012 roku, w granicach administracyjnej Gminy Orzesze funkcjonowało 3 szkoły gimnazjalne dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych), w których kształciło się w sumie 550 uczniów. Należy w tym miejscu zauważyć, iż w latach 2007 – 2012, w Gminie Orzesze miał miejsce bardzo wyraźny spadek liczby uczniów pobierających naukę w gimnazjach. W porównaniu z 2007 rokiem liczba uczniów tego typu placówek oświatowych w Orzeszu zmniejszyła się o 182 (z 732), co oznacza spadek aż o 24,9% w ciągu sześciu lat. Wypada odnotować, iż spadek ilości uczniów kształcących się w szkołach gimnazjalnych jest zjawiskiem charakterystycznym dla całej Polski. Niemniej jednak tempo spadku liczby uczniów w gimnazjach zlokalizowanych na terenie Gminy Orzesze było nieco wyższe niż w przypadku średniej dla Polski (spadek o 20,2%) oraz województwa śląskiego (spadek o 21,5%), a także podregionu tyskiego (spadek o 21,2%) i powiatu mikołowskiego (spadek o 20,2%) [BDL GUS 2014]. Zjawisko systematycznego spadku liczby uczniów w szkołach gimnazjalnych jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym, które podobnie jak w przypadku szkół podstawowych, może wymusić w przyszłości konieczność łączenia oddziałów szkolnych bądź też likwidacji części tego rodzaju placówek, co z kolei odbije się negatywnie na poziomie i jakości kształcenia.

Ryc. 25. Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Podobnie, jak w przypadku szkół podstawowych, ważnym wskaźnikiem efektywności oraz jakości usług edukacyjnych na szczeblu gimnazjalnym jest współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjów, obliczany jako stosunek liczby uczniów w szkołach gimnazjalnych do ilości mieszkańców w wieku 13 – 15 lat. W 2012 roku współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjów zlokalizowanych na terenie Gminy Orzesze przyjmował wartość równą 86,6% (ryc. 25). Tym samym badany miernik w Gminie Orzesze kształtował się znacznie poniżej poziomu właściwego dla Polski (93,0%) i województwa śląskiego (92,4%). Równocześnie Gmina Orzesze pod względem rozpatrywanej cechy prezentuje się niekorzystnie na tle podregionu tyskiego (93,7%) oraz powiatu mikołowskiego (92,2%) [BDL GUS 2014]. Niską wartość współczynnika skolaryzacji netto dla gimnazjów, w przypadku Orzesza, można interpretować na dwa sposoby. Po pierwsze niska wartość rozpatrywanego wskaźnika może informować, że pewna część uczniów po zakończeniu nauki w szkołach podstawowych funkcjonujących na terenie Orzesza, kontynuuje dalszą edukację w gimnazjach zlokalizowanych poza granicami gminy. Z drugiej strony niska wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych w Orzeszu może oznaczać, że istnieje pewna grupa uczniów, którzy po ukończeniu edukacji na poziomie podstawowym, z różnych względów, rezygnują z podejmowania dalszego kształcenia.

Ważnym wskaźnikiem odnoszącym się zarówno do jakości, jak również skuteczności szkolnictwa gimnazjalnego są wyniki uzyskiwane przez uczniów w ramach egzaminu gimnazjalnego. Warto jednocześnie zaprezentować wyniki tych egzaminów w ujęciu dynamicznym, tj. w 2007 oraz 2013 roku. Niemniej jednak, aby dokonać takiej analizy porównawczej niezbędnej jest ujednoczenie wyników egzaminów gimnazjalnych, ponieważ na przestrzeni badanego okresu forma egzaminu gimnazjalnego podlegała wyraźnym przekształceniom. Przed 2008 rokiem egzamin gimnazjalny składał się z części humanistycznej i części matematyczno-przyrodniczej. Równocześnie z każdej części egzaminu uczniowie mogli uzyskać maksymalnie 50 punktów. W 2008 roku do egzaminu gimnazjalnego wprowadzono testy językowe, z jednego z sześciu nowożytnych języków obcych. Niemniej jednak największa zmiana w formie egzaminu gimnazjalnego nastąpiła w roku szkolnym 2011/2012, kiedy do każda z dotychczasowych części egzaminu została podzielona na dwie kolejne. Podsumowując, od 2012 roku, w skład egzaminu gimnazjalnego wchodzi następujące części:

- ☐ część humanistyczna, obejmująca egzamin z zakresu języka polskiego i egzamin z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie,
- ☐ część matematyczno-przyrodnicza, obejmująca egzamin z zakresu matematyki i egzamin z zakresu przedmiotów przyrodniczych,
- ☐ część językowa, obejmująca egzamin z jednego z sześciu możliwych do wyboru języków obcych (angielski, niemiecki, francuski, włoski, hiszpański i rosyjski), zdawany na poziomie podstawowym lub rozszerzonym.

Dodatkową trudnością, jaka pojawia się w ramach analizy porównawczej wyników egzaminów gimnazjalnych na przestrzeni lat, jest fakt, iż obecnie podawane są one w punktach procentowych osobno dla każdej części. W związku z powyższym niniejsza diagnoza zawiera analizę wyników wszystkich części egzaminu gimnazjalnego dla 2013 roku (w punktach procentowych) oraz analizę porównującą lata 2007 i 2013, w ramach której wyniki egzaminów zostały ujednoczone. Warto jednocześnie zaznaczyć, iż wszystkie gimnazja w Gminie Orzesze oferują naukę dwóch języków

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

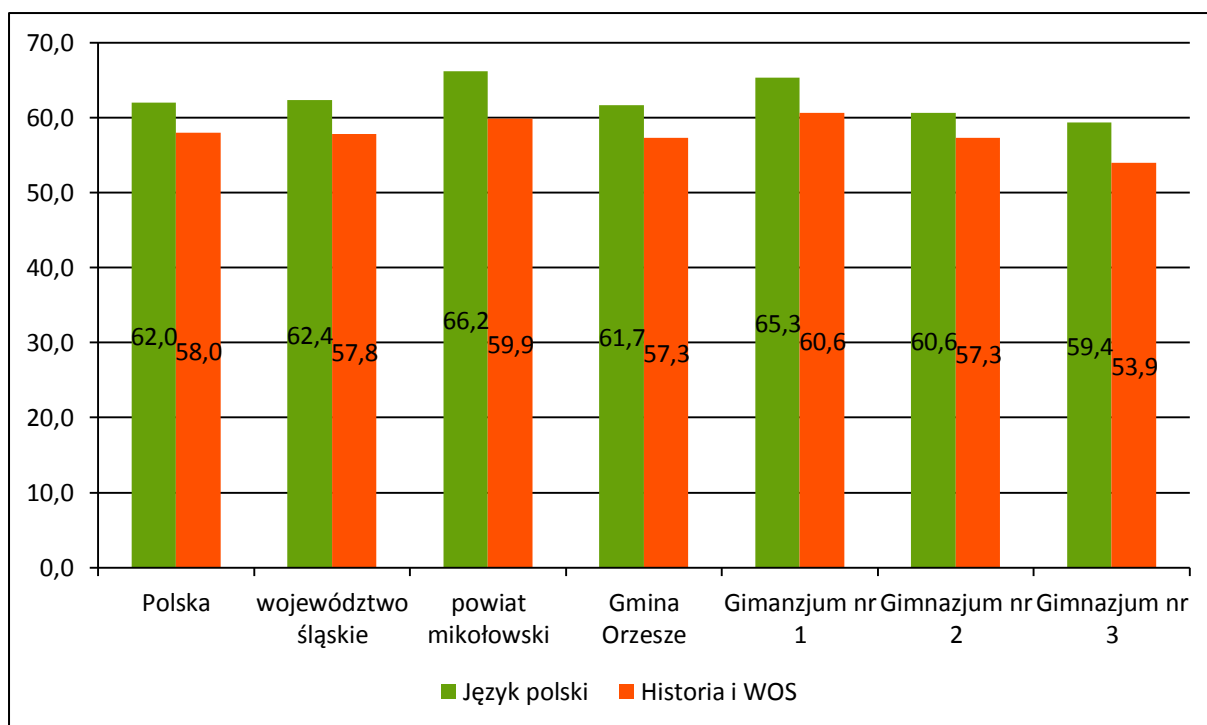
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

obcych, a mianowicie: angielskiego i niemieckiego. Jednakże przeważająca większość uczniów, w 2013 roku, zdawała egzamin z języka angielskiego, dlatego też właśnie ten język został wybrany do analizy w ramach niniejszej diagnozy.

Wyniki uzyskane przez uczniów gimnazjów z obszaru Orzesza z egzaminu gimnazjalnego w 2013 roku zaprezentowano na rycinach 26, 27 i 28. Należy w tym miejscu zauważyć, iż jedyną szkołą, która osiąga wyniki wyższe od średniej dla kraju oraz regionu ze wszystkich części egzaminu jest Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Poległych na Pasterniku.

W 2013 roku uczniowie szkół gimnazjalnych zlokalizowanych w granicach Gminy Orzesze uzyskali nieznacznie niższe wyniki z części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego (zarówno z zakresu języka polskiego, jak i historii oraz wiedzy o społeczeństwie) w porównaniu ze średnią dla Polski, województwa śląskiego i powiatu mikołowskiego (ryc. 26). Należy odnotować, iż Gimnazjum nr 1 osiągnęło wysokie wyniki zarówno z egzaminu z języka polskiego (65,3%), jak i historii oraz wiedzy o społeczeństwie (60,6%). Wyniki te były wyższe o około 2 – 3 punkty procentowe od średniej dla kraju i regionu. Z kolei Gimnazjum nr 2 i Gimnazjum nr 3 charakteryzują się niższymi wynikami egzaminów w porównaniu ze średnią dla kraju, województwa i powiatu [OKE w Jaworznie 2014].

Ryc. 26. Przeciętny wynik z części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2013 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Jaworznie 2014

W przypadku części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego, Gimnazjum nr 1 oraz Gimnazjum nr 2 osiągnęły w 2013 roku wyniki zbliżone do średniej dla kraju oraz regionu (ryc. 27). Warto zauważyć, że w przypadku egzaminu z przedmiotów przyrodniczych to Gimnazjum nr 2 uzyskało najlepszy wynik w skali całej gminy, który wynosił 61,4%. W dalszej

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

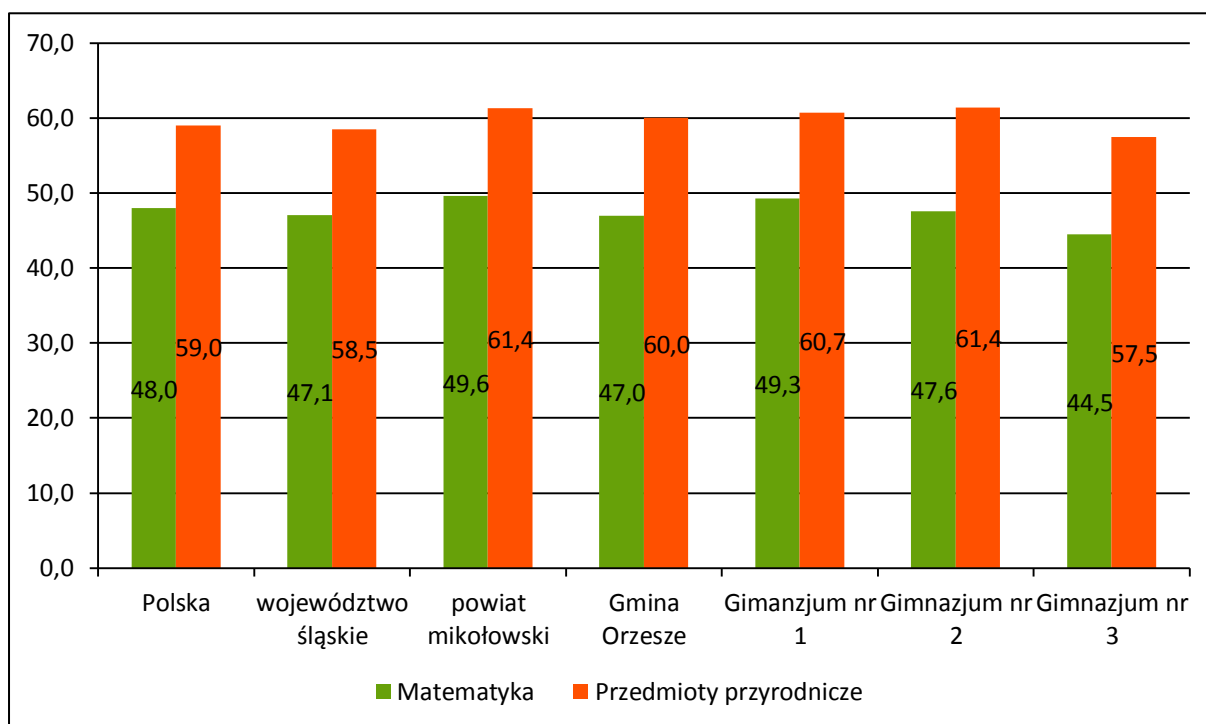

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

kolejności uplasowało się Gimnazjum nr 1 (60,7%). Nieco słabsze okazało się zaś Gimnazjum nr 3 z wynikiem 57,5%, które nie zdołało osiągnąć średniej krajowej ani wojewódzkiej. W przypadku egzaminu z matematyki najlepszym okazało się Gimnazjum nr 1 (49,3%), za którym uplasowały się Gimnazjum nr 2 (47,6%) oraz Gimnazjum nr 3 (44,5%) [OKE w Jaworznie 2014].

W przypadku egzaminu z języka angielskiego, najlepszą szkołą w zakresie wyników uzyskanych przez uczniów również okazało się Gimnazjum nr 1 (65,8% na poziomie podstawowym oraz 47,5% na poziomie rozszerzonym), plasujące się powyżej średniej dla Polski i województwa śląskiego (ryc. 28). Wyniki egzaminu w pozostałych dwóch gimnazjach nie były już tak satysfakcjonujące. Szczególnie słabo, na tle średnich dla kraju, regionu oraz powiatu, wypadła część rozszerzona egzaminu z zakresu języka angielskiego [OKE w Jaworznie 2014].

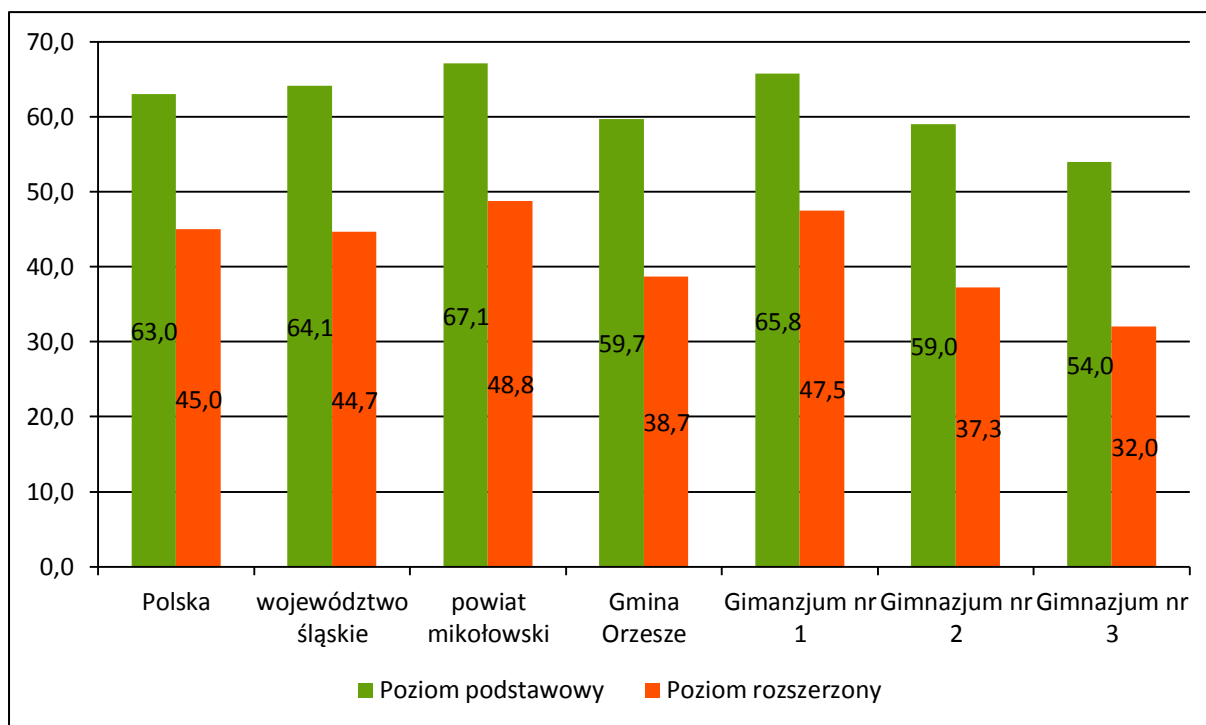
Ryc. 27. Przeciętny wynik z części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2013 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Jaworznie 2014

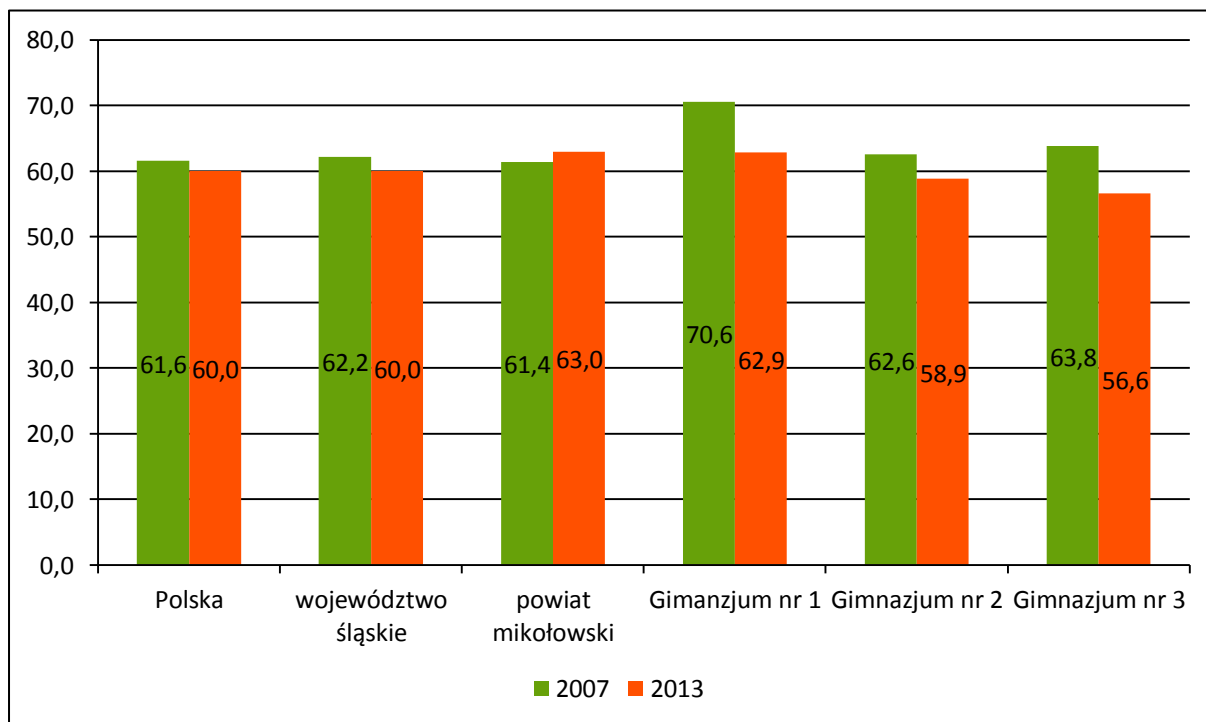

Ryc. 28. Przeciętny wynik z części językowej egzaminu gimnazjalnego (egzamin z języka angielskiego) w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2013 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Jaworznie 2014

Ryc. 29. Przeciętny wynik z części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego w szkołach gimnazjalnych w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2013 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Jaworznie 2014

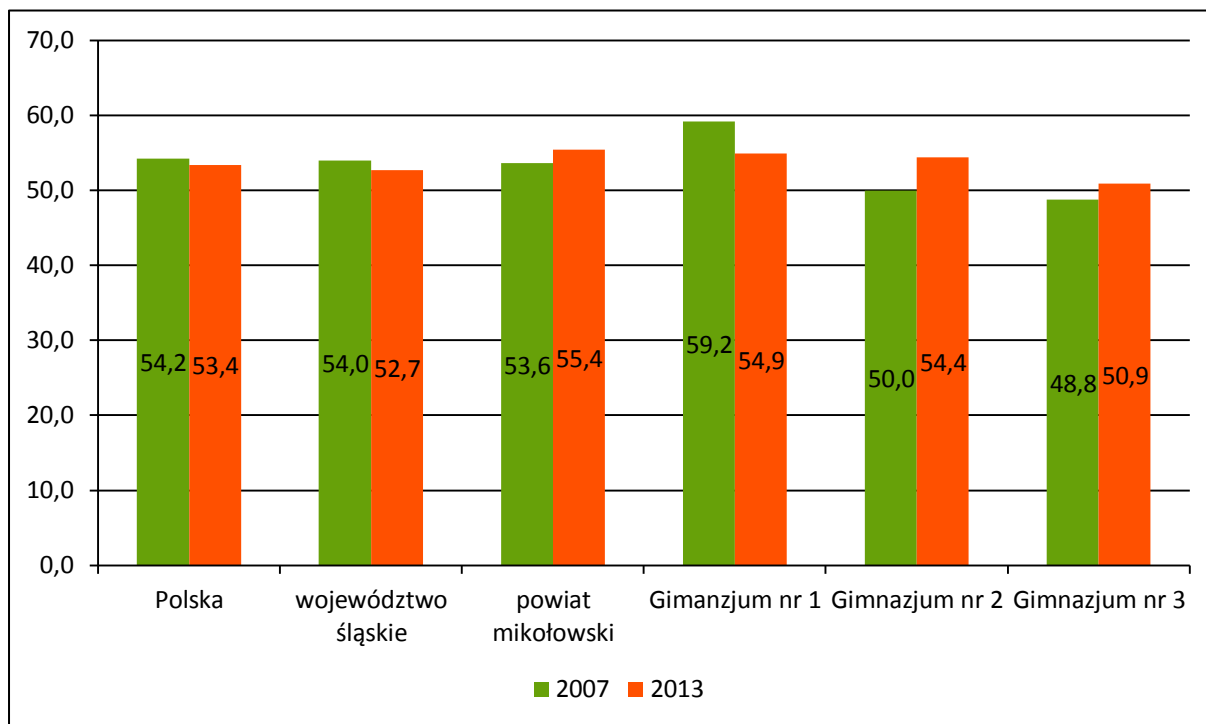
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 30. Przeciętny wynik z części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego w szkołach gimnazjalnych w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2013 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Jaworznie 2014

Na przestrzeni okresu obejmującego lata 2007 – 2013, w Gminie Orzesze odnotowano widoczne zmiany w zakresie wyników uzyskiwanych przez uczniów z egzaminu gimnazjalnego (ryc. 29, ryc. 30). W badanym horyzoncie czasowym, we wszystkich gimnazjach zlokalizowanych na terenie Gminy Orzesze zaobserwowano spadek wartości wyników osiągniętych przez uczniów z części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego (ryc. 29). Jednocześnie należy zauważyć, iż największy spadek wielkości wyników z tej części egzaminu gimnazjalnego nastąpił w przypadku Gimnazjum nr 1 (z 70,6% do 62,9%) i Gimnazjum nr 3 (z 63,8% do 56,6%). Niemniej jednak wypada uwypuklić, iż spadek wartości wyników uzyskiwanych przez uczniów z egzaminu gimnazjalnego jest zjawiskiem obserwowanym zarówno w skali kraju, jak również województwa śląskiego. W latach 2007 – 2013 w przypadku Gimnazjum nr 1 miał miejsce spadek wielkości wyników osiągniętych przez uczniów z części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego (z 59,2% do 54,9%). Z kolei w tym samym czasie w Gimnazjum nr 2 oraz Gimnazjum nr 3 odnotowano wzrost wartości wyników z tej części egzaminu gimnazjalnego, odpowiednio o 4,4 i 2,1 punktów procentowych (ryc. 30). Warto także zwrócić uwagę, iż w przypadku powiatu mikołowskiego, w analizowanym okresie, nastąpił wzrost wyników uzyskiwanych przez uczniów, tak z części humanistycznej, jak również z części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego [OKE w Jaworznie 2014].

Innym interesującym wskaźnikiem mówiącym o efektywności nauczania dzieci oraz młodzieży w szkołach jest Edukacyjna Wartość Dodana (EWD). Należy zauważyć, że same wyniki egzaminów końcowych dla uczniów w szkołach mogą mieć charakter nieco przypadkowy, zależny od takich

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

czynników, jak zdolności uczniów, którzy do danej szkoły uczęszczają. Wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej, posiada tą przewagę, że pozwala na zmierzenie dynamicznej zmiany wyników uczniów, a więc dokładniej mówiąc pozwala na pomiar wkładu szkoły w nauczanie. Wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej jest dostępny tylko dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (licea, technika), co jest związane z metodologią, na jakiej się opiera.

Edukacyjna Wartość Dodana dla szkół gimnazjalnych jest liczona na podstawie różnicy wartości wyników uzyskiwanych przez uczniów określonej szkoły ze sprawdzianu kończącego edukację na poziomie podstawowym i wyników egzaminu gimnazjalnego. Dla szkół podstawowych pomiar Edukacyjnej Wartości Dodanej jest na razie niemożliwy, bowiem nie istnieje ogólnopolski test dla dzieci przed rozpoczęciem nauki w szkole, czy chociażby sprawdzian dla uczniów po ukończeniu klasy III.

Wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej może przyjmować zarówno wartości dodatnie (w tym przypadku oznacza to, że w danej szkole występuje ponadprzeciętna efektywność w nauczaniu), jak również wartości ujemne (niższa od przeciętnej efektywność kształcenia dzieci i młodzieży). Dodatkowo wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej jest przedstawiany na osi współrzędnych, dzięki czemu łatwiej jest zobrazować w jakiej kondycji znajduje się określona szkoła. W przypadku Edukacyjnej Wartości Dodanej dla szkół gimnazjalnych oś pozioma obrazuje wynik, jaki średnio uzyskali uczniowie danej szkoły na egzaminie gimnazjalnym. Natomiast oś pionowa to trzyletnia wartość Edukacyjnej Wartości Dodanej.

Autorzy wskaźnika Edukacyjnej Wartości Dodanej wyznaczyli 5 grup szkół gimnazjalnych, biorąc pod uwagę ich pozycję w układzie współrzędnych, a mianowicie:

- **szkoły sukcesu** (gimnazja, które zanotowały wysokie wyniki egzaminów, a także wysoką efektywność nauczania),
- **szkoły wspierające** (gimnazja, w których uczniowie uzyskali niskie wyniki egzaminów, jednak placówki te odznaczają się wysoką efektywnością kształcenia),
- **szkoły neutralne** (szkoły gimnazjalne, które uzyskały zarówno średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych na tle kraju, jak również przeciętną efektywność nauczania, mierzoną wskaźnikiem Edukacyjnej Wartości Dodanej),
- **szkoły niewykorzystanych możliwości** (gimnazja o wysokich wynikach egzaminów oraz niskiej efektywności kształcenia),
- **szkoły wymagające pomocy** (gimnazja o niskich wynikach egzaminacyjnych oraz niskiej efektywności nauczania).

Wyniki wskaźnika Edukacyjnej Wartości Dodanej (w podziale na przedmioty humanistyczne oraz matematyczno-przyrodnicze) dla gimnazjów w Gminie Orzesze zobrazowano na rycinach 31 i 32.

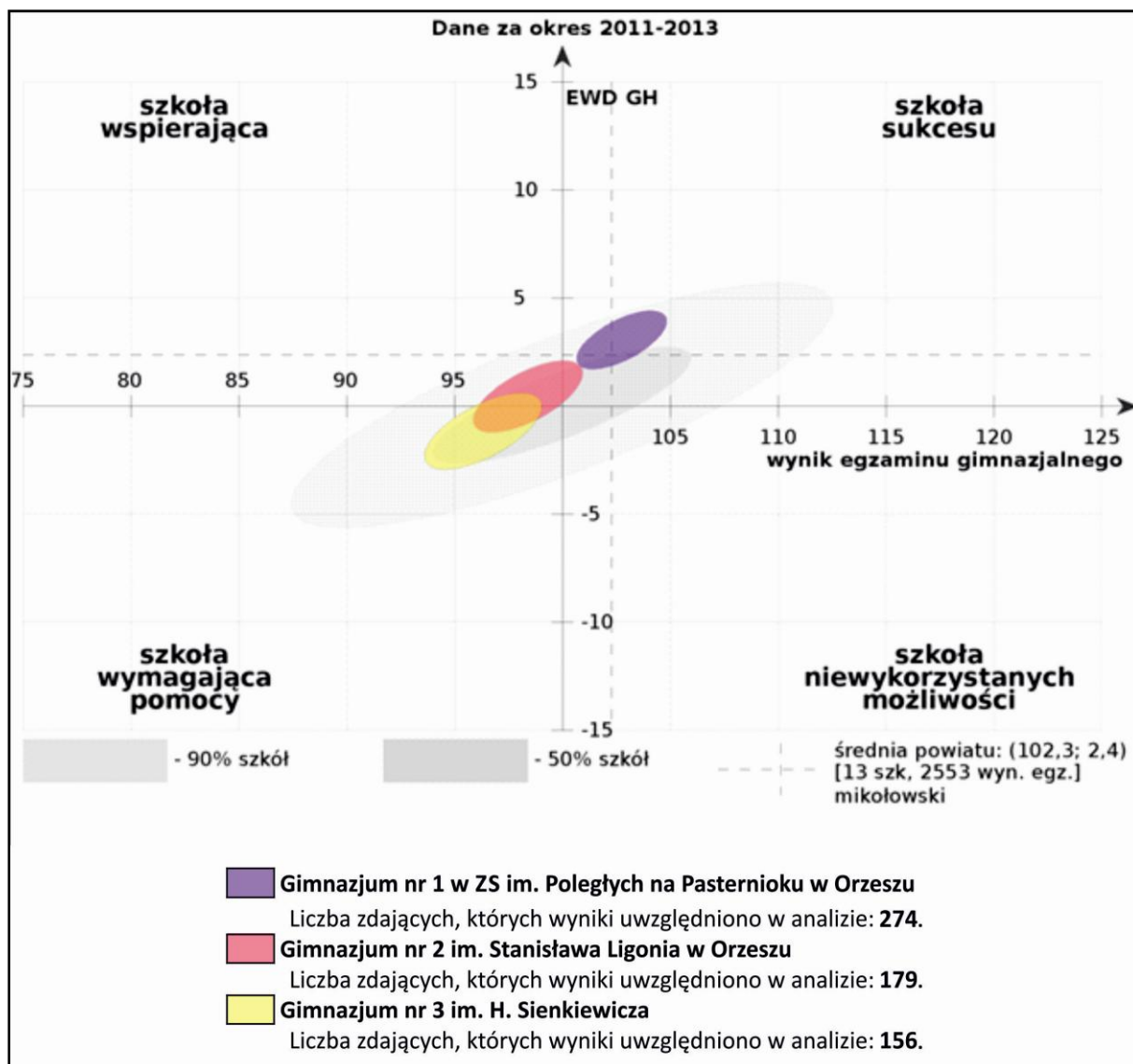
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

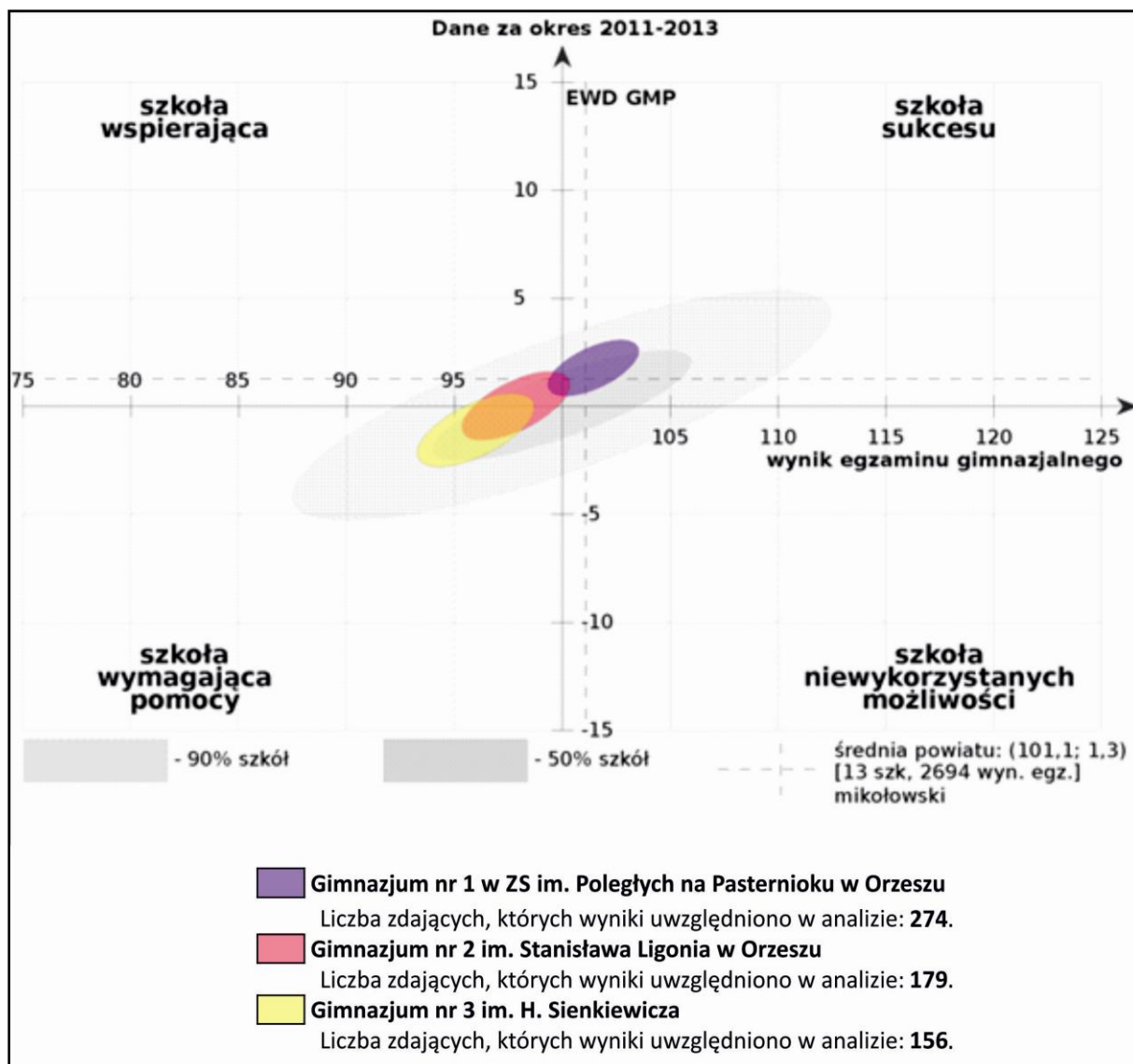
Ryc. 31. Wartość wskaźnika EWD osiągnięta przez szkoły gimnazjalne funkcjonujące na terenie Gminy Orzesze z przedmiotów humanistycznych

Źródło: www.gimnazjum.ewd.edu.pl

Ryc. 32. Wartość wskaźnika EWD osiągnięta przez szkoły gimnazjalne funkcjonujące na terenie Gminy Orzesze z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

Źródło: www.gimnazjum.ewd.edu.pl

Na podstawie informacji przedstawionych na rycinach 31 i 32 należy stwierdzić, iż Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Poległych na Pasternioku jest szkołą sukcesu zarówno w zakresie nauczania przedmiotów humanistycznych, jak i matematyczno-przyrodniczych. Gimnazjum nr 1 szczególnie mocno akcentuje swoją pozycję w zakresie nauczania przedmiotów humanistycznych, w których przypadku wyniki egzaminów gimnazjalnych i wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej przyjmują wartości znacznie wyższe od przeciętnych wyników osiągniętych przez wszystkie badane szkoły na terytorium Polski (średnie wartości dla wszystkich badanych szkół w kraju wyznaczone są przez osie układu współrzędnych). Dodatkowo warto zauważyć, iż Gimnazjum nr 1 bardzo pozytywnie wyróżnia się na tle szkół powiatu mikołowskiego (wartości średnie dla szkół powiatu oznaczone są linią przerywaną). W przypadku przedmiotów matematyczno-przyrodniczych Gimnazjum nr 1

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

osiąga wysokie wyniki egzaminu gimnazjalnego, jednak wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej przyjmuje wartości zbliżone do wyników średnich. Warto podkreślić, iż wyniki z egzaminów oraz wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej w przypadku Gimnazjum nr 1 są dość homogeniczne, o czym można wnioskować na podstawie niewielkiej powierzchni obszaru prezentującego szkołę na rycinach 31 i 32.

Gimnazjum nr 2 im. Stanisława Ligonia w Orzeszu można zaliczyć do szkół neutralnych, ponieważ wyniki egzaminu gimnazjalnego zarówno z przedmiotów humanistycznych, jak i matematyczno-przyrodniczych lokują się w granicach średniej krajowej. W analizowanych statystykach najslabiej wypada Gimnazjum nr 3 im. Henryka Sienkiewicza, które należy sklasyfikować na pograniczu szkół neutralnych i szkół wymagających wsparcia. W przypadku Gimnazjum nr 3 wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej przyjmuje wartości zbliżone do średniej krajowej, jednakże wyniki egzaminów wypadają nieco słabiej, osiągając wartości znacznie niższe niż przeciętnie na obszarze powiatu mikołowskiego (ryc. 31, ryc. 32). Warto równocześnie podkreślić, że pomimo iż w tym zestawieniu znalazły się szkoły należące do grupy neutralnych czy też wymagających pomocy, osiągnięte przez nie wartości nie należą do skrajnych w skali kraju.

3.1.3.3. Pomoc społeczna

Pośród tzw. społecznych kosztów transformacji ekonomicznej w Polsce, oprócz pojawienia się masowego bezrobocia, najczęściej wymienia się również: wzrost rozwarstwienia ludności na tle majątkowym, procesy polaryzacji i marginalizacji społecznej, wyraźny wzrost rozmiarów ubóstwa i wykluczenia społecznego, zjawiska segregacji przestrzennej mieszkańców w obrębie jednostek osadniczych, a także nasilenie się różnego rodzaju niekorzystnych zjawisk i patologii społecznych. Wyżej wymienione zjawiska spotykane są przede wszystkim w przestrzeni ośrodków miejskich, które są terenami o ponadprzeciętnym zaludnieniu. Równocześnie powyższe zjawiska wykazują wyraźną tendencję do koncentracji jedynie w niektórych obszarach (dzielnicach, osiedlach) miast. Występowanie różnorodnych negatywnych zjawisk społecznych oraz ich skupienie w przestrzeni wymagają podjęcia niezbędnych działań zaradczych, wśród których szczególnie skuteczne mogą się okazać przedsięwzięcia rewitalizacyjne, kładące niezwykle silny nacisk na społeczny aspekt odnowy obszarów miejskich.

Jednym z mierników, które informują o występowaniu różnego rodzaju niekorzystnych zjawisk i procesów społecznych jest liczba osób korzystających z różnorodnych form pomocy społecznej oraz ich udział w ogólnej strukturze ludności określonych jednostek osadniczych.

W Gminie Orzesze, w 2012 roku, systemem pomocy społecznej objętych było 287 gospodarstw domowych. Jednocześnie w tym samym roku, z różnorodnych świadczeń środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 716 mieszkańców Orzesza, tj. 3,6% ludności gminy. Wypada równocześnie zwrócić uwagę, iż w latach 2008 – 2012, w Gminie Orzesze, odnotowano wyraźny spadek liczby osób korzystających z różnego rodzaju form pomocy społecznej. W stosunku do 2008 roku ilość mieszkańców Gminy Orzesze objętych środowiskową pomocą społeczną zmniejszyła się o 148 osób (z 864), tj. o 17,1%. Tym samym tempo spadku liczby mieszkańców korzystających z różnych form pomocy społecznej w przypadku Gminy Orzesze

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

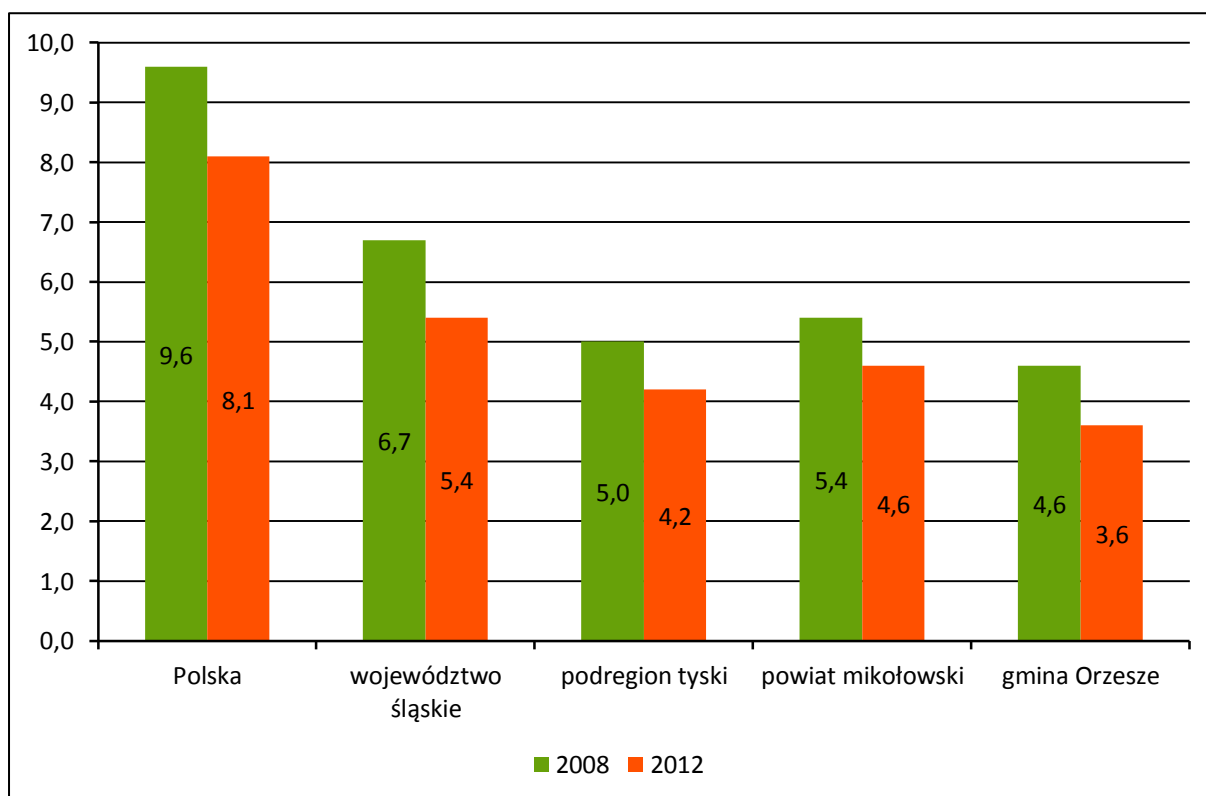

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

było wyższe niż przeciętnie w kraju (14,7%), kształtując się jednocześnie poniżej średniej dla województwa śląskiego (20,4%). Warto również podkreślić, iż dynamika spadku liczby osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Gminie Orzesze było wyższe w porównaniu z obszarem podregionu tyskiego (spadek o 13,2%) i powiatu mikołowskiego (spadek o 11,9%) [BDL GUS 2014].

Gmina Orzesze odznacza się względnie niską skalą występowania różnego rodzaju niekorzystnych zjawisk oraz procesów społecznych. Jak już wcześniej zasygnalizowano, w 2012 roku, w Gminie Orzesze z różnego rodzaju form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało łącznie 716 osób, czyli 3,6% ogółu mieszkańców (ryc. 33). Tym samym rozpatrywany wskaźnik w przypadku Gminy Orzesze kształtował się znacznie poniżej średniej dla Polski (8,1%) i województwa śląskiego (5,4%). Ponadto pod względem analizowanej cechy Orzesze prezentuje się korzystnie na tle podregionu tyskiego, jak również powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku świadczeniami środowiskowej pomocy społecznej objętych było odpowiednio 4,2% i 4,6% ogółu mieszkańców [BDL GUS 2014]. Na podstawie przytoczonych wyżej danych statystycznych należy stwierdzić, iż różnego rodzaju negatywne zjawiska społeczne nie stanowią istotnego problemu dla rozwoju Gminy Orzesze.

Ryc. 33. Odsetek ludności korzystającej ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2008 i 2012 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu wynika, iż najczęstszą przyczyną przyznawania różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej na terenie gminy było bezrobocie. W 2013 roku, jak już wcześniej wspomniano, pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

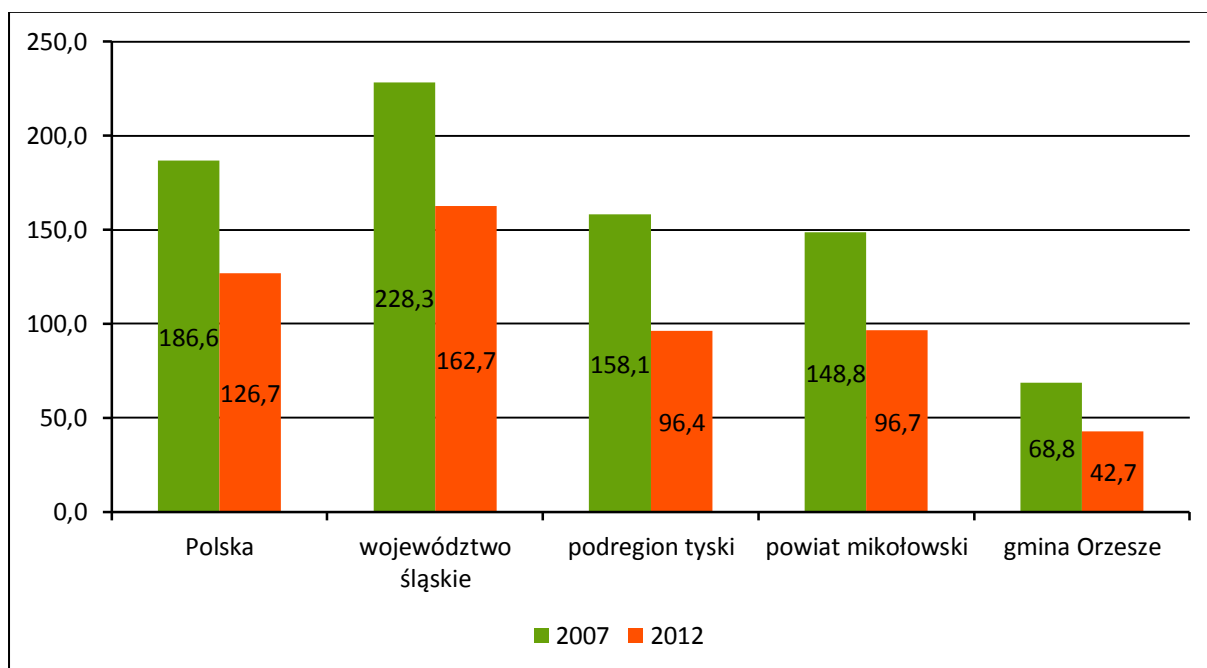
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

w Orzeszu pozostało 200 osób bezrobotnych. Równocześnie na terenie gminy zamieszkiwało 39 osób uzależnionych od alkoholu (w tym 19 na obszarze dzielnicy Centrum). W Gminie Orzesze nie odnotowano natomiast ani jednego przypadku uzależnienia od narkotyków. W Gminie Orzesze, w 2013 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej odnotowali w sumie 18 spraw dotyczących przemocy domowej (tzw. „Niebieska Karta”).

Kolejnym z mierników informujących o występowaniu różnego rodzaju niekorzystnych zjawisk społecznych, w tym przede wszystkim o skali ubóstwa, może być ilość dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na liczbę ludności poszczególnych jednostek osadniczych. Zgodnie z Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, podstawą do przyznania tego świadczenia są niskie dochody na jednego członka gospodarstwa domowego (tj. średni miesięcznych dochód na jednego członka gospodarstwa domowego nie większy niż 175% kwoty najniższej emerytury dla gospodarstw jednoosobowych oraz nie większy niż 125% kwoty najniższej emerytury w przypadku gospodarstw wieloosobowych).

W 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze przypadało średnio 42,7 dodatków mieszkaniowych (ryc. 34). Tym samym rozpatrywany wskaźnik w przypadku Orzesza kształtował się znacznie poniżej wartości przeciętnej dla Polski (126,7) oraz województwa śląskiego (162,7%). Ponadto pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze wypada korzystnie na tle podregionu tyskiego, a także powiatu tyskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 1000 ludności przypadało średnio 96,4 oraz 96,7 dodatków mieszkaniowych [BDL GUS 2014]. Na podstawie przytoczonych powyżej danych statystycznych należy stwierdzić, iż w przypadku Gminy Orzesze nie występuje na szerszą skalę zjawisko ubóstwa.

Ryc. 34. Liczba dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3.1.3.4. Bezpieczeństwo publiczne

Poziom bezpieczeństwa publicznego jest czynnikiem, który bardzo silnie wpływa na warunki życia mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych. Równocześnie należy zaznaczyć, iż wśród tzw. społecznych kosztów transformacji systemowej w Polsce częstokroć wymienia się spadek poziomu bezpieczeństwa publicznego (wzrost zagrożenia przestępczością). Szczególnie wysokie zagrożenie przestępczością występuje na obszarach miejskich, które charakteryzują się wysokim stopniem koncentracji ludności oraz dużymi jej przepływami w ciągu dnia.

Zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie, w 2013 roku, na obszarze Orzesza popełniono w sumie 158 przestępstw. Równocześnie liczba popełnionych czynów karalnych na terenie Gminy Orzesze w 2013 roku była wyraźnie niższa niż w roku poprzednim (213). W związku z powyższym wypada uwypuklić, iż Gmina Orzesze charakteryzuje się bardzo niską skalą zjawiska przestępczości. W 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców, w Gminie Orzesze, przypadało 10,7 popełnionych przestępstw. Tym samym wskaźnik przestępczości w Gminie Orzesze kształtował się znacznie poniżej średniej dla Polski (29,1) i województwa śląskiego (36,3). Równocześnie pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze wypada bardzo korzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców przypadało przeciętnie 29,9 i 27,4 popełnionych przestępstw [BDL GUS 2014]. Na podstawie przytoczonych powyżej danych należy stwierdzić, iż Gmina Orzesze odznacza się bardzo wysokim poziomem bezpieczeństwa publicznego (niskim stopniem zagrożenia przestępczością).

Według informacji Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie, funkcjonariusze Policji w 2013 roku interweniowali na terenie Gminy Orzesze 1 312 razy, ujawnili w sumie 889 wykroczeń, nałożyli 435 mandatów karnych oraz zastosowali 275 pouczeń.

W 2013 roku w granicach Gminy Orzesze doszło do 18 wypadków drogowych, w wyniku których śmierć poniosła jedna osoba, a rannych zostało 25 kolejnych. Równocześnie w 2013 roku w Gminie Orzesze miało miejsce łącznie 148 kolizji w ruchu drogowym.

3.1.3.5. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców

Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców jest niezwykle istotnym czynnikiem rozwoju lokalnego. Zaangażowanie mieszkańców w różnego rodzaju projekty o charakterze lokalnym, jak również ich zainteresowanie i partycypacja w działaniach rozwojowych pełnią niezwykle ważną rolę w procesie budowy oraz kształtowania kapitału społecznego. Szczególnie istotne znaczenie w tym zakresie ogrywiają różnorodne oddolne inicjatywy miejscowej społeczności ukierunkowane na szeroko rozumianą poprawę poziomu oraz jakości życia ludności poszczególnych gmin i miast. Warto ponadto uwypuklić, iż bardzo ważną rolę w procesie animowania lokalnych społeczności, a także pobudzania ich aktywności obywatelskiej, spełniają organizacje pozarządowe.

Dla celów niniejszej diagnozy aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców Gminy Orzesze mierzona była z wykorzystaniem następujących wskaźników:

- liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- liczba członków klubów (kół) kulturalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- liczba członków zespołów artystycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

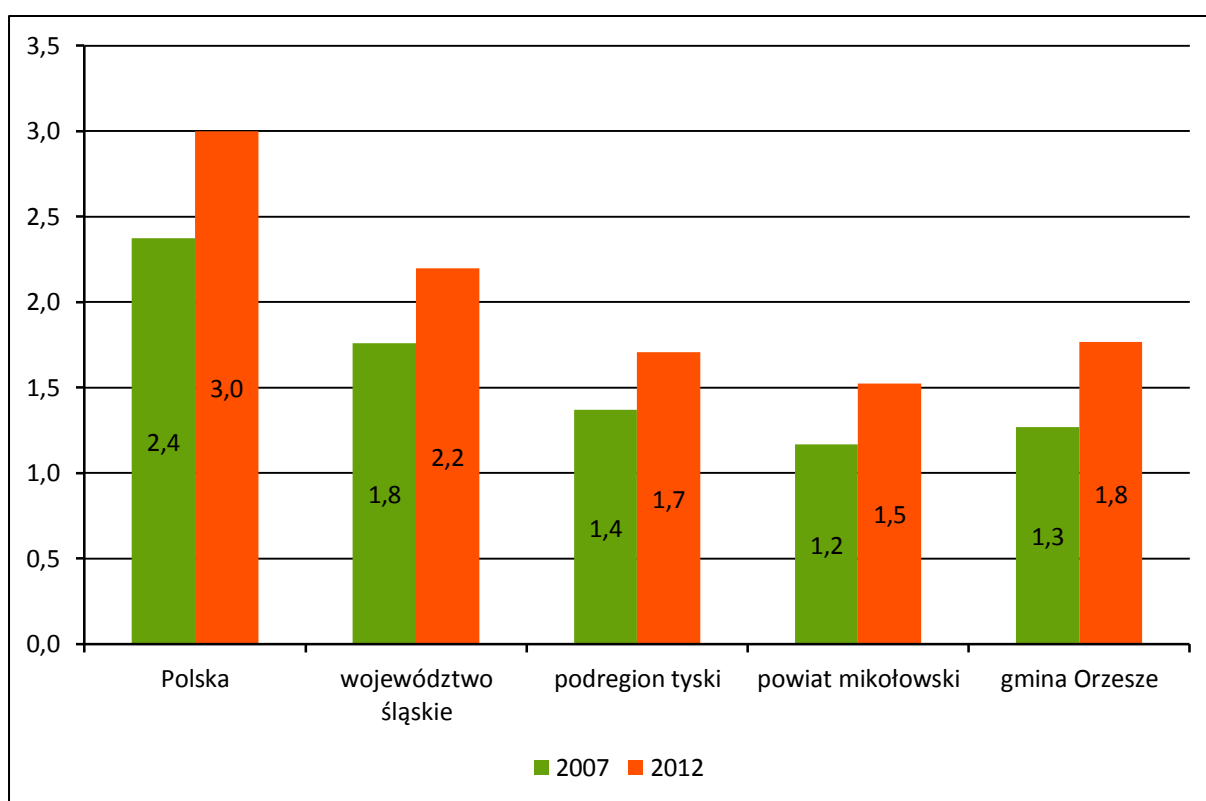

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- liczba członków klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- frekwencja w wyborach prezydenckich, parlamentarnych i samorządowych.

Wyżej wyszczególnione wskaźniki odnoszą się zarówno do aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców w wymiarze ponadlokalnym (frekwencja w wyborach prezydenckich, jak również parlamentarnych), a także ilustrują poziom ich zaangażowania (partycypacji) w przedsięwzięcia oraz inicjatywy o charakterze lokalnym (frekwencja w wyborach samorządowych, członkostwo w kołach kulturalnych, zespołach artystycznych i klubach sportowych).

Ryc. 35. Liczba organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych) na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Na obszarze Gminy Orzesze, w 2013 roku, funkcjonowało w sumie 37 różnego rodzaju organizacji pozarządowych (w tym 6 fundacji oraz 31 stowarzyszeń i organizacji społecznych). Równocześnie na każdy 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze przypadało przeciętnie 1,8 organizacji społecznych (ryc. 35). Tym samym Gmina Orzesze odznacza się niższą aktywnością sektora pozarządowego w porównaniu ze średnią dla Polski (3,0) oraz województwa śląskiego (2,2). Niemniej w zakresie badanej cechy Orzesze wypada korzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców przypadało odpowiednio 1,7 oraz 1,5 organizacji społecznych [BDL GUS 2014].

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

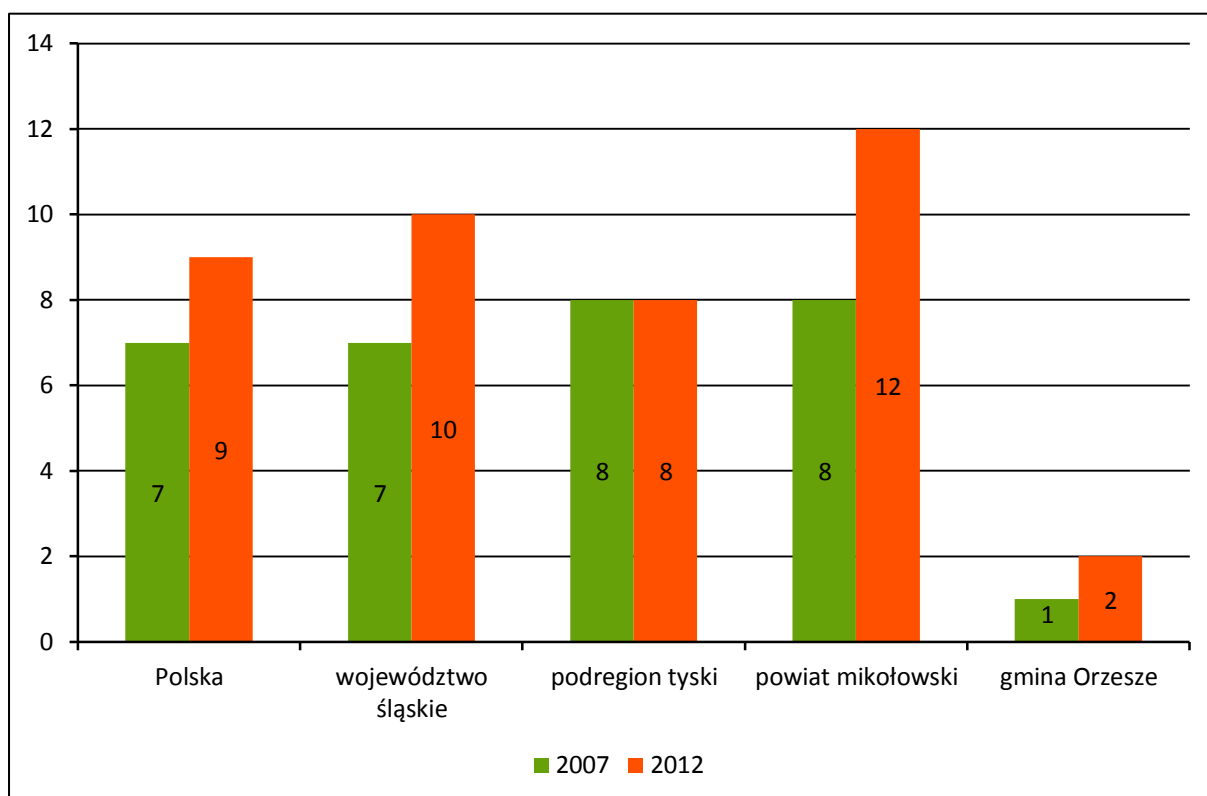

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W 2012 roku, na terenie Gminy Orzesze działalność prowadziło 6 klubów (kół) kulturalnych (w tym 3 plastyczne, 2 fotograficzno-filmowe, a także 1 taneczne), zrzeszających w sumie 40 członków. Jednocześnie na każdy 1000 mieszkańców Orzesza przypadało przeciętnie jedynie 2 członków kół kulturalnych (ryc. 36). W związku z powyższym należy podkreślić, iż Gmina Orzesze odznacza się znacznie niższym poziomem aktywności kulturalnej w porównaniu ze średnią dla Polski (9) oraz województwa śląskiego (10). Ponadto pod względem rozpatrywanej cechy Orzesze prezentuje się niekorzystnie na tle podregionu tyskiego i powiatu mikołowskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 1000 ludności przypadało przeciętnie 8 oraz 12 członków klubów kulturalnych [BDL GUS 2014].

Ryc. 36. Liczba członków kół (klubów) kulturalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Na obszarze Gminy Orzesze, w 2012 roku, funkcjonowało 5 zespołów artystycznych (w tym: 2 folklorystyczne, 1 teatralny, 1 taneczny oraz 1 wokalny), w ramach których swoje pasje rozwijało w sumie 124 osoby. Jednocześnie na każdy 1000 mieszkańców Gminy Orzesze przypadało średnio 6 członków zespołów artystycznych (ryc. 37). Tym samym badany miernik aktywności kulturalnej mieszkańców, w przypadku Gminy Orzesze, kształtował się poniżej poziomu właściwego dla kraju (7) oraz województwa śląskiego (7). Ponadto pod względem badanej cechy Orzesze prezentuje się niekorzystnie na tle podregionu tyskiego, gdzie w 2012 roku na każdy 1000 ludności przypadało przeciętnie 9 członków zespołów artystycznych. Niemniej jednak poziom aktywności kulturalnej mieszkańców mierzony członkostwem w zespołach

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

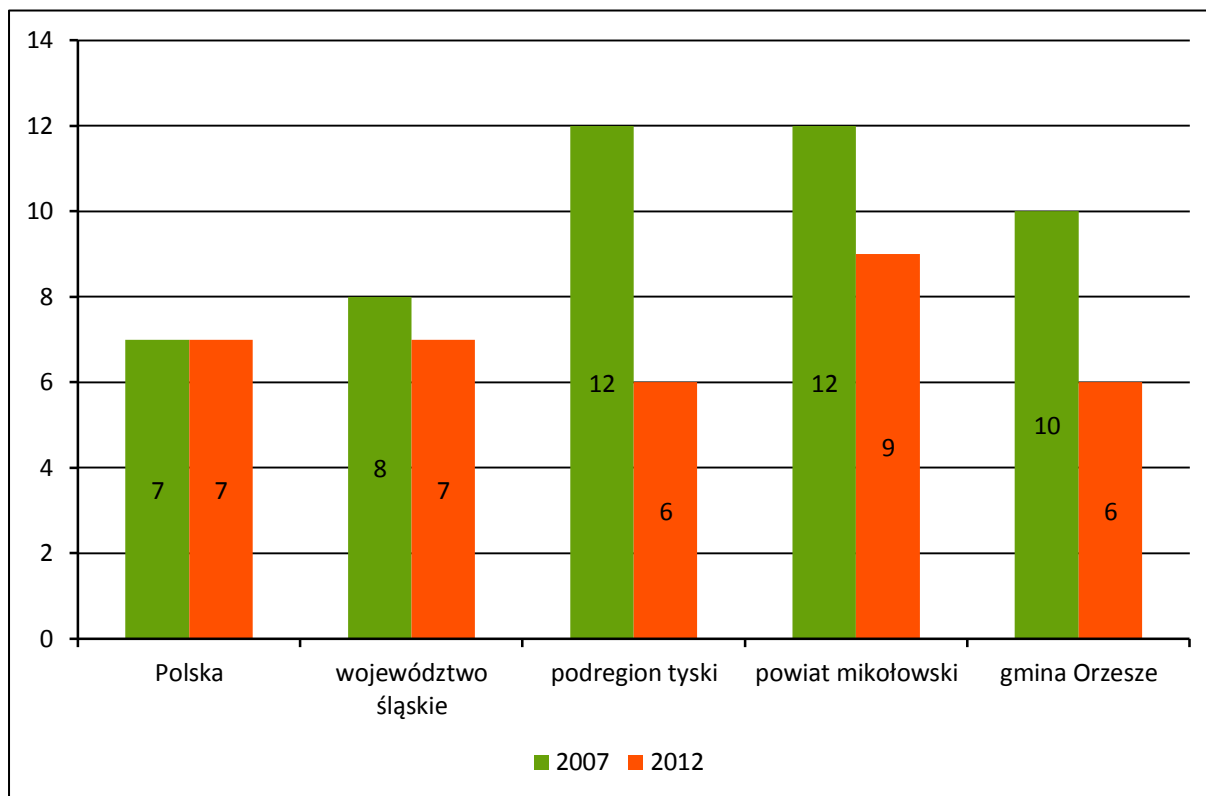

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

artystycznych, w Gminie Orzesze, nie odbiega od wartości obserwowanej na terenie powiatu mikołowskiego [BDL GUS 2014].

Ryc. 37. Liczba członków zespołów artystycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2007 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

W 2012 roku, w granicach Gminy Orzesze działalność prowadziło 4 kluby sportowe, które skupiały łącznie 135 członków. Równocześnie na każde 1000 mieszkańców gminy przypadało przeciętnie jedynie 7 członków klubów sportowych (ryc. 38). Należy w tym miejscu odnotować, iż Gmina Orzesze odznacza się dużo niższym poziomem aktywności sportowej ludności w porównaniu ze średnią dla Polski i województwa śląskiego. W 2012 roku na każdy 1000 mieszkańców kraju oraz województwa śląskiego przypadało przeciętnie 24 i 22 członków klubów sportowych. Ponadto pod względem rozpatrywanej cechy Gmina Orzesze prezentuje się niekorzystnie również na tle podregionu tyskiego oraz powiatu mikołowskiego, gdzie badany wskaźnik aktywności sportowej mieszkańców przyjmował wartości odpowiednio 18 i 15 [BDL GUS 2014].

Na podstawie przytoczonych powyżej danych statystycznych należy stwierdzić, iż mieszkańcy Gminy Orzesze odznaczają się niskim poziomem aktywności społecznej, czego przejawem jest bardzo niski stopień ich partycypacji (zaangażowania) w różnego rodzaju inicjatywach o zasięgu (znaczeniu) lokalnym, wśród których wymienić należy funkcjonowanie oraz aktywność klubów kulturalnych, zespołów artystycznych i klubów sportowych. Ponadto Gmina Orzesze, na tle kraju i województwa śląskiego charakteryzuje się względnie niskim poziomem

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

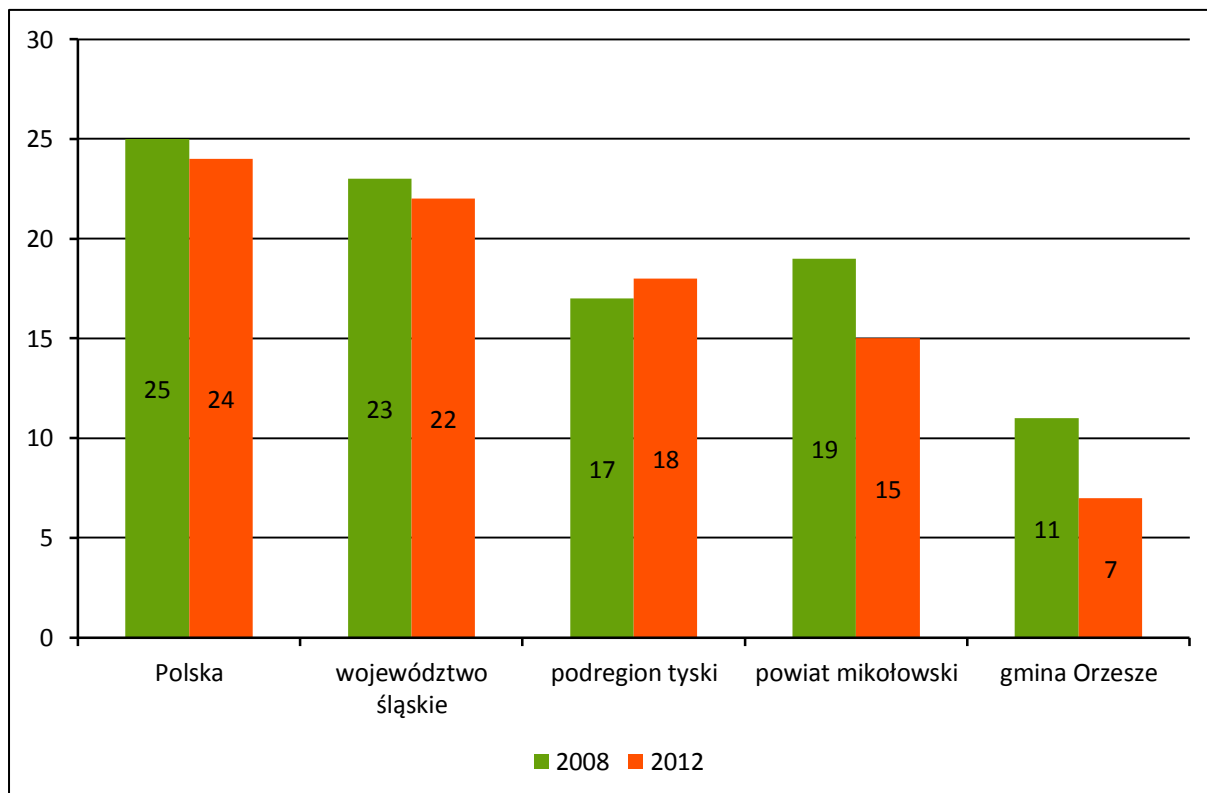

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

aktywności organizacji pozarządowych. W związku z powyższym trzeba podkreślić, iż jednym z najważniejszych działań, które powinny zostać podjęte w ramach projektów rewitalizacyjnych jest szersze zintegrowanie mieszkańców gminy, jak również stymulowanie ich do podejmowania i uczestnictwa w różnego rodzaju lokalnych inicjatywach.

Ryc. 38. Liczba członków klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych w 2008 i 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Ważnym miernikiem aktywności obywatelskiej ludności poszczególnych jednostek osadniczych jest frekwencja wyborcza. Pod względem partycypacji mieszkańców w wyborach powszechnych (zarówno ogólnokrajowych, jak również samorządowych), Gmina Orzesze nie odbiega znacząco od trendów i tendencji obserwowanych w skali kraju (tab. 11). Największym zainteresowaniem ludności, tak w przypadku Orzesza, jak i pozostałych porównywanych jednostek terytorialnych odznaczają się wybory prezydenckie oraz parlamentarne. Z kolei poziom frekwencji w wyborach samorządowych należy ocenić jako wysoce niezadowolających (niewystarczających) [PKW 2014].

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Tab. 11. Frekwencja w wyborach prezydenckich (I tura), parlamentarnych i samorządowych (I tura) w Gminie Orzesze na tle porównywanych jednostek terytorialnych [w %]

L.p.	Jednostka terytorialna	Wybory prezydenckie		Wybory parlamentarne		Wybory samorządowe	
		2005	2010	2007	2011	2006	2010
1	Polska	49,7	54,9	53,9	48,9	46,0	47,3
2	województwo śląskie	49,2	54,9	54,9	49,5	40,0	42,9
3	powiat mikołowski	53,8	57,9	58,6	52,2	45,9	45,2
4	Gmina Orzesze	52,5	56,0	55,8	49,4	46,0	42,4

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej 2014

Warto równocześnie zwrócić uwagę na bardzo wyraźne zróżnicowanie frekwencji mieszkańców w przestrzeni Gminy Orzesze. W tabeli 12 przedstawiono informacje dotyczące udziału ludności Orzesza w pierwszej turze wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2005 oraz 2010 roku według poszczególnych komisji wyborczych. Zarówno w wyborach z 2005, jak również 2010 roku najwyższą frekwencję zaobserwowano w przypadku sołectw Mościska (siedziba komisji w Szkole Podstawowej nr 8) oraz Zgoń (siedziba komisji w Szkole Podstawowej nr 9). Względnie wysoką frekwencją w 2010 roku charakteryzowało się także sołectwo Zawieść (siedziba komisji w Szkole Podstawowej nr 6), gdzie do urn wyborczych poszło 59,5% uprawnionych. Z kolei w 2013 roku, najniższym poziomem frekwencji wyborczej odznaczała się dzielnica Jaśkowice (siedziba komisji w Szkole Podstawowej nr 4), w przypadku której z czynnego prawa wyborczego skorzystało 51,0% mieszkańców uprawnionych do głosowania [PKW 2014].

Tab. 12. Frekwencja w wyborach prezydenckich (I tura) w Gminie Orzesze według poszczególnych komisji wyborczych w 2005 i 2010 roku [w %]

L.p.	Komisja wyborcza	2005	2010
1	Miejski Ośrodek Kultury, ul. Rynek, Orzesze	51,4	56,9
2	Zespół Szkół, ul. Karola Miarki, Orzesze	49,7	57,9
3	Szkoła Podstawowa nr 2, ul. Bukowina, Orzesze	51,7	55,8
4	Przedszkole nr 2, ul. Miła, Orzesze	51,9	53,2
5	Gimnazjum nr 2, ul. Szkolna, Orzesze – Zawada	50,2	53,0
6	Szkoła Podstawowa nr 4, ul. Franciszka Stuska, Orzesze – Jaśkowice	50,8	51,0
7	Szkoła Podstawowa nr 6, ul. 1000-lecia, Orzesze – Zawieść	55,2	59,5
8	Gimnazjum nr 3, ul. Uczniowska, Orzesze – Gardawice	58,0	56,3
9	Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Norwida, Orzesze – Woszczyce	49,0	56,6
10	Szkoła Podstawowa nr 8, ul. Bolesława Chrobrego, Orzesze – Mościska	57,2	62,8
11	Szkoła Podstawowa nr 9, ul. Kobiórska, Orzesze – Zgoń	57,2	62,3
12	Szkoła Podstawowa nr 5, ul. Żorska, Orzesze – Zazdrość	51,5	55,1

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

13	Szpital Chorób Płuc ul. Gliwicka, Orzesze	38,5	53,7
X	Orzesze	52,5	56,0

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej 2014

3.1.3.6. Sfera społeczna – podsumowanie

Gmina Orzesze zamieszkiwana jest przez 19 656 osób, wśród których nieznacznie przeważają kobiety, stanowiące 50,5% ogółu ludności. Jednocześnie Gmina Orzesze charakteryzuje się bardzo korzystnymi trendami demograficznymi (dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji), których efektem był stały wzrost liczby jej mieszkańców w latach 2007 – 2012. Wysokie dodatnie saldo ruchu migracyjnego w Orzeszu wynika przede wszystkim z jego umiejscowienia w strefie procesów suburbanizacji konurbacji katowickiej. Gmina Orzesze cechuje się korzystną strukturą ludności według ekonomicznych grup wiek. W Orzeszu zaznacza się względnie wysoki odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (19,3%), a także relatywnie niski udział osób w wieku poprodukcyjnym (16,4%). Gmina Orzesze odznacza się względnie wysokim poziomem dostępności do usług wychowania przedszkolnego, niemniej jednak na jej terenie brakuje placówek opieki nad dziećmi do 3 lat. W Gminie Orzesze na szerszą skalę nie występują różnego rodzaju negatywne zjawiska społeczne, przejawem czego jest niewielka liczba ludności korzystająca ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej oraz niewielka ilość przyznanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Ponadto należy uwypuklić, iż Orzesze cechuje się wysokim poziomem bezpieczeństwa publicznego (niskim zagrożeniem przestępczością). Niemniej jednak najpoważniejszym problem w sferze społecznej w Gminie Orzesze jest bardzo niska aktywność obywatelska i społeczna mieszkańców, przejawiająca się przede wszystkim ich niskim poziomem partycypacji w różnego rodzaju sprawach i przedsięwzięciach o charakterze lokalnym. Dowodem niskiej aktywności społecznej mieszkańców Orzesza jest chociażby niska frekwencja w wyborach samorządowych, a także niewystarczające zaangażowanie w działalność kół kulturalnych, klubów sportowych czy też zespołów artystycznych.

MOCNE STRONY:

- stały wzrost liczby ludności gminy (wzrost liczby mieszkańców gminy w latach 2007 – 2012 o 4,8%)
- dodatnie saldo ruchu naturalnego (stałe utrzymujące się dodatnie saldo ruchu naturalnego w latach 2007 – 2012; względnie wysoki dodatni przyrost naturalny w 2012 roku, tj. 1,5‰)
- dodatnie saldo ruchu wędrownego (stałe utrzymujące się dodatnie saldo migracji w latach 2007 – 2012; bardzo wysokie dodatnie saldo migracji w 2012 roku, tj. 6,4‰)
- wysoka dodatnia wartość przyrostu rzeczywistego ludności w 2012 roku (7,9‰)
- względnie duża ilość zawieranych małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku (6,1)

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- korzystna struktura ludności według ekonomicznych grup wieku (względnie wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 19,3%, relatywnie niski odsetek osób w wieku poprodukcyjnym – 16,4%)
- względnie wysoki poziom dostępności do usług wychowania przedszkolnego (względnie wysoki odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2012 roku – 79,7%)
- względnie niska skala występowania różnego rodzaju niekorzystnych zjawisk społecznych (niewielka liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 3,6, niewielka liczba dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 42,7)
- niski poziom przestępczości w gminie (bardzo niska liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 10,7)

SŁABE STRONY:

- brak na terenie gminy placówek opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat (żłobków, oddziałów żłobkowych, klubów dziecięcych)
- wyraźny spadek liczby uczniów szkół gimnazjalnych (spadek liczby uczniów gimnazjów w latach 2007 – 2012 o 24,9%)
- niska wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych funkcjonujących na terenie gminy w 2012 roku (86,6%)
- względnie niska aktywność sektora społecznego na terenie gminy (relatywnie niewielka liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 1,8)
- bardzo niska aktywność kulturalna mieszkańców (bardzo niska liczba członków klubów kulturalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 2)
- bardzo niska aktywność sportowa mieszkańców (bardzo niska liczba członków klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2012 roku – 7)
- niski poziom frekwencji mieszkańców w wyborach samorządowych

3.2. Analiza otoczenia przygotowana metoda PEST

W celu pogłębienia wyników diagnozy miasta Orzesze przygotowano także (w ścisłej współpracy ekspertów zaangażowanych w opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2020 oraz uczestników strategicznych prac warsztatowych przeprowadzonych w ramach opracowania niniejszego programu) analizę otoczenia z wykorzystaniem metody analiz strategicznej PEST czyli tzw. generalną, szeroką segmentację otoczenia polegającą na zidentyfikowaniu sił, trendów, zjawisk w czterech obszarach:

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- polityczno-prawnym,
- ekonomicznym,
- społecznym,
- technologicznym.

To metoda służąca do diagnozowania makrootoczenia organizacji, wykorzystywana z powodzeniem do diagnozowania także otoczenia jednostki samorządu terytorialnego.

Diagnoza otoczenia przeprowadzona metodą PEST wskazuje na następujące trendy, siły, zjawiska mogące mieć wpływ na procesy rewitalizacyjne przebiegające w Orzeszu:

Czynniki polityczne:

- Wzrost znaczenia idei partycypacji społecznej w polityce rozwoju lokalnego
- Wpływ kryzysów politycznych (np. konflikt na Ukrainie) na kondycję podmiotów gospodarczych
- Nowe priorytety rozwojowe w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020
- Nowa zasady realizacji projektów unijnych np. wymóg projektów partnerskich – ZIT
- Wyższe wymogi środowiskowe w stosunku do inwestycji realizowanych w województwie śląskim
- Preregulowanie sfery publicznej;
- Brak stabilności prawa – częste zmiany przepisów, orzecznictwa i interpretacji;
- Konflikty polityczne przenoszone z poziomu centralnego na samorządowy;
- Partykularne interesy partyjne ponad interesami wspólnot samorządowych (podział środków w regionach, inwestycje centralne).
- Zwrócenie uwagi na rewitalizację w sferze społecznej – droga w utrzymaniu infrastruktura nie przekłada się na realną zmianę społeczną i gospodarczą.
- Brak kontynuacji w polityce rozwoju, dominują działania operacyjne – brak myślenia strategicznego, w dłuższej perspektywie czasowej. Prowadzenie polityki rozwoju w cyklu wyborczym – pracownicy administracji uzależnieni od wyników wyborów lokalnych. Zmiana władzy wiąże się ze zmianami na kluczowych stanowiskach w administracji samorządowej;
- Przepisy prawne regulujące normy hałasu (ekrany akustyczne itp.).

Czynniki ekonomiczne:

- Dostępność funduszy zewnętrznych (Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju regionalnego, Fundusze norweskie, EOG) na działania rewitalizacyjne w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej
- Dostępność funduszy sprzyjających poprawie jakości życia (budowa oczyszczalni ścieków, kanalizacji, zwalczanie niskiej emisji, gospodarka odpadami)
- Możliwość realizacji inwestycji w formule publiczno-prywatnej
- Możliwość realizacji projektów współfinansowanych z dwóch funduszy: EFS i EFRR
- Wzrost zamożności społeczeństwa – remonty budynków, elewacji, otoczenia.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- Zagospodarowywanie terenów przemysłowych/kolejowych pod nowe funkcje np. mieszkaniowe - lofty, galerie handlowe, centra kulturalne.
- Odpływ aktywnych, młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich lub zagranicę.

Czynniki społeczne:

- Moda na mieszkanie poza ścisłym centrum miasta – trendy suburbanizacyjne / rozlewanie się miast
- Wzrost aktywności różnego typu grup nacisku – organizowania się społeczeństwa wokół różnego typu kwestii istotnych z punktu widzenia małych społeczności (np. nowe inwestycje, ochrona środowiska, bezpieczeństwo);
- Łatwość podróżowania, poznawania nowych trendów, doświadczeń i kultur innych krajów (swoboda przemieszczania się w UE) – adaptowanie nowego stylu życia, kultury pracy itp. Do polskich realiów – oczekiwanie podobnych standardów świadczenia usług publicznych jak na Zachodzie;
- Moda na zróżnicowany wypoczynek i aktywne spędzanie wolnego czasu
- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej zrównoważonego rozwoju
- Niska świadomość społeczna nt. współczesnego przemysłu (stereotyp „dymiących kominów”)
- Nieufność społeczna w stosunku do wspólnych przedsięwzięć publiczno prywatnych
- Roszczeniowość społeczeństwa – postawa oczekiwania, że państwo rozwiąże wszystkie problemy, bierność;
- Niska frekwencja wyborcza – niskie poczucie odpowiedzialności za swoją gminę/powiat, brak poczucia realnego wpływu na rozwój gminy/powiatu;
- Duża liczba przedsięwzięć na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Czynniki technologiczne:

- Rozwój nowych sposobów komunikacji (twitter, aplikacje na smartfony, facebook) – zanikanie bezpośrednich kontaktów
- Popularyzacja termomodernizacji (proces styropianizacji przestrzeni publicznej)
- Wzrost znaczenia handlu internetowego – e-commerce kosztem tradycyjnej działalności
- Moda na e-learning.

3.3. Wyniki badań społecznych

3.3.1. Wprowadzenie

W okresie między 4 czerwca a 2 lipca na terenie gminy Orzesze przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Badanie miało formę sondażu ulicznego i jego celem było zgromadzenie opinii respondentów nt. rewitalizacji obszaru miejskiego Orzesza. Był to kluczowy etap pogłębionej diagnozy obszarów problemowych, który składał się z trzech, integralnych elementów:

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

- ilościowych badań społecznych metodą sondażu ulicznego,
- jakościowych badań metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI),
- prac eksperckich obejmujących m.in. wizję lokalną.

Uzyskane w badaniach ilościowych dane zostały pogłębione o materiał jakościowy, pochodzący z wywiadów indywidualnych. Respondenci zapraszani do udziału w IDI dobierani byli ze względu na specjalistyczną wiedzę z istotnych dla celu badania obszarów (min. rynek pracy, zagospodarowanie przestrzenne, bezpieczeństwo, kultura). Całość uzyskanego materiału badawczego została uzupełniona o obserwacje pochodzące z wizji lokalnej oraz pozostałych prac eksperckich.

Niniejszy raport służy prezentacji danych zgromadzonych podczas badań o charakterze ilościowym oraz jakościowym. Przedstawia kluczowe wnioski, płynące z analizy wypowiedzi mieszkańców gminy Orzesze. Stanowi **diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych** określającą w szczególności **czynniki i zjawiska kryzysowe** oraz **skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych**.

3.3.2. Wyniki badań ankietowych

3.3.2.1. Metodologia oraz struktura próby

Metoda wywiadu kwestionariuszowego (*Paper and Pencil Interview – PAPI*) to klasyczna metoda stosowana w badaniach ilościowych.

Metoda ta umożliwia bezpośredni kontakt respondenta z ankieterem, co pozwala na znaczące ograniczenie braków danych. Co więcej, obecność ankietera pozwala na wyjaśnianie wątpliwości dotyczących zagadnień poruszanych w czasie trwania wywiadu, wspomagając tym samym badania.

Badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy Orzesze zostały przeprowadzone w formie sondażu ulicznego, w kilku miejscach zlokalizowanych na terenie miasta. Punkty te zostały wybrane w oparciu o wyznaczone przez Zamawiającego, potencjalne tereny przeznaczone do rewitalizacji:

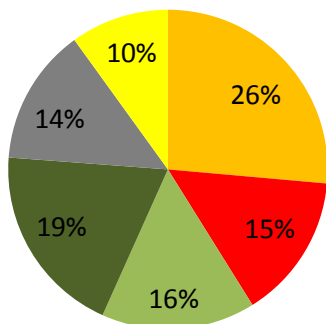
- Rynek, tereny wokół marketu Tesco, marketu Biedronka, kompleksu Orlik 2012 oraz Urzędu Miasta,
- rejon dworca PKP,
- Jaśkowice – tereny wzdłuż dworca kolejowego i wokół byłego biurowca fabryki ZREMB.

Rozlokowane w różnych częściach miasta punkty ankietarskie, a także zróżnicowane godziny przeprowadzania badań (w godzinach porannych, w ciągu dnia, po południu) służyły uzyskaniu możliwie jak najbardziej zdywersyfikowanej grupy respondentów. Struktura próby uwzględnia podstawowe cechy demograficzne, takie jak wiek, płeć i status zatrudnienia. Badanie ankietowe zostało zrealizowane na próbie równej **n=237**.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

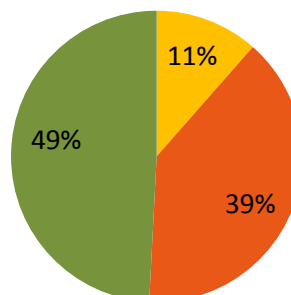
Wykres 1. Wiek respondentów.

■ do 29 ■ 30-39 ■ 40-49 ■ 50-59 ■ 60-69 ■ 70+

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Wykres 2. Wykształcenie respondentów.

■ Podstawowe/gimnazjalne ■ Zawodowe ■ Średnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Wśród respondentów przeważały kobiety (64%). Blisko połowa badanych ma wykształcenie średnie, drugą pod względem liczebności jest grupa z wykształceniem zawodowym, natomiast co dziesiąty ankietowany ukończył szkołę podstawową lub gimnazjalną.

Grupa badanych miała stosunkowo równomierny rozkład w poszczególnych kategoriach wiekowych, co umożliwiło uchwycić perspektywę kilku pokoleń zamieszkujących Orzesze. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym była młodzież poniżej 29 roku życia (nieco ponad ¼ wszystkich objętych badaniem).

3.3.2.2. Stosunek do gminy

Zdecydowana większość respondentów ma pozytywny stosunek do miejsca zamieszkania (72%). Jedynie 14% osób uznało, że gmina, w której zamieszkuje nie jest dobrym miejscem do życia. Neutralny stosunek prezentuje zaś 13 % mieszkańców. Nie ma związku między wiekiem, a zadowoleniem z bycia mieszkańcem Orzesza. Osoby z wyższym wykształceniem są odrobinę mniej zadowolone ze swojej gminy. Choć pozytywny stosunek prezentuje prawie 54% mieszkańców z wyższym wykształceniem to wśród nich jest więcej osób, które negatywnie odnoszą się do swojego miejsca zamieszkania (23%). Podobna liczba niezadowolonych osób występuje wśród respondentów o wykształceniu średnim, jednak procent osób pozytywnie nastawionych do gminy Orzesze jest większy - wynosi on 72%.

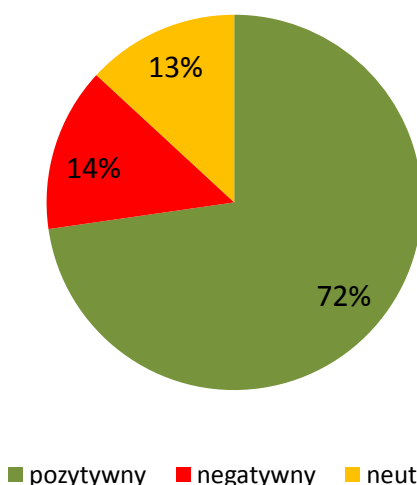
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

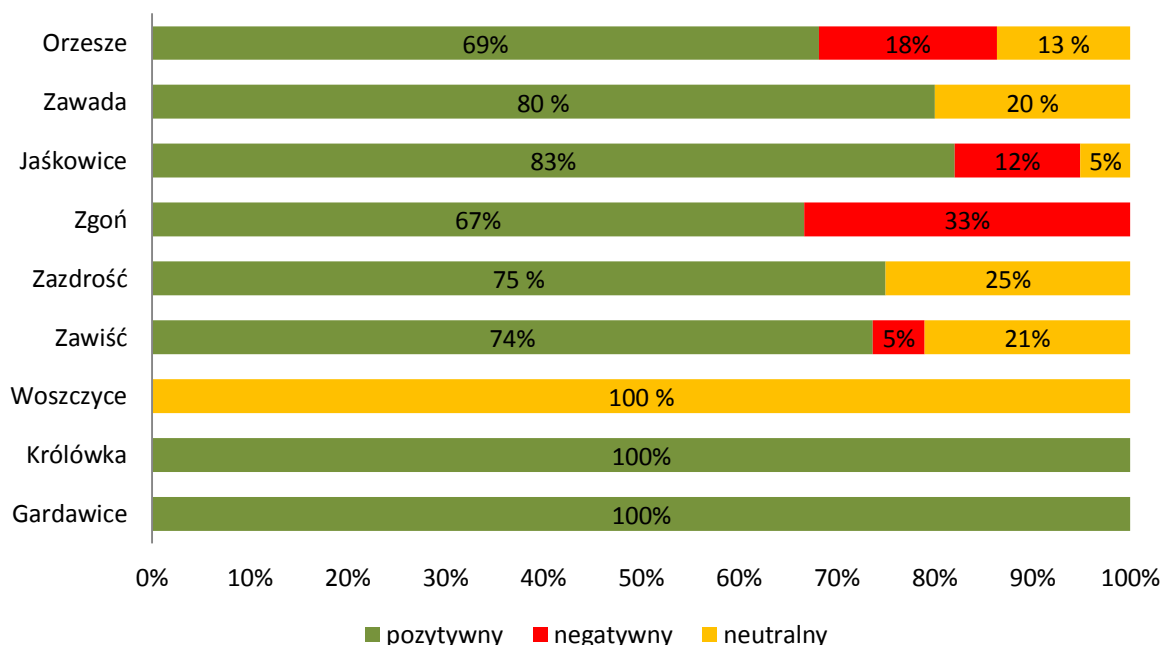
Wykres 3. Stosunek do gminy Orzesze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Pomiędzy dzielnicami nie można zaobserwować szczególnych różnic, jeżeli chodzi o nastawienie wobec miasta. W Większości przypadków jest ono zdecydowanie pozytywne. Wyjątkiem może być dzielnica Woszczyce, jednak należy zwrócić uwagę na to, że w przypadku 6 pierwszych dzielnic udało się przebadać zaledwie kilka osób więc wyniki nie są reprezentatywne dla tej dzielnicy.

Wykres 4. Stosunek do gminy Orzesze w podziale na poszczególne dzielnice.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Przyglądając się jednak powyższemu wykresowi, należy zwrócić szczególną uwagę na dzielnicę Zgoń, w której odsetek niezadowolonych ze swojego miejsca zamieszkania jest najwyższy.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

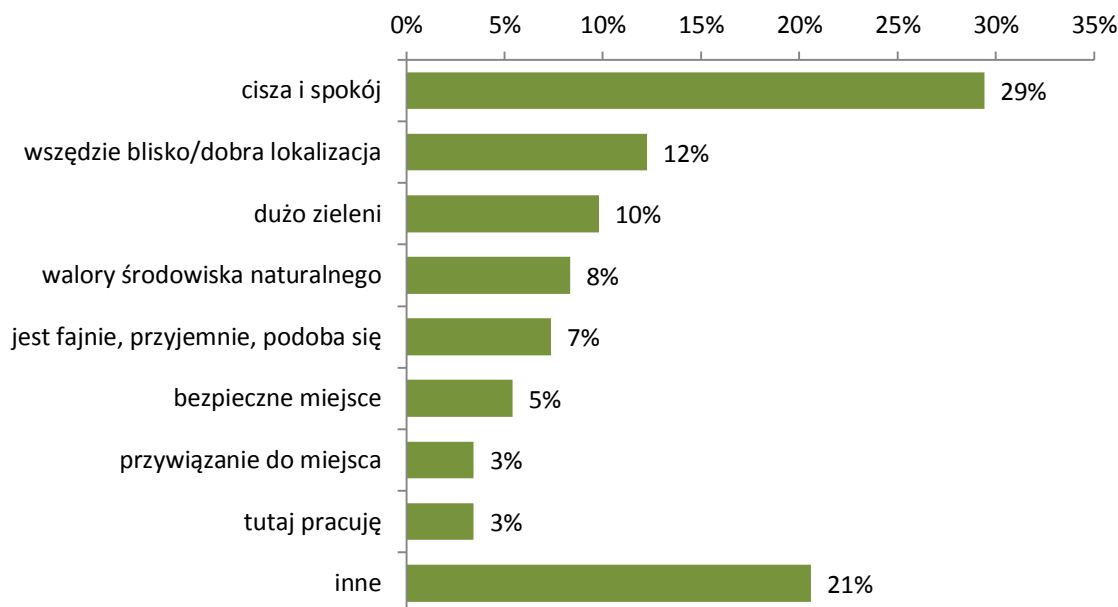

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Można zatem wnioskować, że obszar ten jest słabiej oceniany przez mieszkańców tej dzielnicy i rzadziej, niż pozostałe, postrzegany jako dobre miejsce do życia.

Wykres 5. Przyczyny pozytywnego postrzegania gminy Orzesze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Pozytywną ocenę gminy mieszkańcy najczęściej motywują ciszą i spokojem, charakteryzującym ten obszar (29% respondentów, którzy ocenili gminę na plus). Innym, wysoko ocenianym aspektem Orzesza jest jego lokalizacja (blisko do innych miejscowości i ośrodków gospodarczo – kulturalnych), co przyznaje 12% pytanym. Ważnym dla mieszkańców elementem jest również naturalne otoczenie, gdyż o bogactwie zieleni oraz walorach środowiska naturalnego wspomniało kolejno 10% oraz 8 % ankietowanych. Wśród pozostałych odpowiedzi znalazło się przywiązanie- respondenci czują sentyment do Orzesza przede wszystkim ze względu na mieszkającą tu rodzinę oraz spędzone w tym regionie dzieciństwo.

Na podstawie opinii mieszkańców, można zatem wysnuć wniosek, że z ich perspektywy do największych walorów gminy Orzesze należy zaliczyć bliskość i bogactwo naturalnego środowiska, które w znacznym stopniu wpływa na komfort życia. Należy zatem szczególną uwagę przyłożyć do odpowiedniego dbania oraz zarządzania terenami zielonymi, które szczególnie wyróżniają Orzesze na tle innych, przemysłowych miejscowości.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:
zaniedbane tereny zielone, niewykorzystany potencjał rekreacyjny

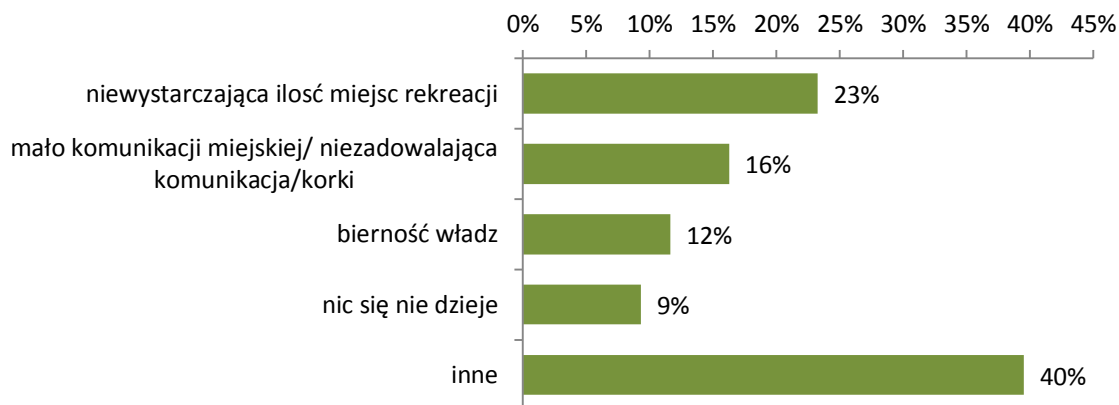
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Wykres 6. Przyczyny negatywnego postrzegania gminy Orzesze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Mieszkańcy (w większości osoby młode) narzekają na niewystarczającą ilość miejsc rekreacji oraz na brak ciekawych wydarzeń i atrakcji (23% ankietowanych). Osobom w średnim wieku i starszym nie podoba się system komunikacji. Zarówno jeżeli chodzi o infrastrukturę drogową jak i same połączenia komunikacyjne. Respondenci podkreślali uciążliwość wynikającą z braku możliwości sprawnego poruszania się między poszczególnymi dzielnicami (w szczególności w weekendy). Ponadto ankietowani wspominali o niskiej aktywności władz (12%) oraz ubogiej ofercie kulturalno – rozrywkowej w Orzeszu. Wśród innych powodów negatywnej oceny gminy wymieniano m.in. brak miejsc pracy oraz brak przywiązania do tego miejsca.

Z opinii niezadowolonych mieszkańców gminy Orzesze wynika, że w największym stopniu brakuje atrakcyjnych miejsc do spędzania wolnego czasu. Należy więc skupić się na działaniach rozwijających infrastrukturę wypoczynkowo – rekreacyjną oraz rozszerzających ofertę kulturalno – rozrywkową, dostępną na terenie Orzesza.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

Brak infrastruktury wypoczynkowo – rekreacyjnej (place zabaw, parki)

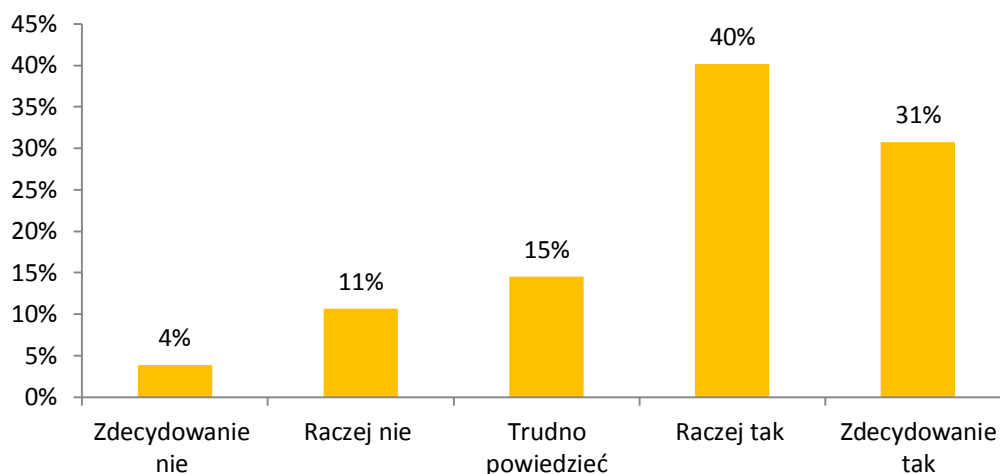
3.3.2.3. Pożądane zmiany

Większość mieszkańców Orzesza uważa, że wizerunek miasta powinien ulec zmianie. Uważa tak prawie 71 % respondentów, za status quo opowiada się jedynie 15% osób. Zmian pragną przede wszystkim mieszkańcy samego Orzesza oraz Jaśkowic. Chętniej nastawione są do zmian osoby zamieszkujące Orzesze od urodzenia. Wśród nich aż 76% uważa, że wizerunek miasta powinien ulec zmianie. Wśród respondentów, którzy wcześniej zamieszkiwali inne miejscowości zmian dotyczących wizerunku miasta chce 67% osób, 18% zaś woli, że wizerunek miasta pozostał taki jaki jest. Wynikać to może z faktu, że wśród nowych mieszkańców Orzesza są osoby, które przybyły tu ze względu na jego pewne walory, dlatego też opowiadają się przeciwko jakimkolwiek zmianom. Zamieszkujący w Orzeszu od urodzenia, to przeważnie osoby młode, które prawdopodobnie spędzą tu jeszcze dłuższy czas dlatego też są bardziej zainteresowane zmianami związanymi z miastem.

Wykres 7. Czy wizerunek Orzesza powinien ulec zmianie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Wizerunek miasta opiera się przede wszystkim na miejscach takich jak rynek, okolice centrum czy miejscach służących rekreacji, które wpływają na atrakcyjność miejscowości i potencjalnie przyciągają do niej nowych mieszkańców, czy odwiedzających. Respondenci uważają, że w pierwszej kolejności powinno się wyremontować drogi i chodniki (26% pytanym). Najczęściej wspomniano o chodnikach w centrum, ale stan osiedlowych dróg również były mocno krytykowane. Kolejną słabą stroną miasta, która zdaniem mieszkańców wymaga gruntownych zmian, jest brak miejsc przeznaczonych do spędzania czasu wolnego. Chodzi przede wszystkim o place zabaw, parki edukacyjno- rozrywkowe oraz inne miejsca rozrywki. Blisko co piąta osoba (18%) życzyłaby sobie placu zabaw dla dzieci, 15% respondentów natomiast wspomina o miejscach rekreacji. Kolejna grupa badanych wspomniała o potrzebie rozbudowania infrastruktury sportowej, wymieniając m.in. basen, boiska, halę sportową (13%). Inną kategorią potrzeb podkreślanych przez mieszkańców jest stworzenie toalet publicznych oraz uruchomienie fontanny w centrum miasta, o czym wspomniało kolejno 7% oraz 6% pytanym. Większość osób będących za wybudowaniem placów zabaw dla dzieci to kobiety, podobnie jeżeli chodzi o infrastrukturę sportową. Wynikać to może z faktu, że większość osób zdecydowanie opowiadających się za zmianami to właśnie kobiety (75%), które częściej niż mężczyźni deklarują również niezadowolenie z miejsca, w którym zamieszkują.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

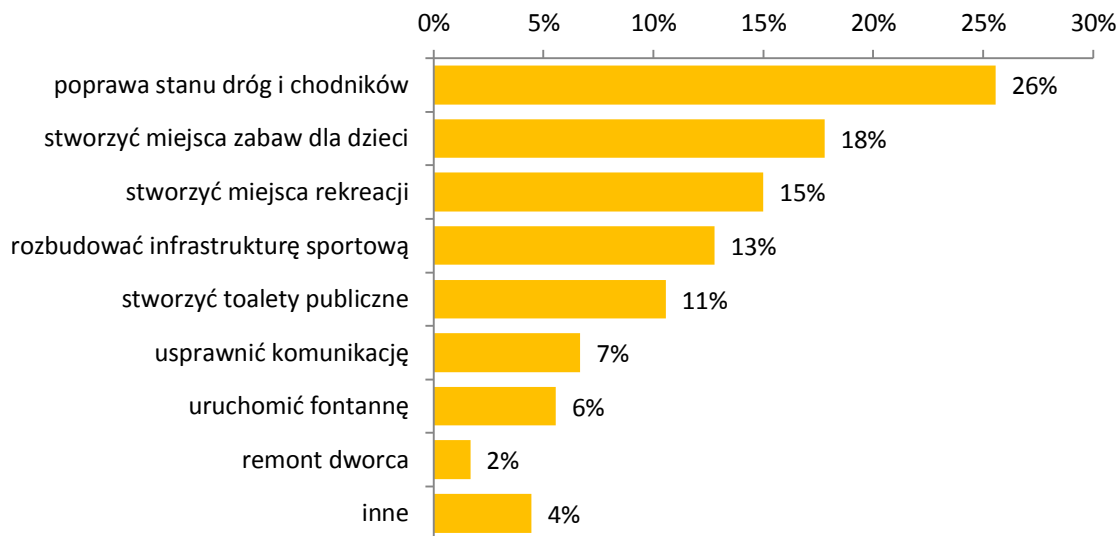
Zły stan dróg i chodników,
Infrastruktura sportowa (basen, hala sportowa, boiska)

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Wykres 8 Propozycje zmian.

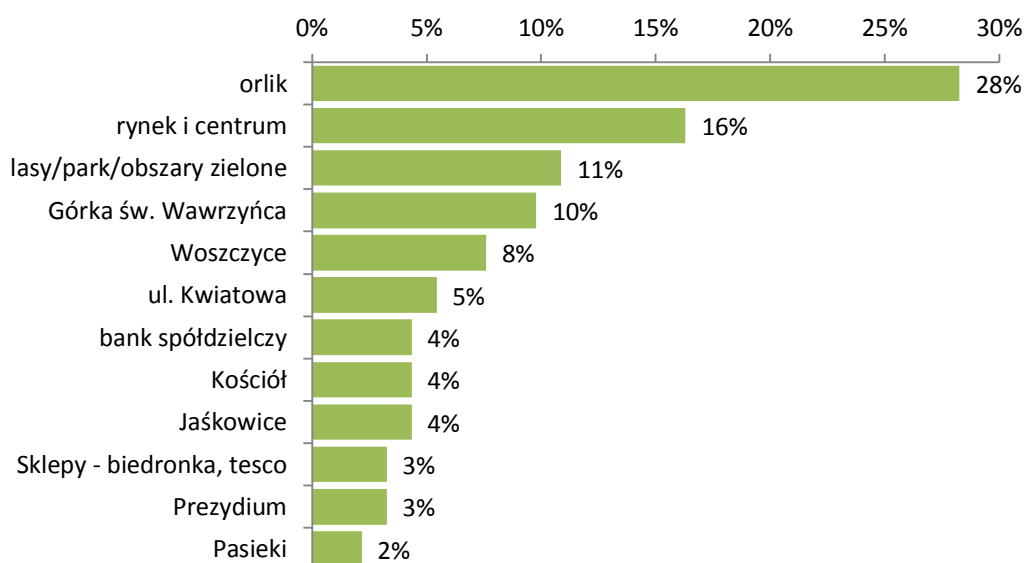

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Wnioski z analizy proponowanych przez mieszkańców zmian w Orzeszu są spójne z wspomnianymi wcześniej powodami niezadowolenia z miejsca zamieszkania i skupiają się na infrastrukturze drogowej oraz rekreacyjnej, które to dwa obszary można uznać za priorytetowe przy planach rewitalizacji.

Mieszkańcy byli również pytani o miejsca / obiekty, które ich zdaniem są najbardziej reprezentacyjne dla gminy oraz o te, które szpecą jej wizerunek. Większość respondentów miała problemy z podaniem takich miejsc, co mogłoby świadczyć o braku charakterystycznych punktów na mapie Orzesza. Pozytywnie wyróżniające się obiekty wymieniło 39% badanych, natomiast jednoznacznie negatywne tylko 29%.

Wykres 9. Miejsce / obiekt, który w szczególnie pozytywnie wyróżnia Orzesze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=92

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

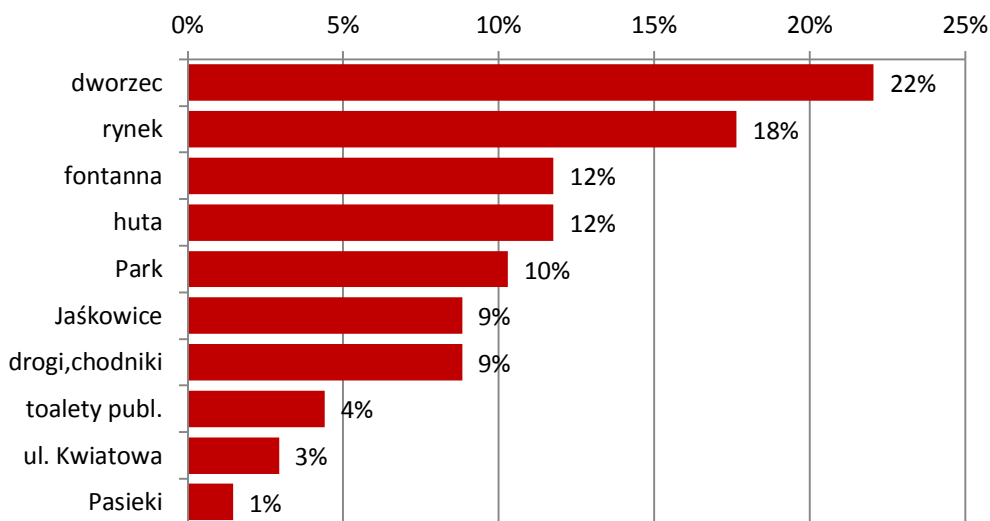

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Inwestycją, którą respondenci najczęściej oceniają jako szczególnie pozytywnie wyróżniającą gminę jest Stadion piłkarski Orlik, blisko co trzecia osoba wskazała go jako miejsce najbardziej reprezentacyjne. Drugi w kolejności jest rynek wraz z centrum, przez które najczęściej rozumiano okolice fontanny. Co dziesiąty badany wspominał o atrakcyjności lasów i obszarów zielonych (11%) oraz Górki Św. Wawrzyńca (10%). Pozytywnie oceniane są również Woszczyce oraz ul. Kwiatowa.

Wykres 10. Miejsce / obiekt, który w szczególnie negatywnie wyróżnia Orzesze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=68

Mieszkańcy pytani o najmniej reprezentacyjne miejsce w gminie, najczęściej wymieniali dworzec PKP, narzekając na jego bardzo zaniedbany teren (22% opinii). Co ciekawe, drugą w kolejności pozycję na liście najniżej ocenianych miejsc w Orzeszu zajmuje rynek (18%), który równocześnie znalazł się w czołówce pozytywnie postrzeganych obszarów. Świadczy to o zróżnicowanym nastawieniu do centralnego punktu miasta. Jego krytycy najczęściej narzekają na nieczynną fontannę, zaniedbany teren oraz niską atrakcyjność wizualną rynku. Sama Fontanna zajmuje 3 miejsce na liście negatywnie ocenianych miejsc. Niezadowolonych z jej wyglądu jest 12% respondentów. Mieszkańcy często wspominali o tym, że zdecydowanie bardziej by im się podobała, gdyby była czynna i zadbana. Równie liczna grupa wymieniła hutę, jako negatywny element wizerunku Orzesza. Na kolejnych miejscach jest park, Jaśkowice, a także drogi i chodniki oraz toalety publiczne, których brak podkreśla 4%.

Z opinii mieszkańców wynika, że obszary, na których szczególnie należałoby zwrócić uwagę w kontekście rewitalizacji przestrzeni publicznej są okolice dworca oraz obszar centrum wraz z rynkiem, który w oczach mieszkańców ma istotny wpływ na wizerunek całego miasta.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:
zaniedbane tereny wokół dworca PKP
niska estetyka centrum miasta (Rynek, nieczynna fontanna)

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3.3.2.4. Problemy

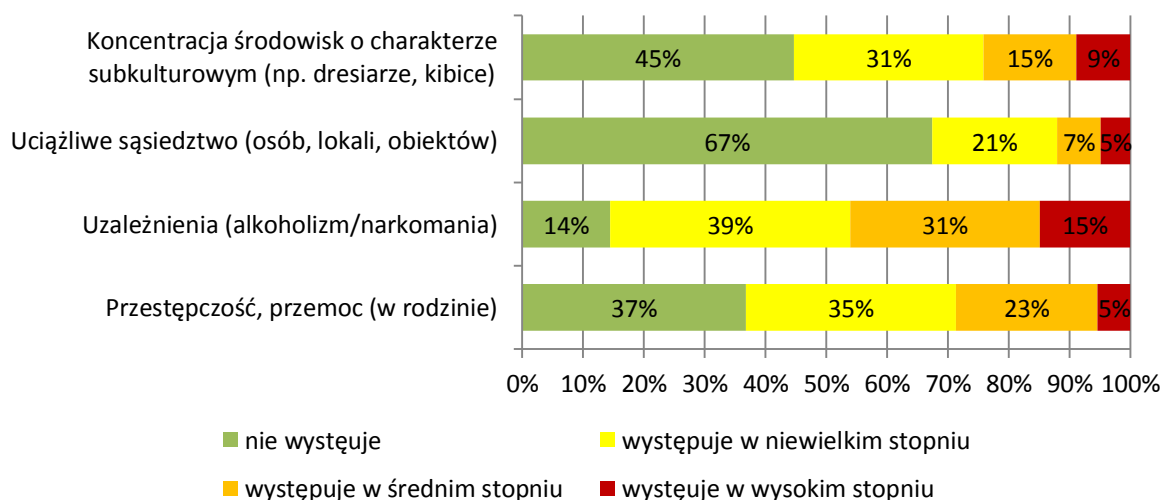
Każdemu z respondentów przedstawiono listę potencjalnych problemów, które mogą występować na obszarach miejskich. Badani byli proszeni o ocenę skali występowania poszczególnych zjawisk. Poniżej zaprezentowane są wyniki w podziale na kilka kluczowych obszarów: dewiacje i przestępczość, bieda, integracja mieszkańców, infrastruktura.

Dewiacje i przestępczość

Większość respondentów uważa, że przestępczość w Orzeszu nie występuje bądź występuje, ale w niewielkim stopniu (72% pytanym). Zagrożenie przestępczością odczuwa niewiele ponad 5% badanych. Podobnie uważają zarówno osoby młode jak i starsze. Mężczyźni nieco częściej od kobiet przyznają, że w Orzeszu występuje problem przestępczości.

Mieszkańcy nie mają również problemów uciążliwym sąsiedztwem (rozumianym jako inni mieszkańcy lub położone w pobliżu lokale i domostwa) - 67% osób uznało, że ta kwestia ich nie dotyczy. Dużo większym kłopotem są uzależnienia - 46% respondentów uważa, że zjawisko alkoholizmu lub narkomanii występuje w średnim lub w wysokim stopniu. Częściej ten problem dostrzegają kobiety, niż mężczyźni, prawie co druga z nich (48%) twierdzi, że uzależnienia w Orzeszu są widoczne. Problem z koncentracją środowisk charakterze subkulturowym nie jest bardzo widoczny w gminie - 76% go nie dostrzega, bądź dostrzega tylko w niewielkim stopniu.

Wykres 11. Wybrane problemy w ocenie mieszkańców Orzesza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Wśród osób, które twierdzą, że w Orzeszu występuje duża przestępczość, 40% respondentów zauważa również problem alkoholizmu i innych uzależnień. W tej samej grupie, niewielki odsetek uważa aby w ich mieście występował problem nadmiernej koncentracji środowisk o charakterze subkulturowym. Zatem można wnioskować, że zdaniem respondentów przestępczość nie jest raczej skorelowana z środowiskami subkulturowymi, a w większym stopniu z alkoholizmem i narkomanią.

Zagrożenia przestępczością nie obawiają się przede wszystkim mieszkańcy dzielnicy Zgoń choć na pytanie dotyczące tego problemu odpowiedziało zaledwie 7 osób, żadna z nich jednak nie dostrzega nawet w najmniejszym stopniu tego problemu w swojej okolicy. Najbardziej martwi ten

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

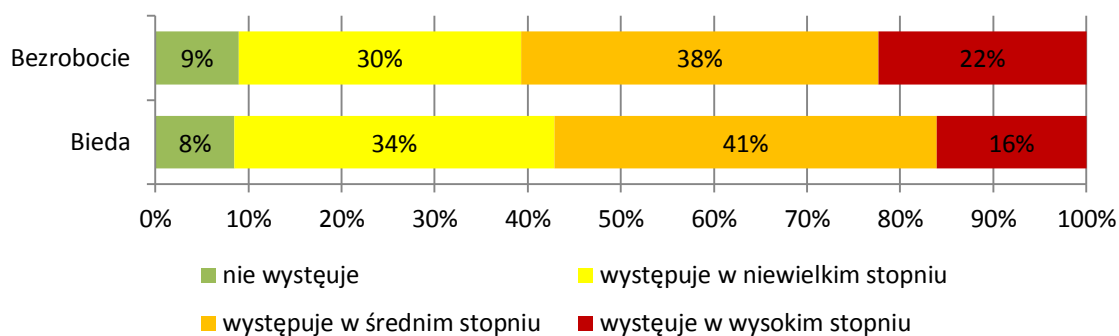
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

problem mieszkańców samego Orzesza (30%) jednak nie jest to alarmująca liczba. Tam gdzie największe skupisko ludzi tam też największe zagrożenie bądź poczucie zagrożenia przestępczością.

Bieda

Duży odsetek respondentów zauważa, że problem biedy dotyczy mieszkańców ich miejscowości. Prawie 16% osób uważa, że występuje on w znacznym stopniu, zaś 42% uznaje, że występuje on w średnim stopniu. Ubóstwo mieszkańców spowodowane może być wysokim bezrobociem. Bieda powiązana bywa w większości przypadków z bezrobociem. Dotyka ona najczęściej gospodarstwa, w których występują osoby niezatrudnione, a będące w wieku produkcyjnym. Dlatego też mieszkańcy, którzy uznają, że bieda jest jednym z ważnych problemów Orzesza również często przyznają (70%), że bezrobocie występuje w tych okolicach przynajmniej w średnim stopniu. Pomimo, że stopa bezrobocia w gminie Orzesze jest nieco mniejsza, niż procent bezrobotnych zamieszkujących cały powiat mikołowski, to aż ponad 22% badanych uznaje, że problem bezrobocia dotyczy wysokim stopniu ich miejscowości.⁶

Wykres 12. Wybrane problemy w ocenie mieszkańców Orzesza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Integracja mieszkańców (aktywność społeczna)

Mieszkańcy Orzesza i okolic przekonani są, że w ich mieście mieszkańcy nie organizują się w wystarczającym stopniu, a ośrodki kulturalno - społeczne nie działają wystarczająco prężnie.

⁶http://katowice.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_slaskie/portrety_gmin/powiat_mikolowski/gmina_orzesze.pdf

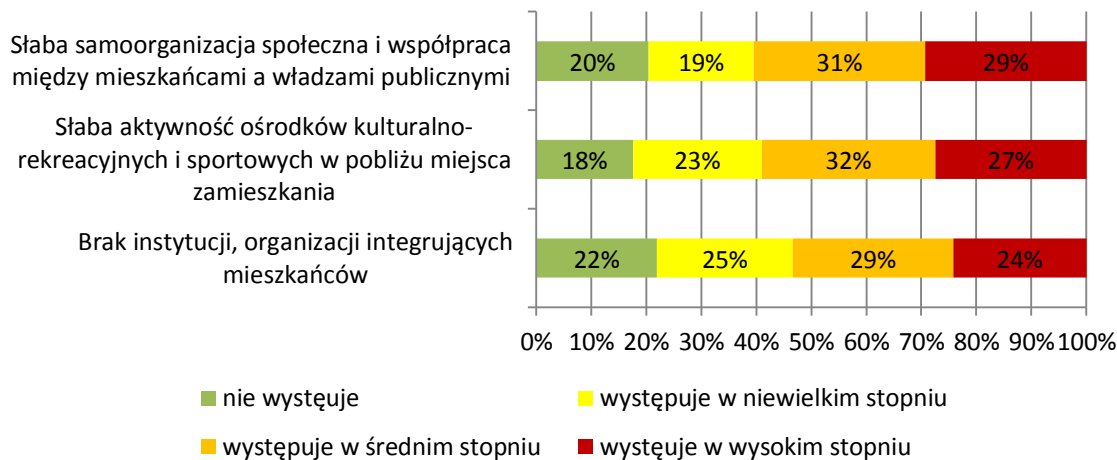
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Wykres 13. Wybrane problemy w ocenie mieszkańców Orzesza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Brak odpowiednich instytucji integrujących mieszkańców zauważa ponad 53% respondentów (suma osób dostrzegających ten kłopot w wysokim oraz średnim stopniu). Jeszcze liczniejsza jest grupa narzekająca na słabą samoorganizację społeczną i współpracę między mieszkańcami, a władzami publicznymi – liczy ona 60%. Ten sam odsetek respondentów nisko ocenia także aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania. Problem braku tego typu miejsc potwierdzają także odpowiedzi na poprzednie pytania. Wiele osób zasugerowało stworzenie nowych miejsc rekreacji dla mieszkańców oraz placów zabaw, miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży. Nieobecność takich ośrodków może wynikać także ze słabej aktywności samych mieszkańców, którzy nie domagają się tego rodzaju inicjatyw i słabo angażują się w życie lokalnej społeczności. Na brak miejsc rozrywki narzekają przede wszystkim ludzie młodzi. Wśród osób pomiędzy 17 a 30 rokiem życia, ponad 65% podało, że problem słabej aktywności ośrodków kulturalno-rekreacyjnych dotyczy w stopniu średnim lub wysokim okolice, którą zamieszkują.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

Słaba samoorganizacja społeczna, brak instytucji integrujących mieszkańców, słaba aktywność ośrodków kulturalno - rekreacyjnych

Infrastruktura

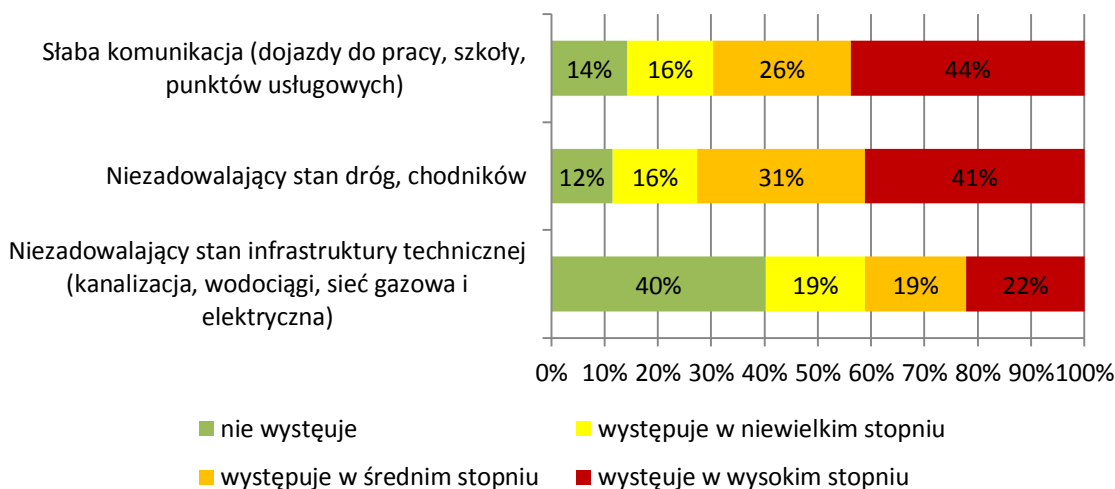
Słaba komunikacja i związane z tym problemy dojazdów do szkoły, pracy oraz punktów usługowych, to kwestie często wskazywane przez respondentów. Prawie 45% z nich uważa, że problem komunikacyjny występuje w ich miejscowości w wysokim stopniu. 70% mieszkańców, którzy uważają, że problemy związane z komunikacją występują bardzo często, jest niezadowolonych również ze stanu dróg i chodników. Zaledwie 14% nie dostrzega problemów komunikacyjnych w gminie, natomiast 12% niezadowolającego stanu dróg i chodników.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Wykres 14. Wybrane problemy w ocenie mieszkańców Orzesza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Respondenci są stosunkowo zadowoleni ze stanu infrastruktury technicznej, to jest z kanalizacji, wodociągów oraz sieci gazowej i elektrycznej. Ponad 60% z nich uznało, że problem ten nie występuje albo występuje w niewielkim stopniu. Należy jednak zwrócić uwagę, że problem ten raczej nie występuje w dzielnicach takich jak Zazdrość, czy w samym Orzeszu. Na niską jakość infrastruktury technicznej narzekają mieszkańcy dzielnicy Zgoń (100% respondentów uznaje to za poważny problem) i Gardawic (70% uważa, że problem ten występuje w średnim stopniu).

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne: Infrastruktura komunikacyjna

Estetyka otoczenia

Respondenci postrzegają Orzesze jako miejsce ekologiczne, spokojne i nie zanieczyszczone. Tylko 10% badanych uznało, że problem zanieczyszczenia środowiska dotyczy w znacznym stopniu ich miejscowości. Na całkowity brak zieleni narzekało jeszcze mniej mieszkańców- tylko 8%. Prawie 70% uznało zaś, że problem ten w ogóle nie występuje. Pewnym kłopotem może być jedynie niska estetyka otoczenia. Przeszkadza ona w stopniu średnim lub dużym prawie 34% mieszkańców. Nie wynika ona jednak w braku zieleni na terenie miasta - wszystkie osoby, które uważają, że estetyka otoczenia to poważny problem jednocześnie uznały, że kwestia małej ilości terenów zielonych nie dotyczy tych okolic. Analizując pozostałe odpowiedzi można dojść do wniosku, że przyczyną nie jest ani zanieczyszczenie środowiska ani kwestie związane z przyrodą, ale słabe zagospodarowanie terenu oraz brak odpowiedniej infrastruktury drogowej. Potwierdzają to także dane dotyczące zadowolenia ze stanu dróg i chodników. Aż 80%, które uznały, że estetyka jest poważnym problemem dla miasta jest także niezadowolonych ze stanu dróg i chodników.

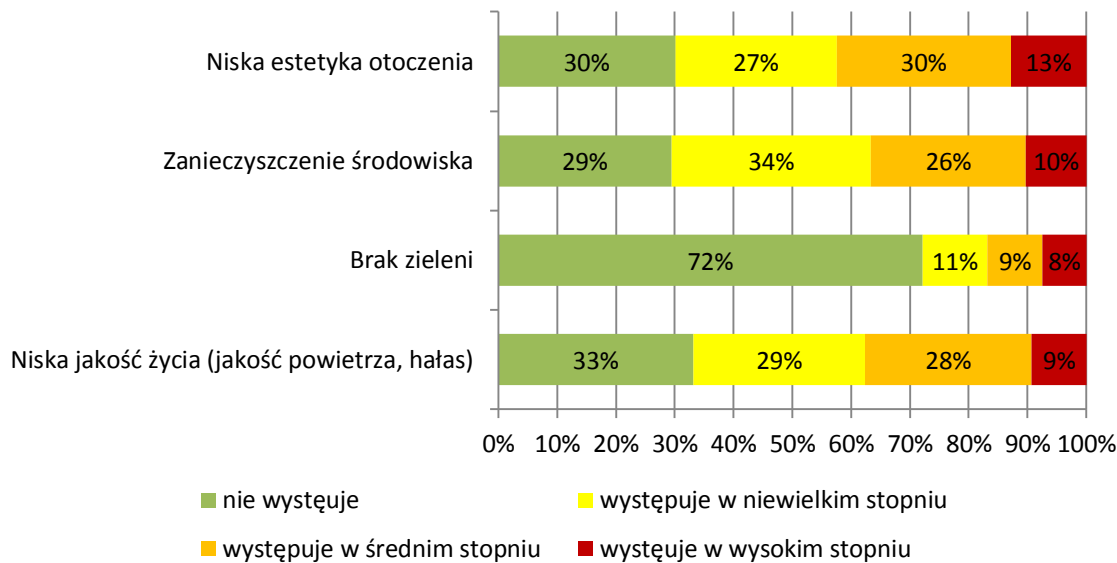
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Wykres 15. Wybrane problemy w ocenie mieszkańców Orzesza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Prawie 40% osób deklaruje, że w miejscu, w którym żyją panuje niska jakość życia w stopniu średnim bądź wysokim. Z drugiej strony prawie 32% respondentów uznało, że problem związany z niską jakością powietrza oraz hałasem nie występuje w ogóle. Niezadowolenie z jakości życia dotyczy przede wszystkim mieszkańców samego Orzesza. Najbardziej zadowoleni są respondenci pochodzący z Zawięci- aż 75% osób uważa, że problem ten zupełnie nie występuje w ich miejscowości.

Podsumowując zatem kwestie związane z jakością życia w gminie Orzesze, należy stwierdzić, że obszarem, który wymaga poprawy jest zagospodarowanie przestrzeni wpływające na estetykę otoczenia.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

Niska estetyka miasta – brak zagospodarowania przestrzeni publicznej

Poniższa tabela stanowi zestawienie ocen wszystkich problemów w odniesieniu do gminy Orzesze. Jest to średnia ocen na skali 1 – 4, gdzie 1 oznacza, że problem nie występuje na zamieszkiwanym obszarze, a 4 oznacza, że występuje on w wysokim stopniu. Jak widać, najwyższe wartości (oznaczające największe nasilenie negatywnego zjawiska) osiągnęły punkty związane z stanem dróg i chodników oraz słabą komunikacją (średnia ocen = 3,0), co daje podstawy do zakategoryzowania ich, jako potencjalne obszary ryzyka. Negatywnie oceniany jest również poziom bezrobocia, a także kwestie związane z słabą samoorganizacją społeczną oraz słabą aktywnością ośrodków kulturalno – rekreacyjnych. Pozostałymi obszarami zdiagnozowanymi jako wymagające szczególnej poprawy są: brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców oraz odczucie biedy wśród mieszkańców Orzesza. Elementy, które w ocenie mieszkańców nie stanowią palących problemów, wymagających pilnej poprawy są: uciążliwe sądziedztwo, brak zieleni, a także koncentracja środowisk o charakterze subkulturowym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

I.p.	Problemy	Średnia ocen
1	Niezadawalający stan dróg, chodników	3,0
2	Słaba komunikacja (dojazdy do pracy, szkoły, punktów usługowych)	3,0
3	Bezrobocie	2,7
4	Słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi	2,7
5	Słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania	2,7
6	Bieda	2,6
7	Brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców	2,6
8	Uzależnienia (alkoholizm/narkomania)	2,5
9	Niska estetyka otoczenia	2,3
10	Niezadawalający stan infrastruktury technicznej (kanalizacja, wodociągi, sieć gazowa i elektryczna)	2,2
11	Zanieczyszczenie środowiska	2,2
12	Niska jakość życia (jakość powietrza, hałas)	2,1
13	Przestępczość, przemoc (w rodzinie)	2,0
14	Koncentracja środowisk o charakterze subkulturowym (np. dresiarze, kibice)	1,9
15	Brak zieleni	1,5
16	Uciążliwe sąsiedztwo (osób, lokali, obiektów)	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

3.3.2.5. Rewitalizacja

Podczas badań ankietowych respondentom przedstawiano mapę z oznaczonymi na niej obszarami przeznaczonymi do rewitalizacji, podzielonymi na 4 rejony:

1. Rynek – obejmujący swym zasięgiem tereny wokół marketu Tesco aż do ulicy Wiosny Ludów, oraz tereny stadionu sportowego i kompleksu Orlik 2012 a także tereny wokół starego i nowobudowanego targowiska oraz dolinę rzeki Bierawki aż do wiaduktu kolejowego przy ul. Gliwickiej.
2. Park – tereny leśne zwane potocznie parkiem na Górcie Św. Wawrzyńca w pobliżu Domu Dziecka.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

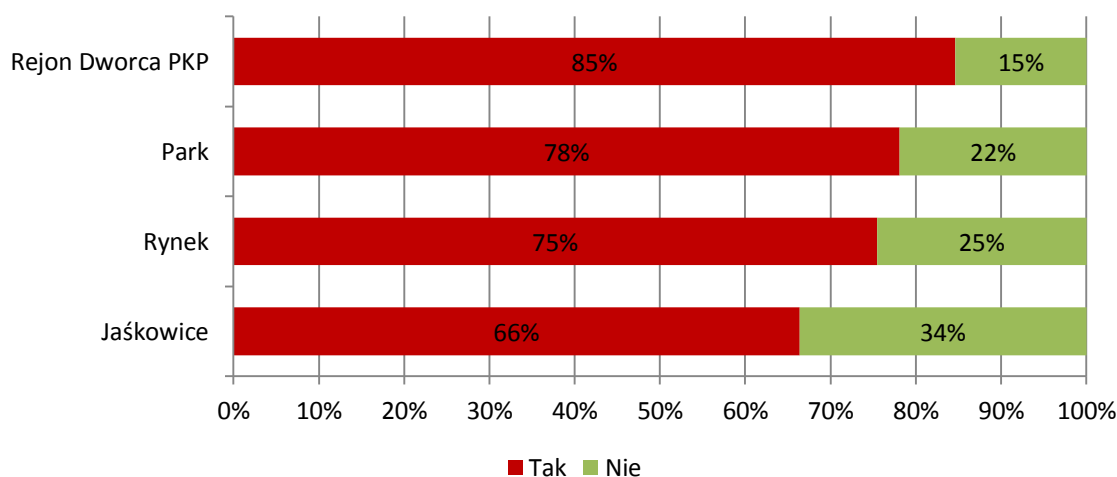

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

3. Rejon dworca PKP – tereny położone pomiędzy ul. Gliwicką a ul. Dworcową z rejonem dworca PKP oraz charakterystyczną wieżą ciśnierni.
4. Jaśkowice – tereny wzdłuż dworca kolejowego i wokół byłego biurowca fabryki ZREMB a także rejon ogródków działkowych i boiska sportowego.

Ankietowani byli proszeni o decyzję, czy ich zdaniem dany obszar powinien znaleźć się w planach rewitalizacji, a następnie o ułożenie wybranych rejonów w kolejności oznaczającej priorytet dla danych działań.

Wykres 16. Czy Pana/i zdaniem teren miasta, który pokazuje mapka, powinien być rewitalizowany?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Wszystkie z wyżej wymienionych obszarów zgromadziły większość odpowiedzi pozytywnych, czyli zostały uznane, jako wymagające rewitalizacji. Najwięcej spośród badanych przyznało, że Rejon Dworca PKP powinien ulec poprawie (85%). Pozostałe obszary uzyskały nieco mniej odpowiedzi twierdzących: Park – 78% oraz Rynek – 75%. Najbardziej zróżnicowane zdania wystąpiły w przypadku dzielnicy Jaśkowice, w przypadku której 66% przyznało, że powinien to być obszar rewitalizowany. Respondenci zazwyczaj argumentowali swoje zdanie odległością, jaka dzieli Jaśkowice od centrum przez co są mniej widoczne.

Respondenci mogli wskazywać własne propozycje terenów wymagających rewitalizacji, które przedstawione są w poniższej tabeli (w kolejności odpowiadającej częstości występowania danej odpowiedzi). Najczęściej wspomniano o terenach, zajmowanych przez pasieki, a także o terenach parkowych (innych, niż Górka św. Wawrzyńca). Kilukrotnie wymieniano również Zawadę, hałdy i targowisko.

Inne tereny wskazane, jako wymagające rewitalizacji (10 najczęściej wskazywanych)			
1	Pasieki	6	Chodniki
2	Park	7	Byłe rozlewnie
3	Zawada	8	ul. Kwiatowa
4	Hałdy	9	Zawiść
5	Targowisko	10	Dołki

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

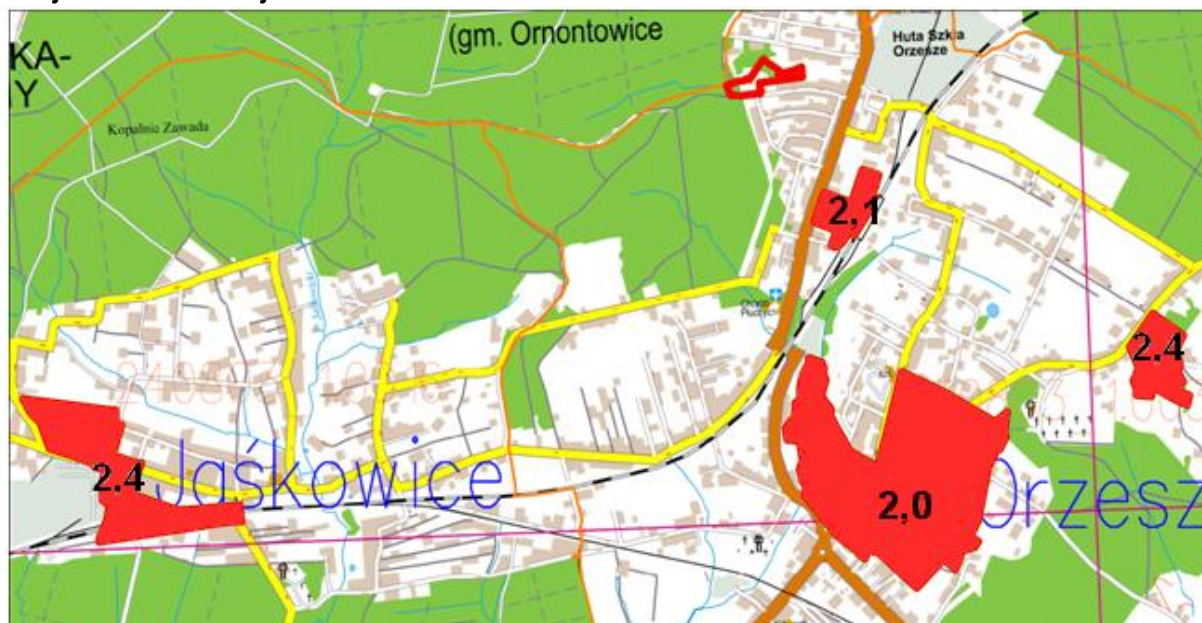

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Respondenci przyznawali rangi poszczególnym obszarom, oceniając który z nich powinien być poddany rewitalizacji jako pierwszy, a które w drugiej, trzeciej i czwartej kolejności. Na poniższej mapie oznaczone są proponowane rejony wraz z średnimi ocen (im mniejszy wynik, tym większa potrzeba zmian).

Rycina 1. O jaki obszar powinno się zadbać w pierwszej kolejności? - średnie ocen dotyczących kolejności rewitalizacji.

Zdaniem respondentów najpilniejszych zmian wymaga Rynek (wraz z jego okolicami). Badani często podkreślali niezadowolenie ze stanu w jakim utrzymane jest centrum miasta. Rynek pojawiał się zarówno wśród miejsc negatywnie wyróżniających Orzesze jak i wśród propozycji zmian. Szczególną uwagę mieszkańcy przykładali do fontanny, która również pojawiała się jako element konieczny do zmiany i jako miejsce psujące wizerunek miasta. Drugi w kolejności, zdaniem badanych, powinien być zrewitalizowany obszar Dworca PKP, który jest postrzegany jako miejsce szczególnie zaniedbane. Równorzędnie oceniane były Jaśkowice oraz Park na Górze św. Wawrzyńca.

Opinie mieszkańców dotyczące rewitalizacji, są spójne z ich wcześniejszymi odpowiedziami i proponowanymi zmianami. Dla respondentów najistotniejszy jest stan dzielnic / ulic, w obrębie których poruszają się na co dzień i które są najbardziej widoczne dla odwiedzających Orzesze. Z tych powodów, jako teren najpilniej wymagający rewitalizacji wskazali centrum miasta z szczególnym uwzględnieniem Rynku.

3.3.2.6. Proponowane kierunki działań władz

Respondenci byli proszeni o zasugerowanie władzom kierunków działań w obrębie obszaru rewitalizowanego. Otrzymali listę propozycji, do której się odnosili, oceniając, czy dane działanie jest najważniejsze, ważne, o małym znaczeniu lub zupełnie zbędne. Poniżej przedstawione są wyniki w podziale na kilka kluczowych obszarów.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

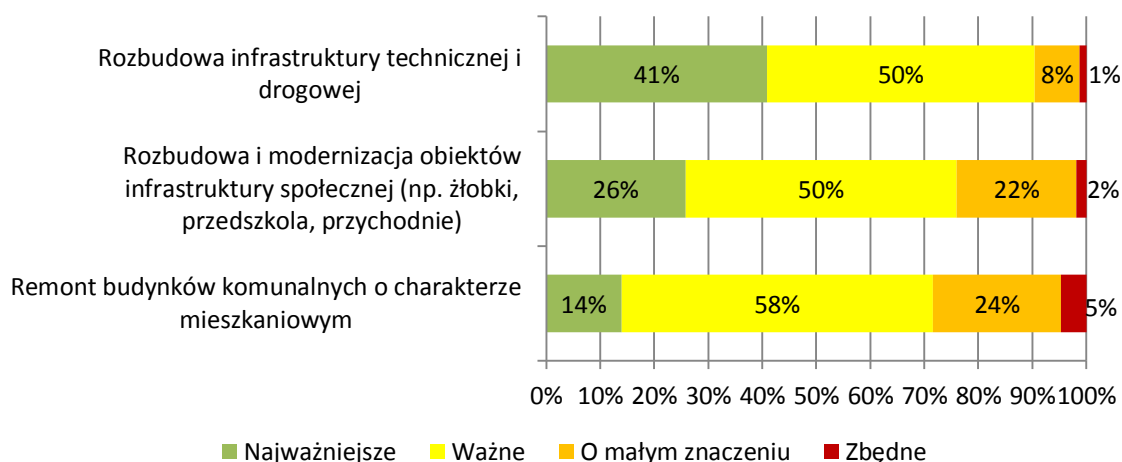

Infrastruktura techniczna i społeczna

Mieszkańcy uważają, że bardzo ważną kwestią jest rozbudowa **infrastruktury technicznej i drogowej**. Za ledwie 8% badanych uważa to za sprawę o małym znaczeniu, a 1% pytanych uznał ją za zbędną. Zdecydowana większość jednak (91%) opowiedziała się za koncentracją działań władz w tym kierunku, uznając to za kwestię najważniejszą, bądź ważną.

Kwestia rozbudowy i modernizacji infrastruktury społecznej (żłobki, przedszkola, przychodnie) jest w trochę mniejszym stopniu postrzegana, jako pilna, jednak wciąż jako bardzo istotna - 76% respondentów uznało ją za najważniejszą lub ważną.

Wykres 17. W jakim kierunku powinny zmierzać działania władz w obrębie obszaru rewitalizowanego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Za poprawą stanu dróg oraz budową i modernizacją obiektów infrastruktury społecznej przede wszystkim opowiadają się osoby z wykształceniem wyższym. W obu przypadkach aż 40% z nich uważa tę kwestię za najważniejszą.

Duża część mieszkańców (ponad 72%) uważa, że konieczny jest **remont budynków komunalnych o charakterze mieszkaniowym**. Dla ponad 32% respondentów jest to sprawa o małym znaczeniu lub całkowicie zbędna.

Miejsca pracy

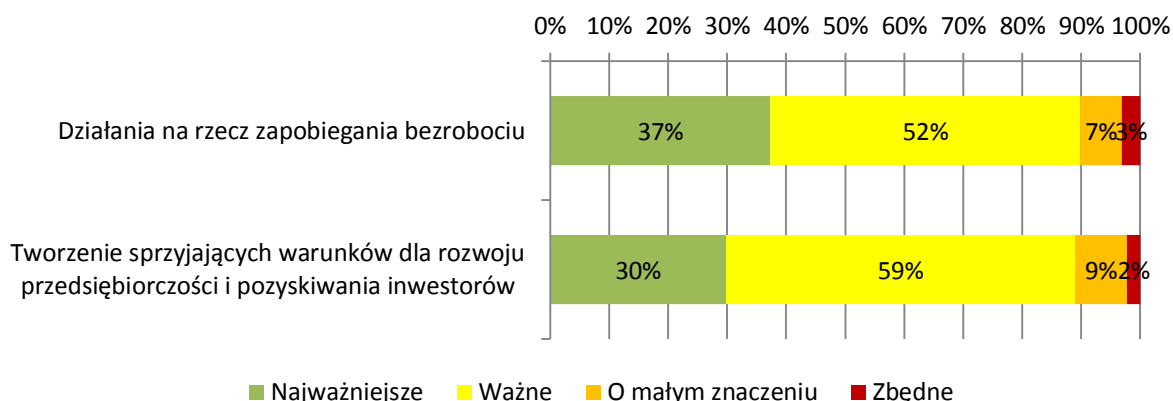
Badani zwracają uwagę na panujące w Orzeszu bezrobocie. Większość z nich (89%) uważa, że władze powinny skupić się na działaniach mających na celu zapobieganie bezrobociu. Popieranie działań zapobiegającym bezrobociu skorelowane jest z poparciem dla tworzenia odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i pozyskiwania inwestorów – 89% pytanych uznało te kwestie jako ważne lub najważniejsze. Wszyscy badani dla których ważne były działania przeciwdziałaniu bezrobociu uznali, że tworzenie sprzyjających przedsiębiorczości warunków jest również ważne lub najważniejsze.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Wykres 18. W jakim kierunku powinny zmierzać działania władz w obrębie obszaru rewitalizowanego?

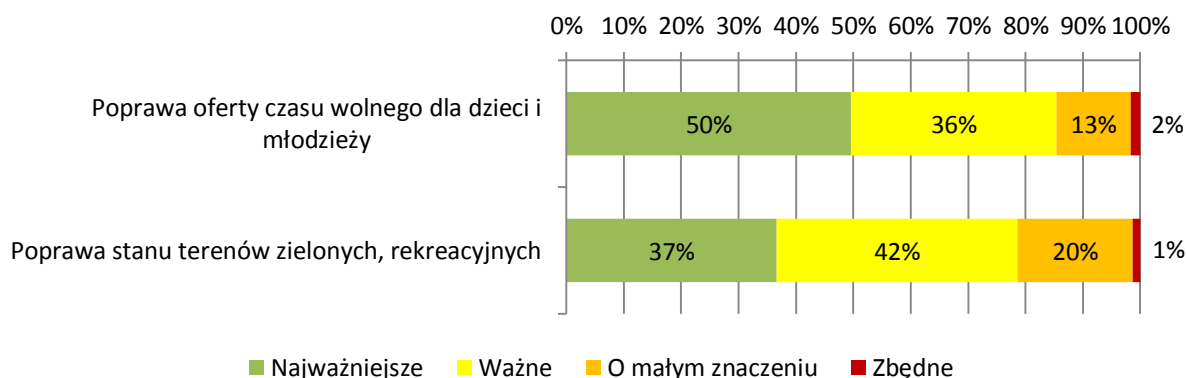
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Działania dotyczące zapobiegania bezrobociu są mniej więcej jednakowo ważne dla wszystkich bez względu na wykształcenie. W przypadku tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i poszukiwania inwestorów najwięcej osób, które uważają to za kwestię najważniejszą, to osoby z wykształceniem wyższym. Aż 80% z nich uznaje te działania za ważne bądź bardzo ważne.

Rozrywka i rekreacja

Dla mieszkańców bardzo ważna jest kwestia tego gdzie dzieci i młodzież oraz ludzie dorośli mogliby spędzać czas wolny. Przeważający odsetek respondentów (86%) uważa, że to jest najważniejsze bądź ważne, aby władze zajęły się **poprawą oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży**. Tylko 2% badanych uznało tą sprawę za zbędną. Osoby opowiadające się za stworzeniem miejsc rozrywki dla młodszych mieszkańców to przede wszystkim kobiety- dla każdej z nich jest to kwestia albo najważniejsza (60%) albo ważna (40%).

Wykres 19. W jakim kierunku powinny zmierzać działania władz w obrębie obszaru rewitalizowanego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

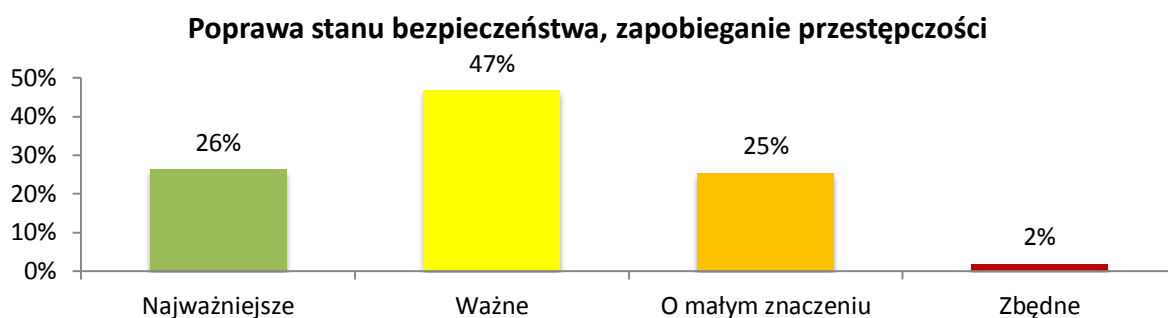
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Badani uważają także, że miasto powinno zająć się **poprawą stanu terenów zielonych oraz rekreacyjnych**. Twierdzi tak ponad 79% mieszkańców. Zaledwie 1% sądzi, że podjęcie takich działań jest czymś zbędnym. Najbardziej ze stanu terenów zielonych oraz miejsc rekreacji zadowoleni są mieszkańcy Zawięci - co czwarty z nich uznał, że kwestia poprawy terenów zielonych i miejsc rekreacji w ich okolicy nie ma zbyt dużego znaczenia. Pozostali stwierdzili, że jest to sprawa ważna, aczkolwiek nie najważniejsza. Zajęcie się tą kwestią jest za to najważniejsze dla osób zamieszkujących dzielnicę Zgoń- wszyscy mieszkańcy uznali, że działania skierowane w tym celu są bardzo ważne lub najważniejsze.

Bezpieczeństwo

Mieszkańcy czują się w Orzeszu stosunkowo bezpiecznie, o czym mogą świadczyć ich odpowiedzi na pytanie dotyczące tego, czy **kwestia poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości** jest dla nich ważna. Dla prawie 27% badanych nie ma ona lub ma małe znaczenie.

Wykres 20. W jakim kierunku powinny zmierzać działania władz w obrębie obszaru rewitalizowanego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PAPI n=237

Poprawy bezpieczeństwa chcą wszyscy mieszkańcy dzielnicy Zgoń, warto jednak zwrócić uwagę na to, że przestępczość dla osób zamieszkujących tą dzielnicę nie jest problemem. Na pytanie dotyczące tego czy przestępczość jest dla nich dużym problemem mieszkańcy odpowiedzieli, że nie jest. Oznaczać to może, że ze względu na okolicę, którą zamieszkują obawiają się przestępczości jednak na chwilę obecną jej nie dostrzegają. Za kwestie ważną ale nie najważniejszą uważają działania dotyczące zapobiegania przestępczości wszyscy badani pochodzący z dzielnic takich jak Zawięć i Zazdrość.

Powyższe wyniki sugerują, że dbanie o bezpieczeństwo mieszkańców gminy jest istotne dla respondentów, jednak w chwili obecnej nie postrzegają jej jako niepokojące zjawisko, wymagające natychmiastowych zmian.

3.3.3. Wyniki badań jakościowych

Badania jakościowe opierały się na indywidualnych wywiadach pogłębionych. Przeprowadzono 6 rozmów z przedstawicielami środowiska gospodarczego (pracodawcy, organizacje pracodawców), organizacji pozarządowych działających na terenie miasta oraz przedstawicielami innych, wybranych instytucji mogących udzielić istotnych

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

informacji dotyczących sytuacji obszaru problemowego (pomoc społeczna, służby bezpieczeństwa, specjaliści ds. zagospodarowania przestrzennego itp.).

3.3.3.1. Metodologia

Metoda indywidualnego wywiadu pogłębionego (ang. In-Depth Interview – IDI) jest jedną z najpopularniejszych metod badań jakościowych i polega na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z informatorem/respondentem. Jej celem jest dotarcie do precyzyjnych informacji i poszerzenie wiedzy związanej z tematem badania. Pogłębione rozmowy z przedstawicielami podmiotów dobranych do badania prowadzone będą przez ankierów posiadających doświadczenie w prowadzeniu badań metodą wywiadu indywidualnego. Wywiady pogłębione zostaną przeprowadzone w oparciu o częściowo ustrukturyzowany scenariusz składający się z bloków pytań odpowiadających zagadnieniom badawczym. Scenariusz ten określa jednak tylko ramy badania, w trakcie rozmowy, ankier może modyfikować jego treść, dostosowując pytania do wiedzy i doświadczenia respondenta. Materiał badawczy z badań IDI zostanie zarejestrowany na nośniku audio, na jego podstawie sporządzone zostaną transkrypcje stanowiące podstawę analizy.

3.3.3.2. Jakość życia w gminie

W zakresie odczuwanej przez mieszkańców jakości życia, wyniki badań jakościowych wpisują się w prezentowane wcześniej wyniki analiz ilościowych. Gmina Orzesze postrzegana jest raczej jako dobre miejsce do mieszkania. Decyduje o tym kilka kluczowych czynników:

- **dobra lokalizacja** – bliskość innych miast (Katowice, Rybnik), będących ośrodkami handlowymi, kulturalnymi i zapewniającymi dodatkowe miejsca pracy dla mieszkańców Orzesza. Jednocześnie jest to gmina oddalona od zgiełku, charakteryzującego zazwyczaj większe ośrodki miejskie. Można zatem postrzegać ją, jako miejsce położone na uboczu i przez to bardziej przyjazne i komfortowe, a równocześnie dobrze skomunikowane z centrami zaspakajającymi podstawowe potrzeby mieszkańców.

Ja mogę subiektywnie się odnieść. No to ja oceniam dobrze, jako miejsce do życia. Z uwagi na w miarę spokojne, bezpieczne i położenie jest takie wygodne. Bo jest niedaleko do większych centrów, takich kulturalnych i handlowych. A z drugiej strony jest położone na uboczu, więc zachowany jest spokój plus dostęp do tego co każdy chce, czy tam spędzać wolny czas.

Jest to spokojne miejsce do zamieszkania, dużo zieleni, przyjaźni mieszkańcy. Znaczący ja myślę, że Orzesze jest pod takim kątem dobre do życia i to też mówię z perspektywy osoby, która się tutaj nie wychowywała tylko mieszka tu od 3 lat, przeprowadziła się z dużego miasta.

- **tereny zielone** – usytuowanie geograficzne gminy Orzesza stanowi kolejną przewagę tego regionu. Rozległe obszary zalesione oraz tereny zielone pozytywnie wpływają na jakość życia mieszkańców, którzy cenią sobie ciszę oraz spokój.

Każdy ma ogród. Tu jest cisza i spokój. Tu jest też to że tu są te dzielnice. To są dawne wsie, więc one jeszcze mają właśnie taki klimat, wie Pan, że są pola, są lasy.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

I jeżeli ktoś tego szuka, a wiem, że teraz dużo osób tutaj się też właśnie przeprowadza, buduje to pod tym względem Orzesze na pewno i lokalizacja, bo jest blisko Rybnika, blisko Katowic.

- **dostępność usług publicznych** – w porównaniu z dużymi miastami, w Orzeszu dostrzegalna jest wyższa jakość obsługi w instytucjach publicznych, wynikająca z mniejszego ruchu, a przez to bardziej indywidualnego podejścia do petentów.

w Urzędzie Miasta jest milej niż w Urzędzie Miasta tam gdzie ja mieszkałam. Że nie ma takiej, że „jesteś kolejnym irytującym petentem, którego trzeba szybko załatwić” tylko jest no... Wiadomo nie ma takiego ruchu, nie ma takiego pośpiechu, nie ma takiego natężenia ludzi, że ci ludzie od rana do wieczora mają kilkudziesięciu petentów, których muszą załatwiać tylko mogą porozmawiać, poświęcić czas, wysłuchać.

Wśród podstawowych wad Orzesza wymieniana jest **estetyka otoczenia**. W gminie brak jest jednolitych planów zarówno regulujących zagospodarowanie przestrzenne miasta, jak i estetykę zabudowy (np. kolorystykę budynków).

Przy tworzeniu planu np. też mamy spore zagryzki; no bo ten chce teren zielony, a ten tu chce postawić jakąś działalność. Czy ten chce mieć oazę spokoju z dużymi działkami 2metrowymi, a po drugiej stronie jest istniejąca.. nie wiem, rzucam, kuźnia, ślusarnia, która chce się rozbudować, czy tartak, który generuje jakieś tam hałasy, utrudnienia. No i teraz jak to wszystko pogodzić. Nie można tak zrobić jak w dużym mieście, że gruba kreska, koniec, decyzja i.. to przejdzie. Tylko tutaj z racji braku tej anonimowości, otwartości, tych rozmów, spotkań no to jest zdecydowanie więcej. Szukanie tego złotego środka jest czasami ciężkie.

Swego czasu próbowali opracować jakiś taki plan kolorystyki dla tego rejonu. Począwszy jak obecnie Biedronka jak się jedzie, po prawej stronie mamy, i dojeżdżamy do Centrum. Kolorystykę, ażeby już w kierunku aż do drugiego skrzyżowania jak się jedzie na Rybnik i na Mikołów. Taka koncepcja kolorystyki była stworzona itd., ją przedstawiliśmy (...) Chcieliśmy tak ślad za tym, jak Rybnik ma zrobić zwolnienie z podatku, że do wysokości poniesionych nakładów. Wiadomo, że to jest wtedy robione pod okiem konserwatora itd. To też to nie przeszło”.

Rycina 2. Ocena jakości życia w gminie Orzesze – mocne strony i zjawiska kryzysowe.

Opracowanie własne na podstawie wyników badań jakościowych [n=6]

3.3.3.3. Infrastruktura

Infrastruktura, to domena, która dość krytycznie została oceniona przez respondentów. Wyniki badań jakościowych w tym obszarze dają podstawy do zdiagnozowania istotnych obszarów kryzysowych. Najwięcej uwag mieli do stanu dróg oraz komunikacji miejskiej, a także do infrastruktury usługowej. Poniżej przedstawione są wypowiedzi dotyczące najistotniejszych obszarów problematycznych.

- **Infrastruktura usługowa** - wzrost populacji (powodowany przez min. migracje z innych miast) wymaga rozbudowy infrastruktury usługowej min. w postaci sklepów, supermarketów, obiektów usługowych. Zdaniem badanych, pod tym względem Orzesze nie jest konkurencyjne np. dla Mikołowa lub Żor.

Jak tutaj jestem od 2008 roku, obserwuję wzrost patrząc po aktach notarialnych. To ludzie z rejonu właśnie Katowice, Szopienice, Borzów tutaj zaczynają nabywać nieruchomości. Jak to potem dalej przechodzi na meldowanie itd. to już jest inna sprawa. Ale samo nabycie nieruchomości jest plusem. No i po prostu tak jak mówię, żeby tych ludzi tutaj zatrzymać. AUCHAN w Żorach, drugi AUCHAN w Mikołowie. U nas nie ma nic takiego. Czy to jest konieczne? Nie wiem. Ale przy jednym i przy drugim tworzą się całe centra zakupowe, Była taka fajna koncepcja kiedyś zabudowy właśnie przy ul. Mikołowskiej, za torami kolejowymi, prywatny właściciel.. w kształcie litery 'U' chciał wybudować takie budyneczki dwukondygnacyjne, czy półtora kondygnacyjne, o działalności od butika, poprzez aptekę, jakaś tam drobna wytwórczość, drobny jakiś handel, nie tam jakiś wielko-powierzchniowy, tylko jakieś takie małe sklepiki; w stylu takim... fajnie

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

to wyglądało na rysunku, takie coś a'la kopuły egipskie, takie coś pseudo-meczetowe. No kilka lat temu o tym rozmawiali, ale zrezygnowano...

Mamy tam [w Jaśkowicach] ten biurowiec, który można by było, może nie na działalność produkcyjną, ale jakąś w szerszym zakresie usługi, czyli po prostu jakieś tam tworzenie, zlokalizowanie jakiś pracowni marketingowych, biznesowych. Nie produkcyjne, tylko usługi.

- **Infrastruktura drogowa i komunikacja** – Orzesze jest postrzegane, jako miasto przytłoczone ruchem samochodowym (w szczególności centrum). Z tego powodu potrzebna jest obwodnica, żeby odciążać centrum miasta od nadmiernego ruchu samochodowego. Ponadto infrastruktura drogowa nie jest wystarczająca, a stan dróg niezadawalający. Brak parkingów, wąskie, dziurawe drogi, niewystarczająca liczba połączeń w odniesieniu do liczby mieszkańców poszczególnych dzielnic oraz niski poziom zagospodarowania terenów wokół stacji PKP – niekomfortowy dostęp do stacji (brak kładki).

Znaczy no pierwsze na pewno trzeba by było stąd wyprowadzić transport (...) całą komunikację. Miejskowy plan, tzn. studium, które mamy, ładnie nam opisuje ten przebieg od rejonu, (...)mniej więcej wzdłuż ul. Gliwickiej, jadąc, odbijając potem, tu mamy dalej Żorską i tam po prostu jest nieczynna linia kolejowa w kierunku na Żory, na Żory Wodzisław. I po śladzie tej trasy mamy zaplanowaną obwodnicę.

Znaczy no, pierwsze - ciasne drogi. Zabudowa jest bardzo bliska.

Z tym, że kiepsko rozwinięta komunikacja, szczególnie w centrum miasta. Nie ma już kolei; tak naprawdę jest jeden pociąg, który jeździ do Katowic, no nie ma go już.

W Centrum dostępność jest, chociaż pociąg, kolej zatrzymuje się na tym dworcu tam gdzie mamy ten obszar, to jest daleko od Centrum. Problem jest z dojściem do tego dworca. Trzeba iść drogą wojewódzką, chodnikiem, gdzie duże samochody dojeżdżają. W okresie ulewnym jest to po prostu uciążliwe. Transport kołowy w Centrum jest, chociaż są zatłoczone te drogi; jest zbyt duże obciążenie na tych drogach.

Tak jak mówiłem wcześniej, jeśli chodzi o komunikację miejską jest kiepska. Jeśli chodzi o transport kołowy, wszystko odbywa się samochodami, zatłoczeń nie ma wprowadzić na drogach, bo to jest tak jak mówiłem wieś na końcu świata. Generalnie nie ma tam problemów, problemy są z parkingami na pewno w Jaśkowicach, w Centrum też.

w Jaśkowicach problemem na dzień dzisiejszy na pewno jest dostęp do dworca PKP. Ponieważ cały ten obszar i zabudowa mieszkaniowa znajduje się za torami. Kiedyś tam była kładka, do ubiegłego roku jeszcze, ale zniknęła, bo niszczała i nie miał jej kto utrzymywać, gmina nie chciała, kolej była niepotrzebna i kładka zniknęła. I teraz trzeba naprawdę chyba z 500 metrów obchodzić, żeby dojść do tego dworca.

My np. mieszkamy przy takiej ulicy, która to jest proszę pana dosłownie 100 metrów prostej drogi i tam po prostu kierowcy jadą 100/h a to jest taka droga, którą dzieci uczęszczają do szkoły. To jest zaraz koło dworca kolejowego. To jest ulica Fabryczna, ta która biegnie wzdłuż torów kolejowych (...) I to jest takie miejsce gdzie tam no młodzież, ludzie idą na dworzec, do pociągu. Dzieci chodzą tamtędy do szkoły, my przy tej ulicy mieszkamy i też czasami po prostu zanim się wyjdzie spod tej bramy, to

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

trzeba się dwa razy rozejrzeć. No i na raz że jest niewyremontowana bo jest strasznie dziurawa, strasznie.

Na pewno jakaś komunikacja taka dodatkowa, no bo tutaj wiadomo albo nogi albo rower albo samochód. Bo pociąg no to też już nie każdy ma wygodnie, więc może jakaś większa ilość linii, połączeń autobusików, busów to by na pewno ludziom jakoś ułatwiło.

[o Jaśkowicach] Duże zagęszczenie ludzi, przestępczość, zła komunikacja; i komunikacja samochodowa utrudniona jest i komunikacja miejska (...) Komunikacja miejska jest tylko jeden autobus. Jedna linia. Na dwa i pół tysiąca mieszkańców to jest zdecydowanie za mało.

(...) bo to kiedyś było postawione właśnie przez te zakłady przemysłowe w Jaśkowicach no i ludzie np. bardzo to przeżywają, że ten mostek zniszczyli, bo można było łatwo sobie przejść przez mostek na drugą stronę a teraz trzeba biegać na około. I że to takie właśnie, że „niewiadomo czyje to jest”. I tak samo przy tym dworcu kolejowym jest park, który jest. Były kiedyś ścieżki, były ławeczki. Oczywiście już tego wszystkiego nie ma.

- **Infrastruktura kanalizacyjna** – respondenci podkreślali nieuregulowaną kwestię związaną z gospodarką ściekową. Dostrzegli problem nielegalnego opróżniania szamb w niedozwolonych miejscach. Sami mieszkańcy Orzesza wspominali w ankietach o uciążliwej lokalizacji oczyszczalni ścieków, która w szczególności w miesiącach letnich znacząco pogarsza komfort życia w centrum miasta.

Przydomowych oczyszczalni albo wozy asenizacyjne, szamba i są wywożone do Centrum. Albo są albo nie są (...) Są problemy, śmierdzi (...) Powiem Pani tak, większość na pewno nie wywozi tych ścieków. Albo są wylewane na ogródki, albo idą do rowu.

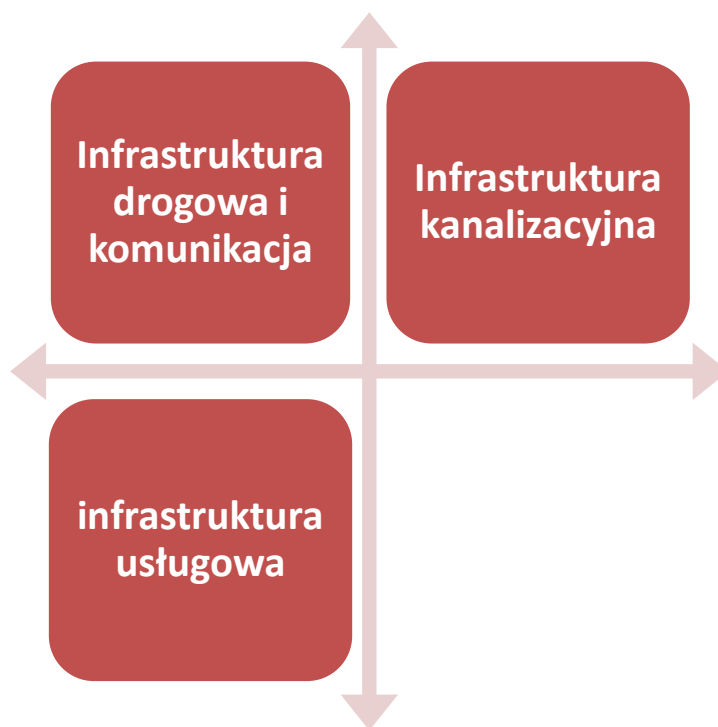
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Rycina 3. Ocena jakości infrastruktury w gminie Orzesze – zjawiska kryzysowe.

Opracowanie własne na podstawie wyników badań jakościowych [n=6]

3.3.3.4. *Poczucie zagrożenia wśród interesariuszy obszaru zdegradowanego.*

Jako obszary o największej skali potrzeb rewitalizacyjnych związanych z poczuciem zagrożenia wśród mieszkańców, respondenci uznali centrum miasta oraz Jaśkowice. Wynika to z wielu czynników, min. największej gęstości zaludnienia w tych dzielnicach. Liczba włamań oraz drobnych przestępstw oscyluje wokół średnich nie odbiegających od innych ośrodków miejskich. Zagrożenia dla mieszkańców upatruje się raczej w przesiadujących w miejscach publicznych osobach z marginesu społecznego (zazwyczaj osobach nietrzeźwych). Drugim czynnikiem niepokojącym respondentów jest niebezpieczeństwo na ulicach i drogach, spowodowane ich złym stanem technicznym oraz samochodami zbyt szybko poruszającymi się na obszarze miasta. Środowiska subkulturowe nie są bardzo widoczne na terenie gminy, nieliczni respondenci wspomnieli o okresowym występowaniu problemu z pseudokibicami, jednak nie zostali oni uznani za poważne zagrożenie.

Większa liczba występowania zdarzeń związana z gęstością zaludnienia bo tak to jest, tak to się dzieje. Tak jak nie potrafię wskazać miejsca złego do zamieszkania, tak tutaj to gdzie występuje większa liczba zdarzeń to jest związane z gęstością zaludnienia, a te miejsca, czyli centrum, czyli Jaśkowice no to to są miejsca o wysokiej gęstości zaludnienia i z tym jest związane większa niż w innych miejscach Orzesza liczba występowania interwencji, liczba występowania zdarzeń kryminalnych.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Jedynym co w innych miejscach Orzesza, jaki problem występuje, no to wypadki komunikacyjne i zdarzenia drogowe, które są związane bardziej z tymi drogami przelotowymi o dużym natężeniu ruchu i większej szybkości takie jak droga krajowa 81.

[o pijakach na ulicach] To nie jest aglomeracja, która przyciąga z zewnątrz jakieś przypadkowe osoby, to są miejscowi. Każdy ich zna i z biegiem czasu przyzwyczajają się do tego. Wrastają w tę urodę miasta i nie są odbierani jako zagrożenie, natomiast na pewno się tu przewija i na pewno się to przewinęło w tych wskazówkach osób, które pracują tutaj w tym zespole, że jest to negatywny obraz tego centrum. Że jakaś tam grupka tych osób spożywających gdzieś tam, wyciskana przez straż miejską, przez policję, pojawia się w innym miejscu gdzieś w rejonie Tesco. Jaśkowice – problem jest podobny z tym, że tam są wiaty autobusowe i tam na tej, jak to na takim małym środowisku.

Natomiast statystycznie tak jak pan mówi nie wygląda to źle. Na część zdarzeń nie mamy wpływu bo to są drobne kradzieże, nie ma takich rzeczy, takich napadów, które mogłyby wstrząsnąć tym miastem. A to, co wiąże się z normalnym życiem i z normalną przestępczością to się dzieje bo są drobne kradzieże z samochodów po wybiciu szyby, jakaś torebka na cmentarzu jest zabierana czy w rejonie centrum czy włamanie do domu. To się zdarzało, zdarza i będzie zdarzało. Nie ma jakiegoś wzrostu, skoku.

Wie pan co... Mi się wydaje, że są ale to ja tak tylko z obserwacji, tak może po ludziach, którzy stoją, no panowie np. pod sklepem i piją piwo i to zawsze się widzi te same osoby, więc to widać, że to są takie osoby pewnie z problemem, które po prostu nie mają czym sobie zagospodarować tego wolnego czasu.

Tam jest taki plac zabaw zrobiony, no który jest całkowicie zdewastowany, ale widać, że to jest miejsce gdzie po prostu przychodzić pić bo tam jest pełno butelek, szkła, papierosów. Plac zabaw jest całkowicie zniszczony dla dzieci (...) to jest koło kortów tenisowych, to akurat w Jaśkowicach to ludzie wiedzą, bo to jest tylko jedno miejsce. Tam są korty tenisowe i właśnie był taki plac zabaw.

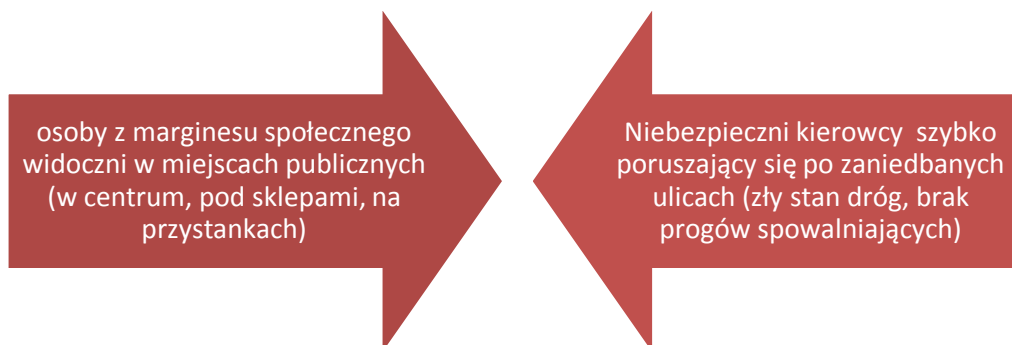
No na pewno powinny być ograniczenia na tych takich drogach nie tylko na naszej, ale gdzieś tam indziej bo myślę, że tam też się rozpędzają. Te drogi są wąskie, więc to powinno wymuszać u inteligentnego kierowcy jakieś tam zwolnienie prawda? Nie każdy jest inteligentnym kierowcą, więc może jakiś... bo są w niektórych miejscach te progi spowalniające.

Od czasu do czasu pojawiają się problemy z tym o czym wspominałem, czyli z tymi z subkulturami. A przede wszystkim pseudokibice.

Rycina 4. Ocena poczucia zagrożenia w gminie Orzesze – zjawiska kryzysowe wpływające na poczucie zagrożenia.

Opracowanie własne na podstawie wyników badań jakościowych [n=6]

3.3.3.5. Rynek Pracy

- **Bezrobocie** – Na obszarze gminy Orzesze widoczny jest problem bezrobocia. W ocenie respondentów liczba przedsiębiorstw i zakładów pracy nie generuje wytarczającej liczby miejsc pracy. Warto dodać, że Orzesze jest coraz częściej kojarzone jako „miasto sypialnia”, a nie miejsce, gdzie można znaleźć dobrą pracę.

Jeżeli chodzi o pracowników to jest bardzo duży problem. To już wspominałam o tym. Wydaje się, że jest bezrobocie. Chociaż i tak dużo osób z Orzesza zatrudniamy. Czyli jakieś 70 procent osób to jest Orzesze, a zatrudniamy teraz około 200 osób. Ale wydaje się, że jest taka sfera bezrobocia.

(...)w tym momencie ludzie się osiedlają, jakieś tam sklepy powstają, kilka zakładów pracy jest, ale nie dają zatrudnienia tym wszystkim. A żeby napędzić tutaj jakiś rozwój trzeba by było jakąś aktywizację społeczną w zakresie strefy ekonomicznej, coś takiego, powstanie jakiś nowych miejsc pracy. Bo sam handel, wiadomo daje jakieś zatrudnienie dla jakiejś grupy osób, ale nie daje takich pieniędzy, które by pozwalały na samych mieszkańców i jednocześnie na rozwój miasta (...).

Orzesze staje się powoli taką sypialnią można powiedzieć, bo niestety większość ludzi nie pracuje w Orzeszu. Tzn. sporo ludzi pracujących poza Orzeszem zakłada tutaj swoje siedziby jako mieszkania. Budują domy dla okolicy, ładne tereny, sporo zieleni, ponad 50 procent powierzchni gminy to są lasy, więc to też jest jakaś atrakcja.

- **Zasoby ludzkie (brak specjalistów o wysokich kwalifikacjach)** – osobom długotrwale pozostającym poza rynkiem pracy brakuje ambicji oraz motywacji do pracy. W przypadku, kiedy zostają zatrudnieni często zdarza się, że szybko rezygnują. Ponadto brakuje

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

wykwalifikowanej

kadry,

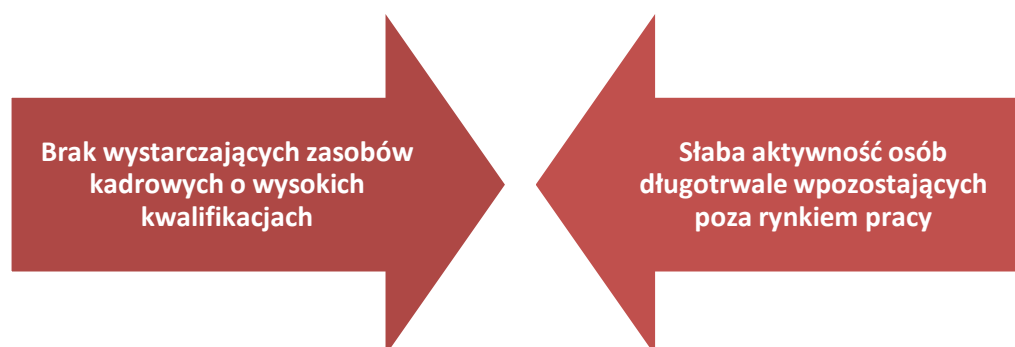
co zmusza pracodawców do poszukiwania specjalistów spoza Orzesza.

Zgłaszają się, ale to chyba są Ci ludzie, którzy nie są przyzwyczajeni do tego, żeby pracować. Przychodzą, parę dni popracują. Albo się nie nadają faktycznie albo sami rezygnują.

[w Jaśkowicach] No są dwa zakłady przemysłowe. Dobrze prosperujący JANPOL i firma NT INDUSTRY. Są miejsca pracy, z tym że Pani tutaj już zgłaszała, Pani z NT INDUSTRY, że nie mają pracowników. Dziwi mnie to bo na tyłu mieszkańców jest na pewno bezrobocie, jest taka patologia społeczna, a nie mają ludzi. Także to jest takie trochę sprzeczne.

Jeżeli chodzi o wykwalifikowanych, to z bardzo daleka dojeżdżają.

Rycina 5. Zjawiska kryzysowe w obszarze rynku pracy.

Opracowanie własne na podstawie wyników badań jakościowych [n=6]

3.3.3.6. Rozrywka i Rekreacja

- **Brak wyraźnego centrum** – centrum miasta (ul. Rynek) jest miejscem, gdzie praktycznie nic się nie dzieje. Nie znajdują się tutaj żadne obiekty, które by w jakiś sposób przyciągały mieszkańców tj.: kawiarnie, park z ławkami. Atutem jest również bliskość wszystkich ważnych instytucji i urzędów.

No i to jest właśnie coś, czego nam brakuje. Tego Centrum nam brakuje. Kiedyś były takie plany, właśnie, żeby tu stworzyć takie, żeby zaczęło żyć jako miejsce, może nie aktywizacji, ale dla społeczeństwa (...) no stąd jest niedaleko.. no górka Wawrzyńca, czyli ładne miejsce, widokowe, z którego widać dość sporą część Orzesza. A przy ładnej pogodzie aż pod Beskidy widać.

To co na początku powiedziałem, taka bolączka, że wychodzi się wieczorem, sobota. Ósma wieczorem miasto zamiera. Nie ma nikogo, już nie. To już nie te czasy, że tam

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

„Niewolnica Izaura” leciała, że wszyscy siedzieli przed telewizorami przyklejeni, tylko, że no po prostu nie ma tego. Nie ma gdzie, nie ma.

Znaczy jest o tyle dobrze, że wszystko jest w jednym miejscu. Centrum jest małe, więc jak trzeba coś załatwić to jest tak na prawdę wszystko w jednym miejscu. Biblioteka, dom kultury, Urząd Miejski, sklepy, banki. Nawet straż miejska jest niedaleko. Miejski Ośrodek Oświaty też jest blisko centrum. Jest to pod tym względem, że to jest tak wszystko skumulowane gdzieś tutaj. Ten ośrodek pomocy chyba uzależnień też jest w centrum także pod tym względem. Natomiast no ma tutaj takiego miejsca, prawda, że można sobie przyjść np. pochodzić czy jakiś taki park. Nie ma takiej przestrzeni właśnie w centrum, takiego parku. Jest gdzieś tam za Urzędem Miasta jest plac zabaw dla dzieci, jest Orlik ale jako tako nie ma takiego miejsca gdzie można się np. w niedzielę wybrać akurat tutaj, prawda?

No a tutaj w samym centrum myśleli coś, żeby ludzi zaktywizować w zakresie takiego przyciągnięcia. Centrum stricte nie ma Orzesze. Nie ma czegoś takiego jak w starych miastach, jak np. Mikołów.

A Tu żeby przyciągnąć, w jakiś sposób ludzi zatrzymać, żeby te weekendy tutaj spędzali. Nie mamy rozwiniętej takiej sieci, może nie mała gastronomia, ale kafejki coś takiego, gdzie można by usiąść wieczorem.

No ten rejon w okolicy TESCO. No niech ten sklep jest w jakimś centrum, skoro już jest, ale po prostu aby wokół niego powstawały jakieś takie dwukondygnacyjne obiekty. Dół usługi, góra mieszkaniówka albo również usługi tylko właśnie już nie produkcyjne, czyli różnego rodzaju, nie wiem, zegarmistrze, nie zegarmistrze, tego typu, taka działalność dość przyjemna. Albo i nawet kafejki. Broń boże banki. No bo idąc przez Katowice wszędzie gdzie były kiedyś kafejki teraz same banki.

Brakuje biznesu w gastronomii na pewno. Nie można nigdzie kawy wypić, jest jeden lokal taki w prawdzie.

- **Ośrodki kultury, wydarzenia kulturalne** – w Orzeszu brak jest tego typu instytucji, gdzie mieszkańcy mogliby się integrować. Oferta imprez kulturalnych również jest uboga, jedynym przyciągającym wydarzeniem są Dni Orzesza. Najprężniej działającymi ośrodkami kulturalnymi są instytucje integrujące osoby starsze (np. Koła gospodyń Wiejskich, Kluby Emeryta, Stowarzyszenie Stuska), niewiele jest aktywnych ośrodków przyciągających młodzież. Brak również w Orzeszu infrastruktury umożliwiającej organizowanie większych przedsięwzięć kulturalnych – jest jedna sala, która może pomieścić dużą liczbę gości, jednak jej wadą jest złe wyposażenie i brak odpowiedniego oświetlenia.

Problemy są takie, że brak jest takich ośrodków kultury w Jaśkowicach. Brak miejsc takich, gdzie mieszkańcy mogą się integrować.

No coś co by ludzi przyciągnęło. Nie tylko jako sypialnia, ale również co by ludzi integrowało, pozwalałoby się tam gdzieś przechadzać, spotykać. Wiadomo, jest tutaj Centrum, jest tu w miarę gęsta zabudowa jeśli chodzi o Wysoką, mówię o rodzinach. Z Mościsk, ze Zgonia jest to jednak 10-12km, w zależności z którego miejsca, żeby tutaj dojechać. Jakby się coś fajnego odbywało,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

to nigdy nic nie wiadomo, może akurat byliby zainteresowani, żeby tutaj przyjechać lub byłby jakiś koncert, czy coś. Widzimy Dni Orzesza, które tutaj są no to jednak zainteresowanie jest tym, więc jakby tutaj coś takiego powstawało to nie byłoby złe. Prowadzimy Stowarzyszenie teatralne, więc my mamy tutaj dosyć ciężkie zadanie, bo ci ludzie owszem oni się angażują, najlepiej zorganizowani są na pewno emeryci. Oni mają swoje spotkania, jest Koło Gospodyń Wiejskich (...) i o ile właśnie ta działalność tych starszych osób jest taka zorganizowana, właśnie ten Klub Emeryta itd. o tyle ci młodzi są bardziej rozproszeni. Także ta aktywność jest prawda, tylko jest takie rozproszenie.

Jest wykorzystywana. Tak jak mówię, no są tam zajęcia jakieś prowadzone przez MOK. My też we współpracy z MOK-iem jako stowarzyszenie korzystaliśmy z tej sali i w tym roku zrobiliśmy taką wielką imprezę, taką konferencję teatrologiczną na którą byli zaproszeni profesorzy, doktorzy. Z całej Polski poprzyjeżdżali dosłownie – z północy, z południa, wschód, zachód. No więc na pewno jako my to w ogóle też tak widzimy, że to jako takie miejsce dla rozwoju.. Jako takie centrum kultury dla Orzesza to ten ma potencjał. Żeby to właśnie też tą salę wyremontować, dostosować ją do różnych potrzeb. Ta sala ona jest duża, ona ma możliwości bo ona jest duża, ale ona jest taka trochę no byle jaka. Tak nie wiadomo w zasadzie dla kogo.

No bo to jest bardzo duża przestrzeń na dole, że tak powiem powiedzmy tam gdzie siedzi widownia, ale tam jest pusta przestrzeń. To jest taka sala, tam nie ma takich stałych krzeseł np. jak w teatrze czy takich rzędów tam są po prostu na potrzeby dostawiane stoły z krzesłami no i jest scena. To jest w zasadzie takie podium i to jest tak. No nie ma tam odpowiedniego oświetlenia, nie ma żadnych kurtyn także nie jest to taka scena przyjazna za bardzo np. dla jakiś koncertów, spektakli teatralnych żeby uzyskać dobry efekt.

Dla mnie najbardziej charakterystyczne to jest chyba jednak to Stowarzyszenie Stuska bo to jest Stowarzyszenie, które tam działa od bardzo wielu lat (...) Oni tam działają od bardzo wielu lat no i chyba pan, który jest prezesem tego stowarzyszenia jest taką postacią bardzo chyba uznawaną w Jaśkowicach. Też jest wybierany jako radny już chyba któryś rok z rzędu także wydaje mi się, że on jest chyba taką osobą.. no po prostu rozpoznawaną, znaną. On tam właśnie dla tych emerytów dużo robi, bo on organizuje te spotkania emerytów. Także mówię to jest właśnie ta społeczność ludzi starszych tam, tak dobrze zorganizowana i to chyba jest jego zasługa.

Natomiast jeśli chodzi o taką działalność kulturalną no to ciężko. Ja myślę, że nawet jeśli ludzie wiedzą, że coś tam się np. wydarzy bo tam jest ta sala widowiskowa MOCH-u i my tam właśnie robimy różne rzeczy. Jeżeli nawet wiedzą, że coś tam się dzieje, coś tam się wydarzy to jakoś tak niekoniecznie przychodzą. I to też jest taki nasz problem, z którym my się gryziemy od 3 lat.

- **Niewykorzystany potencjał poszczególnych dzielnic** – ul. Gliwicka jest miejscem typowo rekreacyjnym, gdzie można by było organizować różnego typu koncerty, imprezy, jednak obecnie jej potencjał nie jest wykorzystany. Jaśkowice natomiast pozbawione są infrastruktury, ciekawych miejsc, które przyciągałyby mieszkańców innych dzielnic.

Opracowanie:

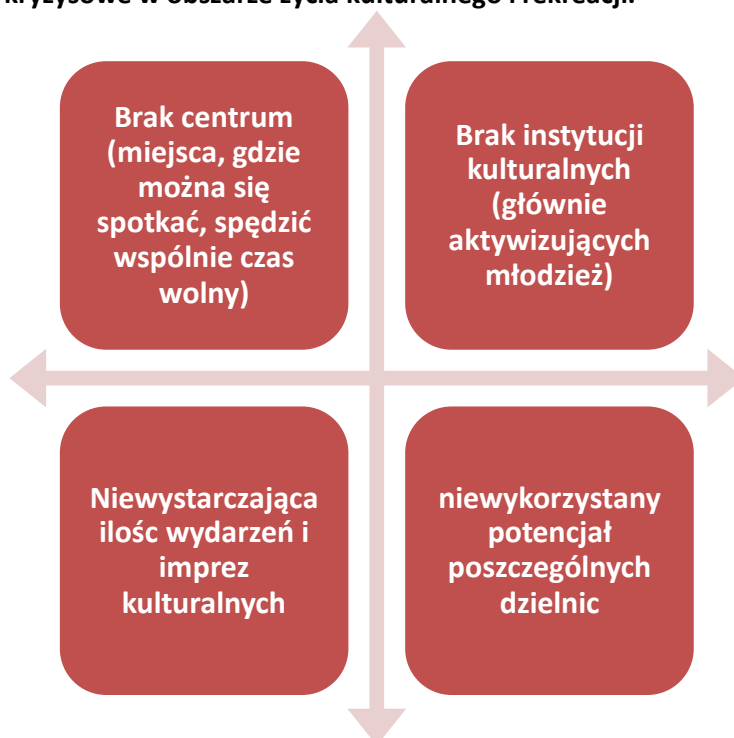
Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Natomiast jako rekreacyjne, takie stricte, to jednak ta Gliwicka. Ale tu po prostu mogłyby się odbywać jakieś koncerty, imprezy itd., no bo tutaj jest też tego terenu jest niedaleko stosunkowo właśnie pod Górką Wawrzyńca jest teren, który chcemy po zmianie planu przejąć od nadleśnictwa. A my tam mamy co stworzyć... może hala widowiskowa to jest za dużo powiedziane, ale po prostu aby tu już w tym kierunku, żeby coś zaczęło się dziać. Jakieś miejsce takie sportowe, vis a vis boiska. Jaśkowice są tylko dla Jaśkowiczian. Tam nie ma po co jechać, albo się ma rodzinę albo pracę.

Rycina 6. Zjawiska kryzysowe w obszarze życia kulturalnego i rekreacji.

Opracowanie własne na podstawie wyników badań jakościowych [n=6]

3.3.3.7. Infrastruktura socjalna

- **Stan lokali socjalnych** – nie powstają nowe budynki, jedynie są przeprowadzane bieżące remonty, co uniemożliwia zaspokojenie potrzeb lokalowych mieszkańców. System odpracowywania czynszów za lokale mieszkaniowe nie zawsze się sprawdza, jest to dla pracodawcy spory koszt, który nie zawsze się zwraca.

Znaczy no mieszkania komunalne to Zakład Gospodarki Komunalnej tym administruje. Jest tak jak w każdej gminie (niezrozumiałe). Nowe budynki, nic nie powstaje.. tylko bieżące remonty itd. no i rotacja mieszkańców w zależności od tego płacenia, nie płacenia na lokale o niższych parametrach.

Podejrzewam, że tak.. ja tam parę lat temu pisałem pracę na temat sytuacji mieszkaniowej pod kierunkiem zarządzania nieruchomościami no i mi wyszło, że, nie pamiętam teraz tej wartości, ale przy budowie tam ilu mieszkań przez 10 czy 15 lat na dzień dzisiejszy jakby nie wzrastał ten wskaźnik zapotrzebowania na lokale

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

no to w tym momencie chyba po 15 latach by było dopiero wyczerpany ten poziom dzisiejszy. Więc po prostu.. patrząc na realne możliwości gminy jest to nierealne. No żadna gmina tego nie udźwignie.

[o osobach odpracowujących czynsz za mieszkanie socjalne] Zakład prowadzi takie służby, takie prace. Tylko że nasz zakład z racji gospodarki komunalnej jest niewielki jeśli chodzi o liczebność. Roboty mają dużo, ale no ostatnio właśnie z kierownikiem rozmawiałem i powiedział 'no wszystko fajnie, pięknie, tylko że przychodzi Kowalski i ja go muszę tak, zrobić mu szkolenie BHP, ubrać go i zatrudnić, czyli ubezpieczenie, wszystko itd.' i on powiedział 'on za 3 dni mi rzuca robotę z tymi ciuchami co ja zrobię, no nie dam ich drugiemu, no bo nie można, tu jakieś tam koszty na niego zostały poniesione..' i on powiedział, że są osoby, które faktycznie chcą to odpracowywać, ale też zdarzają się tacy, którzy no niebieskie ptaki, jakoś to będzie

3.3.3.8. Organizacja i integracja społeczna

- **Współpraca** – brak współpracy między organizacjami powoduje, że jest gorszy przepływ informacji między nimi i w związku z tym mieszkańcy nie wiedzą, czym dane instytucje się zajmują, przez co nie mogą w pełni skorzystać z ich pomocy. Brak jest również oddolnych inicjatyw ze strony mieszkańców – niska aktywność społeczna Orzeszan. Ponadto nie ma poczucia zintegrowania mieszkańców gminy – nie identyfikują się społecznością całego Orzesza, tylko poszczególnych dzielnic.

W Jaśkowicach? Nie. Inicjatywy społeczne no to jedynie to może to jak właśnie to zbieranie na ten kościół, ale to też w sumie zainicjowana przez Stowarzyszenie Stuska, te koncerty charytatywne. Jakaś inicjatywa społeczna w Jaśkowicach, muszę sobie przypomnieć czy coś my przez ostatnie lata takiego... Hmm... No chyba nie.

Bo tutaj też właśnie dostaliśmy taką informację od władz miejskich, że oni tam planowali, planują może to dojdzie do skutku wyremontować tą salę i stworzyć takie miejsce dla tych organizacji NGO. I moim zdaniem to jest super pomysł. Że to właśnie tam można by zrobić takie centrum właśnie dla tych organizacji, żeby tak jak mówiłam, żeby miały takie swoje miejsca, żeby się poznać, poznać swoje działania, żeby był łatwiejszy kontakt do nawiązania, do jakiejś wzajemnej pomocy. Bo wiadomo każdy z nas ma inne doświadczenia i potem jeśli np. możemy się dzielić swoją wiedzą prawdą, swoimi doświadczeniami nawet przy organizacji. Jak ktoś organizuje jakąś imprezę to my możemy np. czymś co my już wiemy, w czymś możemy pomóc np. jakby chodziło o doświetlenie sali albo nagłośnienie bo my takie rzeczy robimy.

To tak właśnie jak my też zaczęliśmy tutaj działalność jaką prowadzimy, to w moim odczuciu jest też taki problem, że te działania są rozproszone, to jest też wynikiem oczywiście tego ukształtowania samego Orzesza, że są te poszczególne dzielnice i to jest tak, że każdy jak pan się zapyta kogoś gdzie ktoś mieszka to on nawet pierwsze co, to nie odpowie, że w Orzeszu, tylko odpowie np. w Gardawicach albo w Woszczycach albo w Jaśkowicach. Czyli to jest ta lokalność dlatego, że to były wioski, które zostały włączone w Orzesze, więc ludzie mają bardzo takie zakorzenione cały czas myślenie tak, że ja mieszkam w Woszczycach, w Jaśkowicach,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

w Gardawicach – no a to jest w Orzeszu. I tak samo właśnie jest z tymi działalnościami. No i właśnie tak z moich obserwacji wynika i to czego mi np. brakuje, że ja często np. nie wiem czym się te organizacje zajmują, że brakuje jakiejś takiej ogólnej informacji, takiej ogólnej współpracy, jakiegoś takiego, żeby możliwości poznania się z tymi organizacjami wszystkimi. I bez względu na to czy one się zajmują sportem czy jakąś pomocą osobom chorym, niepełnosprawnym, uzależnionym czy właśnie kulturą, żeby się po prostu poznać, żeby był taki przebieg informacji i też mi się wydaje dla mieszkańców że tak naprawdę informację.

- **Brak biuletyn informacyjny** – gmina nie ma sprawnego i powszechnego kanału przekazywania informacji lokalnych. Biuletyn Informacyjny byłby dobrym kanałem do informowania mieszkańców o różnego rodzaju wydarzeniach, zajęciach, a dzięki temu jest podniesiona byłaby świadomość ludzi o tym, co się dzieje w ich mieście. Biuletyn powinien być zarówno w wersji papierowej, jak i internetowej, ponieważ taka forma zapewni większe grono odbiorców.

Jest ta strona internetowa. Starsi ludzie niekoniecznie prawda wejdą, zobaczą. Gazeta Orzeska, która ma mały nakład i też nie wszystko w niej zawsze jest i mi się wydaje, że powinno być coś takiego co jest w większości miastach propagowane, prowadzone, czyli taki biuletyn informacyjny. W wersji i papierowej i na serwisie jako serwis internetowy ogólnodostępny gdzie po prostu powinny być wszystkie wydarzenia włącznie z jakimiś zajęciami stałymi, które są prowadzone czy to przez MOK czy przez jakieś sekcje sportowe, żeby to co miesiąc było, żeby ludziom się to wryło w głowę, że coś takiego jest, że coś takiego można pójść, można zobaczyć. I to powinno być ogólnie dostępne po prostu wyłożone w bibliotece, w MOK-u, w szkołach, w przedszkolach, że to sobie leży, można to zabrać i wtedy co miesiąc mamy dawkę informacji.

- **Niska aktywność kulturalna mieszkańców** – pomimo rozsyłania informacji odnośnie różnych spektaklów oraz informowaniu o wstępie wolnym, mieszkańcy niechętnie wyrażają chęć przyścia.

(...) czy organizowaliśmy właśnie konferencję podczas której też były prezentowane spektakle i rozsyłaliśmy informacje, że jest wstęp wolny, że zapraszamy, że można przyjść, zobaczyć sobie, pooglądać. I też nie... I to nawet sami ludzie z Jaśkowic tak? No nie wiem z czego to wynika, właśnie z jakiś oporów, że może „a to nie dla mnie albo to coś tam” prawda? A powinno (...) być takie zaciekawienie „ja tu mieszkam to pójde przynajmniej chociaż zobaczyć co się tam dzieje bo to jest przecież w mojej dzielnicy, w moim mieście”.

Rycina 7. obszary kryzysowe w obszarze organizacji i integracji społecznej.

Opracowanie własne na podstawie wyników badań jakościowych [n=6]

4. Diagnoza potrzeb rewitalizacyjnych dla Gminy Miejskiej Orzesze - objawy stanu kryzysowego wraz z delimitacją przestrzenną obszarów przewidzianych do działań rewitalizacyjnych.

4.1. Diagnoza potrzeb rewitalizacyjnych – identyfikacja głównych obszarów problemowych.

Przystępując do wskazania czynników i zjawisk kryzysowych, jakie dostrzegalne są na Gminie Miejskiej Orzesze, warto spojrzeć raz jeszcze na to miasto w szerszej skali, zwłaszcza w aspekcie jego zagospodarowania przestrzennego, bowiem ono w dużej mierze jest czynnikiem wpływającym na identyfikowalne problemy.

Przede wszystkim należy zauważyć, iż struktura użytkowania gruntów w gminie miejskiej odbiega znacznie od podobnej struktury dla województwa śląskiego. Na ogólną powierzchnię 8 289 ha składają się:

- tereny zurbanizowane (tereny zabudowy, tereny produkcyjne i transport): 836 ha;
- grunty orne: 2 356 ha;
- lasy i grunty leśne: 4 164 ha;
- łąki i pastwiska: 924 ha;
- sady: 9 ha;

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Model przestrzenny miasta Orzesze kształtuje się w oparciu o mniejsze jednostki osadnicze, które mają wpływ na podział miasta na dzielnice i sołectwa. Miasto posiada 3 dzielnice administracyjne: Centrum, Jaśkowice, Zawada (tzw. śródmieście, położone na północy gminy) oraz 7 sołectw: Gardawice, Królówka, Mościska, Woszczyce, Zazdrość, Zawieść, Zgoń. Taki podział terytorialny ma swoje uwarunkowania kulturowe i historyczne i ma istotny wpływ na poczucie tożsamości przestrzennej mieszkańców. Struktura przestrzenna miasta, wyraźnie narastająca i rozwinięta głównie w XIX i XX wieku, w czasie transformacji wsi rolniczych w jednostki będące administracyjnie wsiami o charakterze osad przemysłowych, po miasto, gminę miejską. Jednocześnie istniejące, liczne tereny zielone oraz obszary otwarte stanowią o wartości systemu ekologicznego i uzasadnionym poczuciu dużej ilości tych terenów.

Proporcjonalnie dużą powierzchnię miasta zajmują tereny zielone. W mieście istnieje 11 parków, w tym 8 zabytkowych, z których 4 ujęte są w ewidencji zabytkowych założeń ogrodowych w Polsce (łącznie 25,23 ha) oraz 5 cmentarzy (4 zabytkowe) – zieleń cmentarna. Tereny zielone obejmują także skwery, zieleń osiedlową, przyuliczne zadrzewienia oraz pasy zieleni izolacyjnej. Powoduje to, że Orzesze odbierane jest jako miasto „zielone”.

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia i na tej podstawie m.in. wskazać kierunki potrzeb rewitalizacyjnych.

- Głównym problemem, wynikającym ze struktury przestrzennej miasta, jest **brak zdefiniowanego, jednego centrum** oraz stosunkowo **duże odległości między dzielnicami**. Obszar uznawany za centrum Orzesza, ze względu na liczbę mieszkańców oraz rozmieszczenia obiektów administracji publicznej, położony jest w północnej części gminy. W 2003 r. w Jaśkowicach, Zawadzie i Orzeszu, tworzących tzw. śródmieście, mieszkało ok. 60% ogółu mieszkańców gminy. Odległości między dzielnicami są przyczyną mniejszego uczestnictwa mieszkańców terenów oddalonych od centrum w wydarzeniach kulturalnych odbywających się w mieście, a więc niższą dostępnością usług. Każda dzielnica posiada swoje lokalne centrum, spełniające podstawowe funkcje. Ich rozwój jest jednak ograniczony ze względu na niewielką liczbę użytkowników.
- Zauważalna jest także **dezintegracja przestrzeni miasta**, wynikająca z istnienia dwóch barier przestrzennych w postaci drogi wojewódzkiej DW 925 oraz linii kolejowej na kierunku Czerwona-Leszczyny - Mikołów/Knurów.
- Funkcjonowanie kształtującego się **centrum zaburzone jest przecięciem jego przez przeciążony układ drogowy dróg wojewódzkich DW 925 i 926**, będących obecnie drogami dojazdowymi do węzła autostradowego „Rybnik” na autostradzie A1. Rozwiązanie skrzyżowania tych dróg, w postaci dwóch sąsiadujących ze sobą rond, rzutuje na stan nawierzchni, powietrza oraz ponadnormatywną emisję hałasu.
- Powyższe uwarunkowania przestrzenne, uwydatnione przewagą zabudowy jednorodzinnej o wiejskim rodowodzie powodują, że odczuwalne są **problemy z właściwym funkcjonowaniem przestrzeni publicznych**. Jest to o tyle istotne, że przestrzeń taka jest jednym z najważniejszych elementów zagospodarowania przestrzennego, a jej jakość stanowi informację o aspiracjach miasta i dbałości lokalnych władz o jakość życia w mieście. Dobrze wykreowana buduje niepowtarzalny klimat miejsca, inicjuje kontakty międzyludzkie i wzmacnia poczucie więzi z miastem.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- Na układ przestrzenny gminy można spojrzeć z innej strony. Rozproszenie zabudowy i niewielka liczba mieszkańców w stosunku do istniejących **terenów zieleni**, daje mieszkańcom dobry i w miarę równy dostęp do terenów zielonych, co wpływa na postrzeganie miasta jako pełnego zieleni. Jednak na skutek wieloletnich zaniechań i braku środków na prace pielęgnacyjne, tereny te **pozostają zaniedbane i stały się miejscem gromadzenia się osób z marginesu społecznego**. W ten sposób stały się ważnym problemem przestrzennym i społecznym wymagającym pilnej naprawy.

4.2. Delimitacja przestrzenna obszarów przewidzianych do działań rewitalizacyjnych.

W trakcie prac warsztatowych i szeroko zakrojonych konsultacji społecznych, jak również działań eksperckich, wyznaczono granice obszarów rewitalizowanych, których dotyczy Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2020.

Wyznaczono dwa obszary: Obszar I – CENTRUM oraz Obszar II – JAŚKOWICE. Poniżej zaprezentowany jest przebieg granic obszarów jak również wizualizacja przebiegu granic obszaru.

Na **Obszar I - Centrum** składają się dwa niezależne tereny:

C-1 - centralny - ograniczony: ulicą Gliwicką od przecięcia z rzeką Bierawką, wzdłuż ul. Gliwickiej do ul. Dworcowej; ul. Dworcową wraz z terenami przy dworcu PKP; linią kolejową; przedłużeniem ul. Górnej do skrzyżowania z ul. Dolną; ul. Górną; ul. Bukowina do skrzyżowania z ul. Św. Wawrzyńca; granicą działek i ciągiem pieszym do zabudowy przy ul. Kwiatowej; granicą pomiędzy istniejącymi terenami zieleni a zabudową wielorodzinną przy ul. Kwiatowej a następnie terenami zabudowy jednorodzinnej przy ul. Mikołowskiej aż do ul. Kwiatowej; ul. Kwiatową; ulicami Mikołowską, Rybnicką; wraz z terenami pomiędzy ulicami Rybnicką, Gliwicką i rzeką Bierawką, wzdłuż rzeki Bierawki aż do ul. Gliwickiej.

C-2 - teren Górki Św. Wawrzyńca, ograniczony: ulicą Św. Wawrzyńca; ul. Parkową; ul. Władysława Sikorskiego do granicy lasu; wzdłuż granicy lasu i na jej przedłużeniu do ul. Św. Wawrzyńca.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Ryc. 1. Granice obszaru I - Centrum, C-1 i C-2.

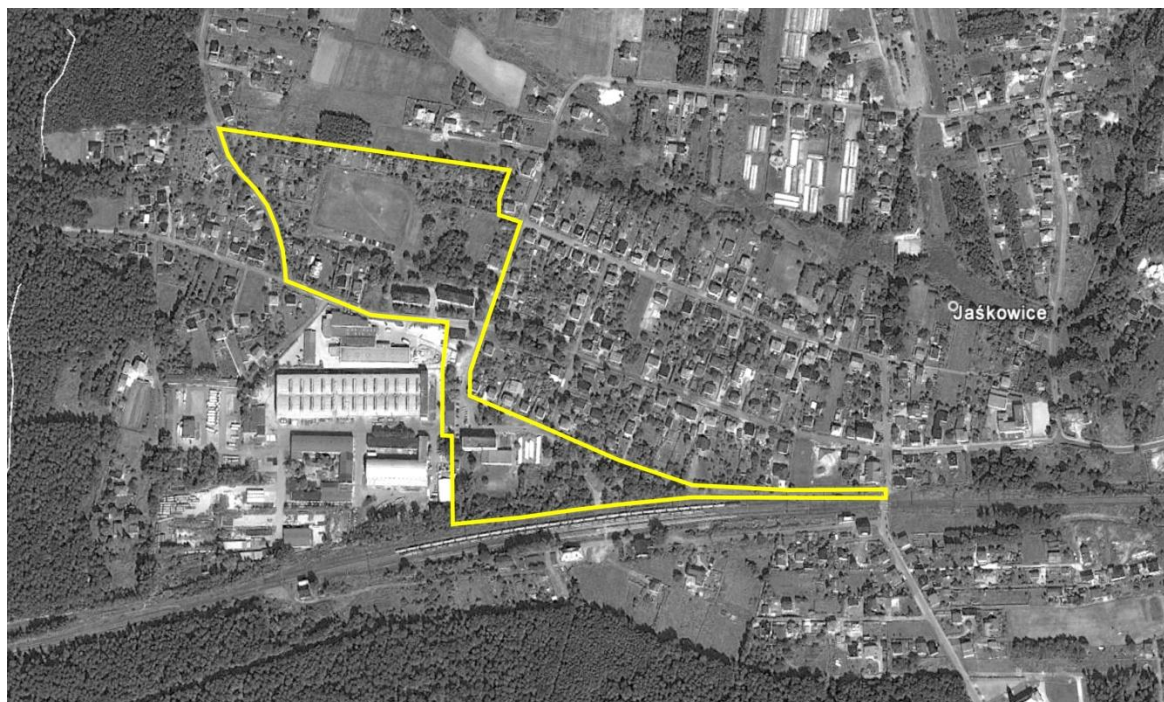
Obszar II – JAŚKOWICE (J):

Obszar obejmuje tereny zawarte pomiędzy: ul. Fabryczną od ul. Wolności; ul. Budowlanych do skrzyżowania z ul. 22 Lipca; granicą ogródków działkowych od ul. Budowlanych do ul. Armii Ludowej; wzdłuż ul. Armii Ludowej do ul. Fabrycznej; wzdłuż ul. Fabrycznej do ogrodzenia NT Industry; wzdłuż ogrodzenia do torów kolejowych, wzdłuż linii torów do ul. Wolności; fragmentem ul. Wolności.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ryc. 1. Granice obszaru II - Jaškowice.

4.3. Objawy stanu kryzysowego w obszarach przewidzianych do działań rewitalizacyjnych.

Główne problemy przestrzenne i społeczne, wynikające z przyczyn leżących po stronie zagospodarowania przestrzennego miasta / układu przestrzennego miasta Orzesza, manifestują się najwyraźniej w granicach obszarów wskazanych do rewitalizacji.

Objawy stanu kryzysowego – Obszar C-1.

– niedostateczna jakość przestrzeni publicznej;

– pustostany podatne na gromadzenie się osób z tzw. marginesu społecznego;

Fot.1. Obszar C-1 - realizowane targowisko miejskie w sąsiedztwie siedziby Państwowej Straży Pożarnej.

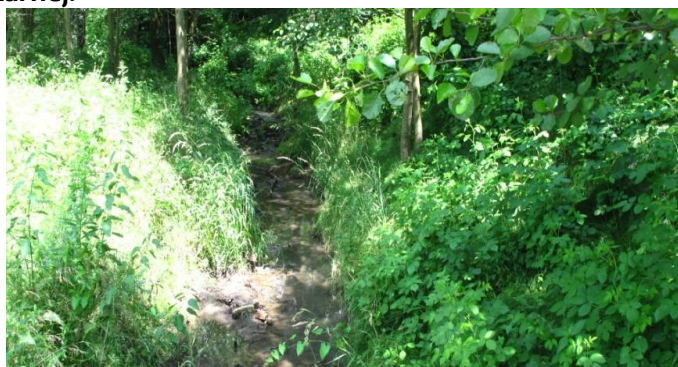
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

nieuporządkowane otoczenie i zieleni - wpływające na negatywny odbiór miejsca;

ograniczony dostęp do terenu umożliwiający gromadzenie się osób z tzw. marginesu społecznego;

Fot.1. Obszar C-1 - realizowane targowisko miejskie w sąsiedztwie siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej.

ukryta w nieuporządkowanej zieleni rzeczka i brak dostępu do niej - powodują zmniejszenie możliwości jej właściwego wykorzystania;

Fot.1. Obszar C-1 - widok z mostku na Bierawkę.

– nieuporządkowana zieleni w centrum miasta;
– ograniczony dostęp do terenu;

Fot.1. Obszar C-1 - widok z mostku nad Bierawką w kierunku tzw. centrum.

– nieurządzony, tzw. dziki parking, zawłaszczający przestrzeń dla samochodów;
– pustostan obiektu budowlanego przylegającego do Miejskiego Ośrodka Kultury;

Fot.1. Obszar C-1 - przy Miejskim Ośrodku Kultury.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Fot.1. Obszar C-1 - przy Miejskim Ośrodku Kultury.

- dezintegracja przestrzenna;
- niska jakość przestrzeni w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych oraz części miasta identyfikowanej jako „centrum”;

Fot.1. Obszar C-1 - teren za kościołem pw. Nawiedzenia NMP.

- przestrzeń niebezpieczna;
- niewykorzystanie potencjału terenów zieleni zlokalizowanych w sąsiedztwie terenów mieszkalnych;

Fot.1. Obszar C-1 - teren za kościołem pw. Nawiedzenia NMP.

- miejsce libacji alkoholowych;
- niska jakość przestrzeni publicznej;

Fot.1. Obszar C-1 - teren za kościołem pw. Nawiedzenia NMP.

- niewłaściwe zagospodarowanie ciągu pieszego - pomiędzy krzakami, bez utwardzonego chodnika i oświetlenia, sprzyjające potwierdzonym napadom rabunkowym i gwałtom - pomiędzy osiedlem mieszkaniowym przy ul. Kwiatowej, a ścisłym centrum miasta Orzesze;

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- brak wydzielonego pasa dla ruchu rowerowego;
- nieuporządkowane otoczenie ciągu pieszego wzdłuż ważnej arterii komunikacyjnej, DW-925;
- ciąg pieszy łączący oddalone od siebie miejsca bez ławek i miejsc do odpoczynku;

Fot.1. Obszar C-1 - ul. Gliwicka - dojście do dworca PKP.

- bariera przestrzenna z nieuporządkowaną zielenią;
- ograniczony dostęp do terenu;
- brak użytkowników terenu;
- duży, niewykorzystany potencjał terenów zieleni sąsiadujących z dworcem PKP, spowodowany brakiem dbałości o zieleni;

Fot.1. Obszar C-1 - rejon dworca PKP.

- nieużytkowane pustostany o wysokiej wartości historycznej i krajobrazowej;

Fot.1. Obszar C-1 - bezpośrednie otoczenie dworca PKP.

- nieuporządkowana zieleni wysoka, brak infrastruktury obsługi pasażerskiego;

Fot.1. Obszar C-1 - przestrzeń przed dworcem PKP.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Objawy stanu kryzysowego – Obszar C-2.:

– zarośnięte trawą asfaltowe boisko sportowe - będące widocznym znakiem niedostosowania funkcji do bieżących potrzeb użytkowników;

Fot.1. Obszar C-2 - teren parku na Górcie Św. Wawrzyńca.

– zniszczona lub przestarzała infrastruktura techniczna;
– brak parkingu;

Fot.1. Obszar C-2 - teren parku na Górcie Św. Wawrzyńca.

– przestrzeń zawładnięta przez wąską grupę społeczną;

Fot.1. Obszar C-2 - teren parku na Górcie Św. Wawrzyńca.

Objawy stanu kryzysowego – Obszar J:

– nieużytkowane pustostany;

Fot.1. Obszar J - Jaśkowice - budynki przy przejeździe kolejowym.

– bariera przestrzenna torów kolejowych dzieląca części miasta;
– utrudnienia w ruchu pieszym i rowerowym ze względu na brak bezpiecznego przejścia dla pieszych i rowerzystów;

Fot.1. Obszar J - Jaśkowice - okolice dworca kolejowego Orzesze-Jaśkowice.

– przestarzała infrastruktura techniczna;
– brak użytkowników i opieki;

Fot.1. Obszar J - Jaśkowice - plac sportowy i boisko sportowe przy zabudowie wielorodzinnej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Fot.1. Obszar J - Jaškowice - plac sportowy i boisko sportowe przy zabudowie wielorodzinnej.

- chaotycznie ustawione garaże typu „blaszaki” wpływają na nieatrakcyjne otoczenie i bałagan przestrzenny;
- utrata znaczenia miejsca;

Fot.1. Obszar J - Jaškowice - przestrzeń przed budynkiem biurowym ZREMB.

- zły stan architektury wpływający na negatywny odbiór miejsca oraz niskie zainteresowanie potencjalnych najemców;
- puste, niewykorzystywane powierzchnie użytkowe w istniejącym budynku biurowym;
- niewystarczające parametry techniczne istniejących dróg powodujące wzajemne blokowanie ruchu.

Fot.1. Obszar J - Jaškowice - przestrzeń przed budynkiem biurowym ZREMB - parkowanie aut.

- nieatrakcyjne otoczenie i bałagan przestrzenny;
- chaos komunikacyjny w strefie wejściowej do budynku;
- brak dostatecznej ilości miejsc parkingowych degradujący w konsekwencji istniejącą zieleń urządzoną;

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- zły stan techniczny obiektów;
- nieukończone prace remontowe;

Fot.1. Obszar J - Jaśkowice - budynek biurowy - sala widowiskowa MOK.

- dezintegracja przestrzeni;

Fot.1. Obszar J - Jaśkowice - otoczenie budynku biurowego - parking.

- zły stan techniczny elementów małej architektury;

Fot.1. Obszar J – Jaśkowice.

5. Wizja wprowadzenia obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej – planowany efekt rewitalizacji.

Cel nadrzędny, Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022, zawarty jest w poniższym zapisie który został wypracowany przez Władze Miasta, przedstawicieli Urzędu Miasta Orzesze, Radnych miejskich, przedstawicieli kluczowych dla rozwoju miasta instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz środowisk gospodarczych, podczas warsztatów strategicznych towarzyszących wypracowaniu programu rewitalizacji.

Ów cel ma następujące brzmienie:

Celem programu rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Orzesze jest stworzenie dostępnej i przyjaznej do pracy i zamieszkania przestrzeni miejskiej, z wyraźną strefą centralną spajającą miasto i sprzyjającą integracji mieszkańców. Poddane kompleksowej odnowie rewitalizacyjnej obszary miasta będą dysponować bogatym zapleczem sportowo-rekreacyjnym i kulturalnym, co stworzy mieszkańcom warunki do aktywności społecznej, podniesie ich jakość życia, przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości oraz ociepli wizerunek miasta w oczach przyjezdnych.

6. Zestawienie projektów rewitalizacyjnych.

Niniejszy podrozdział zawiera zestawienie głównych projektów rewitalizacyjnych (dotyczących obszarów zdegradowanych - obszarów które będą podlegać rewitalizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022), z w dwóch obszarów – CENTRUM oraz JAŚKOWICE.

6.1. Projekty główne.

Obszar I – ORZESZE:

Obszar rewitalizowany:	ORZESZE – CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:	Centrum Możliwości - modernizacja części budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Orzeszu. Projekt obejmuje prace modernizacyjne, w tym termomodernizację i adaptację budynku do nowych funkcji.
Opis zadania/projektu	Stan istniejący: Budynek 2-kondygnacyjny, o powierzchni użytkowej ok. 800 m ² i kubaturze ok. 4 800 m ³ zlokalizowany w Orzeszu przy ul. Św. Wawrzyńca 13, na działce Nr 1308/219. Właścicielem budynku jest Gmina Orzesze. Obecnie ok. 70% powierzchni użytkowej budynku jest użytkowane. Na powierzchni 2/3 parteru budynek zajmuje Ochotnicza Straż Pożarna Orzesze (OSP Orzesze), która świadczy swoje zadania statutowe. Pozostała powierzchnia parteru to pomieszczenia po byłej działalności usługowej oraz część komunikacyjna. I piętro budynku – ok. 1/4 powierzchni zajmuje również OSP Orzesze, ponadto zlokalizowana jest tam duża sala konferencyjno - biesiadna zajmująca ok 2/4 powierzchni oraz opuszczone mieszkanie stanowiące 1/4 całej powierzchni I pietra budynku. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu-tereny te oznaczone są jako: Uo8 – usługi, w szczególności: handlu, rzemiosła, obsługi firm, administracji, usługi publiczne, w szczególności lokalizacja komisariatów policji, siedziby straży pożarnej, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej. Koncepcja zadania: Etapy zadania: <ul style="list-style-type: none">• Powołanie zespołu projektowego składającego się z przedstawicieli Gminy Orzesze oraz sektora NGO, celem doprecyzowania koncepcji projektu. Czas: do II kw. 2015 r.• Przystąpienie do modernizacji budynku. Formuła realizacji – przedsięwzięcie Gminy Orzesze

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Czas: do II kw. 2016 r..

Zakres prac modernizacyjnych:

- modernizacja i adaptacja budynku do nowych funkcji – o powierzchni użytkowej ok. 240 m² i kubaturze ok. 1440 m³
- termomodernizacja elewacji – ok. 250 m².

Efekt zadania:

Zwiększenie dostępności do spersonalizowanych usług warunkujących możliwości rozwojowe dla osób i grup marginalizowanych w gminie Orzesze.

Wzmocnienie podstawowych funkcji rodziny w gminie Orzesze poprzez wsparcie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców.

Aktywizacja społeczna mieszkańców Orzesza poprzez realizację programów aktywności lokalnej.

Oddziaływania zadania/projektu

Sfera przestrzenna:

- podniesienie jakości przestrzeni publicznej.

Sfera społeczna:

- Prowadzenie i wyposażenie świetlicy profilaktyczno-wychowawczej dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Świetlica prowadzić będzie wsparcie dzienne dla około 25 dzieci przez co najmniej 4h dziennie; ponadto świetlica zapewniać będzie wsparcie psychologa/pedagoga.
- Poradnictwo specjalistyczne prawne, psychologiczne, pedagogiczne, psychoterapeutyczne dla najuboższych mieszkańców miasta oraz dla rodzin, szczególnie dla osób doświadczających przemocy i mających trudności wychowawcze. Możliwość tworzenia także grup samopomocowych np. dla osób opiekujących się niepełnosprawnymi czy innych grup wsparcia.
- Realizacja działań środowiskowych, w oparciu o założenia metodologii PAL (Program Aktywności Lokalnej) i OSL (Organizacja Społeczności Lokalnej) ukierunkowana na samopomoc i samoorganizację grup marginalizowanych w oparciu o ideę *empowermentu* (wzmocnienie, upodmiotowienie) oraz praca z liderami społecznymi i organizacjami w celu wspomaganie i integracji ze społeczeństwem osób i rodzin, szczególnie ze środowisk marginalizowanych. Działania środowiskowe przyczynią się także do integracji mieszkańców miasta mieszkających na terenie różnych sołectw i osiedli. Liderzy działań środowiskowych objęci zostaną szkoleniami, doradztwem, coachingiem, w celu rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem zlokalizowany jest jeden, 2-kondygnacyjny budynek, o

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

powierzchni użytkowej ok. 800 m².

Obiekt wybudowany przed 1989 r., wyposażony w instalacje: wodociągową, kanalizację, elektryczną teletechniczną i centralnego ogrzewania. Wskaźniki:

- m² oddanej do użytku powierzchni użytkowej;
- poprawa bilansu energetycznego budynku – audyt energetyczny;
- liczba korzystających z oferty świetlicy (lepsza jakość ofert – wzrost liczby klientów/więcej chętnych).

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji
Gmina Orzesze

Szacunkowy termin realizacji
do II kw. 2016 r.

Partnerzy w realizacji:

Szacunkowy koszt realizacji
1 500 000,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar II – ORZESZE:

Obszar rewitalizowany:	ORZESZE – CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:	Centrum Możliwości - modernizacja części budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Orzeszu. Projekt obejmuje prace modernizacyjne, w tym termomodernizację i adaptację budynku do nowych funkcji.
Opis zadania/projektu	<p>Stan istniejący:</p> <p>Budynek 2-kondygnacyjnym, o powierzchni użytkowej ok. 800 m² i kubaturze ok. 4 800 m³ zlokalizowany w Orzeszu przy ul. Św. Wawrzyńca 13, na działce Nr 1308/219. Właścicielem budynku jest Gmina Orzesze.</p> <p>Obecnie ok. 70% powierzchni użytkowej budynku jest użytkowane. Na powierzchni 2/3 parteru budynek zajmuje Ochotnicza Straż Pożarna Orzesze (OSP Orzesze), która świadczy swoje zadania statutowe. Pozostała powierzchnia parteru to pomieszczenia po byłej działalności usługowej oraz część komunikacyjna. I piętro budynku – ok. 1/4 powierzchni zajmuje również OSP Orzesze, ponadto zlokalizowana jest tam duża sala konferencyjno - biesiadna zajmująca ok 2/4 powierzchni oraz opuszczone mieszkanie stanowiące 1/4 całej powierzchni I piętra budynku.</p> <p>W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu-tereny te oznaczone są jako: Uo8 – usługi, w szczególności: handlu, rzemiosła, obsługi firm, administracji, usługi publiczne, w szczególności lokalizacja komisariatów policji, siedziby straży pożarnej, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.</p> <p>Koncepcja zadania:</p> <p>Etapy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none">• Powołanie zespołu projektowego składającego się z przedstawicieli Gminy Orzesze oraz sektora NGO, celem doprecyzowania koncepcji projektu. Czas: do II kw. 2015 r.• Przystąpienie do modernizacji budynku. Formuła realizacji – przedsięwzięcie Gminy Orzesze Czas: do II kw. 2016 r.. <p>Zakres prac modernizacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none">• modernizacja i adaptacja budynku do nowych funkcji – o powierzchni użytkowej ok. 240 m² i kubaturze ok. 1440 m³• termomodernizacja elewacji – ok. 250 m². <p>Efekt zadania:</p> <p>Zwiększenie dostępności do spersonalizowanych usług warunkujących możliwości rozwojowe dla osób i grup marginalizowanych w gminie Orzesze.</p>

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Wzmocnienie podstawowych funkcji rodziny w gminie Orzesze poprzez wsparcie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców.
Aktywizacja społeczna mieszkańców Orzesza poprzez realizację programów aktywności lokalnej.

Oddziaływania zadania/projektu

Sfera przestrzenna:

- podniesienie jakości przestrzeni publicznej.

Sfera społeczna:

- Prowadzenie i wyposażenie świetlicy profilaktyczno-wychowawczej dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Świetlica prowadzić będzie wsparcie dzienne dla około 25 dzieci przez co najmniej 4h dziennie; ponadto świetlica zapewni będzie wsparcie psychologa/pedagoga.
- Poradnictwo specjalistyczne prawne, psychologiczne, pedagogiczne, psychoterapeutyczne dla najuboższych mieszkańców miasta oraz dla rodzin, szczególnie dla osób doświadczających przemocy i mających trudności wychowawcze. Możliwość tworzenia także grup samopomocowych np. dla osób opiekujących się niepełnosprawnymi czy innych grup wsparcia.
- Realizacja działań środowiskowych, w oparciu o założenia metodologii PAL (Program Aktywności Lokalnej) i OSL (Organizacja Społeczności Lokalnej) ukierunkowana na samopomoc i samoorganizację grup marginalizowanych w oparciu o ideę *empowermentu* (wzmocnienie, upodmiotowienie) oraz praca z liderami społecznymi i organizacjami w celu wspomaganie i integracji ze społeczeństwem osób i rodzin, szczególnie ze środowisk marginalizowanych. Działania środowiskowe przyczynią się także do integracji mieszkańców miasta mieszkających na terenie różnych sołectw i osiedli. Liderzy działań środowiskowych objęci zostaną szkoleniami, doradztwem, coachingiem, w celu rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem zlokalizowany jest jeden, 2-kondygnacyjny budynek, o powierzchni użytkowej ok. 800 m².

Obiekt wybudowany przed 1989 r., wyposażony w instalacje: wodociągową, kanalizację, elektryczną teletechniczną i centralnego ogrzewania. Wskaźniki:

- m² oddanej do użytku powierzchni użytkowej;
- poprawa bilansu energetycznego budynku – audyt energetyczny;
- liczba korzystających z oferty świetlicy (lepsza jakość ofert – wzrost liczby klientów/więcej chętnych).

Lokalizacja zadania/projektu:

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Odpowiedzialność do realizacji Gmina Orzesze	Szacunkowy termin realizacji do II kw. 2016 r.
Partnerzy w realizacji:	Szacunkowy koszt realizacji 1 500 000,00 zł netto

Obszar II – CENTRUM:

Obszar rewitalizowany:

ORZESZE - CENTRUM

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Tytuł zadania/projektu:

Plac kultury - rewitalizacja placu miejskiego sąsiadującego z budynkiem Miejskiego Ośrodka Kultury w Orzeszu.
Stworzenie nowego rynku w Orzeszu – reprezentacyjnej, funkcjonalnej przestrzeni publicznej.

Opis zadania/projektu

Stan istniejący:

Obszar za budynkiem Miejskiego Ośrodka Kultury w Orzeszu obecnie pełni funkcję nieurządzonego parkingu dla samochodów osobowych oraz przestrzeni nieorganizowanego ruchu pieszego. Zlokalizowany jest na działkach: 814/108, 815/108 i 878/103.

Istotnym problemem przestrzennym i społecznym jest brak w mieście Orzesze przestrzeni publicznej, o charakterze centrotwórczym. Centrum miasta obecnie identyfikowane jest w obszarze pomiędzy istniejącymi dwoma rondami na drodze wojewódzkiej DW-925. Istnieje wielka potrzeba wydzielenia i zagospodarowania centralnej przestrzeni publicznej w Orzeszu. Omawiana przestrzeń, zlokalizowana w obszarze oddziaływania dwóch rond na DW-925, bezpośrednio w sąsiedztwie kościoła pw. Nawiedzenia NMP i przy Miejskim Ośrodku Kultury, spełnia podstawowe wymagania, włącznie w odseparowaniu od ruchu kołowego.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego śródmieścia miasta Orzesze teren ten oznaczony jest jako: 1 M,U - tereny adaptowanej zabudowy mieszkaniowej i usług.

W części przestrzeń (parkingi) zlokalizowana jest na działce 878/103, będącej własnością Mikołowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i właścicieli lokali wyodrębnionych

Koncepcja zadania:

Etapy zadania:

- Ogłoszenie konkursu studenckiego w celu wyboru najlepszej koncepcji zagospodarowania placu miejskiego. Czas: do II kw. 2015 r.;
- Opracowania projektu zagospodarowania terenu, na podstawie zwycięskiej pracy konkursu studenckiego. Czas: do IV kw. 2015 r.
- Wykup lub zamiana części działki 878/103;
- Przeprowadzenie prac budowlanych. Czas: do III kw. 2016 r.

Zakres prac rewitalizacyjnych:

Rewitalizacja przestrzeni za budynkiem Miejskiego Ośrodka Kultury ma na celu kreację wyraźnie brakującej w mieście centralnej, miejskiej przestrzeni publicznej, dostępnej wyłącznie dla pieszych i rowerzystów - identyfikowalnej przez mieszkańców jako miejska agora. Miało by one pełnić następujące funkcje:

- miejsce centralne - dostępne dla wszystkich;
- reprezentacyjnej przestrzeni miejskiej;
- otwartej przestrzeni przystosowanej do prezentacji wystaw czasowych, organizacji występów, działania kina letniego związanego z działalnością Miejskiego Ośrodka Kultury, z zapleczem w MOK.

Zagospodarowania tej przestrzeni na funkcje agory miejskiej jest zgodne z zapisami zawartymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jak i z potrzebami mieszkańców miasta Orzesza.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Elementy zagospodarowanie placu:

- utwardzony plac w nawierzchni z kamienia naturalnego - pow.: 1050 m²;
- zieleń ozdobna - pow. 400 m²;
- elementy małej architektury: szerokie schody terenowe w formie małej widowni również do celów kina letniego: 4 stopnie o szer.: 20.0 m, ławki - 12 szt., oświetlenie - 6 szt.,
- akcent przestrzenny - wykonany na podstawie konkursu na obiekt identyfikujący miasto. Warunkiem konkursu jest spełnienie kryterium „zamknięcia” się w planowanym budżecie.

Efekt zadania:

W Orzeszu jest reprezentacyjny plac kultury kojarzony przez mieszkańców jako serce miasta. Odbywają się na min wszystkie ważne imprezy kulturalne. Ze względu na swoją lokalizację i brak ruchu kołowego chętnie jest odwiedzany przez mieszkańców w celu spędzenia wolnego czasu.

Oddziaływania zadania/projektu

- **Sfera przestrzenna:**
 - wykreowanie „rynku” miasta / agory;
 - poprawa ładu przestrzennego centrum Orzesza;
 - budowa przestrzeni skupiającej wokół siebie ważne miejsca w mieście: kościół pw. Nawiedzenia NMP, MOK, ogród miejski (zadanie z programu rewitalizacji), tereny zabudowy wielorodzinnej, centrum usługowe, centralne skrzyżowanie komunikacji kołowej.
- **Sfera gospodarcza:**
 - wykreowanie przestrzeni możliwej na prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze gastronomiczno – usługowym
- **Sfera społeczna:**
 - stworzenie zaaranżowanej miejsca spotkań dla mieszkańców miasta, przestrzeni do kreacji wydarzeń kulturalnych (kino letnie, wystawy czasowe – plenerowe, imprezy okolicznościowe miejskie).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

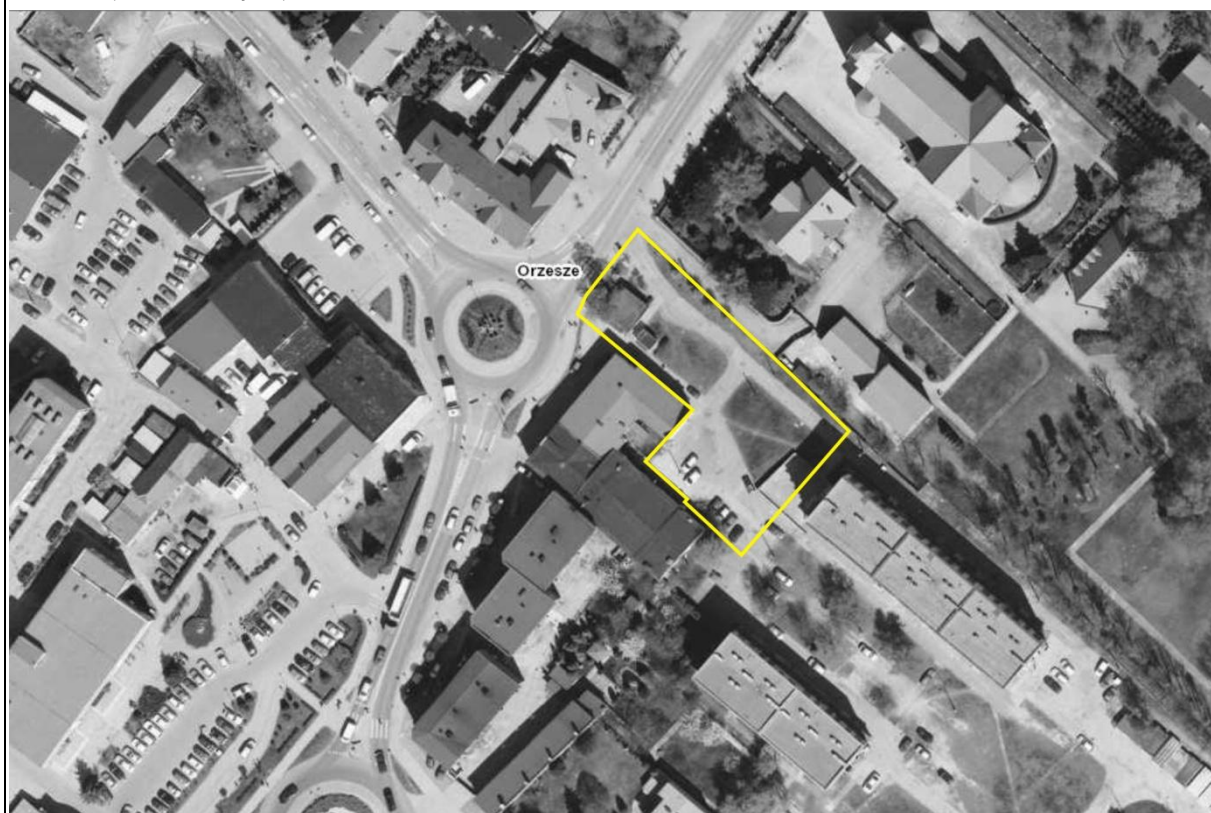
Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

- m² oddanej do użytku powierzchni przestrzeni publicznej;
- liczba imprez kulturalnych realizowanych na placu;
- liczba korzystających z oferty kulturalnej (lepszą jakością - więcej chętnych);
- zwiększone obroty w lokalach gastronomicznych sąsiadujących z MOK.

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji
Gmina Orzesze

Szacunkowy termin realizacji
III kwartał 2016 r.

Partnerzy w realizacji
Mikołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa i właściciele wyodrębnionych lokali mieszkaniowych

Szacunkowy koszt realizacji
1 071 400,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar rewitalizowany:	ORZESZE - CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:	„Bulwary Bierawki” - bezpieczny trakt komunikacyjny. Rewitalizacja terenu wzdłuż rzeki Bierawki na odcinku: mostek nad rzeką Bierawką (ul. Górna) - Targowisko w Orzeszu przy ul. Gliwickiej, ok. 0.6 km.
Opis zadania/projektu	<p>Stan istniejący: W centralnej części miasta Orzesze, zlokalizowany jest, wzdłuż płynącej przez Orzesze rzeki Bierawki, teren zieleni nieurządzonej. Wzdłuż tej rzeki istnieje naturalne połączenie ważnych punktów miasta: terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przy ulicach: Bukowina, Górna, M. Kopernika i Środkowa, dworca PKP i centrum z tzw. targowiskiem miejskim, omijające główne drogi o dużym natężeniu ruchu kołowego. Korzystając z takiego połączenia, mieszkańcy miasta wydeptali ścieżkę, biegnącą wzdłuż Bierawki i przebiegającą przez tereny zieleni zlokalizowane przy rzece. Teren jest obecnie zarośnięty wysoką trawą, krzewami i nie jest ani zagospodarowany, ani przystosowany do komunikacji pieszej, jak i nie jest utrzymany w należytym porządku.</p> <p>Teren obejmuje działki: 1185/244, 1164/244, 247, 296/248, 276, 297/248, 1317/244, 249, 1383/244, 1216/244, 344/235, o łącznej powierzchni ok.: 3.25 ha.</p> <p>W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu w rejonie ograniczonym ul. Gliwicką, granicą Gminy Ornontowice, północną linią lasu, ul. Św. Wawrzyńca, wschodnią linią lasu, ul. Wiosny Ludów oraz ul. Matejki, tereny te oznaczone są jako:</p> <p>WS/Z 02 - wody śródlądowe z zielenią towarzyszącą. Przeznaczenie terenu to: wody śródlądowe z zielenią towarzyszącą oraz sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.</p> <p>Koncepcja zadania: Etapy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none">• Opracowanie koncepcji i projektu zagospodarowania terenu – wzdłuż rzeki Bierawki. Czas: do I kw. 2019 r.• Przeprowadzenie prac budowlanych. Czas: do IV kw. 2020 r. <p>Zakres prac modernizacyjnych: Rewitalizacja niezagospodarowanych terenów zieleni zlokalizowanych nad rzeką Bierawką ma posłużyć do stworzeniu naturalnych i bezpiecznych ciągów komunikacji pieszej i rowerowej łączącego istotne miejsca centrum miasta Orzesze wśród istniejących terenów zieleni. Są to: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przy ulicach: Bukowina, Górna, M. Kopernika i Środkowa, Szkoły Podstawowej Nr 2 przy ul. Bukowina 19, targowisko miejskie, okolice dyskontu Biedronka/ul. Jasna, dworzec PKP. Połączenia te mają być wykonane jako ścieżki gruntowe utwardzone, natomiast wykorzystując walory istniejących terenów zieleni, mają one być powiązane główną ścieżką biegnącą wzdłuż Bierawki, nazwanej Bulwarami Bierawki przy których wykonany zostanie pomost wypoczynkowy. Przebieg bulwarów: od mostku na przedłużeniu ulicy Górnej przy wiadukcie kolejowym nad ul. Gliwicką, w kierunku</p>

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

południowym do targowiska miejskiego. Uzupełnieniem działań będzie realizacja punktu centralnego na skrzyżowaniu kierunków przy istniejącym stawie w formie przestrzeni spacerowo - rekreacyjnego.

Elementy zagospodarowanie ciągu rowerowego:

- prześwietlenie i pielęgnacja istniejącej zieleni niskiej i wysokiej - pow. 2.9 ha;
- wytyczenie i zagospodarowanie głównego ciągu pieszo-rowerowego - tzw. bulwarów Bierawki na odcinku od mostku na przedłużeniu ulicy Górnej przy wiadukcie kolejowym nad ul. Gliwicką, w kierunku południowym do targowiska miejskiego - dł. 0.6 km., szer 3.0 m;
- realizacja przestrzeni wypoczynkowej nad stawem w postaci tarasu drewnianego, zlokalizowane pomiędzy bulwarem a brzegiem stawu - pow. 100 m²., wyposażonego w drewniane ławki - 8 szt., elementy małej architektury takie jak: kosze na śmieci - 4 szt. i oświetlenie - 6 szt.;
- wytyczenie i poprowadzenie ciągów pieszo-rowerowych tzw. łącznikowych na ważnych kierunkach - razem: 1.0 km; wyposażonych w elementy małej architektury takie jak: kosze na śmieci - 8 szt. i oświetlenie - 15 szt.;
- budowa mostków pieszo - rowerowych przez rzekę Bierawkę - 1 szt., o szer. 3.0 m i rozpiętości 10.0 m.

Opcjonalnie: zakup działki lub dzierżawa nr:1046/244, o pow. ok. 375 m² przez Gminę Orzesze celem przeprowadzania połączenia ciągu komunikacyjnego pieszo-rowerowego do placu przy supermarkecie Biedronka. Bez zakupu działki - komunikacja poprowadzona przez ul. Jasną.

Efekt zadania:

W centrum Orzesza, wśród istniejących terenów zieleni znajduje się bezpieczny ciąg komunikacji pieszej i rowerowej łączący istotne miejsca centrum miasta Orzesze. Towarzyszy mu niewielka przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa zlokalizowana przy istniejącym stawie.

Oddziaływania zadania/projektu

Sfera przestrzenna:

- poprawa ładu przestrzennego Orzesza;
- podniesienie jakości przestrzeni publicznych;
- odseparowanie od ruchu kołowego od ruchu pieszego łączącego główne obiekty/punkty miasta;
- zagospodarowanie fragmentu miasta obecnie będącego nieużytkiem, terenem niebezpiecznym.

Sfera społeczna:

- utworzenie funkcjonalnego, bezpiecznego ciągu pieszo-rowerowego w centrum Orzesza;
- utworzenie przestrzeni spacerowo-rekreacyjnej dla mieszkańców miasta.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

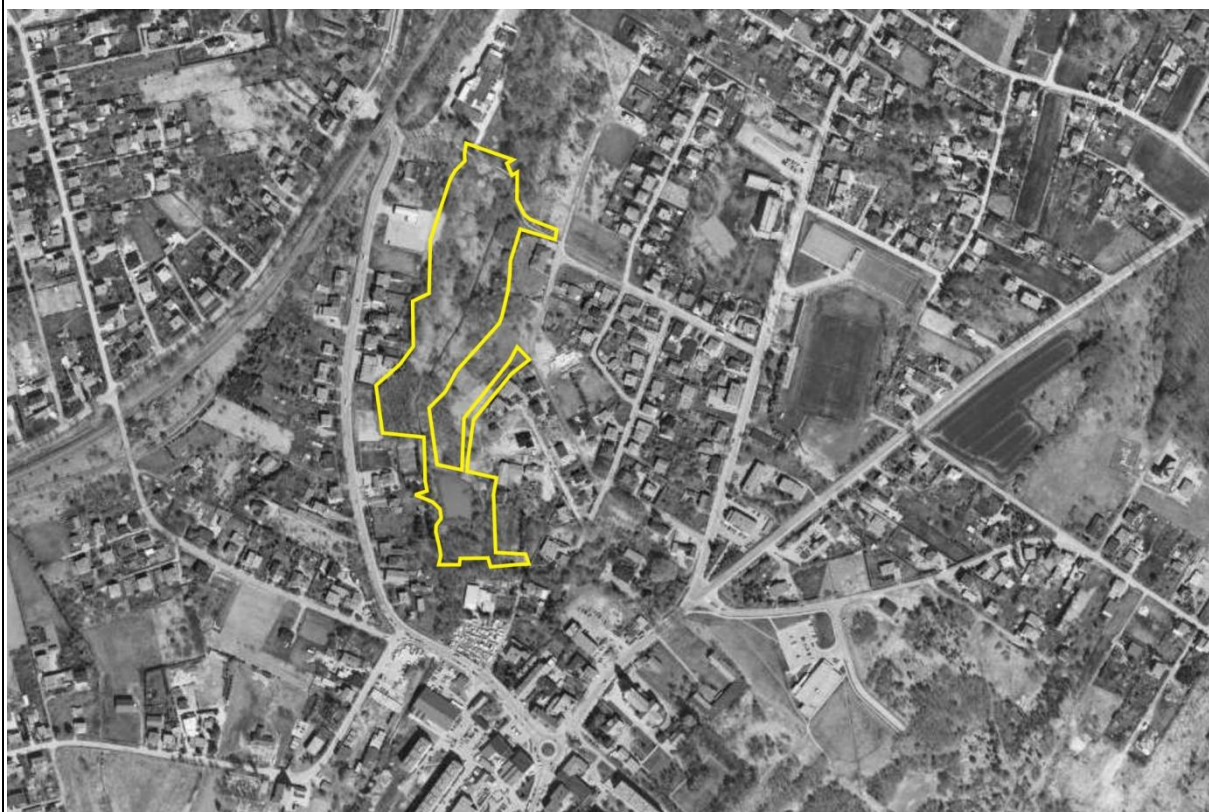

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- m² urządzonej zieleni;
- powierzchnia urządzonych ciągów pieszych i placów rekreacyjnych;
- liczba oddanych do użytku przejść - mostków przez rzeczkę Bierawkę;
- liczba użytkowników/natężenie ruchu pieszego na bulwarach;
- liczba korzystających z oferty przestrzeni wypoczynkowej;

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji
Gmina Orzesze

Szacunkowy termin realizacji
IV kwartał 2020 r.

Partnerzy w realizacji
RZGW Gliwice (właściciel rzeki).

Szacunkowy koszt
2 864 400,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar rewitalizowany:	ORZESZE – CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:	<p>Ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Gliwickiej w Orzeszu - bezpieczne połączenie komunikacyjne dla mieszkańców łączące centrum miasta z Dworcem PKP. Dodatkowo: przedłużenie i kontynuacja ciągu pieszo-rowerowego Bulwarów Bierawki.</p>
Opis zadania/projektu	<p>Stan istniejący: Wzdłuż ul. Gliwickiej, DW-925 (droga o dużym natężeniu ruchu kołowego), łączącej autostradę A4 z centrum Orzesza, zlokalizowany jest chodnik dla ruchu pieszego. Chodnik oddzielony jest od pasa drogowego pasem zieleni z rowem melioracyjnym i szpalerem drzew. Po drugiej stronie chodnika jest istniejący dodatkowy pas zieleni nieurządzonej. Ulica Gliwicka nie posiada wydzielonego pasa dla ruchu rowerowego, a ze względu na duże natężenie ruchu na ul. Gliwickiej, transport samochodów dostawczych i ciężarowych, ruch rowerowy, ze względów bezpieczeństwa, odbywa się po istniejącym, wąskim chodniku dla pieszych. Ulica Gliwicka, ze względu na swoje położenie w strukturze przestrzennej miasta, ze względu na dojazd do autostrady A4, zlokalizowany przy niej dworzec PKP, jest istotnym ciągiem komunikacyjnym dla mieszkańców, poruszających się na kierunku: z i do centrum. Teren obejmuje działki: 173, 674/157, 675/157, 302/157, 676/157, 677/157. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu w rejonie ograniczonym ul. Gliwicką, granicą Gminy Ornontowice, północną linią lasu, ul. Św. Wawrzyńca, wschodnią linią lasu, ul. Wiosny Ludów oraz ul. Matejki, tereny te oznaczone są jako: KDD 05a - droga dojazdowa, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i zieleni izolacyjna. Dla tych terenów ustala się m.in.: możliwość lokalizacji ścieżki rowerowej. KDG 01, 02 - droga główna, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i zieleni izolacyjna. Dla tych terenów ustala się m.in: dopuszczenie zmniejszenia szerokości ze względu na istniejące zagospodarowanie, na terenie zabudowy lokalizacja chodników oraz możliwość lokalizacji ścieżki rowerowej. U/P 03 - usługi, działalność produkcyjna, składowanie i magazynowanie, komunikacja i urządzenia transportu samochodowego, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej. Koncepcja zadania:</p> <p>Etapy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none">• Opracowanie koncepcji / projektu zagospodarowania ciągu pieszo – rowerowego wzdłuż ul. Gliwickiej w Orzeszu, wraz z elementami małej architektury (kontynuacja Bulwarów Bierawki). Czas: do I kw. 2019 r.• Przeprowadzenie prac wykonawczych. Czas: do IV kw. 2020 r. <p>Zakres prac rewitalizacyjnych: Rewitalizacja ciągu komunikacji pieszej wzdłuż ulicy Gliwickiej w Orzeszu ma na celu jego uzupełnienie o bezpieczną ścieżkę rowerową i stworzenia ważnego dla mieszkańców, bezpiecznego ciągu pieszo – rowerowego pozwalającego przemieszczać się na kierunku: centrum miasta - dworzec PKP. Jednocześnie rewitalizacja tego odcinka wydzielonego ciągu pieszo-jezdnego,</p>

będzie stanowił przedłużenie ciągu pieszo-rowerowego Bulwarów Bierawki i połączy w jeden, ciągły system ruchu pieszo-rowerowy przez centrum Orzesza. Rewitalizacja przyczyni się także do podniesienia walorów estetycznych miasta.

Elementy zagospodarowanie ciągu rowerowego:

- wydzielenie ciągu rowerowego dwukierunkowego z istniejącego pasa zieleni na odcinku od dworca PKP do mostku na rzece Bierawce - dł. 780 m;
- budowa „przystanków” przy ciągu pieszo-rowerowym - 3 szt.x 15 m² - z wykorzystaniem istniejących walorów bezpośredniego otoczenia ciągu, tj. starodrzewu w postaci dębów szypułkowych, jesionów wyniosłych i kasztanowców białych, wyposażonym w ławki - po 2 szt., kosze na śmieci, stojaki na rowery, tablice informacyjne z planem miasta i systemem ścieżek rowerowych;
- oświetlenie ciągu - lampy miejskie identycznego z systemem oświetleniem Bulwarów Bierawki - 8 szt.,
- pielęgnacja istniejącej zieleni aranżacja zieleni przy projektowanych przystankach;
- wprowadzenie oznaczeń poziomych i pionowych - 2x10 szt.;
- Uwaga: przy wiadukcie kolejowym redukcja ciągu pieszo-rowerowego do ciągu pieszego z możliwością poruszania się rowerów.

Efekt zadania:

W centrum Orzesza, wzdłuż jednej z istotnych arterii komunikacyjnych - ul. Gliwickiej (DW-925), znajduje się bezpieczny ciąg pieszo-rowerowy, łączący ważne dla mieszkańców miejsca w mieście: centrum i dworzec PKP. Będąc elementem systemu ścieżek w mieście stanowi o wizerunku miasta jako dbającego o bezpieczeństwo, walory estetyczne i rozwój zrównoważony swoich mieszkańców.

Oddziaływania zadania/projektu

- **Sfera przestrzenna:**
- poprawa systemu komunikacji pieszo-rowerowej zgodną z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- uporządkowanie i poprawa ładu przestrzennego centrum miasta Orzesze;
- wytworzenie, ze względu na lokalizację, reprezentacyjnej przestrzeni publicznej.
- **Sfera społeczna**
- stworzenie funkcjonalnego, bezpiecznego ciągu pieszo-rowerowego w centrum miasta Orzesze, odseparowanego od ruchu kołowego, łączącego główne obiekty/punkty miasta;
- stworzenie przestrzeni spotkań i spacerowej dla mieszkańców miasta.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

- m² oddanej do użytku powierzchni ścieżki rowerowej;
- łączna długość systemu ścieżek;
- zmniejszona liczba wypadków drogowych na DW-925 z udziałem rowerzystów;
 - natężenie ruchu rowerowego na tym kierunku.

Opracowanie:

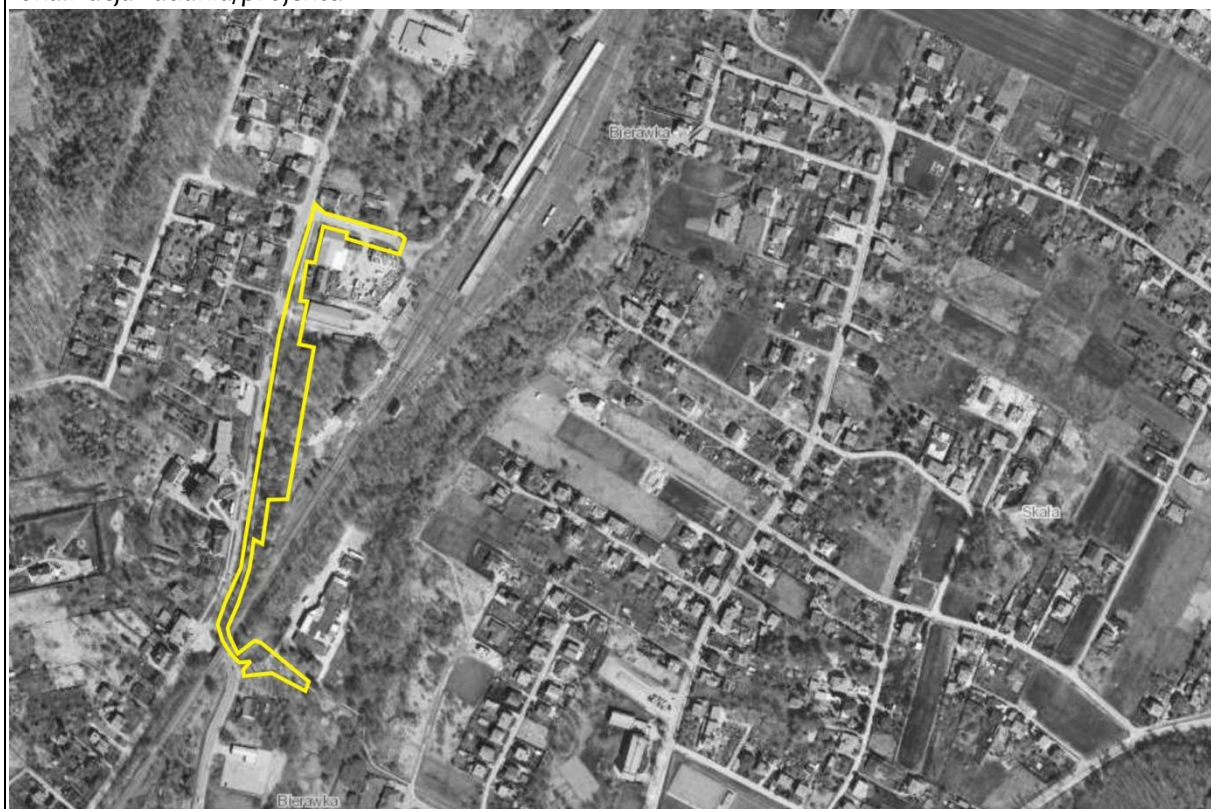
Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji Gmina Orzesze	Szacunkowy termin realizacji IV kwartał 2020 r.
Partnerzy w realizacji -FVZ Orzesze	Szacunkowy koszt realizacji 1 029 300,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar rewitalizowany:	ORZESZE - CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:	Park & Ride przy stacji kolejowej PKP w Orzeszu
Opis zadania/projektu	<p>Stan istniejący:</p> <p>W bezpośrednim sąsiedztwie budynku dworca PKP w Orzeszu codziennie, a szczególnie w tzw. dniach pracujących od poniedziałku do piątku, parkuje kilkanaście samochodów osobowych mieszkańców miasta, którzy dojeżdżają do pracy korzystając z komunikacji kolejowej. Główne kierunki dojazdów to: Katowice ale również: Orzesze - Rybnik. Miejsce parkingowe jest w części utwardzone, w części to zdegradowany teren zielony. Miejsce to nie jest bieżąco przystosowane do pełnienia funkcji parkingowych. Budynek dworca jest zamknięty, w stanie technicznym dobrym, kasy biletowe - zlikwidowane.</p> <p>W granicach zadania stoi historyczna kolejowa wieża ciśnień z lat 20-tych XX wieku, przy której rośnie zabytek przyrody - kasztanowiec biały.</p> <p>Teren obejmuje działki: 166, 131, 586/132, 552/132, 585/132, 615/149, 133, 638/148, 632/153, 629/153, 633/151, 636/151, 627/147, 626/147, 631/153, 635/151, 628/147 - fragment.</p> <p>W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu w rejonie ograniczonym ul. Gliwicką, granicą Gminy Ornontowice, północną linią lasu, ul. Św. Wawrzyńca, wschodnią linią lasu, ul. Wiosny Ludów oraz ul. Matejki, tereny te oznaczone są jako:</p> <p>KDD 05a - droga dojazdowa, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i zieleni izolacyjna. Dla tych terenów ustala się m.in.: możliwość lokalizacji ścieżki rowerowej.</p> <p>KS 01, 02 - przeznaczenie terenu: parkingi oraz sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.</p> <p>U 02 i 04 - przeznaczenie terenu: usługi, w szczególności: handlu, rzemiosła, obsługi firm, administracji, usługi publiczne, w szczególności lokalizacja komisariatów policji, siedziby straży pożarnej oraz sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.</p> <p>KK 03 - przeznaczenie terenu: tereny infrastruktury kolejowej, obszar kolejowy oraz sieci i urządzenia infrastruktury technicznej. Dla tych terenów ustala się m. im.: zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi.</p> <p>Koncepcja zadania:</p> <p>Etapy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none">• Opracowanie koncepcji / projektu zagospodarowania przestrzeni park & ride przy dworcu PKP w Orzeszu. Czas: I kw.2017 r.• Przeprowadzenie prac budowlanych. Czas: do IV kw.2018 r. <p>Zakres prac modernizacyjnych:</p> <p>Rewitalizacja terenu przylegającego do budynku Dworca PKP w Orzeszu, stanowiącego własność Gminy Orzesze, celem stworzenia funkcjonalnej przestrzeni typu park & ride.</p> <p>Ponadto przewiduje się ekspozycję nieczynnej wieży ciśnień jako istotnego elementu</p>

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

w krajobrazie miasta. Uporządkowanie terenu wokół wieży, tj.: pielęgnacja trawników oraz iluminacja obiektu ma na celu kreację mocnego landmarku w funkcjonalnie ważnej dla mieszkańców strefie miasta.

Elementy zagospodarowania terenu:

- utwardzony parking na 20 stanowisk, o wymiarach stanowiska: 3,0 x 6,0 m, o nawierzchni z płyt betonowych ażurowych;
- modernizacja odcinka ul. Dworcowej, dojazdu do parkingu, nawierzchnia asfaltowa - 1800 m²;
- ścieżka pieszo-rowerowa - szer.: 3,0 m, dł.: 170 m, nawierzchnia asfaltowa;
- zadaszony parking na rowery - 1 szt., wym.: 6 x 12 m;
- kamera monitorująca parking samochodowy i rowerowy - 2 szt.;
- ciąg pieszy łączący ul. Gliwicką z dworcem PKP - dł.: 100 m., szer.: 3,0 m, nawierzchnia betonowa + schody terenowe - dł.: 25 m;
- elementy małej architektury: kosze na śmieci - 4 szt., oświetlenie - 7 szt.
- pielęgnacja zaniedbanej zieleni - koszenie trawników i prześwietlenie istniejącego drzewostanu - 2,4 ha;
- dosadzenia krzewów ozdobnych - 20 szt.;
- oświetlenie wieży ciśnień - 4 punkty świetlne.

Efekt zadania:

W Orzeszu, przy stacji kolejowej znajduje się funkcjonalny punkt przesiadkowy park & ride służący mieszkańcom w dojazdach do pracy. Oprócz wygody obsługi oferuje zadbane tereny zieleni wysokiej z pomnikami przyrody i charakterystycznym budynkiem wieży ciśnień, będącym wizytówką miasta.

Oddziaływania zadania/projektu

Sfera przestrzenna:

- poprawa ładu przestrzennego Orzesza;
- podniesienie jakości przestrzeni publicznych;
- budowa ciągłego systemu [szt.] komunikacji rowerowej [km] w mieście;
- stworzenie funkcjonalnej, bezpiecznej przestrzeni miejskiej wokół dworca PKP w Orzeszu
- poprawa wizerunku miejsca.

Sfera gospodarcza:

- wsparcie infrastrukturalne mieszkańców miasta w polepszaniu dostępu do rynku zatrudnienia.

Sfera społeczna:

- poprawa obsługi wyjazdów do pracy mieszkańców.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, przy stacji kolejowej, zlokalizowany jest jeden obiekt - wieża ciśnień.

Powierzchni zabudowy ok. 60 m².

Jest to wodna wieża, wykonana z żelbetonu na planie ośmiokąta foremego,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

z charakterystycznym łamanym dachem, krytym ceramiczną dachówką, wybudowana w latach 20-tych XX wieku. Obiekt nie jest wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

- powierzchnia [m²] nowego parkingu;
- liczba korzystających z punktu przesiadkowego [szt.];
- liczba osób [szt.] korzystających z parkingu na rowery;
- liczba [szt.] nowych elementów małej architektury;

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji Gmina Orzesze	Szacunkowy termin realizacji do IV kw. 2018.
Partnerzy w realizacji	Szacunkowy koszt realizacji 2 060 000,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar II – JAŚKOWICE:

Obszar rewitalizowany: ORZESZE - JAŚKOWICE
Tytuł zadania/projektu: Modernizacja budynku biurowego ZREMB w Jaśkowicach wraz ze strefą wejściową przed budynkiem - prace modernizacyjne, w tym termomodernizacja i adaptacyjne przystosowujące budynek do nowych funkcji.
Opis zadania/projektu Stan istniejący: Budynek biurowy 4-kondygnacyjny, o powierzchni użytkowej ok. 2 400 m ² i kubaturze ok. 8 700 m ³ , zlokalizowany jest w Orzeszu-Jaśkowicach, ul. Fabryczna 1, na działkach nr: 1189/306, 1250/306 i 1181/306. Właścicielem budynku jest Gmina Orzesze. Obecnie, ok. 40 % powierzchni użytkowej budynku jest użytkowana. Na parterze budynku mieści się NZOZ Eskulap Beta (ośrodek zdrowia) który świadczy usługi głównie dla mieszkańców dzielnicy Jaśkowice oraz sala widowiskowa zarządzana przez Miejski Ośrodek Kultury w Orzeszu (imprezy okolicznościowe, spotkania gminne/lokalne, etc.). II piętro budynku - ok. 400 m ² powierzchni biurowej - zajmuje firma NT Industry, firma należąca do duńskiej grupy Novatech, specjalizująca się w produkcji konstrukcji stalowych. Powierzchnia zakładu produkcyjnego NT Industry zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie budynku ZREMB. Dwie kondygnacje budynku (I piętro oraz III piętro) są niezagospodarowane i wymagają generalnego remontu. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu-Jaśkowicach oraz północno-zachodniej części miasta Orzesze, tereny te oznaczone są jako: 2U - tereny zabudowy usługowej, których przeznaczeniem podstawowym jest realizacja funkcji usługowych i handlowych z wyłączeniem opieki szpitalnej. Przeznaczeniem uzupełniającym mogą być: lokale mieszkalne, nie przekraczające 30% powierzchni użytkowej w budynkach usługowych i administracji, urządzenia budowlane zapewniające możliwość użytkowania obiektów przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego, obiekty małej architektury, otwarte place składowe funkcja magazynowa, miejsca postojowe dla samochodów osobowych, sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, stanowiące niezbędne techniczne wyposażenie terenu dla potrzeb dopuszczonego przeznaczenia. Koncepcja zadania: Etapy zadania: <ul style="list-style-type: none">• Powołanie zespołu projektowego składającego się z przedstawicieli Gminy Orzesze oraz NT Industry celem doprecyzowania koncepcji projektu. Czas: do I kw. 2015 r.• Sprzedaż lub dzierżawa części powierzchni budynku (dwie kondygnacje – II i III piętro) będące w użytkowaniu spółki ZREM, firmie NT Industry. Czas: do I kw. 2015 r.;• Przystąpienie do modernizacji budynku. Formuła realizacji – przedsięwzięcie wspólne Gminy Orzesze i IT Industry. Czas: do I kw 2016 r.;

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Zakres prac modernizacyjnych:

- modernizacja i adaptacja budynku do nowych funkcji - o powierzchni użytkowej ok. 2 400 m² i kubaturze ok. 8 700 m³;
- termomodernizacja elewacji - ok. 1 900 m²;
- budowa placu wejściowego przed budynkiem ZREMB - 500 m²;
- budowa pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz realizacja 2 miejsc postojowych dla niepełnosprawnych;
- wyposażenie placu wejściowego w elementy małej architektury - ławki - 4 szt., stojaki na rowery - 2 szt., świetlne tablice informacyjne - 1 szt. zieleń ozdobna - 8 szt.

Efekt zadania:

W dzielnicy Orzesze-Jaśkowice znajduje się w pełni zmodernizowany budynek o charakterze biurowym zwany budynkiem ZREMB wraz z reprezentacyjną strefą wejściową przy budynku, który służy zarówno mieszkańcom Gminy Orzesze - jako przestrzeń wykorzystywana do świadczenia usług opieki zdrowotnej i kultury dla mieszkańców miasta jak i prywatnemu podmiotowi gospodarczemu NT Industry, oferującemu miejsca pracy.

Oddziaływania zadania/projektu

Sfera przestrzenna:

- poprawa ładu przestrzennego Jaśkowic;
- podniesienie jakości przestrzeni publicznych;
- poprawa wizerunku dzielnicy.

Sfera gospodarcza:

- rozwój zakładu produkcyjnego NT Industry, zwiększenie zatrudnienia.

Sfera społeczna:

- stworzenie przestrzeni dla działalności organizacji pozarządowych z terenu miasta Orzesza (pod roboczą nazwą: otwarta przestrzeń) umożliwiającej prowadzenie działalności, organizację usług/oferty dla mieszkańców miasta. Udostępnienie wyremontowanej, bardziej funkcjonalnej sali widowiskowej, pozwalającej na oferowanie mieszkańcom miasta szerszego wachlarza imprez kulturalnych przez Miejski Ośrodek Kultury w Orzeszu oraz inne podmioty.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, zlokalizowany jest jeden, IV-kondygnacyjny budynek biurowy, o powierzchni zabudowy ok. 1 080 m² oraz powierzchni użytkowej ok. 2 400 m².

Obiekt wybudowany przed 1989 r., wyposażony w instalacje: wodociągową, kanalizację, elektryczną teletechniczną i gazową.

- m² oddanej do użytku powierzchni użytkowej;
- poprawa bilansu energetycznego budynku - audyt energetyczny;
- liczba korzystających z oferty kulturalnej (lepsza jakość ofert – wzrost liczby klientów / więcej chętnych).

Opracowanie:

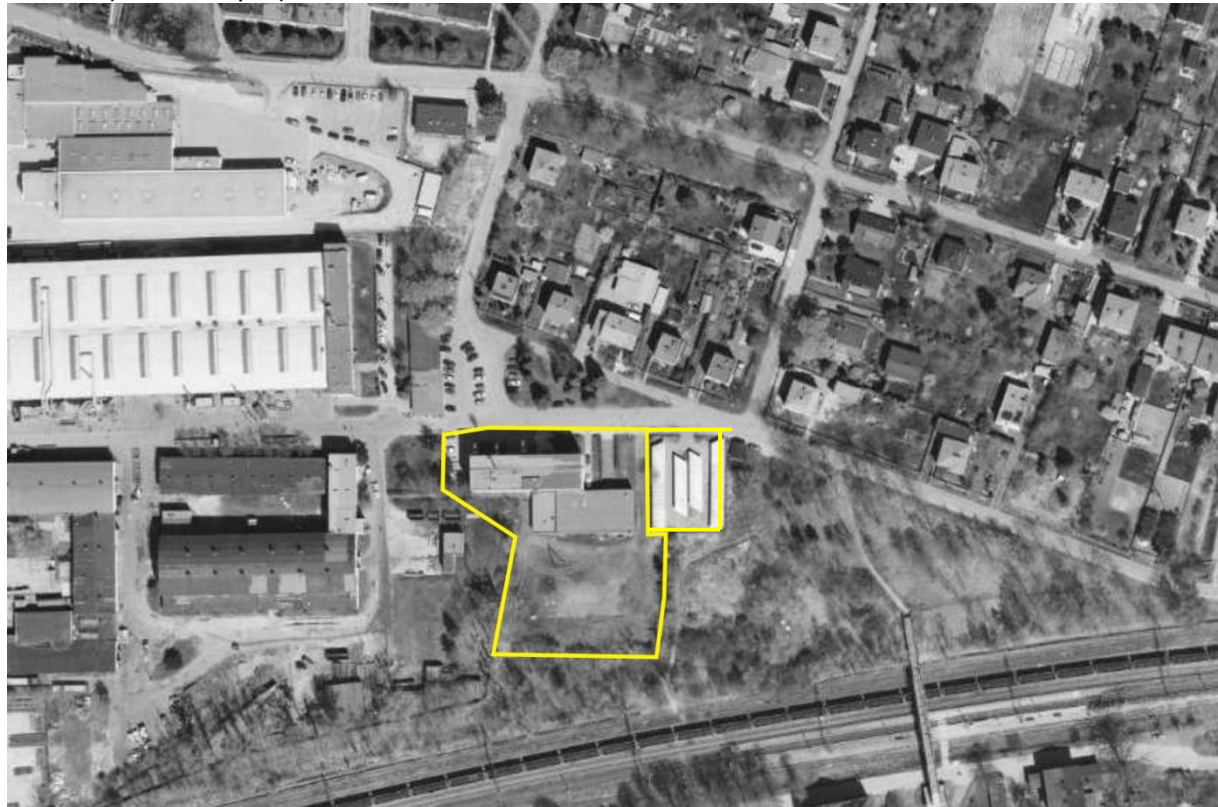
Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji
Gmina Orzesze

Szacunkowy termin realizacji
do I kw. 2016 r.

Partnerzy w realizacji:
NT Industry

Szacunkowy koszt realizacji
3 610 700,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar rewitalizowany:

ORZESZE – JAŚKOWICE

Tytuł zadania/projektu:

Strefa rekreacji rodzinnej w Jaśkowicach - na terenie byłych boisk sportowych w Jaśkowicach.

Opis zadania/projektu

Stan istniejący:

W obrębie dzielnicy Orzesze–Jaśkowice znajduje się teren niezbudowany, o powierzchni 3.51 ha, stanowiący własność Gminy Orzesze, na działkach : 1075/28, 1069/28, 1071/28, 1074/28. Około 44% terenu zajętych jest przez ogródki działkowe, użytkowane przez mieszkańców gminy. Na części terenu - ok. 0.22 ha - zlokalizowane są garaże o lekkiej konstrukcji (tzw. blaszaki) pozostałe to niezagospodarowane nieużytki w ramach których znajduje się zdegradowane pełnowymiarowe boisko piłkarskie trawiaste i teren wyasfaltowany po byłych kortach tenisowych. Jest to jedyny teren gdzie młodzi mieszkańcy dzielnicy mogą swobodnie uprawiać sport (gra w piłkę / miejsce spotkań) – tak też teren ten, po mimo nieprzystosowania, jest użytkowany. Sporadycznie teren ten jest także wykorzystywany przez Szkołę Podstawową nr 4 w Orzeszu–Jaśkowicach do przeprowadzania zajęć wychowania fizycznego (ze względu na ograniczenia lokalowe szkoły).

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu-Jaśkowicach oraz północno-zachodniej części miasta Orzesze, tereny te oznaczone są jako:

1US - tereny usług sportu. Przeznaczeniem podstawowym tych terenów wymienionych jest realizacja funkcji sportu i rekreacji na wolnym powietrzu i w obiektach sportowych. Przeznaczeniem uzupełniającym mogą być: budynki gospodarcze o powierzchni użytkowej nie przekraczającej 200m², budynki biurowe i socjalne o powierzchni użytkowej nie przekraczającej 300m², urządzenia budowlane zapewniające możliwość użytkowania obiektów przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego, usługi gastronomii, o łącznej powierzchni nie przekraczającej 200 m², obiekty małej architektury, miejsca postojowe dla samochodów osobowych, sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, stanowiące niezbędne techniczne wyposażenie terenu dla potrzeb dopuszczonego przeznaczenia.

3MN i 65MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Przeznaczeniem podstawowym tych terenów jest realizacja funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej. Przeznaczeniem uzupełniającym mogą być: budynki gospodarcze i garaże, urządzenia budowlane zapewniające możliwość użytkowania obiektów przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego, obiekty małej architektury oraz miejsca postojowe dla samochodów osobowych.

Koncepcja zadania:

Etapy zadania:

- Opracowanie koncepcji / projektu zagospodarowania rodzinnej strefy rekreacji w Jaśkowicach. Czas: do I kw. 2015 r.
- Prace budowlane. Czas do IV kw. 2015 r.

Zakres prac rewitalizacyjnych:

Prace rewitalizacyjne polegać mają na podzieleniu istniejącego terenu boisk - ok. 1.97 ha i wydzielenie na nich:

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- boiska sportowego, wielofunkcyjnego z nawierzchnią trawiastą - 1 szt. wym. ok.: 60x100 m;
- zagospodarowanie terenów zieleni wokół boiska - utwardzony ciąg pieszy - dł.: 350 m, szer. 1.5 m, ławki - 12 szt.,
- placu zabaw dla dzieci z nawierzchnią bezpieczną np. poliuretanową - 300 m²;
- siłowni plenerowej - 8 elementów;
- boiska do koszykówki - 30x18 m;
- garaże - b/z.

Efekt zadania:

W dzielnicy Orzesze–Jaśkowice, w otoczeniu zieleni i ogródków, znajduje się przestrzeń rekreacji, przeznaczona dla wszystkich grup wiekowych. Wyposażona w podstawowe boiska do gier i zabaw, siłownię w plenerze oraz plac zabaw dla najmłodszych dzieci, stanowi miejsce spotkań i rekreacji rodzinnej mieszkańców dzielnicy.

Oddziaływania zadania/projektu

• **Sfera przestrzenna:**

- poprawa ładu przestrzennego Jaśkowic;
- podniesienie jakości przestrzeni publicznych;
- uzupełnienie funkcji mieszkalnych o funkcje usług sportu i rekreacji zgodnie z z ideą miasta zrównoważonego;
- poprawa wizerunku dzielnicy.

• **Sfera społeczna:**

- stworzenie zaaranżowanej przestrzeni sportowo – rekreacyjnej, miejsca spotkań dla mieszkańców dzielnicy Jaśkowice (dzieci, młodzież, osoby starsze, rodziny) stanowiącej odpowiedź na potrzeby mieszkańców.
- stworzenie dodatkowego zaplecza sportowego dla pobliskiej Szkoły Podstawowej nr 4 w Orzeszu – Jaśkowicach.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

- ilość boisk;
- m² oddanej do użytku powierzchni placów zabaw;
- liczba korzystających z przestrzeni sportu;
- liczba zawodów międzyszkolnych odbywających się w tym miejscu.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji
Gmina Orzesze

Szacunkowy termin realizacji
IV kw. 2015 r.

Partnerzy w realizacji:
Mieszkańcy gminy Jaśkowice.

Szacunkowy koszt realizacji
2 844 050,00 zł netto

Uwaga: należy przewidzieć badania / sondaż mieszkańców dotyczący określenie potrzeb (bardziej szczególnych) – pomysły oddolne na zagospodarowanie.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar rewitalizowany:

ORZESZE - JAŚKOWICE

Tytuł zadania/projektu:

Urządzona strefa komunikacji kołowej przed budynkiem ZREMB Orzesze-Jaśkowice - układ komunikacji kołowej i pieszo-rowerowej z elementami małej architektury.

Opis zadania/projektu

Stan istniejący:

Przestrzeń przed budynkiem ZREMB zlokalizowana jest na działkach: 1128/291, 1145/389, 1123/306, 1150/388, 1144/389. Obecnie jest zdominowana przez ruch kołowy: prywatne samochody osobowe dojeżdżające do miejsc zamieszkania, samochody dostawcze, ciężarowe - kategoria N, o masie przekraczającej 12 ton, dojeżdżające do firmy NT Industry oraz samochody pracowników NT Industry i ZREMB. Użytkownikami przestrzeni są również pracownicy biurowca ZREMB jak i NTI. Przestrzeń dla ruchu kołowego - zarówno dla samochodów osobowych jak i ciężarowych - posiada niewystarczające parametry techniczne, co powoduje mocne utrudnienia w ruchu w objawiające się: blokowaniem przejazdu przez parkujące samochody ciężarowe, niszczenie istniejącej zieleni urządzonej i trawników przez manewrujące samochody ciężarowe jak i wykorzystujące trawniki jako miejsce postojowe samochody osobowe. Konsekwencją tego jest mocno zdegradowana zieleń.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu-Jaśkowicach oraz północno-zachodniej części miasta Orzesze, tereny te oznaczone są jako: **2U** - tereny zabudowy usługowej, których przeznaczeniem podstawowym jest realizacja funkcji usługowych i handlowych z wyłączeniem opieki szpitalnej. Przeznaczeniem uzupełniającym mogą być: lokale mieszkalne, nie przekraczające 30% powierzchni użytkowej w budynkach usługowych i administracji, urządzenia budowlane zapewniające możliwość użytkowania obiektów przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego, obiekty małej architektury, otwarte place składowe funkcja magazynowa, miejsca postojowe dla samochodów osobowych, sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, stanowiące niezbędne techniczne wyposażenie terenu dla potrzeb dopuszczonego przeznaczenia.

Koncepcja zadania:

Etapy zadania:

- Opracowanie koncepcji organizacji ruchu / projektu zagospodarowania przestrzeni przed budynkiem ZREMB. Czas: do I kw. 2017 r.
- Przeprowadzenie prac modernizacyjnych i zagospodarowania terenu. Czas: do IV kw. 2018 r.

Zakres prac rewitalizacyjnych:

Organizacja ruchu, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni przed budynkiem ZREMB w sposób umożliwiający funkcjonowanie zarówno ruchu kołowego jak i pieszego przy założeniach:

- rozdzielenie ruchu samochodów osobowych dojeżdżających do miejsc zamieszkania od ruchu samochodów ciężarowych (dojazd do NT Industry) - łącznie: 2 500 m² dróg

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

dojazdowych i parkingów o nawierzchni asfaltowej;

- uporządkowanie zasad parkowania samochodów - oznaczenie poziome i pionowe parkingów - 36 miejsc;
- wydzielenie ciągów pieszo - rowerowych - długość: 150 m, szerokość: 3.0 m;
- uporządkowanie i zabezpieczenie elementami małej architektury - duże kamienie - istniejących przestrzeni zielonych - 550 m².

Efekt zadania:

W dzielnicy Orzesze – Jaśkowice znajduje się w nowoczesny budynek biurowy z wygodnym dojazdem, miejscami parkingowymi i zadbanymi terenami zieleni. Do budynku można pojechać wszystkimi środkami transportu, korzystając z odseparowanych ciągów komunikacji.

Oddziaływania zadania/projektu

Sfera przestrzenna:

- poprawa ładu przestrzennego Jaśkowic;
- uporządkowanie układu komunikacyjnego;
- poprawa wizerunku właściciela budynku biurowego;

Sfera gospodarcza:

- rozwój zakładu produkcyjnego NT Industry, zwiększenie zatrudnienia;

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

- m² nowej nawierzchni dróg i parkingów;
- liczba kolizji drogowych;
- natężenie hałasu.

Opracowanie:

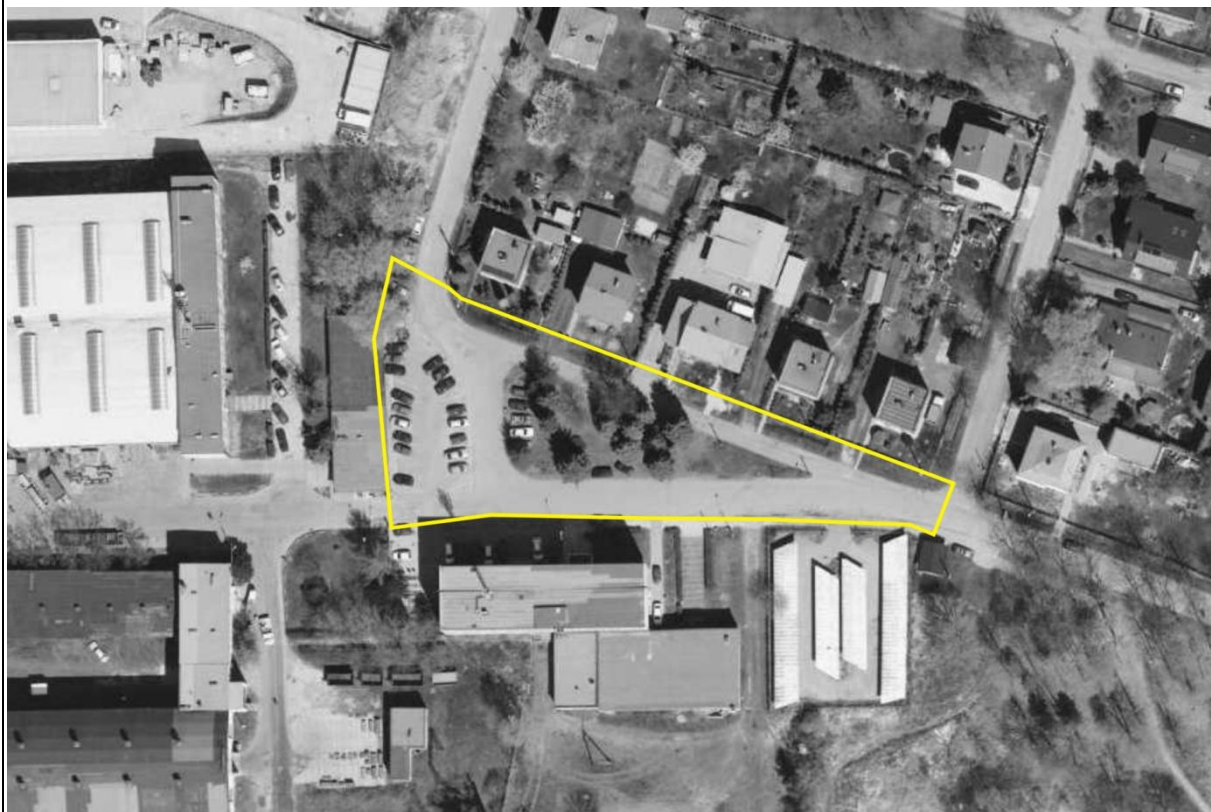
Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji Gmina Orzesze	Szacunkowy termin realizacji IV kwartał 2018 r.
Partnerzy w realizacji Wspólnoty lokalne (osiedla mieszkaniowego w Jaśkowicach) i NT Industry	Szacunkowy koszt realizacji 1 591 260,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

6.2. Projekty uzupełniające.

Zestawienie uzupełniających projektów rewitalizacyjnych to wykaz projektów wartych realizacji jednakże nie uznanych za priorytetowe, tym samym nie podlegających działaniom w pierwszej kolejności. Z uwagi jednak na fakt, iż znaczenie ich dla rewitalizacji terenów obecnie zdegradowanych jest ważne, zostały one przygotowane/opisane z taką samą szczegółowością jak projekty główne. W sytuacji kiedy będzie istniała możliwość ich realizacji (w aspekcie możliwości finansowych budżetu miasta) zostaną one wykonane.

Obszar rewitalizowany:
ORZESZE - CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:
„Ogród miejski” – rewitalizacja terenu zielonego w centrum miasta Orzesze (obszar centralny – lokalizacja po między Kościołem pw. Nawiedzenia NMP, supermarketem Tesco, ul. Kwiatową).
Opis zadania/projektu
<p>Stan istniejący:</p> <p>Za kościołem pw. Nawiedzenia NMP w Orzeszu, supermarketem Tesco i ul. Kwiatową zlokalizowany jest obecnie obszar zieleni nieurządzonej - porośnięty przez swobodnie rosnące drzewa, krzaki i trawę. Zielen w tym obszarze nie jest pielęgnowana ani utrzymywana. Z uwagi na swoje korzystne centralne położenie przez teren przebiegają liczne ścieżki ziemne - wydeptane przez mieszkańców miasta. Teren wykazuje liczne objawy stanu kryzysowego, w rozumieniu potrzeb rewitalizacyjnych. Poprzez swoje niezagospodarowanie jest miejscem spotkań alkoholowych, odnotowane są także przez Miejską Komendę Policji w jego granicach zdarzenia kryminalne (gwałty i napady rabunkowe). Z drugiej strony jest naturalnym „łącznikiem” pomiędzy osiedlem mieszkaniowym przy ul. Kwiatowej, a ścisłym centrum miasta Orzesze. Teren ten jest położony w granicach działki nr 865/110, będącej własnością gminy Orzesze. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego śródmieścia miasta Orzesze teren ten oznaczony jest jako:</p> <p>25 ZP, US - tereny zieleni parkowej i urządzeń sportowych. Teren ten przeznacza się na cele realizacji parku śródmiejskiego z towarzyszącymi terenowymi usługami sportu (małe boiska). Zaleca się na terenie parku w istniejącym zagłębieniu bezodpływowym realizację zbiornika wodnego, którego lokalizację naniesiono orientacyjnie na rysunku planu i oznaczono symbolem 27 W i który będzie spełniał funkcję małej retencji wód, klimatyczną i krajobrazową. Przez teren przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia. Zakazuje się pod linią lub w jej strefie technicznej nasadzeń drzew i lokowania urządzeń rekreacji oraz zabaw dzieci i młodzieży - do czasu jej skablowania.</p> <p>14 U - tereny usług. Tereny te przeznacza się na cele usług ogólnomiejskich. Ustala się obowiązek realizacji usług w formie obiektu (obiektów) wielofunkcyjnych dla potrzeb kultury, sportu, rekreacji, usług zdrowia, handlu, gastronomii, administracji i finansów, hoteli.</p> <p>27 W - tereny stawu, który przeznacza się na cele realizacji małego stawu lub sadzawki.</p>

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Koncepcja zadania:

Etapy zadania:

- Wydzielenie z działki Gminy Orzesze nr865/110 powierzchni jaka będzie podlegać opracowaniu koncepcji i projektu zagospodarowania terenu;
- Ogłoszenie konkursu studenckiego w celu wyboru najlepszej koncepcji zagospodarowania placu miejskiego. Czas: do I kw. 2015 r.;
- Opracowania projektu zagospodarowania terenu, na podstawie zwycięskiej pracy konkursu studenckiego. Czas: do II kw. 2015 r.
- Przeprowadzenie prac wykonawczych. Czas: do III kw. 2016 r.

Zakres prac rewaloryzacyjnych:

Rewitalizacja niezagospodarowanej przestrzeni - o pow. ok.1.57 ha, zieleni nieurządzonej, zlokalizowanej za Kościołem pw. Nawiedzenia NMP w Orzeszu, supermarketem Tesco i ul. Kwiatową jako miejskiej przestrzeni publicznej, w otoczeniu zieleni, dostępnej dla wszystkich grup użytkowników i bezpiecznej.

Elementy zagospodarowanie terenu:

- urządzone główne ciągi pieszo - rowerowe w formie alejek spacerowych z wydzielone pasy jezdnyimi dla rowerów - dług.: 1.2 km, szer. 3.0 m, nawierzchnia asfaltowa;
- ciągi spacerowe - 1.2 km, szer. 1.5 m, nawierzchnia ziemna utwardzona;
- zaprojektowana zielen zgodnie z ideą bezpiecznego ogrodu otwartego - z przewagą rabat kwiatowych, trawników, etc. – idea ogrodu otwartego, o bardzo niskiej zieleni (kreowanie przestrzeni sprzyjającej bezpieczeństwu);
- tematyczne place spotkań dla każdej z grup wiekowych - 4 szt. o pow. 100 m2 każdy: plac zabaw dla małych dzieci, plac zabaw dla dzieci starszych, plac aktywności dla młodzieży - mini skate-park, ścianka wspinaczkowa, ½ boiska do gry w koszykówkę, plac dla osób starszych;
- elementy małej architektury: ławki - 24 szt., kosze na śmieci 18 szt., oświetlenie - 24 szt., tablice informacyjne - 4 szt.;
- wykonanie, w istniejącym zagłębieniu, bezodpływowego zbiornika wodnego, który będzie spełniał funkcję małej retencji wód, klimatyczną i krajobrazową - pow. ok. 400 m2.

Efekt zadania:

W centrum miasta Orzesze, na skrzyżowaniu kilku ważnych ciągów pieszych, znajduje się teren o pow. ok.1.57 ha, urządzonej, bezpiecznej zieleni ogrodu miejskiego dostępnej dla wszystkich grup użytkowników i bezpiecznej. Ogród ze względu na swoją lokalizację, „zapewnia” codzienny kontakt z przyrodą i stanowi barierę oddzielającą centrum miasta od terenów zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej.

Oddziaływania zadania/projektu

- **Sfera przestrzenna:**
 - poprawa ładu przestrzennego Jaśkowic;
 - podniesienie bezpieczeństwa i jakości terenów zieleni parkowej;
 - uzupełnienie funkcji mieszkalnych o funkcje usług sportu i rekreacji zgodnie z z ideą miasta zrównoważonego;
 - poprawa wizerunku obszaru.
- **Sfera gospodarcza:**
 - wykreowanie przestrzeni wokół której możliwe jest

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze gastronomiczno – usługowym.

- **Sfera społeczna:**
 - stworzenie zaaranżowanej przestrzeni centralnej, miejskiej, miejsca spotkań dla mieszkańców miasta, odpoczynku, rekreacji dla rodzin/opiekunów z dziećmi.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

- mb ciągów pieszych i rowerowych;
- m² oddanej do użytku powierzchni placów rekreacyjnych i placów zabaw;
- liczba korzystających z parku i przestrzeni sportu;
- wskaźniki przestępczości.

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji
Gmina Orzesze

Szacunkowy termin realizacji
III kwartał 2016 r.

Partnerzy w realizacji

-

Szacunkowy koszt realizacji
3 355 000,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Obszar rewitalizowany:	ORZESZE - CENTRUM
Tytuł zadania/projektu:	„Góra św. Wawrzyńca - park dla młodych” - zagospodarowana strefa aktywnej rekreacji w zieleni.
Opis zadania/projektu	<p>Stan istniejący:</p> <p>Obszar przy Górze Św. Wawrzyńca to pagórkowaty teren porośnięty lasem mieszanym z widocznymi, zniszczonymi elementami zagospodarowania parku, takimi jak: ścieżki spacerowe, boisko asfaltowe, scena, ławki, oświetlenie. Obszar identyfikowany jest przez mieszkańców jako miejsce corocznej, odbywającej się regularnie w miesiącach wiosennych (od kilku lat), masowej imprezy rowerowej, sportowo - rekreacyjnej, pod nazwą: Otwarte Mistrzostwa Orzesza Cross Country, pod patronatem Burmistrza Orzesza. Imprezy cieszącej się dużą popularnością, nie tylko wśród mieszkańców miasta, ale także mieszkańców regionu. Zapomniana funkcja parku, ukształtowanie terenu oraz potrzeby młodzieży, powodują, że miejsce obecnie wykorzystywane jest jako „dzikie” miejsce spotkań i realizacji aktywności w atmosferze free-ridu. Są to przede wszystkim: jazda na rowerach górskich i MTB. W terenie młodzież wykonała samodzielnie prowizoryczne trasy do zjazdów rowerowych tzw. „dawn-hill”.</p> <p>Teren obejmuje działki, będące własnością Gminy Orzesze.</p> <p>W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu w rejonie ograniczonym ul. Gliwicką, granicą Gminy Ornontowice, północną linią lasu, ul. Św. Wawrzyńca, wschodnią linią lasu, ul. Wiosny Ludów oraz ul. Matejki, tereny te oznaczone są jako:</p> <p>US 02 - o przeznaczeniu: usługi sportu i rekreacji. Dla tych terenów ustala się m.in.: możliwość lokalizacji obiektów towarzyszących boisku sportowemu, w szczególności takich, jak: zaplecze socjalne, sanitarne i gastronomiczne, trybuny dla widzów, sala gimnastyczna, siłownia, basen, obiekty małej architektury. Ponadto ustala się obowiązek zapewnienia niezbędnej ilości miejsc parkingowych dla obsługi projektowanych funkcji.</p> <p>ZL 03 - przeznaczenie terenu: lasy i sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.</p> <p>Koncepcja zadania:</p> <p>Etapy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Zorganizowanie badań społeczny / publicznej debaty z młodymi mieszkańcami Orzesza w ramach których zebrane zostaną oczekiwania mieszkańców co do zagospodarowania tej części miasta. Wyniki posłużą projektantom do przygotowania możliwie najtrafniejszej propozycji. Czas IV kw. 2014 r.☐ Opracowanie koncepcji / projektu zagospodarowania terenu – Górki św. Wawrzyńca. Czas: do III kw. 2015 r.☐ Przeprowadzenie prac wykonawczych. Czas: do II kw. 2016 r. <p>Zakres prac modernizacyjnych:</p> <p>Rewitalizacja przestrzeni zaniedbanego, starego parku, w obszarze Góry Św. Wawrzyńca obejmuje działania, których celem będzie zagospodarowanie terenu na funkcje rekreacyjno-sportowe, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie centrum miasta. Przeznaczone dla młodzieży, mają uzupełnić ofertę spędzania wolnego czasu.</p>

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Elementy zagospodarowanie parku dla młodych:

- wstępna pielęgnacja zieleni - pow. ok. 4.55 ha;
- wyznaczenie i utwardzenie ścieżek spacerowych - o nawierzchni ziemnej utwardzonej, z elementami ścieżki zdrowia i siłowni na powietrzu + towarzyszącą ścieżką przyrodniczą zawierającą treści edukacyjne - dł. ok. 2 km, tablice informacyjne - 12 szt. elementy siłowni na powietrzu - 8 szt;
- wyznaczenie, wykonanie i oznaczenie trasy rowerowej typu cross country - dł. ok. 1.2 km.;
- wyznaczenie, wykonanie i oznaczenie trasy rowerowej do zjazdów dawnhill'owych - dł. ok. 0.3 km;
- wyznaczenie, wykonanie i oznaczenie trasy dla rolkarzy - dł. ok. 1.0 km; ,
- budowa skateparku;
- budowa na szczycie wzgórza drewnianej wieży widokowej;
- elementy małej architektury: oświetlenie, ławki, kosze na śmieci - x 40 szt.
- wyznaczenie przestrzeni do działalności usługowo – gastronomicznej (serwis rowerowy, mała gastronomia, etc.);
- wyznaczenie parkingu o nawierzchni ziemnej utwardzonej na ok. 20 stanowisk - 500 m².

Oddziaływania zadania/projektu

- **Sfera przestrzenna:**
 - poprawa ładu przestrzennego centrum miasta Orzesze;
 - powiązanie funkcjonalne otaczających terenów zabudowy jednorodzinnej;
 - kreacja centrum dzielnicy;
 - odzyskanie utraconej funkcjonalnie przestrzeni.
- **Sfera gospodarcza:**
 - stworzenie przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze usługowym.
- **Sfera społeczna:**
 - stworzenie funkcjonalnej przestrzeni sportowo – rekreacyjnej pozwalającej na aktywne spędzanie czasu przez mieszkańców Orzesza. Zagospodarowanie fragmentu miasta obecnie będącego nieużytkiem, terenem niebezpiecznym.

Wskaźniki

Uwaga:

W granicach objętych zadaniem, nie ma zlokalizowanych żadnych budynków mieszkalnych. Zadanie dotyczy wyłącznie elementów zagospodarowania terenu.

- m² oddanych do użytku powierzchni ścieżek spacerowych;
- długość [km] oddanych do użytku tras rowerowych;
- powierzchnia parkingu [m²] dla korzystających z parku;
- liczba nowych elementów małej architektury: skate-park, siłownia na powietrzu, oświetlenie, ławki, etc. [szt.];
- liczba organizowanych lekcji plenerowych [szt.];
- liczba lekcji z zajęć wychowania fizycznego; (?)
- liczba cyklicznych imprez sportowych o randze miejskiej - rowerowe cross-country, biegi przełajowe;
- liczba cyklicznych imprez rekreacyjno-rodzinnych; przykładowo: Rodzinny piknik na górze, Zbieranie kasztanów dla dzików, Gdzie jest orzeszek.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lokalizacja zadania/projektu:

Odpowiedzialność do realizacji Gmina Orzesze	Szacunkowy termin realizacji II kw. 2016 r.
Partnerzy w realizacji Pracownia Edukacji Żywej - lokalna organizacja pozarządowa zajmująca się edukacją przyrodniczo – ekologiczną.	Szacunkowy koszt 5 697 000,00 zł netto

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

6.3. Spójność projektów rewitalizacyjnych miasta Orzesze z priorytetami inwestycyjnymi dla procesów rewitalizacyjnych – wg. wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego z dnia 14 sierpnia 2014 r.

Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego z dnia 14 sierpnia wskazują kilka celów tematycznych kierujących wydatki na poziomie regionów (realizacja kluczowych i uzupełniających inwestycji). W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 dokonano przeglądu wskazanych przez Ministerstwo celów tematycznych i wybrano te które, poprzez wdrożenie projektów rewitalizacyjnych w Orzeszu, będą zrealizowane (projekty zaproponowane w programie rewitalizacji wpisują się w realizację celów tematycznych w całości lub realizują w części dany cel tematyczny).

Poniżej lista wybranych celów.

Cel tematyczny 6:

Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.

6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

6.5. Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miasta, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.

Cel tematyczny 7:

Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.

Uwaga: realizacja pośrednia – odnosząca się do wdrażanie rozwiązań z zakresu zrównoważonego transportu.

Cel tematyczny 9:

Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczynią się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, proponowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejście z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

9.4. Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnienia.

9.7. Ułatwienie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

7. Ramy finansowe programu rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne, uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022, obejmują zarówno zadania o charakterze głównym, jak i zadania uzupełniające, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych miasta. Koszty poszczególnych przedsięwzięć, z obydwu grup, zaprezentowane zostały w Tabelach A-B. **Koszt wszystkich zadań** (łącznie z zadaniami uzupełniającymi) ustalony został na poziomie **25.173.110 zł**.

Tabela A. Szacunkowe koszty zadań głównych uwzględnionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lp.	Tytuł zadania / projektu	Termin realizacji	Koszt całkowity
1.	Modernizacja budynku biurowego ZREMB w Jaśkowicach wraz z strefą wejściową przed budynkiem – prace modernizacyjne i adaptacyjne przystosowujące budynek do nowych funkcji	do I kw.2016 r.	3 160 700,00 zł
2.	Strefa rekreacji rodzinnej w Jaśkowicach – na terenie byłych boisk sportowych w Jaśkowicach	do IV kw. 2015 r.	2 844 050,00 zł
3.	Urządzona strefa komunikacji kołowej przed budynkiem ZREMB Orzesze-Jaśkowice – układ komunikacji kołowej i pieszo-rowerowej z elementami małej architektury	do IV kw. 2018 r.	1 591 260,00 zł
4.	Plac kultury – rewitalizacja placu miejskiego sąsiadującego z budynkiem Miejskiego Ośrodka Kultury w Orzeszu; stworzenie nowego rynku w Orzeszu – reprezentacyjnej, funkcjonalnej przestrzeni publicznej	do III kw. 2016 r.	1 071 400,00 zł
6.	„Bulwary Bierawki” – bezpieczny trakt komunikacyjny – rewitalizacja terenu wzdłuż rzeki Bierawki na odcinku: mostek nad rzeką Bierawką (ul. Górna) – Targowisko w Orzeszu przy ul. Gliwickiej, ok.0,6 km	do IV kw. 2020 r.	2 864 400,00 zł

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

7.	Ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Gliwickiej w Orzeszu – bezpieczne połączenie komunikacyjne dla mieszkańców łączące centrum miasta z Dworcem PKP; dodatkowo: przedłużenie i kontynuacja ciągu pieszo-rowerowego Bulwarów Bierawki	do IV kw. 2020 r.	1 029 300,00 zł
9.	Park&Ride przy stacji kolejowej PKP w Orzeszu	do IV kw. 2018 r.	2 060 000,00 zł
10.	Centrum Możliwości – modernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Orzeszu	do II kw. 2016 r.	1 500 000,00 zł
Koszt całkowity			16 121 110,00 zł

Tabela B. Szacunkowe koszty zadań uzupełniających uwzględnionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Lp.	Tytuł zadania / projektu	Okres realizacji	Koszt całkowity
5.	„Ogród miejski” – rewitalizacja terenu zielonego w centrum miasta Orzesze (obszar centralny – lokalizacja pomiędzy kościołem p.w. Nawiedzenia NMP, supermarketem Teslo, ul. Kwiatową)	do III kw. 2016 r.	3 355 000,00 zł
8..	„Góra św. Wawrzyńca – park dla młodych” – zagospodarowana strefa aktywnej rekreacji w zieleni	do II kw. 2016 r.	5 697 000,00 zł
Koszt całkowity			9 052 000,00 zł

Przy założeniu, że zdecydowana większość środków podczas realizacji przedsięwzięcia będzie wydatkowana w trakcie etapów związanych z pracami budowlanymi, można określić dodatkowe zapotrzebowanie na środki finansowe miasta Orzesze w związku z realizacją zadań wynikających z programu rewitalizacji. W Tabeli C podano łączne kwoty przypadające na poszczególne lata objęte analizą. W przypadku zadań, dla których prace wykonawcze zostały zaplanowane na okres dłuższy niż 1 rok, środki zostały przypisane proporcjonalnie do kolejnych okresów. Równocześnie – dla uproszczenia – pominięto koszty związane z działaniami podejmowanymi w ramach prac przygotowawczych (tworzenie koncepcji/projektu, badania społeczne, itp.) dokonując ich włączenia do okresów związanych z pracami wykonawczymi.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Jak pokazuje Tabela C **największe wydatki przewidziane zostały w dwóch pierwszych latach realizacji działań, czyli 2015 – 2016**, zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2020 (w przypadku realizacji także zadań uzupełniających). W przypadku rezygnacji z realizacji zadań uzupełniających istotne zapotrzebowanie na dodatkowe środki finansowe (związane z realizacją zadań głównych) wystąpi w roku 2015. W pozostałych latach objętych analizą wielkość środków potrzebnych do realizacji projektów rewitalizacyjnych będzie kształtowała się na podobnym poziomie - ok. 1,9 mln zł.

Tabela C. Zapotrzebowanie na środki finansowe w związku z realizacją zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Rok	Zadania główne	Zadania główne + uzupełniające
2015	6 754 750,00 zł	11 280 750,00 zł
2016	1 821 400,00 zł	6 347 400,00 zł
2017	1 825 630,00 zł	1 825 630,00 zł
2018	1 825 630,00 zł	1 825 630,00 zł
2019	1 946 850,00 zł	1 946 850,00 zł
2020	1 946 850,00 zł	1 946 850,00 zł
łącznie	16 121 110,00 zł	25.173.110,00 zł

Ze względu na charakter przedsięwzięć uwzględnionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesza na lata 2014-2022, ich realizacja może uzyskać znaczące wsparcie finansowe ze środków europejskich. Należy pamiętać, iż jedną z kluczowych cech programów rewitalizacji, obok kompleksowości i koncentracji, jest **komplementarność** mająca również wymiar finansowy. Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych komplementarność źródeł finansowania uzyskuje się wówczas, gdy realizowane projekty rewitalizacyjne opierają się na umiejętnym uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS). Oznacza to więc wskazanie lub wręcz konieczność korzystania z tych środków, przy zachowaniu obowiązującej w sferze funduszy unijnych zasady dodatkowości. Z punktu widzenia miasta oznacza to przede wszystkim konieczność zabezpieczenia środków na tzw. wkład własny – albo ze środków własnych, albo poprzez zaciągnięcie kredytu.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

W sytuacji, gdyby Miasto Orzesze zdecydowało się sfinansować planowane przedsięwzięcia ze środków o charakterze nadzwyczajnym (kredyty, pożyczki), istotnym elementem staje się określenie maksymalnej wielkości zobowiązań, które mogą zostać zaciągnięte, czy też stwierdzenia, czy w ogóle istnieje możliwość zwiększenia poziomu już planowanego zadłużenia.

Zgodnie z przepisami prawa, począwszy od roku 2014, określenie tzw. bezpiecznego poziomu zadłużenia odbywa się z wykorzystaniem indywidualnego wskaźnika zadłużenia (art.243 ustawy o finansach publicznych). Wskaźnik ten zastąpił funkcjonujące we wcześniejszym czasie wskaźniki długu oraz obsługi zadłużenia, których limity wynosiły odpowiednio 60% i 15% w odniesieniu do wielkości dochodów danej jednostki samorządu. Wartości te były ujednoczone w stosunku do wszystkich kategorii jednostek samorządu, co stanowiło ich istotny mankament i w rzeczywistości prowadziło do sytuacji „przeszacowania” lub „niedoszacowania” możliwości finansowych poszczególnych jednostek. Wprowadzenie indywidualnego wskaźnika zadłużenia z jednej strony ma na celu zniesienie sztywnych limitów, które w przypadku niektórych jednostek miały charakter ograniczający (między innymi dotyczy to części miast), a z drugiej chodzi o zagwarantowanie ostrożności przy zaciąganiu nowych zobowiązań. Oczywiście rozwiązanie to nie jest wolne od ograniczeń, wśród których wymienia się przede wszystkim bazowanie tylko i wyłącznie na wielkościach historycznych (poprzez wykorzystanie danych finansowych z trzech wcześniejszych lat), co niekoniecznie – zwłaszcza w sytuacji kryzysów gospodarczych znaczących zmian uwarunkowań makroekonomicznych – będzie prowadzić do przedstawiania faktycznych możliwości finansowych danej jednostki samorządu. Zasadniczo – im wyższa wartość wskaźnika, tym większe możliwości zaciągania nowych zobowiązań. Jednakże – zwłaszcza w kontekście pozyskiwania środków unijnych – obniżenie wartości wskaźnika (zwłaszcza w przypadku jednostek samorządu, które we wcześniejszych latach zaciągnęły większe zobowiązania) może skutkować ograniczeniem możliwości pozyskania w drodze kredytu środków na wkład własny, a tym samym w ogóle szansy na pozyskanie środków unijnych. Konstrukcja omawianego wskaźnika opiera się na założeniu, że w danym roku budżetowym wartość spłaty zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, powiększonych o koszty ich obsługi, do dochodów ogółem, nie może przekroczyć średniej arytmetycznej z obliczonej dla trzech wcześniejszych lat sumy dochodów bieżących oraz dochodów ze sprzedaży majątku pomniejszonej o wydatki bieżące, do dochodów ogółem. Oznacza to, że kluczową rolę w kształtowaniu wartości wskaźnika odgrywają takie zmienne jak: dochody ogółem, dochody ze sprzedaży mienia oraz wydatki bieżące.

Dokumentem strategicznym w obszarze planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego jest przyjmowana corocznie Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF). Zgodnie z przepisami prawa (art.227 ustawy o finansach publicznych) WPF obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Dodatkowo, prognozę wielkości długu, która stanowi część Wieloletniej Prognozy Finansowej, sporządza się na okres, na który zaciągnięto lub planuje się zaciągnąć zobowiązania finansowe, co w praktyce oznacza opracowywania WPF na taki sam okres, który ze względu na rozłożenie w czasie zobowiązań często przekracza 10 lat.

W przypadku miasta Orzesze **Wieloletnia Prognoza Finansowa obejmuje lata 2014-2030** (zgodnie z Uchwałą Nr XL/435/2013 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Orzesze) okres objęty prognozą obejmuje lata 2014-2030. Dopuszczalna **wartość indywidualnego wskaźnika zadłużenia** w tym okresie mieści się w przedziale **4,29%-10,11%**, przy czym **najniższe wartości wskaźnika przewidywane są w latach 2014-2015**, czyli między innymi w roku 2015, w którym – z punktu widzenia realizacji zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022 – pojawi się największe zapotrzebowanie na dodatkowe środki finansowe. Ich uruchomienie może również wpłynąć na zmniejszenie wartości wskaźnika przewidywanego w latach kolejnych (od 2016).

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

8. System wdrażania i monitoringu skuteczności działań programu rewitalizacji oraz mechanizmy włączania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji w Orzeszu.

8.1. Proces włączania mieszkańców oraz przedstawicieli środowisk publicznych, gospodarczych i społecznych Orzesza do prac na Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2020 został przygotowany w procesie szerokich konsultacji społecznych. Wszystkim działaniom podejmowanym w czasie jego tworzenia towarzyszyła zasada partnerstwa rozumiana jako powszechna partycypacja w budowie Lokalnego Programu rewitalizacji Miasta Orzesze.

W ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 –2020 wykorzystano następujące mechanizmy szerokiego włączania środowisk miejskich, mieszkańców, w myślenie o rewitalizacji:

- **warsztaty strategiczne** z udziałem przedstawicieli władz miasta, Rady Miasta, pracowników Urzędu Miasta w Orzeszu oraz jednostek podległych, przedstawicieli środowiska biznesu oraz organizacji społecznych na który m.in. przeprowadzono analizę zasobów miasta oraz zewnętrznych trendów/ oddziaływań mających wpływ na rozwój miasta jak też bieżące i przyszłe procesy rewitalizacyjne, określono misję czyli główny cel rewitalizacji Orzesza, wstępnie wskazano obszary zdegradowane w mieście a dalej przyjęto granice wyznaczony już ostatecznie obszarów jakie podlegają działaniom rewitalizacyjnym oraz sformułowano projekty rewitalizacyjne – dwa spotkania warsztatowe w dniach 04.06.2014 i 02.07.2014.
Wykaz uczestników warsztatów – poniżej.
- **spotkania konsultacyjne;**
- powszechne, otwarte **konsultacje on-line** z mieszkańcami miasta z wykorzystaniem strony internetowej Urzędu Miasta w Orzeszu i indywidualnego adresu, na który mieszkańcy zgłaszali własne propozycje działań rewitalizacyjnych oraz komentowali na bieżącego postęp prac nad sformułowaniem programu rewitalizacji. Konsultacje trwały przez cały czas prac nad programem rewitalizacji;
- **artykuły w prasie lokalnej** informuje o przystąpieniu do prac nad programem rewitalizacyjnych dla Orzesza i dalej prezentujące przebiegu i efektach prac nad programem rewitalizacji, jak również zachęcające mieszkańców do korzystania z konsultacji on-line,
- **badania społeczne ilościowe z mieszkańcami** miasta Orzesza (próba N: 237), skupione głównie na społeczności obszarów zdegradowanych, pozwalające na poznanie potrzeb mieszkańców z zakresu rewitalizacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej miasta,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- **badania społeczne jakościowe – wywiady pogłębione z lokalnymi ekspertami / osobami odpowiedzialnymi za rozwój miasta** Orzesza w aspektach gospodarczym, społecznym oraz przestrzennym (N: 6 - indywidualnych wywiadów pogłębionych).

Tym samym Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 został opracowany przez samorząd lokalny w ścisłej współpracy z parterami – przedstawicielami środowiska gospodarczego Orzesza, organizacji społecznych oraz instytucji publicznych działających na terenie miasta. Do myślenia o przyszłości Orzesza, w kontekście rewitalizacji terenów zdegradowanych, szeroko włączono społeczność lokalną. Na uwagę zasługuje także realne partnerstwo jakie zawiązano m.in. na poziomie realizacji części projektów pomiędzy samorządem lokalnym a konkretnymi podmiotami gospodarczymi.

Określenie partycypacja dla Orzesza, i działań rewitalizacyjnych tutaj zaplanowanych do realizacji, to przejaw pełnego, czynnego zaangażowanie wielu środowisk miejskich w działania współdecydowania o rozwoju miasta jak również (na poziomie monitoringu realizacji programu rewitalizacji) oraz późniejszej kontroli obywatelskiej.

Lista osób biorących udział warsztatach:

I.p.	Imię	Nazwisko	Adres e-mail	telefon
1.	Jolanta	Szubert	sekretarz@orzesze.pl	509 322 086
2.	Damian	Kancelista	falcon2011@interia.pl	512 684 736
3.	Janusz	Zdeb	jzdeb@wp.pl	601 521 205
4.	Monika	Mucha	monika.mucha@orzesze.pl	505 450 300
5.	Maria	Fuchs	mariafuchs101@gmail.com	511 549 210
6.	Irena	Więcek	brak	32 221 1 124
7.	Teresa	Potysz	teresa.potysz@op.pl	507 647 281
8.	Beata	Helbig	beata.helbig@onet.eu	725 114 701
9.	Teresa	Sadowska	teresa.ms@vp.pl	509 273 152
10.	Wioleta	Zawadzka	Wiola_Zawadzka@interia.pl	505 896 092
11.	Dominika	Siwek	dominika.siwek2008@gmail.com	601 701 338
12.	Piotr	Tenczyk	domzjaskowic@gmail.com	693 286 930
13.	Barbara	Wojnarowska	domzjaskowic@gmail.com	607 351 391
14.	Andrzej	Bujok	andrzej.bujok@orzesze.pl	698 656 757
16.	Lucjan	Kret	LK7005@wp.pl	509 150 081
16.	Jan	Rolnik	janrolnik@janpol.pl	509 773 355
17.	Grażyna	Bartlik	grazyna.bartlik@o2.pl	604 374 605
18.	Anna	Moroń	anna.moron@ntindustry.com	510 079 005
19.	Tomasz	Szier	tomasz.szier@orzesze.pl	32 324 88 29
20.	Łukasz	Podkowik	lukasz.podkowik@gmail.com	608 597 678
21.	Iwona	Wójcik	iva@mok-orzesze.pl	607 300 419
22.	Barbara	Wojnarowska	wojnarowska.barbara@gmail.com	607 351 391
23.	Alina	Mika	rzp@orzesze.pl	502 414 455

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

8.2. System wdrażania i monitorowania wraz z procedurami wprowadzania modyfikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 to jedno z ważniejszych narzędzi efektywnego i profesjonalnego zarządzania jednostką samorządową. Należy jednak pamiętać, iż jako plan długoterminowy powinien być podawany nie tylko monitoringowi realizacji ale także przewidywać system wprowadzania modyfikacji w odpowiedzi na zmiany / potrzeby jakie pojawiają się w otoczeniu. Mając tego świadomość dokument programu rewitalizacji został wyposażony w szereg procedur pozwalających na jego efektywne wdrażanie i monitoring postępów prac, jak również na wprowadzenie stosownych modyfikacji. Poniżej przedstawiono strukturę odpowiedzialną za Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 oraz zestaw stosownych procedur.

Osobą odpowiedzialną za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 jest Burmistrz Miasta Orzesze.

Burmistrzowi podlega Pełnomocnik ds. Rewitalizacji, osoba powołana przez Burmistrza Miasta Orzesze jeszcze na poziomie projektowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022, i pełniąca nadal obowiązki operatora (zarządcy) Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022.

Zespół ds. Rewitalizacji Miasta Orzesze to ciało powołane przez Burmistrza Miasta Orzesze (w skład którego wchodzi także Pełnomocnik ds. Rewitalizacji) na poziomie projektowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022, i pełniące nadal rolę doradczą i opiniotwórczą dla wdrażania i monitoringu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022.

Główne elementy budujące system wdrażania i monitoringu Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 to:

- planowanie – czyli:
 - procedura wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022,
 - sposoby oceny wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022
 - oraz system aktualizowania zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022
- monitoring, sprawozdawczość i bezpośredni nadzór nad realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 – czyli:
 - opracowywanie kart projektów,
 - organizacja corocznych konsultacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- przygotowywanie sprawozdania z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022
- upowszechnianie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 wraz z mechanizmami włączania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w procesy rewitalizacji Orzesza
 - upublicznianie i upowszechnianie treści Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022,
 - inicjowanie współpracy pomiędzy sektorami (publicznym, gospodarczym i organizacji społecznych) / mieszkańcami miasta Orzesze.

Przebieg procedury planowania:

KROK 1

A. Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesz na lata 2014 – 2022 (LPR) zbiera propozycje nowych zadań do LPR od:

- Jednostek Organizacyjnych Urzędu Miasta,
- Referatów Urzędu Miasta,
- Partnerów społecznych,
- Podmiotów gospodarczych,
- Osób prywatnych będących właścicielami nieruchomości położonych na obszarze rewitalizowanym.

Odpowiedzialność: Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

B. Pełnomocnik przygotowuje Listę Nowych Proponowanych Zadań do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022.

Odpowiedzialność: Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

KROK 2

Pełnomocnik przedstawia Burmistrzowi miasta do weryfikacji Listę Nowych Proponowanych Zadań do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W efekcie następuje wypracowanie projektu listy nowych zadań do LPR rekomendowanej przez Burmistrza miasta. Projekt ten jest przekazany do Komisji Rady Miejskiej w celu uzyskania opinii.

Odpowiedzialność: Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

KROK 3

Następuje przekazanie Listy Nowych Proponowanych Zadań do LPR z opinią Burmistrza oraz Komisji do biura Rady Miejskiej w Orzeszu.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

Odpowiedzialność: Burmistrz Orzesza.

Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022 rozpoczyna się z chwilą przyjęcia przez Radę Miejską w Orzeszu dokumentu programu rewitalizacji. Procedura działań jest następująca:

KROK 1

Zespół ds. Rewitalizacji Miasta Orzesze oraz partnerzy programu rewitalizacji odpowiedzialni za realizację bądź współrealizację danego zadania przygotowują karty projektów (według formatki obowiązującej dla Lokalnego Programu rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022), w których zawierają m.in. nazwę zadania, cel oraz krótką charakterystykę zakresu rzeczowego zadania wraz z planowanym harmonogramem realizacji, szacunkowy koszt zadania. Karty te gromadzi Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji i zgodnie z poczynionymi w nich zapisami prowadzi monitoring i sprawozdawczość Programu w kontekście planowanych zadań.

Odpowiedzialność: Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

KROK 2

Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji w kwartale poprzedzającym kwartał sprawozdawczy (który przypada co roku na kwartał, w którym podjęto uchwałę Rady Miejskiej dotyczącą przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji) organizuje konsultacje Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022. Konsultacje mają formę spotkania/spotkań z przedstawicielami partnerów Programu, lokalnych instytucji/organizacji, mieszkańców miasta, lokalnych przedsiębiorców oraz podmiotów zainteresowanych realizacją Programu. Proces konsultacji jest procesem otwartym, w którym mogą wziąć udział wszyscy zainteresowani. Informacja o planowanym spotkaniu/spotkaniach jest odpowiednio wcześniej zamieszczona na tablicach informacyjnych, stronie www Urzędu Miasta Orzesze oraz w lokalnej prasie. Spotkania mają na celu weryfikację poziomu wypełniania oraz aktualności celów Programu, zebranie propozycji nowych zadań oraz przedstawienie zakresu podjętych w okresie sprawozdawczym działań.

Odpowiedzialność: Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

KROK 3

Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji przygotowuje coroczne sprawozdanie z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w okresie sprawozdawczym.

Sprawozdanie z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zawiera m.in.:

- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację zadań zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022 (ile i jakie

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie zadania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie zadania nie otrzymały wsparcia finansowego);

- prezentację przebiegu realizacji projektów, które otrzymały dofinansowanie z funduszy zewnętrznych lub realizowane są w ramach innych środków (w układzie: projekt – planowane działania/założone wskaźniki realizacji projektu – poziom dotychczas zrealizowanych działań/wypełnionych wskaźników, zidentyfikowane problemy w realizacji projektu i sposób ich rozwiązania);
- analizę przyczyn nie zrealizowania projektów zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022 w czasie sprawozdawczym lub szerszym. Wskazanie podjęcia pożądaných działań zapobiegawczych i naprawczych wraz z oznaczeniem odpowiedzialności i harmonogramu ich wdrażania.

Odpowiedzialność: Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

KROK 4

Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazuje sprawozdanie Burmistrzowi i Radzie Miejskiej.

W razie uwzględnienia w sprawozdaniu kwestii problemów związanych z realizacją założonych w Programie projektów, Burmistrz - po zasięgnięciu opinii Komisji – zatwierdza, na podstawie propozycji przedstawionych przez Pełnomocnika ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji, plan działań naprawczych i zapobiegawczych wraz z harmonogramem jego realizacji.

Odpowiedzialność: Burmistrz Miasta Orzesze, Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

System obiegu informacji i środków finansowych

Urząd Miasta Orzesze dysponuje wewnętrznym systemem obiegu zarówno informacji jak i środków finansowych. Realizacja zapisów dokumentu i działalność operatora Programu zostanie zatem oparta o wykorzystanie funkcjonującego i sprawdzonego systemu obiegu danych i kapitału.

W zakresie kontaktów i współpracy z partnerami oraz instytucjami/jednostkami zainteresowanymi wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Pełnomocnik ds. Rewitalizacji dysponuje szeregiem narzędzi pozwalających na sprawny przebieg tego procesu. Należy do nich m.in.:

- aktualna (na bieżąco aktualizowana) lista kontaktowa podmiotów biorących udział w pracach warsztatowych mających na celu przygotowanie niniejszego dokumentu,
- ponadto dostępna jest również możliwość dotarcia do osób zainteresowanych Programem poprzez wykorzystanie strony internetowej Urzędu Miasta Orzesza oraz lokalnej prasy,

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- dodatkowym instrumentem, uzupełniającym bieżące kontakty, konsultacje i monitoring wdrażania zapisów dokumentu, będą coroczne spotkania partnerów oraz instytucji/organizacji zaangażowanych lub zainteresowanych wdrażaniem Programu, za organizację których odpowiada Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji i które zwoływane są w ostatnim kwartale okresu sprawozdawczego. Stanowiąc będą one forum wymiany informacji, ale również staną się elementem upowszechniania oraz monitoringu postępów w realizacji Programu i punktem wyjścia dla opracowania wskazanych wyżej sprawozdań (w tym rekomendacji zmian).

Szerokie upowszechnianie programu rewitalizacji

Podstawowym celem działań związanych z promocją i upowszechnianiem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022 jest dotarcie do możliwie szerokiej grupy beneficjentów działań podejmowanych w jego ramach, instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, ale także zachęcenie mieszkańców do podejmowania nowych inicjatyw mogących uzupełnić program rewitalizacji w kolejnych latach.

Informowanie społeczności lokalnej o postępach w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 - 2022 odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą na stronie internetowej Urzędu Miasta i w materiałach informacyjnych lokalnej prasy. Bezpośrednio program rewitalizacji prezentowany będzie podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk, organizacjami pozarządowymi. Głównymi partnerami, wobec których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 będą: mieszkańcy miasta, przedsiębiorcy lokalni oraz organizacje społeczne.

W ramach promocji i upowszechniania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta dokumentu Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022;
- wzbogacanie działu aktualności na stronie internetowej Urzędu Miasta Orzesze o nowo realizowane zadania w ramach programu rewitalizacji;
- zamieszczenie informacji - o powstałym dokumencie i możliwości zapoznania się z nim na wskazanej stronie www i w prasie lokalnej;

Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi:

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014-2022

- przygotowywanie bieżących informacji z przebiegu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022;
- organizowanie wspólnych spotkań trzech sektorów, w trakcie których będzie możliwe ustalenie propozycji nowych zadań do wprowadzenia do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orzesze na lata 2014 – 2022 (w ramach kroku 2 procesu sprawozdawczości i monitoringu).

Tak szeroko zakrojone działania zapewnią upowszechnienie i upublicznienie tego dokumentu, a tym samym uzyskanie akceptacji społecznej dla jego realizacji poprzez zapobieganie potencjalnym konfliktom interesów.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

